

Advertiments
Novetats
Legislació civil catalana
Legislació civil estatal
Jurisprudència civil
Buscador
Altres recursos
Organització

NormaCivil

Projecte realitzat per l'Àrea de Dret civil de la Universitat de Girona
amb el suport del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya

Codi Civil de Catalunya

[Amunt](#)[Següent](#)

Cliqueu sobre l'enllaç corresponent per veure el text complet de la Primera llei del Codi civil de Catalunya. Si ho preferiu, podeu consultar la versió en format *pdf* tot clicant sobre la icona que apareix a la columna dreta. Aquesta versió és millor si voleu imprimir-ne una còpia. Per veure-la necessitareu el programa *Adobe Acrobat Reader*, que es pot descarregar gratuïtament [aquí](#).

◆	Primera llei del Codi civil de Catalunya:		
	Preàmbul		
◆	Llibre primer. Disposicions generals	Art. 111-1 a 122-5	
	● Títol I. Disposicions preliminars		
	● Títol II. La prescripció i la caducitat		
	○ Capítol I. La prescripció		

Primera llei del Codi civil de Catalunya:

[Preàmbul L.29/2002-12-30 DOGC.3798/2003-01-12 \(Art. 111-1 a 122-5\)](#)

[Libre primer. Disposicions generals](#)

Títol I. Disposicions preliminars

Títol II. La prescripció i la caducitat

Capítol I. La prescripció

Secció primera. Disposicions generals

Secció segona. Interrupció de la prescripció

Secció tercera. Suspensió de la prescripció

Secció quarta. Terminis de prescripció i còmput

Capítol II. La caducitat

Disposicions finals

[Libre segon. Persona i família](#)

[Libre tercer. Persona jurídica L.4/2008-04-24 DOGC.5123/2008-05-02 \(Art. 311-1 a 336-4\)](#)

Títol I. Disposicions preliminars

Capítol I. La personalitat jurídica i els seus atributs

Capítol II. Actuació i representació de les persones jurídiques

Capítol III. Règim comptable i documental

Capítol IV. Modificacions estructurals i liquidació

Secció primera. Fusió, escissió i transformació

Secció segona. Liquidació

Capítol V. Publicitat registral

Títol II. De les associacions

Capítol I. Naturalesa i constitució

Capítol II. Organització i funcionament

Secció primera. Òrgans de l'associació

Secció segona. Assemblea general

Secció tercera. Òrgan de govern

Capítol III. Drets i deures dels associats

Capítol IV. Modificacions estructurals i dissolució

Títol III. De les fundacions

Capítol I. Naturalesa i constitució

Capítol II. Organització i funcionament

Capítol III. Règim econòmic

Secció primera. Patrimoni i activitats econòmiques de la fundació

Secció segona. Comptes anuals

Capítol IV. Fons especials

Capítol V. Modificacions estructurals i dissolució

Capítol VI. El protectorat

Disposicions addicionals

Disposicions transitòries

Disposicions derogatòries

Disposicions finals

Títol I. Disposicions generals

Capítol I. La successió hereditària

Capítol II. La capacitat successòria

Títol II. La successió testada

Capítol I. Els testaments, els codicils i les memòries testamentàries

Secció primera. Disposicions generals

Secció segona. Els testaments notariais

Secció tercera. El testament hològraf

Secció quarta. Els codicils i les memòries testamentàries

Capítol II. Nul·litat i ineficàcia dels testaments i de les disposicions testamentàries

Capítol III. La institució d'hereu

Secció primera. Disposicions generals

Secció segona. La institució d'hereu sota condició

Capítol IV. Disposicions fiduciàries

Secció primera. La designació d'hereu per fiduciari

Secció segona. Els hereus i legataris de confiança

Capítol V. Les substitucions hereditàries

Secció primera. La substitució vulgar

Secció segona. La substitució pupil·lar

Secció tercera. La substitució exemplar

Capítol VI. Els fideïcomisos

Secció primera. Els fideïcomisos en general

Secció segona. Interpretació dels fideïcomisos

Secció tercera. Els efectes del fideïcomís mentre està pendent

Secció quarta. Disposició dels béns fideïcomesos

Secció cinquena. Els efectes del fideïcomís en el moment de la delació

Secció sisena. El fideïcomís de residu i la substitució preventiva de residu

Capítol VII. Els llegats

Secció primera. Els llegats i llurs efectes

Secció segona. Les classes de llegats

Secció tercera. La ineficàcia dels llegats

Capítol VIII. Les disposicions modals

Capítol IX. Els marmessors

Títol III. La successió contractual i les donacions per causa de mort

Capítol I. Els pactes successoris

Secció primera. Disposicions generals

Secció segona. Els heretaments

Secció tercera. Pactes successoris d'atribució particular

Capítol II. Les donacions per causa de mort

Títol IV. La successió intestada

Capítol I. Disposicions generals

Capítol II. L'ordre de succeir

Secció primera. La successió en línia directa descendent

Secció segona. La successió del cònjuge vidu i del convivent en unió estable de parella supervivent

Secció tercera. La successió en línia directa ascendent

Secció quarta. La successió dels col·laterals

Secció cinquena. La successió de la Generalitat de Catalunya

Capítol III. La successió en cas d'adopció

Capítol IV. La successió de l'impúber

Títol V. Altres atribucions successòries determinades per la llei

Capítol I. La llegítima

Secció primera. Disposicions generals

Secció segona. Els legitimaris i la determinació de la llegítima

Secció tercera. L'atribució, la imputació, la percepció i el pagament de la llegítima

Secció quarta. La preterició i el desheretament

Secció cinquena. La inoficiositat

Secció sisena. L'extinció de la llegítima

Capítol II. La quarta vidual

Títol VI. L'adquisició de l'herència

Capítol I. L'acceptació i la repudiació de l'herència

Secció primera. Disposicions generals

Secció segona. L'acceptació de l'herència pura i simple i a benefici d'inventari

Secció tercera. Els efectes de l'acceptació de l'herència

Secció quarta. El benefici de separació de patrimonis

Secció cinquena. Els béns adquirits per menors d'edat o incapacitats

Capítol II. El dret d'acréixer

Capítol III. La comunitat hereditària

Capítol IV. La partició i la col·lació

Secció primera. La partició

Secció segona. La col·lació

Capítol V. La protecció del dret hereditari

Disposicions addicionals

Disposicions transitòries

Disposició derogatòria

Disposicions finals

[Llibre cinquè. Drets reals L-5/2006-05-10 DOGC.4640/2006-05-24 \(Art. 511-1 a 569-42\)](#)

Títol I. Dels béns

Títol II. De la possessió

Capítol I. Adquisició i extinció

Capítol II. Efectes

Títol III. De l'adquisició, la transmissió i l'extinció del dret real

Capítol I. Adquisició

Secció primera. Disposició general

Secció segona. Tradició

Secció tercera. Donació

Secció quarta. Usucapió

Capítol II. Extinció dels drets reals

Títol IV. Del dret de propietat

Capítol I. Disposicions generals

Secció primera. La propietat i la seva funció social

Secció segona. Els fruits

Capítol II. Títols d'adquisició exclusius del dret de propietat

Secció primera. Accessió

Secció segona. Ocupació

Capítol III. Abandonament

Capítol IV. Protecció del dret de propietat

Secció primera. Reivindicació

Secció segona. Exclusió

Capítol V. Restriccions al dret de propietat

Capítol VI. Relacions de veïnatge

Secció primera. Relacions de contingüitat

Secció segona. Estat de necessitat

Secció tercera. Immissions

Títol V. De les situacions de comunitat

Capítol I. Disposicions generals

Capítol II. Comunitat ordinària indivisa

Secció primera. Règim jurídic

Secció segona. Drets individuals sobre la comunitat

Secció tercera. Drets i deures sobre l'objecte de la comunitat

Secció quarta. Extinció

Capítol III. Règim jurídic de la propietat horitzontal

Secció primera. Disposicions generals

Secció segona. Propietat horitzontal simple

Secció tercera. Propietat horitzontal complexa

Secció quarta. Propietat horitzontal per parcel·les

Capítol IV. Comunitat especial per torns

Secció primera. Règim jurídic

Secció segona. Constitució

Secció tercera. Contingut

Capítol V. Comunitat especial per raó de mitgeria

Secció primera. Mitgeria

Secció segona. Mitgeria de càrrega

Secció tercera. Mitgeria de tanca

Títol VI. Dels drets reals limitats

Capítol I. El dret d'usdefruit

Secció primera. Constitució i règim de l'usdefruit

Secció segona. Extinció, liquidació i accions en defensa de l'usdefruit

Secció tercera. Usdefruit amb facultat de disposició

Secció quarta. Usdefruit de boscos i de plantes

Secció cinquena. Usdefruit de diners i de participacions en fons d'inversions i en altres instruments d'inversió col·lectiva

Capítol II. El dret d'ús i el dret d'habitació

Secció primera. Disposicions comunes

Secció segona. Dret d'ús

Secció tercera. Dret d'habitació

Capítol III. Els drets d'aprofitament parcial

Capítol IV. El dret de superfície

Capítol V. Els drets de cens

Secció primera. Disposicions generals

Secció segona. Cens emfitèutic

Secció tercera. Cens vitalici

Capítol VI. Les servituds

Secció primera. Disposicions generals

Secció segona. Servituds forçoses

Secció tercera. Extinció de les servituds

Secció quarta. Protecció del dret de servitud

Capítol VII. El dret de vol

Capítol VIII. Els drets d'adquisició

Secció primera. Disposicions generals

Secció segona. Drets d'adquisició voluntària

Secció tercera. Drets de retracte legals

Capítol IX. Els drets reals de garantia

Secció primera. Disposicions generals

Secció segona. Garanties possessòries

Secció tercera. Dret d'hipoteca

Disposicions transitòries

Disposició derogatòria

Disposició final

[Llibre sisè. Obligacions i contractes](#)

Projecte Norma Civil

<http://civil.udg.es/normacivil/>

Projecte realitzat per l'Àrea de Dret Civil de la Universitat de Girona
amb el suport del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya

Llei 29/2002, de 30 de desembre. Primera Llei del Codi civil de Catalunya

(DOGC núm. 3798, 13-01-2003, p. 486; BOE núm. 32, de 06-02-2003, p. 4912).

[Mitjançant providència de 20 de maig de 2003, el TC ha admès a tràmit el recurs d'inconstitucionalitat número 2099/2003, promogut pel President del Govern, contra la Llei del Parlament de Catalunya 29/2002, de 30 de desembre, Primera Llei del Codi Civil de Catalunya. S'ha suspès la vigència i aplicació d'aquesta llei des de la data d'interposició del recurs (10 d'abril del 2003) per a les parts i des de la publicació del corresponent edicte en el BOE per als tercers. (BOE núm. 132, de 3-06-2003, p. 21285; DOGC núm. 3899, de 5-06-2003, p. 11767).

Mitjançant interlocutòria de 29 d'octubre de 2003, el TC ha acordat, en el recurs d'inconstitucionalitat número 2099/2003, promogut pel President del Govern, aixecar la suspensió de l'art. 111-4 del Codi civil de Catalunya, aprovat per l'art. 7 d'aquesta llei, en els termes exposats en el FJ 4, i així mateix aixecar la suspensió en tota la resta (BOE núm. 276, de 18-11-2003, pp. 40562-40563; DOGC núm. 4021, de 1-12-2003, p. 23367).

El Consell de Ministres, per acord de 27 d'agost de 2004, sol·licita al President del Govern el desistiment del recurs d'inconstitucionalitat presentat contra aquesta llei (<http://www.la-moncloa.es/web/asp/gob05.asp#recursos>).

El Tribunal Constitucional, mitjançant interlocutòria de 3 de novembre de 2004, ha acordat tenir com a desistit l'Advocat de l'Estat, en la representació que detenta legalment, del recurs d'inconstitucionalitat plantejat contra aquesta llei, de manera que es declara extingit el procés (BOE núm. 279, de 19-11-2004, p. 38191; DOGC núm. 4269, de 26-11-2004, p. 24064).]

El President de la Generalitat de Catalunya

Sia notori a tots els ciutadans que el Parlament de Catalunya ha aprovat i jo, en nom del Rei i d'acord amb el que estableix l'article 33.2 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, promulgo la següent

LLEI

Preàmbul

L'exercici de la competència per a conservar, modificar i desenvolupar el dret civil de Catalunya, recu-

perada fa més de vint anys en el nou marc constitucional i estatutari, ha passat, fins ara, per diverses fases. En una primera fase, culminada amb la Llei 13/1984, del 20 de març, sobre la Compilació del dret civil de Catalunya, l'objectiu fou adoptar la Compilació de 1960, integrar-la en l'ordenament jurídic català i adaptar-la als principis constitucionals, per a superar els condicionaments polítics del moment històric en què fou dictada. En una segona fase, iniciada paral·lelament i continuada amb més o menys intensitat fins a l'actualitat, el Parlament de Catalunya va fer servir l'instrument tècnic de les lleis especials per anar donant cos a poc a poc a un ordenament jurídic encarrerat i amagrit per la prolongada absència d'institucions legislatives pròpies. A partir del 1991, amb la promulgació de la Llei 40/1991, del 30 de desembre, del Codi de successions per causa de mort en el dret civil de Catalunya, el dret català va entrar en una tercera fase, la de les codificacions parcials, continuada amb la Llei 9/1998, del 15 de juliol, del Codi de família, amb la voluntat de recollir, ordenar i sistematitzar la regulació sobre les diverses matèries continguda en les lleis especials que s'han anat promulgant i de completar-la fins a assolir la plenitud de l'exercici de les competències legislatives establertes per la Constitució i l'Estatut.

A la fi del 1998 el Departament de Justícia va organitzar les Jornades cap a un Codi Civil de Catalunya amb l'objectiu de fer participar el món jurídic català de la voluntat del Govern d'avançar en la codificació del dret civil i d'analitzar, amb representants del món acadèmic, polític i professional, les possibilitats d'aprovar a curt termini un codi civil de Catalunya. Una peça clau per a dur a terme aquesta tasca és l'Observatori de Dret Privat de Catalunya, creat pel Decret 13/2000, del 10 de gener, de reestructuració parcial del Departament de Justícia, i format per un consell rector, una direcció executiva i una comissió de codificació, amb la finalitat, entre altres, que actuï com un instrument especialitzat de l'acció política del Govern en matèria de dret privat. Aquesta primera Llei del Codi civil de Catalunya té l'origen en els treballs de les diverses seccions i del Ple de la Comissió de Codificació d'aquest Observatori.

I

El primer objectiu d'aquesta Llei és establir l'estructura, el contingut bàsic i el procediment de tramitació del Codi civil de Catalunya.

La principal idea que la inspira és que el Codi civil de Catalunya ha d'ésser un codi obert, tant en l'estructura com en el contingut, i que s'ha d'anar conformant, d'acord amb el pla establert per aquesta Llei, mitjançant una successió de lleis seriadades. Com tantes altres branques del dret, el dret civil és subjecte avui a un procés de canvi molt més dinàmic que en l'època de les grans codificacions. Tan impensable és assolir el vell ideal codificador de reduir totes les lleis civils a un sol codi com que les lleis així recollides tinguin un caràcter tendencialment permanent i immutable. D'una banda, el progrés social i el desenvolupament científicotecnològic fan que en l'actualitat el dret civil hagi de donar resposta, de manera ràpida i continuada, a noves necessitats de regulació. De l'altra, el procés d'integració europea fa que els legisladors estatals, nacionals o autonòmics, segons qui tingui atribuïda la competència legislativa en una determinada matèria, hagin d'aplicar les directives que emanen de la Comissió Europea en uns terminis prefixats i relativament breus. La tècnica legislativa de les lleis especials, que sovint s'ha emprat per a adaptar-se tant a un aspecte com a l'altre, s'ha mostrat com a greument perjudicial per a la claredat, la sistemàtica i la coherència interna del dret civil.

Per aquestes raons, es considera que un codi que pugui superar aquests reptes ha de tenir una estructura que permeti anar incorporant les noves regulacions o les modificacions de les ja existents sense que se'n ressenti greument la sistemàtica.

Per tal de possibilitar aquesta flexibilitat i facilitar l'actualització continuada de la legislació civil, s'ha optat per emprar un sistema de numeració decimal, de manera que els articles es marquen amb dos números separats per un guionet. El primer número té tres xifres, que es refereixen, respectivament, al llibre, al títol i al capítol, i que indiquen, per tant, el lloc que ocupa l'article en el marc del Codi. El número que ve després del guionet correspon a la numeració contínua, que comença per l'1 en cada capítol. Aquest sistema ha de permetre que s'elabori el Codi civil per llibres o per parts de llibre, com està fent des de fa anys el legislador del Codi civil neerlandès, i que es combini la tècnica de la nova regulació de matèries fins ara insuficientment regulades en el nostre dret amb la de modificació i refosa de la regulació existent, com ja van fer la Llei 13/1984 i el Decret legislatiu 1/1984, del 19 de juliol, pel qual s'aprova el text refós de la Compilació de dret civil de Catalunya.

Aquest procediment ha de permetre que el legislador s'imposi el ritme que consideri més adequat i que, d'acord amb les circumstàncies socials i les necessitats del país, prioritzi unes parts de la regulació i hi imprimeixi un ritme més intens, amb el benentès que les omissions són provisionals i que no comporten cap mena de renúncia a l'exercici de les competències que li són pròpies.

Els llibres que componen aquest Codi, com indica l'article 3, són sis. El primer s'ocupa de les disposicions generals; el segon, de la persona i la família; el tercer, de la persona jurídica; el quart, de les

successions; el cinquè, dels drets reals, i el sisè, de les obligacions i els contractes.

II

L'article 7 s'ocupa del segon objectiu d'aquesta Llei, que és el d'aprovar el llibre primer del Codi civil de Catalunya, titulat "Disposicions generals", el qual, sens perjudici que es pugui ampliar en el futur, s'estructura ara en dos títols.

El títol I, sota l'epígraf de "Disposicions preliminars", recull i sistematitza els preceptes continguts en el títol preliminar i en les disposicions finals segona i quarta de la Compilació del dret civil de Catalunya, i els completa, d'una banda, amb uns principis i unes doctrines que, si bé són consubstancials amb el dret civil de Catalunya, s'expliciten de manera expressa per primera vegada, i, de l'altra, amb normes que, encara que de manera esparsa, ja es troben en l'ordenament jurídic català vigent.

Així, l'article 111-1 enumera els elements que componen el dret civil de Catalunya i s'ocupa del valor que aquests elements tenen dins el seu propi sistema de fonts. Com en qualsevol ordenament jurídic modern, destaca el caràcter de font principal que hom atorga a la llei, mentre que el costum hi té un paper secundari, atès que només regeix en defecte de llei aplicable. La regulació reconeix als principis generals del dret la funció d'autointegració del dret civil de Catalunya, per evitar l'heterointegració mitjançant l'aplicació del dret supletori, i llur rellevància com a límit a una eventual al·legació indiscriminada de la tradició jurídica catalana, la referència a la qual es troba en l'article 111-2, com a expressió de la doctrina de la iuris continuatio. Finalment, si bé no com a font del dret, aquest darrer article reconeix a la jurisprudència civil del Tribunal de Cassació de Catalunya, en la mesura que no hagi estat modificada per la legislació vigent, i a l'emanada del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, el valor de doctrina jurisprudencial als efectes del recurs de cassació.

Per la seva banda, l'article 111-3 reproduïx en l'apartat 1, per raons d'ordre sistemàtic, l'article 7.1 de l'Estatut d'autonomia. Així mateix, refon parcialment els articles 2 i 3 del títol preliminar de la Compilació, en referir-se al caràcter territorial del dret local, i reproduïx, per les mateixes raons esmentades, l'article 7.2 de l'Estatut, relatiu a la subjecció al dret civil català dels estrangers que hagin adquirit la nacionalitat espanyola mentre mantinguin el veïnatge administratiu a Catalunya, llevat que manifestin llur voluntat en contra. El precepte es clou amb una referència al veïnatge local, el qual és determinat per les normes que regeixen el veïnatge civil.

L'article 111-4 destaca que el nou Codi civil té caràcter de dret comú a Catalunya i, per tant, caràcter supletori de les altres lleis.

L'article 111-5 es refereix tant al caràcter preferent de les disposicions del dret civil de Catalunya, llevat dels supòsits en què siguin directament aplica-

bles normes de caràcter general, com a la limitació a l'heterointegració mitjançant l'aplicació com a supletori del dret de l'Estat, la qual només és possible quan no sigui contrària al dret propi o als principis generals que l'informen.

L'article 111-6, tot recollint com a disposició preliminar el principi de llibertat civil, remarca que, a diferència de l'article 1255 del Codi civil espanyol, no es limita a l'autonomia contractual, sinó que té caràcter de principi general. Alhora, palesa la prevalença dels actes d'exercici de l'autonomia privada sobre les disposicions que no siguin imperatives.

L'article 111-7 incorpora una norma sobre la bona fe perquè en la tradició del dret català, en la línia del dret continental europeu del qual forma part, és un principi que té caràcter general i que, per tant, no es pot limitar a l'àmbit contractual. També es refereix a l'honradesa dels tractes, com a concepte diferenciat, perquè, d'acord amb l'evolució més recent del dret privat europeu, en vol destacar l'aspecte objectiu, independent del coneixement o la ignorància de cadascun dels subjectes de la relació jurídica.

Per la seva banda, l'article 111-8 formula la doctrina dels actes propis i l'article 111-9 es refereix a la necessitat de tenir en compte l'equitat en l'aplicació de les normes i expressa la norma més tradicional d'acord amb la qual la resolució en equitat requereix autorització legal.

III

El títol II del llibre primer, sota l'epígraf de "Prescripció i caducitat", regula aquestes dues institucions de manera més moderna i dinàmica que el Codi civil espanyol, ancorat encara en concepcions romanistes i vuitcentistes, i en el qual es confonen sovint prescripció i caducitat, i no és clara la frontera entre aquella i la usucupió o prescripció adquisitiva.

És ben sabut que el dret històric català va regular sempre la prescripció. Va ésser el conegut usatge *Omnes Causae* (Constitucions i altres drets de Catalunya, llibre setè, títol II, constitució 2a, del volum I) el que va modificar les normes de dret romà i canònic aplicables. Al costat de l'usatge, el capítol XLIV del *Recognoverunt proceres* va recollir una norma semblant en matèria de prescripció, que va excloure els terminis de deu i vint anys del dret romà i va generalitzar el termini de trenta anys ja establert per l'usatge esmentat. Aquestes normes no eren les úniques vigents, sinó que subsistien altres terminis més curts, recollits per les Constitucions (llibre setè, títol II, volum I). La jurisprudència del Tribunal Suprem va ésser sempre molt respectuosa amb la normativa catalana sobre prescripció i, en aquest sentit, són nombroses les sentències en les quals es va aplicar la prescripció dels trenta anys de l'usatge i es va excloure la del Codi civil.

Avui la prescripció i la caducitat estan deficientment regulades. La primera és regulada per l'article 344 de la Compilació i pel Codi civil espanyol, al qual es

remet la Compilació i no totes les normes del qual són aplicables a Catalunya. La caducitat, en canvi, només apareix referida a accions concretes i no està regulada en cap cos legal.

L'escassa aplicació a les accions personals que els tribunals catalans han fet del termini de prescripció de trenta anys i la preocupació per modificar i actualitzar la prescripció, que també s'ha palesat en els ordenaments jurídics dels països de l'entorn, han determinat que s'optés per emprendre una regulació detallada d'aquestes institucions, la qual ha tingut en compte les regulacions de diversos països europeus, algunes de les quals molt recents, i diverses propostes de reformes legislatives en curs.

En aquesta regulació la prescripció es predica de les pretensions, enteses com a drets a reclamar a una altra persona una acció o una omissió, i es refereix sempre a drets disponibles. La prescripció extingeix les pretensions, tant si s'exerceixen en forma d'acció com d'excepció. La caducitat, en canvi, s'aplica als poders de configuració jurídica, entesos com a facultats que la persona titular pot exercir per a alterar la realitat jurídica, que neixen amb una durada predeterminada i que no necessiten l'actuació d'altri. La caducitat n'impossibilita l'exercici i es pot produir tant en els casos de relacions jurídiques indisponibles com en els de relacions jurídiques disponibles. En aquest darrer cas, la caducitat presenta unes semblances amb la prescripció que aconsellen aplicar algunes de les seves normes.

Un dels eixos de la regulació ha estat l'escurçament considerable dels terminis de prescripció. En l'article 121-20 s'ha optat per un termini general de prescripció de deu anys, tant per a les accions personals com per a les reals, combinat amb altres terminis més curts, establerts pels articles 121-21 i 121-22, que mostren una clara tendència uniformadora. També s'ha generalitzat el criteri de la necessitat del coneixement o, si més no, de la cognoscibilitat de les dades de la pretensió per a iniciar el còmput del termini, de manera que, d'acord amb l'article 121-23, perquè comenci a computar-se el termini de prescripció no n'hi ha prou amb el naixement de la pretensió, sinó que cal, a més a més, que la persona titular hagi conegut o hagi pogut conèixer raonablement les circumstàncies que fonamenten la pretensió i la persona contra la qual es pot exercir. Tanmateix, l'article 121-24, tot donant una nova funció al termini de l'usatge *Omnes Causae*, es refereix als trenta anys, a comptar del naixement de la pretensió, com a termini de preclusió, exhaurit el qual, de manera absoluta i amb independència de qualsevol circumstància, ja no es pot fer valer la dita pretensió.

D'acord amb les regulacions europees més modernes i el principi de llibertat civil, l'article 121-3 introdueix una excepció a la norma de la inderogabilitat del règim de la prescripció, referida a la possibilitat de modificar-ne els terminis, sia per abreujar-los, sia per allargar-los. A més dels límits generals de l'autonomia de la voluntat, l'abreujament o l'allargament que es pactin no poden excedir, res-

pectivament, la meitat o el doble del termini legalment establert.

Una novetat important, seguint la línia de l'evolució dels ordenaments jurídics dels països de l'entorn, ha estat la introducció de la suspensió de la prescripció, concebuda com a mitjà per a socórrer la persona titular del dret que no ha pogut interrompre la prescripció, sia per motius externs i aliens a la dita persona, sia per motius personals o familiars. Aquesta figura, ignorada pel Codi civil espanyol i només amb algun vestigi en el dret català vigent, reclamava una regulació com a categoria general, sens perjudici de la regulació dels casos específics en lleis especials, tal com fan la majoria dels ordenaments estrangers propers al català.

Fins ara les causes objectives eren les úniques causes de suspensió reconegudes pel sistema jurídic català; en especial, els casos de guerra o greu crisi social. Aquests casos de suspensió, que ja eren presents en els textos dels juristes clàssics catalans i en la jurisprudència antiga, es reconduïen en aquesta regulació cap al concepte de força major, la qual provoca la suspensió si persisteix quan manca un temps relativament curt, que el Codi fixa en sis mesos, per a exhaurir-se el termini de prescripció. A aquestes circumstàncies objectives, s'hi sumen ara les circumstàncies subjectives derivades de raons personals o familiars, que es donen quan una persona menor d'edat o incapaç es troba sense representació legal, de manera que no pot exercir els seus drets, i quan causes afectives i de proximitat personal fan que sigui summament difícil fer valer la pretensió davant una altra persona sense arriscar greument la convivència o una relació personal o familiar (matrimoni, relació paternofamiliar, tutela, etc.) més valuosa que la pretensió prescriptible. Atès que, per preservar aquesta relació, la persona interessada normalment no acciona el seu dret, ha d'haver-hi suspensió del termini de prescripció, per a no obligar-la a sacrificar un dret que l'ordenament ha de protegir amb vista a interessos superiors.

Atesa la importància i la previsible repercussió pràctica de la nova normativa sobre prescripció i caducitat, ha calgut finalment regular amb detall les situacions transitòries i optar per un grau de retroactivitat mitjà, que tendeix a afavorir l'aplicació dels terminis de prescripció més curts. Per aquestes mateixes raons i per la conveniència que el títol II del llibre primer del Codi civil de Catalunya entri en vigor al començament de l'any natural, també s'ha considerat necessari establir una *vacatio legis* fins a l'1 de gener de 2004.

Article 1

Objecte

L'objecte d'aquesta Llei és establir l'estructura i la sistemàtica del Codi civil de Catalunya i aprovar-ne el llibre primer.

Article 2

Estructura

El Codi civil de Catalunya s'estructura en sis llibres i les disposicions addicionals, transitòries i finals corresponents.

Article 3

Divisió

Els llibres que componen el Codi civil de Catalunya són els següents:

- a) Llibre primer, relatiu a les disposicions generals, que inclou les disposicions preliminars i la regulació de la prescripció i de la caducitat.
- b) Llibre segon, relatiu a la persona i la família, que inclou la regulació de la persona física, les matèries actualment compreses en el Codi de família i les lleis especials d'aquest àmbit.
- c) Llibre tercer, relatiu a la persona jurídica, que inclou la regulació de les associacions i de les fundacions.
- d) Llibre quart, relatiu a les successions, que inclou la regulació de les matèries contingudes en el Codi de successions per causa de mort i en les altres lleis especials d'aquest àmbit.
- e) Llibre cinquè, relatiu als drets reals, que inclou la regulació d'aquesta matèria aprovada pel Parlament.
- f) Llibre sisè, relatiu a les obligacions i els contractes, que inclou la regulació d'aquestes matèries, comprenent-hi els contractes especials i la contractació que afecta els consumidors, aprovada pel Parlament.

Article 4

Distribució interna

Cada llibre del Codi civil de Catalunya es divideix en títols, i aquests, en capítols. Els capítols es poden dividir en seccions i aquestes, eventualment, en subseccions.

Article 5

Numeració dels articles

Els articles del Codi civil duen dos números separats per un guionet, llevat de les disposicions addicionals, transitòries i finals. El primer número és integrat per tres xifres, que indiquen respectivament el llibre, el títol i el capítol. El segon número correspon a la numeració contínua que, començant per l'1, s'atribueix a cada article dins de cada capítol.

Article 6

Tramitació

1. El Codi civil de Catalunya s'ha d'elaborar en forma de codi obert mitjançant l'aprovació de diferents lleis.

2. Els projectes de llei que el Govern presenti al Parlament han de correspondre a cadascun dels llibres o, eventualment, a cadascuna de les parts de llur contingut a què fa referència l'article 3.

3. Els projectes de llei han d'incloure les modificacions d'addició, supressió o nova redacció que es considerin necessàries per a conservar, modificar o desenvolupar la regulació vigent, perquè siguin aprovades pel Parlament.

4. En cada llei, si escau, una disposició final ha d'autoritzar el Govern a refondre mitjançant decret legislatiu les modificacions que en derivin amb les normes i les disposicions que restin sense alteració, d'acord amb el que disposen l'article 33.1 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya i els articles 34, 35 i 39 de la Llei 3/1982. Aquesta autorització ha d'incloure la facultat de regularitzar l'ordenació numèrica dels articles i d'aclarir i harmonitzar els textos legals que han d'ésser refosos.

5. Els decrets legislatius relatius a matèries de dret civil s'han d'elaborar d'acord amb el que disposa l'apartat 4 i s'han d'incorporar a la part del Codi civil que els correspongui d'acord amb la divisió establerta per l'article 3.

Article 7

Aprovació del llibre primer

S'aprova el llibre primer del Codi civil de Catalunya amb el contingut següent

LLIBRE PRIMER DISPOSICIONS GENERALS

TÍTOL I

DISPOSICIONS PRELIMINARS

Article 111-1

Dret civil de Catalunya

1. El dret civil de Catalunya és constituït per les disposicions d'aquest Codi, les altres lleis del Parlament en matèria de dret civil, els costums i els principis generals del dret propi.

2. El costum només regeix si no hi ha llei aplicable.

Article 111-2

Interpretació i integració

1. En la seva aplicació, el dret civil de Catalunya s'ha d'interpretar i s'ha d'integrar d'acord amb els principis generals que l'informen, prenent en consideració la tradició jurídica catalana.

2. De manera especial, en interpretar i aplicar el dret civil de Catalunya s'han de tenir en compte la jurisprudència civil del Tribunal de Cassació de Catalunya i la del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya no modificades per aquest Codi o altres lleis. L'una i l'altra poden ésser invocades com a doctrina jurisprudencial als efectes del recurs de cassació.

Article 111-3

Territorialitat

1. El dret civil de Catalunya té eficàcia territorial, sens perjudici de les excepcions que es puguin establir en cada matèria i de les situacions que s'hagin de regir per l'estatut personal o altres normes d'extraterritorialitat.

2. El que estableix l'apartat 1 s'aplica també al dret local, escrit o consuetudinari, propi d'alguns territoris o poblacions, en la mesura que la llei hi remeti.

3. Les persones estrangeres que adquireixin la nacionalitat espanyola resten sotmeses al dret civil català mentre mantinguin el veïnatge administratiu a Catalunya, llevat que manifestin llur voluntat en contra.

4. El veïnatge local és determinat per les normes que regeixen el veïnatge civil.

Article 111-4

Caràcter de dret comú

Les disposicions d'aquest Codi constitueixen el dret comú a Catalunya i s'apliquen supletòriament a les altres lleis.

Article 111-5

Preferència i supletorietat

Les disposicions del dret civil de Catalunya s'apliquen amb preferència a qualssevol altres. El dret supletori només regeix en la mesura que no s'oposa a les disposicions del dret civil de Catalunya o als principis generals que l'informen.

Article 111-6

Llibertat civil

Les disposicions d'aquest Codi i de les altres lleis civils catalanes poden ésser objecte d'exclusió voluntària, de renúncia o de pacte en contra, llevat que estableixin expressament llur imperativitat o que aquesta es dedueixi necessàriament de llur contingut. L'exclusió, la renúncia o el pacte no són oposables a tercers si en poden resultar perjudicats.

Article 111-7

Bona fe

En les relacions jurídiques privades s'han d'observar sempre les exigències de la bona fe i de l'honradesa en els tractes.

Article 111-8

Actes propis

Ningú no pot fer valer un dret o una facultat que contradigui la conducta pròpia observada amb anterioritat si aquesta tenia una significació inequívoca de la qual deriven conseqüències jurídiques incompatibles amb la pretensió actual.

Article 111-9*Equitat*

L'equitat s'ha de tenir en compte en l'aplicació de les normes, si bé els tribunals només poden fonamentar llurs resolucions exclusivament en l'equitat quan la llei ho autoritza expressament. La prescripció i la caducitat

Capítol I**La prescripció***SECCIÓ PRIMERA**Disposicions generals***Article 121-1***Objecte*

La prescripció extingeix les pretensions relatives a drets disponibles, tant si s'exerceixen en forma d'acció com si s'exerceixen en forma d'excepció. S'entén com a pretensió el dret a reclamar d'altri una acció o una omissió.

Article 121-2*Pretensions no prescriptibles*

No prescriuen les pretensions que s'exerceixen mitjançant accions merament declaratives, incloent-hi l'acció de declaració de qualitat d'hereu o hereva; les de divisió de cosa comuna; les de partició d'herència; les de delimitació de finques contigües, ni les d'elevació a escriptura pública d'un document privat, ni tampoc les pretensions relatives a drets indisponibles o les que la llei exclou expressament de la prescripció.

Article 121-3*Imperativitat*

Les normes sobre prescripció són de naturalesa imperativa. Tanmateix, les parts poden pactar un abreujament o un allargament del termini no superiors, respectivament, a la meitat o al doble del que està establert legalment, sempre que el pacte no comporti indefensió de cap de les parts.

Article 121-4*Al·legació*

La prescripció no pot ésser tinguda en compte d'ofici pels tribunals, sinó que ha d'ésser al·legada judicialment o extrajudicialment per una persona legitimada.

Article 121-5*Legitimació*

Poden al·legar i fer valer la prescripció:

- a) Les persones obligades a satisfer la pretensió.
- b) Les terceres persones perjudicades en llurs interessos legítims per la manca d'oposició o per la re-

núncia de la prescripció consumada, excepte si hi ha recaigut sentència ferma.

Article 121-6

Persones davant les quals la prescripció produeix efectes

1. La prescripció produeix efectes en perjudici de qualsevol persona, llevat dels casos de suspensió.
2. La persona titular de la pretensió prescrita té acció per a reclamar el rescabament dels danys que en derivin a les persones a qui siguin imputables.

Article 121-7*Successió en la prescripció*

El transcurs, la interrupció i la suspensió del temps de prescripció beneficien o perjudiquen, segons que escaigui, la persona que succeeixi la que tenia la posició activa o passiva de la relació jurídica que va originar la pretensió.

Article 121-8*Efectes*

1. L'efecte extintiu de la prescripció, un cop al·legada i apreciada, es produeix quan es compleix el termini.
2. L'extinció per prescripció de la pretensió principal s'estén a les garanties accessòries, encara que no n'hagi transcorregut el termini propi de prescripció.

Article 121-9*Irrepetibilitat*

No es pot fer una repetició del pagament efectuat en compliment d'una pretensió prescrita, encara que s'hagi fet amb desconeixement de la prescripció.

Article 121-10*Renúncia*

1. La renúncia anticipada a la prescripció és nul·la, si bé la feta en el transcurs del termini de prescripció produeix els efectes de la interrupció.
2. Qualsevol persona obligada a satisfer la pretensió pot renunciar a la prescripció consumada.
3. Qualsevol acte incompatible amb la voluntat de fer valer la prescripció comporta renunciar-hi.
4. La renúncia, efectuada vàlidament, a la prescripció consumada deixa subsistent la pretensió a què es refereix, però no n'impedeix la futura prescripció.

*SECCIÓ SEGONA**Interrupció de la prescripció***Article 121-11***Causas d'interrupció*

Són causes d'interrupció de la prescripció:

a) L'exercici de la pretensió davant els tribunals, encara que sigui desestimada per defecte processal.

b) L'inici del procediment arbitral relatiu a la pretensió o la interposició de la demanda de formalització judicial de l'arbitratge.

c) La reclamació extrajudicial de la pretensió.

d) El reconeixement del dret o la renúncia a la prescripció de la persona contra qui es pot fer valer la pretensió en el transcurs del termini de prescripció.

Article 121-12

Requisits de la interrupció

Perquè la interrupció de la prescripció sigui eficaç cal que l'acte:

a) Procedeixi de la persona titular de la pretensió o d'una tercera persona, que actui en defensa d'un interès legítim i que tingui capacitat suficient.

b) S'efectuï davant el subjecte passiu de la pretensió, abans que es consumi la prescripció.

Article 121-13

Al·legació de la interrupció

La interrupció de la prescripció no pot ésser tinguda en compte d'ofici pels tribunals, sinó que ha d'ésser al·legada per la part a qui beneficia.

Article 121-14

Efectes de la interrupció

La interrupció de la prescripció determina que comenci a córrer de nou i completament el termini, que es torna a computar de la manera següent:

a) En cas d'exercici extrajudicial de la pretensió, des del moment que l'acte d'interrupció esdevingui eficaç.

b) En cas d'exercici judicial de la pretensió, des del moment que la sentència o la resolució que posa fi al procediment esdevinguin fermes, o, si aquestes no han prosperat per defecte processal, des del mateix moment de l'exercici de l'acció amb què s'exigeix la pretensió.

c) En cas d'arbitratge, des del moment que la sentència o la resolució que posa fi al procediment perquè sigui formalitzat judicialment esdevinguin fermes, i també des del moment que el laude esdevingui ferm o des del desistiment del procediment arbitral.

SECCIÓ TERCERA

Suspensió de la prescripció

Article 121-15

Suspensió per força major

1. La prescripció se suspèn si la persona titular de la pretensió no la pot exercir, ni per ella mateixa ni per mitjà de representant, per causa de força major

concurrent en els sis mesos immediatament anteriors a l'acabament del termini de prescripció.

2. Els efectes de la suspensió no s'inicien en cap cas abans dels sis mesos establerts per l'apartat 1, encara que la força major sigui preexistent.

Article 121-16

Suspensió per raons personals o familiars

La prescripció també se suspèn:

a) En les pretensions de les quals siguin titulars persones menors d'edat o incapaces, mentre no disposin de representació legal.

b) En les pretensions entre cònjuges, mentre dura el matrimoni, fins a la separació judicial o de fet.

c) En les pretensions entre els membres d'una unió estable de parella, mentre es manté la convivència.

d) En les pretensions entre el pare o la mare i els fills en potestat, fins que aquesta s'extingeixi per qualsevol causa.

e) En les pretensions entre la persona que exerceix els càrrecs de tutor, curador, administrador patrimonial, defensor judicial o acollidor i la persona menor o incapaç, mentre es manté la funció corresponent.

Article 121-17

Suspensió respecte a l'herència jacent

La prescripció de les pretensions entre les persones cridades a heretar i l'herència jacent se suspèn mentre no sigui acceptada l'herència.

Article 121-18

Al·legació de la suspensió

La suspensió de la prescripció no pot ésser tinguda en compte d'ofici pels tribunals, sinó que ha d'ésser al·legada per la part a qui beneficia, llevat de la produïda en els supòsits establerts per l'article 121-16.a, quan afecti persones que encara són menors o incapaces.

Article 121-19

Efectes de la suspensió

El temps durant el qual la prescripció resta suspesa no es computa en el termini de prescripció.

SECCIÓ QUARTA

Terminis de prescripció i còmput

Article 121-20

Prescripció decennial

Les pretensions de qualsevol classe prescriuen al cap de deu anys, llevat que algú hagi adquirit abans el dret per usucapió o que aquest Codi o les lleis especials disposin una altra cosa.

Article 121-21*Prescripció triennal*

Prescriuen al cap de tres anys:

- a) Les pretensions relatives a pagaments periòdics que s'hagin de fer per anys o terminis més breus.
- b) Les pretensions relatives a la remuneració de prestacions de serveis i d'execucions d'obra.
- c) Les pretensions de cobrament del preu en les vendes al consum.
- d) Les pretensions derivades de responsabilitat extracontractual.

Article 121-22*Prescripció anual*

Les pretensions protectores exclusivament de la possessió prescriuen al cap d'un any.

Article 121-23*Còmput del termini*

1. El termini de prescripció s'inicia quan, nascuda i exercible la pretensió, la persona titular d'aquesta coneix o pot conèixer raonablement les circumstàncies que la fonamenten i la persona contra la qual es pot exercir.
2. En el còmput del termini de prescripció no s'exclouen els dies inhàbils ni els festius. El còmput de dies es fa per dies sencers. El dia inicial s'exclou i el dia final s'ha de complir totalment.
3. El còmput de mesos o anys es fa de data a data. Si al mes del venciment no hi ha el dia corresponent a l'inicial, es considera que el termini acaba el darrer dia del mes.

Article 121-24*Termini de preclusió*

Qualsevol pretensió susceptible de prescripció s'extingeix en tot cas pel transcurs ininterromput de trenta anys des del seu naixement, amb independència que hi hagin concorregut causes de suspensió o que les persones legitimades per a exercir-la no hagin conegut o no hagin pogut conèixer les dades o les circumstàncies a què fa referència l'article 121-23, en matèria de còmput de terminis.

Capítol II**La caducitat****Article 122-1***Caducitat d'accions i altres poders jurídics*

1. Les accions i els poders de configuració jurídica sotmesos a caducitat s'extingeixen pel venciment dels terminis corresponents.
2. La caducitat de les accions o dels poders de configuració jurídica deixa de tenir efecte únicament si una persona legitimada els exerceix adequadament.

3. Les normes sobre caducitat són de naturalesa imperativa, sens perjudici del que disposa l'article 122-3.1 en matèria de suspensió.

Article 122-2*Caducitat en les relacions jurídiques indisponibles*

1. En les relacions jurídiques indisponibles els terminis establerts legalment no es poden suspendre.
2. En les relacions jurídiques indisponibles la caducitat ha d'ésser tinguda en compte d'ofici pels tribunals.

Article 122-3*Caducitat en les relacions jurídiques disponibles*

1. El termini de caducitat se suspèn d'acord amb el que estableixen els articles del 121-15 al 121-19 pel que fa a la suspensió de la prescripció, o per acord exprés de les parts. La suspensió s'aixeca una vegada exhaurit el termini pactat o, si no n'hi ha, a partir del moment en què qualsevol de les parts denunciï l'acord de manera fefaent.
2. Quan es tracta de relacions jurídiques disponibles, la caducitat no ha d'ésser tinguda en compte d'ofici pels tribunals, sinó que ha d'ésser al·legada per una persona legitimada.

Article 122-4*Caducitat convencional*

La caducitat convinguda per les parts es regeix, si no hi ha pacte, per les disposicions sobre caducitat en les relacions jurídiques disponibles establertes per aquest Codi.

Article 122-5*Còmput del termini i preclusió*

1. El termini de caducitat s'inicia, si no hi ha normes específiques, quan neix l'acció o quan la persona titular pot conèixer raonablement les circumstàncies que fonamenten l'acció i la persona contra la qual es pot exercir. En tot cas, s'aplica també a la caducitat el que disposa l'article 121-24 en matèria de preclusió.
2. En el còmput del termini de caducitat no s'exclouen els dies inhàbils ni els festius. El còmput de dies es fa per dies sencers. El dia inicial s'exclou i el dia final s'ha de complir totalment.
3. El còmput de mesos o anys es fa de data a data. Si al mes del venciment no hi ha el dia corresponent a l'inicial, es considera que el termini acaba el darrer dia del mes.

Disposició transitòria única

Les normes del llibre primer del Codi civil de Catalunya que regulen la prescripció i la caducitat s'apliquen a les pretensions, les accions i els poders de configuració jurídica nascuts i encara no exercits amb anterioritat a l'1 de gener de 2004, amb les excepcions que resulten de les normes següents:

a) L'inici, la interrupció i el reinici del còmput de la prescripció produïts abans de l'1 de gener de 2004 es regulen per les normes vigents fins aquell moment.

b) Si el termini de prescripció establert per aquesta Llei és més llarg, la prescripció es consuma quan ha transcorregut el termini establert per la regulació anterior.

c) Si el termini de prescripció establert per aquesta Llei és més curt que el que establia la regulació anterior, s'aplica el que estableix aquesta Llei, el qual comença a comptar des de l'1 de gener de 2004. Tanmateix, si el termini establert per la regulació anterior, tot i ésser més llarg, s'exhaureix abans que el termini establert per aquesta Llei, la prescripció es consuma quan ha transcorregut el termini establert per la regulació anterior.

Disposicions finals

Primera

Resten substituïts pels preceptes corresponents d'aquesta Llei els articles 1, 2, 3 i 344 i les disposicions finals segona i quarta del Decret legislatiu 1/1984.

Segona

Aquesta Llei entra en vigor als vint dies després d'haver estat publicada en el Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, llevat de l'article 7, que aprova els títols I i II del llibre primer del Codi civil de Catalunya, i de la disposició final primera, que entren en vigor l'1 de gener de 2004.

Per tant, ordeno que tots els ciutadans als quals sigui d'aplicació aquesta Llei cooperin al seu compliment i que els tribunals i les autoritats als quals pertoqui la facin complir.

Palau de la Generalitat, 30 de desembre de 2002

Jordi Pujol

President de la Generalitat de Catalunya

Núria de Gispert i Català

Consellera de Justícia i Interior

Advertiments: Aquest document no és un text oficial.

Per tant, tot i que la intenció del Projecte Norma Civil és oferir una informació exacta, no es garanteix que el contingut, vàlida, efectivitat o vigència de la norma reproduïda siguin fiables absolutament. Per aquest motiu, es recomana als usuaris la consulta de les publicacions oficials corresponents (BOE, DOGC, etc.)

Aquesta norma apareix actualitzada a la pàgina web: <http://civil.udg.es/normacivil>

© [Projecte Norma Civil](#)

Àrea de Dret Civil
Facultat de Dret
Universitat de Girona
Campus Montilivi
E-17071
Girona

Llei 4/2008, de 24 d'abril, del llibre tercer del Codi civil de Catalunya, relatiu a les persones jurídiques

(DOGC núm. 5123, de 02-05-2008, p. 34378-34424)

(Correcció d'errades al DOGC núm. 5170, de 10-07-2008, p. 53507)

El President de la Generalitat de Catalunya

Sia notori a tots els ciutadans que el Parlament de Catalunya ha aprovat i jo, en nom del Rei i d'acord amb el que estableix l'article 65 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, promulgo la següent

Preàmbul

I

Seguint el procés d'elaboració del Codi civil de Catalunya emprès per la Llei 29/2002, del 30 de desembre, aquesta llei n'aprova el llibre tercer, relatiu a les persones jurídiques. Aquest llibre té com a primer objectiu refondre, sistematitzar i harmonitzar, d'acord amb les exigències pròpies de la tècnica codificadora, la legislació catalana d'associacions i fundacions, continguda en la Llei 7/1997, del 18 de juny, d'associacions, i la Llei 5/2001, del 2 de maig, de fundacions. Alhora, però, s'ha aprofitat l'impuls codificador per a formular unes disposicions generals que contenen l'estatut bàsic de la personalitat jurídica en dret català i, ja en l'àmbit específic de les associacions i les fundacions, per a actualitzar alguns aspectes de llur règim jurídic a fi d'afavorir-ne l'operativitat i de garantir que puguin complir de manera més efectiva les finalitats que els són pròpies.

De la recuperació de l'autonomia política ençà, el Parlament de Catalunya ha legislat respecte a un nombre substancial de persones jurídiques de dret privat: les associacions, les fundacions, les cooperatives, les caixes d'estalvis i les mutualitats de previsió social. Aquesta tasca legislativa s'ha recolzat sobre les competències de la Generalitat en matèria de dret civil i sobre les competències sectorials. El llibre tercer enllaça amb aquesta producció legislativa, en la qual, encara que al principi no la integri completament, s'ha inspirat per a adoptar moltes de les decisions normatives.

Sistemàticament, el llibre tercer del Codi civil consta de tres títols: el primer conté les disposicions generals, i el segon i el tercer es dediquen, respectivament, a les associacions i a les fundacions. Cal tenir en compte, en tot cas, que el Codi civil de Catalunya es basteix com a codi obert, que permet d'incorporar-hi fàcilment títols i capítols i, per tant, d'encaixar-hi, en el moment en què es consideri pertinent, altres tipus de persones jurídiques que fins aquell moment estiguin subjectes a una legislació especial o que es poden regular després de l'aprovació d'aquesta llei.

II

El títol I, de disposicions generals, defineix l'àmbit d'aplicació del llibre tercer i regula els atributs essencials de la personalitat jurídica, les normes bàsiques d'actuació i representació de les persones jurídiques, llur règim comptable i documental, els actes de modificació estructural, el procediment de liquidació subsegüent a la dissolució i els trets bàsics del sistema de publicitat dels registres de persones jurídiques dependents de la Generalitat.

Les disposicions del títol I del llibre tercer tenen una vocació d'aplicació general a totes les persones jurídiques regulades pel dret català i són dret comú a Catalunya pel que fa a la personalitat jurídica. S'apliquen directament a les associacions i les fundacions sobre les quals té competència la Generalitat, i també a les delegacions d'associacions i fundacions que, d'acord amb la legislació estatal, tenen la consideració d'estrangeres i que exerceixen majoritàriament llurs activitats a Catalunya, pel que fa a la publicitat i, en el cas de les fundacions, també pel que fa a la supervisió administrativa. Respecte a les altres persones jurídiques privades que el Codi no ha incorporat (cooperatives, mutualitats de previsió social i caixes d'estalvis), les seves disposicions s'hi apliquen subsidiàriament, a fi de cobrir les llacunes que llur normativa especial presenti eventualment.

En matèria d'actuació i representació de les persones jurídiques, el Codi parteix del principi d'autonomia organitzativa i, per tant, redueix al mínim estrictament necessari el dret imperatiu. Algunes de les normes que s'hi inclouen compleixen una funció facilitadora del funcionament de les persones jurídiques i s'activen només quan una entitat ho ha previst estatutàriament, com ara les que permeten tenir reunions a través de mitjans de comunicació a distància o adoptar acords sense tenir una reunió.

És remarcable també, com a novetat, l'establiment d'una norma general sobre conflictes d'interessos, que inclou els deures d'abstenció i d'informació prèvia a l'òrgan que hagi de prendre una decisió o adoptar un acord si algun dels seus membres es troba en un conflicte d'aquest tipus, sigui directament sigui per mitjà d'una persona que hi estigui estretament vinculada. Aquestes disposicions generals regulen també el règim d'impugnació dels acords, les decisions i els actes contraris a la llei o als estatuts o lesius de l'interès de la persona jurídica. El Codi s'ocupa, en aquest punt, de definir els aspectes substantius de la impugnació, és a dir, els supòsits en què és procedent, la legitimació per a promoure-la i els límits temporals a què se subjecten les pretensions impugnatòries, i remet la regulació de la competència jurisdiccional i del procediment a la legislació processal.

El règim comptable i documental de les persones jurídiques se circumscriu, en essència, al compliment del deure de portar una comptabilitat ordenada i adequada a l'activitat i a l'observança dels principis de comptabilitat generalment admesos, i els deures substantius de portar llibres es defineixen en termes que no van enllà dels que resulten del compliment acurat de la legislació tributària. Els deures comptables generals del capítol III s'han d'entendre sens perjudici dels deures més exigents als quals se subjecten determinats tipus d'entitats, com ara les fundacions, regulats en el títol corresponent.

El capítol IV del títol I descriu les operacions de fusió, escissió i transformació i en regula els trets generals, com també els del procediment de liquidació de les persones jurídiques un cop s'ha esdevingut una causa de dissolució. En aquesta matèria, el Codi recull un cabal normatiu consolidat en l'àmbit del dret de societats, perfectament traslladable a les exigències d'altres tipus de persones jurídiques. Les operacions de modificació estructural no estan regulades en la Llei 7/1997, d'associacions, i ho estan només de manera fragmentària en la Llei 5/2001, de fundacions. El Codi concreta les exigències documentals i procedimentals que comporten aquestes operacions i estén expressament a associacions i fundacions, per aplicació de les respectives disposicions generals, el deure de donar publicitat a les operacions de fusió i d'escissió, amb la consegüent facultat dels creditors d'oposar-s'hi.

El títol de disposicions generals es tanca amb una regulació general del sistema de publicitat de les persones jurídiques en el dret català, que s'ha de desplegar per reglament pel que fa a l'organització i el funcionament de cada registre. El Codi, en efecte, no altera el sistema vigent d'acord amb el qual cada tipus de persona jurídica té el seu propi registre, i confirma i detalla l'exercici de les funcions de qualificació, inscripció i certificació.

III

El títol II del llibre tercer comprèn el règim jurídic privat de les associacions, de conformitat amb la jurisprudència constitucional, que ha entès que les comunitats autònomes que han assumit competèn-

cies en aquesta matèria estan habilitades per a regular tant el règim intern de les associacions, és a dir, l'organització i el funcionament, com el règim extern o de participació en el tràfic, amb la condició que no contradiguin les normes bàsiques dictades per l'Estat.

Per raó de llur naturalesa, no s'han incorporat al Codi civil les disposicions administratives que tenen per objecte les relacions de les associacions amb l'Administració i el Consell Català d'Associacions. Aquests preceptes mantenen llur vigència en la Llei 7/1997, que es deroga només parcialment. El Codi civil tampoc no ha reservat un capítol a la regulació de les associacions de caràcter especial, com fa la Llei 7/1997. A aquestes associacions se'ls aplica el règim civil general encara que tinguin algunes singularitats, sobretot pel que fa a llurs relacions amb les administracions públiques, que el Codi òbviamment respecta. Per això s'ha considerat més adequat incloure-hi una referència expressa en una disposició addicional, si bé, en el cas de les associacions infantils i juvenils, s'han reconduït alguns trets de llur règim jurídic. La capacitat per a constituir-les o per a ingressar-hi o l'existència d'un òrgan adjunt a la junta directiva, a la regulació comuna de les associacions, com a especialitats amb transcendència civil.

El capítol I del títol II tracta de la naturalesa i la constitució de les associacions. S'hi recull el principi no lucratiu i es permet que les associacions duguin a terme activitats econòmiques accessòries o subordinades a llur finalitat, que pot ésser d'interès general o particular. El principi no lucratiu es plasma principalment en la prohibició que el patrimoni de l'associació sigui repartit entre els associats o cedit gratuïtament a persones físiques determinades o a altres persones jurídiques amb ànim de lucre. Això és compatible, però, amb la restitució de les aportacions reemborsables, que són objecte d'un cert desenvolupament legal atesa la importància que poden tenir, a vegades, per a cobrir necessitats de finançament de l'associació.

En el règim d'organització i funcionament de les associacions és novetat, seguint el criteri consolidat en altres persones jurídiques d'estructura corporativa, la possibilitat que l'assemblea acordi la convocatòria d'una nova reunió, l'exercici de l'acció de responsabilitat contra els membres de l'òrgan de govern o la separació d'aquests de llurs càrrecs, encara que aquests punts no constessin en l'ordre del dia. Es precisen també algunes qüestions relatives al dret de vot, com ara la forma d'exercir-lo quan un associat és menor d'edat o es troba incapacitat o la possibilitat de fer-lo efectiu per delegació i per mitjans telemàtics sempre que els estatuts en regulin el procediment d'exercici. Quant al règim d'adopció d'acords, és destacable l'exigència de quòrums de presència o, alternativament, de l'assoliment d'una majoria reforçada per a modificar els estatuts i aprovar la transformació, la fusió, l'escissió o la dissolució de l'associació si els estatuts no ho regulen específicament.

Amb relació a l'òrgan de govern de les associacions, el llibre tercer aixeca l'impediment per a ésser-

ne membre que recau sobre els associats que duen a terme una activitat retribuïda per a l'associació, amb la condició que el nombre de membres de la junta directiva que percebin qualsevol tipus de retribució no superi la meitat dels que integren l'òrgan. Una altra novetat, que convergeix en norma vinculant quelcom que el mateix sector no lucratiu ha recomanat amb insistència, és l'establiment del deure de donar transparència als comptes anuals que s'imposa a les associacions declarades d'utilitat pública, a les que reben periòdicament ajuts econòmics de les administracions i a les que recorren a la captació pública de fons per a finançar-se.

IV

De les innovacions que el títol III incorpora al dret de fundacions, en destaquen, primerament, l'establiment d'una quantia mínima per a la dotació inicial de les fundacions, que ha d'ésser aportada en béns fructífers, i l'exigència que la carta fundacional vagi acompanyada d'un projecte de viabilitat econòmica, a fi de verificar la suficiència dels mitjans de finançament previstos per al compliment de les finalitats projectades. L'establiment d'una xifra de dotació inicial no s'ha de considerar en cap cas una mesura lesiva de l'exercici del dret a fundar. Aquest dret es pot exercir també, amb exigències patrimonials inferiors, per mitjà de fundacions amb dotació successiva o de fundacions temporals susceptibles d'ésser reconvertides en fundacions de durada indefinida si incrementen la dotació abans que fineixi el període màxim de durada. També s'ha de tenir present que, per a vehicular projectes fundacionals de magnitud econòmica més reduïda o que no requereixen una organització independent, es poden constituir fons especials en altres fundacions preexistents, amb la condició que les respectives finalitats siguin compatibles. Aquesta gradació de tècniques de destinació fundacional garanteix a bastament la possibilitat de destinar recursos a finalitats d'interès general amb una certa voluntat de permanència, i ho fa compatible amb el disseny ferm que les fundacions permanents amb personalitat autònoma estiguin ben dotades i finançades, presentin d'entrada signes clars de viabilitat i puguin complir llurs finalitats amb garanties d'efectivitat.

Una novetat important relativa a l'organització i el funcionament de les fundacions és la imposició legal del deure de separar les funcions de govern i de gestió ordinària. Aquest deure es tradueix en l'exigència que les fundacions d'una certa importància econòmica hagin de nomenar un o més directors que no siguin membres del patronat i en la prohibició que els patrons d'aquestes puguin prestar serveis professionals o laborals retribuïts a l'entitat en el govern de la qual participen. Aquestes decisions, que el sector fundacional considera com a mesures de bona pràctica, reforcen el principi no lucratiu, fomenten la professionalització de la gestió i reafirmen la posició sobirana i independent que ha de tenir l'òrgan de govern en la seva funció de control de les decisions executives preses per l'equip de gestió.

Del règim econòmic de les fundacions se'n pot destacar, en primer terme, la redefinició de les funcions

de control preventiu del protectorat. En concret, se'n requereix l'autorització prèvia per a fer actes de disposició, gravamen o administració extraordinària sobre béns o drets que s'hagin adquirit amb diners provinents de subvencions públiques, i també si ho exigeix el donant o ho estableixen els estatuts, o si el producte de l'operació no es reinverteix totalment en el patrimoni de la fundació. En qualsevol cas, aquests actes s'han de fer respectant plenament les condicions imposades pels fundadors. Alhora, el llibre tercer flexibilitza les condicions de participació de les fundacions en societats, permetent que participin, amb l'autorització prèvia del protectorat, en les de caràcter personalista, en les quals els socis tenen responsabilitat pels deutes socials, com ara en les agrupacions d'interès econòmic. Si es tracta d'assumir participacions que donin el control en societats de capital, és suficient la comunicació d'aquest fet al protectorat i no cal l'autorització prèvia com fins a l'entrada en vigor del llibre tercer, però sí que cal, en aplicació de la legislació mercantil, que la fundació presenti els comptes anuals consolidats. En general, respecte als comptes anuals, es pot destacar, en sintonia amb algunes modificacions legals fetes poc abans de l'aprovació d'aquesta llei, la reafirmació del deure de presentar els comptes en suport digital o per via telemàtica i del caràcter públic de la documentació econòmica que les fundacions presenten al protectorat.

El capítol IV del títol III tracta dels fons especials, que són una modalitat de destinació de béns a finalitats d'interès general que es fa efectiva transmetent-los a una fundació preexistent, la qual els adquireix amb el vincle de destinació. Aquesta tècnica evita haver de constituir una persona jurídica i permet reduir despeses d'administració patrimonial i beneficiar-se d'economies d'escala en la inversió dels actius fructífers, ja que el fons el gestiona l'entitat que l'adquireix. Això és compatible, però, amb la preservació de la individualitat del fons, que pot tenir la seva denominació i es pot dotar de regles específiques per a l'aplicació dels béns o dels rendiments a les finalitats volgudes, fins i tot amb la intervenció de l'aportant si així s'acorda. La regulació dels fons especials en el Codi aclareix i millora el règim preexistent: hom preveu que es puguin administrar de manera separada o no, en funció de la naturalesa dels béns; s'estableix la possibilitat de modificar-los per acord dels aportants i de la fundació titular, i, finalment, si la gestió és insatisfactòria, es permet d'extingir-los a voluntat dels aportants, si bé aquests han de donar als béns una altra destinació d'interès general.

El règim de modificació estatutària, fusió, escissió i dissolució de les fundacions no s'aparta significativament del vigent abans de l'entrada en vigor del llibre tercer. La modificació d'estatuts l'ha d'acordar el patronat i l'ha d'aprovar el protectorat, si bé la possibilitat de denegar-la està limitada als supòsits que fixa el llibre tercer. Es continuen atribuint al protectorat facultats per a iniciar el procediment de modificació estatutària si sobrevenen circumstàncies que impedeixen complir raonablement les finalitats fundacionals o el temps ha fet que aquestes finalitats hagin esdevingut il·lícites o obsoletes, i fins i tot, si la modificació estatutària no és adequada,

per a promoure la fusió de fundacions inoperants amb altres que acceptin d'absorbir-les. Aquestes potestats d'intervenció administrativa operen com a darrer recurs: només es poden exercir si el patronat de la fundació afectada no atén els requeriments que li han hagut de fer amb anterioritat perquè tingui l'oportunitat de reconduir autònomament la seva situació irregular. S'exceptuen d'aquests processos les fundacions que, en la data de tancament de l'exercici econòmic, puguin portar un règim simplificat de la comptabilitat.

Pel que fa al protectorat de la Generalitat, el Codi es limita a descriure'n en termes generals les funcions, a definir les entitats que hi estan subjectes i a perfilar la mesura d'intervenció temporal, que pot ordenar l'autoritat judicial a instàncies del protectorat en cas que una fundació no presenti els seus comptes o que s'hagin produït altres incompliments greus de les obligacions legals. Aquestes disposicions bàsiques han d'ésser desplegades per altres instruments normatius, que, atesa llur naturalesa essencialment administrativa, s'ha considerat preferible que restin fora del Codi civil.

V

La part final d'aquesta llei consta de dues disposicions addicionals, quatre de transitòries, dues de derogatòries i cinc de finals.

La disposició addicional primera estableix que les disposicions del llibre tercer són directament aplicables a les associacions juvenils, d'alumnes, de pares d'alumnes, de consumidors i usuaris, d'interès cultural i de veïns, sens perjudici de llur normativa específica. La segona conté les regles per les quals s'han de regir els actes de disposició i el deure de reinversió als efectes del que estableix l'article 333-1 del Codi civil.

Pel que fa a les disposicions transitòries, cal destacar que es dona un termini de tres anys a les associacions i fundacions ja constituïdes perquè adaptin els estatuts a les disposicions del llibre tercer. Així mateix, es regulen transitòriament, mentre no s'aprovi la llei del protectorat, les funcions d'aquest òrgan i s'estableixen determinats supòsits d'inspecció.

D'altra banda, es deroguen diversos preceptes de les Llei 7/1997 i 5/2001. I, pel que fa a les disposicions finals, són destacables la primera, que deixa sense efecte les disposicions estatutàries i de règim intern de les persones jurídiques que s'oposin a les disposicions del llibre tercer, i la segona, que estableix l'aplicació subsidiària de les disposicions del llibre tercer a les cooperatives, les mutualitats de previsió social i les caixes d'estalvis.

Article únic

Aprovació del llibre tercer del Codi civil de Catalunya

S'aprova el llibre tercer del Codi civil de Catalunya, amb el contingut següent:

Llibre tercer

Persones jurídiques

Títol I

Disposicions generals

Capítol I

La personalitat jurídica i els seus atributs

Article 311-1

Àmbit d'aplicació

1. Les disposicions d'aquest llibre s'apliquen a:

a) Les associacions que exerceixen llurs funcions majoritàriament a Catalunya, llevat que estiguin sotmeses a una regulació pròpia que els exigeixi, per a constituir-se, la inscripció en un registre especial.

b) Les fundacions que exerceixen llurs funcions majoritàriament a Catalunya.

c) Les delegacions a Catalunya d'associacions i fundacions regulades per altres lleis, incloses les que, d'acord amb la legislació estatal, tenen la consideració d'estrangeres, en els casos i amb els efectes que aquest llibre disposa.

d) Les altres persones jurídiques regulades pel dret català, en allò que llur normativa especial no reguli, tenint en compte, segons que correspongui, llur organització associativa o fundacional.

2. L'àmbit d'aplicació que defineix l'apartat 1 no exclou l'aplicació de les disposicions d'aquest llibre com a dret comú a l'empara de l'article 111-4.

Article 311-2

Personalitat jurídica

Les entitats subjectes a les disposicions d'aquest codi adquireixen personalitat jurídica per mitjà de la voluntat manifestada en l'acte de constitució i del compliment, si escau, dels requisits que la llei estableix a aquest efecte.

Article 311-3

Capacitat

1. Les persones jurídiques poden ésser titulars de drets, sempre que aquests siguin compatibles amb llur naturalesa, adquirir i posseir béns mobles i immobles, contreure obligacions, administrar i alienar béns per qualsevol títol vàlid en dret, d'acord amb el que estableix l'ordenament jurídic.

2. Les persones jurídiques poden ésser part processal, intervenir en judicis en defensa de llurs interessos i defensar-hi interessos col·lectius relacionats amb llur objecte o llur finalitat, d'acord amb el que estableix l'ordenament jurídic.

Article 311-4

Denominació

1. Les persones jurídiques han de tenir una denominació distintiva, en la qual ha de constar el tipus jurídic, que es pot expressar per mitjà d'una abreviació. Aquesta denominació no ha d'incloure error sobre la naturalesa, les finalitats i les activitats de la persona jurídica.

2. La denominació de les persones jurídiques no pot consistir exclusivament en el nom d'un territori i no pot incloure expressions dotades de valor oficial o institucional ni contràries a la llei, a l'ordre públic o als bons costums.

3. La denominació d'una persona jurídica no pot coincidir amb la d'una altra persona jurídica preexistent, tant si és del mateix tipus jurídic com si no ho és, ni assemblar-s'hi tant que indueixi a confusió sobre llur identitat respectiva, ni tampoc coincidir o incloure a confusió amb marques o noms comercials notoris o de renom. Se n'exceptua el cas en què l'ús d'elements identificatius aliens es faci amb el consentiment exprés de llur titular o de la persona afectada.

4. La denominació d'una persona jurídica no pot coincidir amb la traducció de la denominació d'una altra persona jurídica a una altra llengua oficial de Catalunya.

5. No es pot incloure en la denominació d'una persona jurídica el nom o el pseudònim d'una persona física sense el seu consentiment exprés o sense l'autorització de les persones legitimades, després de la seva mort, per a exercir accions de protecció del seu honor, intimitat o imatge.

Article 311-5

Reserva temporal de denominació

1. Els registres de persones jurídiques dependents de la Generalitat poden certificar, a sol·licitud de la persona interessada, que una denominació no figura en el registre corresponent al tipus de persona jurídica que es pretén constituir i poden atribuir reserves temporals de denominació amb una durada màxima de quinze mesos, amb els requisits i els efectes que s'estableixin per reglament.

2. La reserva de denominació s'atribueix sens perjudici dels drets que, respecte a llurs denominacions, corresponguin a entitats d'altres tipus jurídics o sotmeses a altres ordenaments.

Article 311-6

Ús de denominacions no permeses

L'òrgan competent ha de suspendre el termini per a la inscripció de la constitució d'una persona jurídica durant tres mesos si en el procediment d'inscripció adverteix, d'acord amb les dades que consten en el registre corresponent, que la denominació escollida no respecta algun dels requisits que estableix l'article 311-4. Aquesta suspensió té per finalitat permetre que s'esmeni el defecte advertit. L'òrgan competent també pot suspendre el dit termini si coneix el defecte perquè és un fet notori. Si un cop transcorregut el termini no s'ha esmenat el defecte, s'ha de denegar la inscripció.

Article 311-7

Ús indegut de la denominació del tipus de persona jurídica

Les persones jurídiques no poden emprar de cap manera expressions que identifiquen un tipus de persona jurídica diferent del tipus al qual pertanyen ni altres expressions semblants o que puguin incloure a confusió.

Article 311-8

Domicili

El domicili de les persones jurídiques subjectes a aquest codi ha d'estar situat a Catalunya i s'ha d'establir al lloc on l'òrgan de govern tingui la seu o al lloc on l'entitat dugui a terme principalment les activitats.

Article 311-9

Fundacions i associacions regulades per altres lleis

1. Les fundacions regulades per altres lleis de fundacions, incloses les que d'acord amb la legislació estatal tenen la consideració d'estrangeres, que amb caràcter regular exerceixen activitats a Catalunya hi han d'establir una delegació i l'han d'inscriure en el Registre de Fundacions.

2. Les associacions regulades per altres lleis d'associacions, incloses les que d'acord amb la legislació estatal tenen la consideració d'estrangeres, que amb caràcter regular exerceixen activitats a Catalunya han d'inscriure llurs delegacions al Registre d'Associacions, llevat que ja estiguin inscrites en un registre de l'Estat.

3. En els supòsits altres que els que regulen els apartats 1 i 2, la inscripció de delegacions és facultativa.

4. Les delegacions de les fundacions regulades per altres lleis de fundacions han de presentar en el Registre de Fundacions:

a) La documentació que acrediti que la fundació ha estat vàlidament constituïda, d'acord amb la llei personal que li és aplicable.

b) Les finalitats de la fundació.

c) La declaració que les activitats que duen a terme són sense ànim de lucre.

d) El certificat de l'acord de l'òrgan de govern de la fundació pel qual s'aprova establir una delegació a Catalunya.

e) La denominació.

f) El domicili i l'àmbit territorial d'actuació.

g) La identificació de les persones que exerceixen la representació de la delegació i dels òrgans que la integren.

h) El primer pla d'actuació i la previsió patrimonial o dotacional per a dur-lo a terme.

5. Les delegacions de les associacions regulades per altres lleis d'associacions han de presentar en el Registre d'Associacions:

a) La documentació que acrediti que l'associació ha estat vàlidament constituïda, d'acord amb la llei personal que li és aplicable i els estatuts pels quals es regeix.

b) La documentació que acrediti la composició i la vigència dels òrgans de govern de l'associació i el seu domicili social.

c) Un certificat, signat per les persones que exerceixen la representació de l'associació que, d'acord amb la legislació estatal, tingui la consideració d'estrangera, en què consti l'acord adoptat per l'òrgan competent d'establir una delegació a Catalunya, amb la identificació dels representants de la delegació i del domicili d'aquesta.

Capítol II

Actuació i representació de les persones jurídiques

Article 312-1

Actuació orgànica

1. Les persones jurídiques formen llur voluntat per mitjà de decisions o acords adoptats pels òrgans legitimats a aquest efecte.

2. Els òrgans de les persones jurídiques poden delegar les funcions en alguns dels seus membres o en altres òrgans, amb els límits que estableixin la llei o els estatuts, sense que aquesta delegació els eximeixi de responsabilitat. Si la delegació es fa en més d'una persona, llur actuació ha d'ésser mancomunada, llevat que s'hagi establert que sigui solidària.

Article 312-2

Autonomia organitzativa

1. Els òrgans de les persones jurídiques, en allò que no està regulat per la llei, es regeixen per llurs estatuts, per les regles de règim intern, si en tenen, o per les que els mateixos òrgans hagin establert per regular llur funcionament. Els estatuts han de determinar la composició i les funcions dels òrgans necessaris de les persones jurídiques.

2. Les disposicions d'aquest codi o d'altres lleis són aplicables subsidiàriament als òrgans de les persones jurídiques.

Article 312-3

Composició dels òrgans col·legiats

1. Els òrgans col·legiats estan compostos, com a mínim, per tres membres, designats en l'acte de constitució o d'acord amb els estatuts, i han de tenir almenys una persona amb el càrrec de president i una altra amb el de secretari.

2. L'òrgan col·legiat pot designar els càrrecs si els estatuts o l'acord de creació del mateix òrgan no en regulen el procediment de designació.

3. Si els estatuts no estableixen qui ha de substituir temporalment la persona que ocupa el càrrec de president en cas de vacant, absència, impossibilitat o qualsevol altra causa, la presidència correspon als vicepresidents d'acord amb llur ordenació, al membre de l'òrgan amb més antiguitat en el càrrec o, en darrer terme, al de més edat. En els mateixos casos, el vocal de menys edat substitueix la persona que ocupa el càrrec de secretari.

Article 312-4

Convocatòria

1. La convocatòria dels òrgans col·legiats ha d'expressar amb claredat els assumptes que s'han de tractar i el lloc, el dia i l'hora de la reunió en primera convocatòria i, si ho estableixen els estatuts, les mateixes dades per a la reunió en segona convocatòria. Llevat que els estatuts estableixin una altra cosa, el lloc de reunió ha d'ésser el domicili de la persona jurídica.

2. Si no es convoca l'òrgan de govern o un altre òrgan necessari d'una persona jurídica en els casos en què hi ha l'obligació de fer-ho, el pot convo-

car el protectorat, en el cas de les fundacions, i, en tot cas, el jutge de primera instància del domicili de la persona jurídica, a petició de qualsevol membre de l'òrgan, donant audiència prèvia a la persona o persones a qui corresponia convocar-lo.

Article 312-5

Reunió

1. Els òrgans col·legiats deliberen i adopten els acords en reunions degudament convocades, sempre que estiguin vàlidament constituïts. Tanmateix, es poden celebrar reunions sense convocatòria prèvia o convocades irregularment si hi són presents o representats tots els integrants de l'òrgan i accepten per unanimitat la celebració i l'ordre del dia.

2. Els estatuts de les persones jurídiques poden establir que els òrgans es puguin reunir per mitjà de videoconferència o d'altres mitjans de comunicació, sempre que resti garantida la identificació dels assistents, la continuïtat de la comunicació, la possibilitat d'intervenir en les deliberacions i l'emissió del vot. En aquest cas, s'entén que la reunió se celebra al lloc on és la persona que la presideix.

Article 312-6

Adopció dels acords

Els acords s'adopten pel procediment de deliberació i votació que estableixen la llei, els estatuts o les regles de funcionament intern. Si no hi ha una disposició expressa, s'adopten per majoria simple dels assistents a la reunió. En cas d'empat, el vot de qui presideix és diriment. S'entén que hi ha majoria simple quan els vots a favor superen els vots en contra, sense comptar-hi les abstencions, els vots en blanc i els nuls.

Article 312-7

Acords adoptats sense reunió

Els estatuts, com a excepció al que disposa l'article 312-5, poden establir, amb l'extensió que considerin adequada, la possibilitat d'adoptar acords mitjançant l'emissió del vot per correspondència postal, comunicació telemàtica o qualsevol altre mitjà, sempre que quedin garantits els drets d'informació i de vot, que quedi constància de la recepció del vot i que se'n garanteixi l'autenticitat. S'entén que l'acord s'adopta al lloc del domicili de la persona jurídica i en la data de recepció del darrer dels vots vàlidament emesos.

Article 312-8

Documentació dels acords

1. S'ha d'estendre una acta de cada reunió dels òrgans. L'acta ha d'incloure la data i el lloc de la reunió, l'ordre del dia, els assistents, un resum dels

assumptes tractats, les intervencions de les quals s'hagi demanat constància i els acords adoptats, amb la indicació del resultat de les votacions i de les majories amb què s'han adoptat.

2. S'ha d'estendre una acta dels acords adoptats sense reunió. En l'acta s'ha de fer constar, a més del contingut de l'acord i el resultat de la votació, el sistema seguit per a adoptar-lo.

3. Les actes han d'ésser redactades i signades pel secretari de l'òrgan o de la sessió, amb el vistiplau de qui hagi ocupat la presidència, i s'han d'aprovar, si escau, en la mateixa reunió o en la següent, llevat que els estatuts estableixin una altra cosa. La custòdia del llibre d'actes és a càrrec del secretari.

4. Els acords són executius des del moment en què s'adopten, llevat que s'hagin adoptat en uns termes que indiquin el contrari o que els estatuts estableixin que no ho són fins que no s'aprovi l'acta, sens perjudici que es puguin suspendre cautelarment si així s'acorda en un procediment d'impugnació judicial o arbitral. Si són d'inscripció obligatòria, són executius des del moment en què s'inscriuen.

5. Els membres d'una persona jurídica i les persones que integren els seus òrgans poden demanar un certificat del contingut dels acords adoptats per aquests. En els certificats d'acords que encara no són executius, s'hi ha de fer constar aquest fet d'una manera expressa.

Article 312-9

Conflicte d'interessos

1. Hom no pot intervenir en la presa de decisions o l'adopció d'acords en els assumptes en què tingui un conflicte d'interessos amb la persona jurídica.

2. Els membres dels òrgans de govern de les persones jurídiques han de comunicar a l'òrgan qualsevol situació de conflicte, directe o indirecte, que tinguin amb la persona jurídica. Abans que l'òrgan adopti un acord en el qual hi pugui haver un conflicte entre un interès personal i l'interès de la persona jurídica, la persona afectada ha de proporcionar a l'òrgan la informació rellevant i s'ha d'abstenir d'intervenir en la deliberació i la votació.

3. S'equipara a l'interès personal, a l'efecte d'apreciar l'existència d'un conflicte d'interessos, l'interès de les persones següents:

a) En cas que es tracti d'una persona física, el del cònjuge, el d'altres persones amb qui hom estigui especialment vinculat per lligams d'afectivitat, el dels seus parents en línia recta sense limitació i en línia col·lateral fins al quart grau de consanguinitat o el segon d'afinitat, i el de les persones jurídiques en les quals hom exerceixi funcions d'administració o amb les quals hom constitueixi, directament o per mitjà d'una persona interposada, una unitat de decisió, d'acord amb la legislació mercantil.

b) En cas que es tracti d'una persona jurídica, el dels seus administradors o apoderats, el dels socis de control i el de les entitats que hi formin una unitat de decisió, d'acord amb la legislació mercantil.

Article 312-10

Ineficàcia d'acords, decisions i actes

1. Els acords dels òrgans col·legiats, les decisions dels òrgans unipersonals i els actes executius que infringeixin la llei o els estatuts o que lesionin l'interès de la persona jurídica es poden impugnar, seguint el procediment que estableix la legislació processal i amb els efectes que aquesta estableix.

2. La ineficàcia dels acords, les decisions o els actes no afecta els drets que terceres persones puguin haver adquirit de bona fe.

Article 312-11

Legitimació per a la impugnació

1. Estan legitimades per a impugnar els acords, les decisions i els actes contraris a la llei les persones següents:

- a) Els membres de l'òrgan que els ha adoptat.
- b) Els membres de l'òrgan de govern de la persona jurídica.
- c) Les que hi tinguin un interès legítim.

2. Estan legitimades per a impugnar els acords, les decisions i els actes contraris als estatuts o lesius de l'interès de la persona jurídica les persones següents:

- a) Els membres de l'òrgan que els ha adoptat que hagin fet constar en acta llur oposició, estiguessin absents o hagin estat privats il·legítimament del dret de vot.
- b) Els membres de l'òrgan de govern, respecte als acords adoptats per qualsevol altre òrgan deliberant o executiu de la persona jurídica.

c) En les persones jurídiques que tinguin un òrgan deliberant, els membres d'aquest òrgan, respecte als acords adoptats pels òrgans executius. En aquest cas, els estatuts poden establir que la impugnació hagi d'ésser promoguda per un nombre mínim de persones, no superior al 10% del nombre total d'integrants de l'òrgan, o que abans de la impugnació judicial s'hi hagi de pronunciar el mateix òrgan deliberant.

Article 312-12

Terminis d'impugnació

1. L'acció d'impugnació dels acords, les decisions i els actes contraris a la llei caduca quan han transcorregut sis mesos, i la dels contraris als estatuts o lesius de l'interès de la persona jurídica, quan han transcorregut quaranta dies.

2. El termini de caducitat es compta des de la data de l'adopció de l'acord o la decisió o de l'execució de l'acte. Si les persones que impugnen eren absents de la reunió en què es va adoptar l'acord o no formen part de l'òrgan que l'ha adoptat, el termini es compta des que en reben la comunicació o des que raonablement l'han pogut conèixer. Si l'acord o l'acte és d'inscripció obligatòria, el termini es compta a partir de la data de la inscripció.

Article 312-13

Representació

1. La representació de les persones jurídiques correspon a l'òrgan de govern i es fa efectiva per mitjà del president, de la persona que el substitueixi o dels membres que estableixin els estatuts. L'òrgan de govern pot nomenar apoderats generals o especials, amb funcions mancomunades o solidàries, que no cal que en formin part.

2. La representació de les persones jurídiques s'estén a tots els actes compresos en llurs finalitats estatutàries, amb les limitacions que estableixin la llei o els mateixos estatuts.

3. Les limitacions estatutàries de les facultats representatives de l'òrgan de govern, fins i tot si han estat objecte d'inscripció, no es poden oposar a terceres persones que hagin actuat de bona fe.

Article 312-14

Imputació de responsabilitat

Les persones jurídiques responen pels danys que l'òrgan de govern, els membres d'aquest o altres representants causin a terceres persones, per acció o omissió, en el compliment de les funcions que tenen encomanades, sens perjudici de la responsabilitat directa i solidària, per fet propi, de la persona o les persones causants del dany.

Article 312-15

Actuació i responsabilitat abans de la inscripció

Els fundadors, els promotors, els membres de l'òrgan de govern o les altres persones encarregades de promoure la inscripció d'una persona jurídica responen personalment de les conseqüències derivades de la manca d'aquesta inscripció en cas de negligència o culpa.

Capítol III

Règim comptable i documental

Article 313-1*Deures comptables*

1. Les persones jurídiques han de portar una comptabilitat ordenada, diligent, que s'adeqüi a llur activitat, que la reflecteixi fidelment i que els permeti fer el seguiment cronològic de les operacions i elaborar els comptes anuals.

2. Les anotacions s'han de fer d'acord amb els principis de comptabilitat generalment admesos i amb les disposicions que en cada cas siguin aplicables.

Article 313-2*Llibres de comptabilitat*

1. Les persones jurídiques han de portar un llibre diari i un llibre d'inventaris i comptes anuals, llevat de les entitats que no estan obligades a presentar la declaració de l'impost de societats, les quals tampoc no estan obligades a portar el llibre diari ni el d'inventaris i comptes anuals, però han de portar almenys un llibre de caixa en què es detallen els ingressos i les despeses.

2. En el llibre diari s'han de consignar dia a dia les operacions relatives a l'activitat de l'entitat. Tanmateix, s'hi poden fer anotacions conjuntes dels totals de les operacions per períodes no superiors a un mes si aquestes es detallen en altres llibres o registres concordants.

3. El llibre d'inventaris i comptes anuals s'ha d'obrir amb l'inventari inicial, i s'hi han de transcriure anualment l'inventari de tancament de l'exercici i els comptes anuals.

Article 313-3*Llibres d'actes i altres llibres o registres*

1. Les persones jurídiques han de portar llibres d'actes, que han de contenir les actes de les reunions dels òrgans col·legiats, autenticades de la manera que estableixin els estatuts o, si no l'estableixen, amb la signatura del secretari i el vistiplau del president de l'òrgan. Es poden obrir llibres d'actes separats per als diversos òrgans d'una persona jurídica, però s'han d'agrupar en un de sol al final de l'exercici corresponent.

2. Les persones jurídiques de caràcter associatiu han de portar un llibre o registre d'associats, que en contingui una relació actualitzada i en el qual constin, almenys, les dates d'alta i de baixa en l'entitat i el domicili, amb l'únic efecte de poder convocar-los a les reunions.

3. Les persones jurídiques en les quals col·laborin persones en règim de voluntariat han de portar un llibre o un registre amb una relació actualitzada dels voluntaris. Aquest llibre ha de contenir una

descripció mínima de la tasca que fan i de llur capacitat específica, si en tenen.

Capítol IV***Modificacions estructurals i liquidació*****Secció primera*****Fusió, escissió i transformació*****Article 314-1***Fusió*

1. Dues o més persones jurídiques es poden fusionar per mitjà de l'extinció de les entitats fusionades i la constitució d'una nova persona jurídica, o bé per mitjà de l'absorció d'una o diverses persones jurídiques per una altra. Els patrimonis de les entitats fusionades o absorbides es transmeten en bloc a l'entitat resultant de la fusió o a l'absorbent, que els adquireixen per successió universal.

2. Els òrgans de govern de les persones jurídiques que es pretenen fusionar han de redactar un projecte de fusió, que ha de contenir almenys:

a) La denominació i el domicili de les entitats participants en l'operació i, si escau, de la persona jurídica que s'hagi de constituir.

b) El text íntegre dels estatuts de la persona jurídica resultant de la fusió o les modificacions que s'hagin d'introduir en els estatuts de l'entitat absorbent.

c) La data a partir de la qual s'ha de considerar que les operacions de les persones jurídiques que s'extingeixen per raó de la fusió són fetes, a efectes comptables, per la persona jurídica a la qual transmeten el patrimoni.

3. El projecte de fusió ha d'anar acompanyat del balanç de fusió, d'un informe elaborat per l'òrgan de govern de l'entitat que ha d'acordar-la, en el qual es justifiquin els aspectes jurídics i econòmics de la fusió, i dels altres documents que, per a cada cas, estableixi la llei. Es pot considerar balanç de fusió el darrer balanç anual aprovat si s'ha tancat dins dels sis mesos anteriors a la data en què s'ha previst adoptar l'acord de fusió. Altrament, s'ha d'elaborar un balanç específic de fusió, tancat dins dels tres mesos anteriors al dia d'aprovació del projecte de fusió. En ambdós casos, si s'han produït modificacions importants del valor real del patrimoni després de la data de tancament del balanç de fusió, l'òrgan de govern n'ha d'informar l'òrgan que ha d'adoptar o aprovar l'acord de fusió.

4. L'acord de fusió ha d'ésser adoptat per l'òrgan sobirà de cadascuna de les entitats que es pretenen fusionar i s'ha d'ajustar al projecte de fusió. Els documents a què fa referència l'apartat 3 han d'estar a disposició dels integrants dels òrgans que han

d'acordar la fusió i, si n'hi ha, dels representants dels treballadors, perquè els puguin examinar en el domicili de la respectiva persona jurídica almenys amb un mes d'antelació respecte a la reunió en què s'hagi d'acordar la fusió.

5. L'acord de fusió s'ha de publicar en el Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya i en dos diaris de màxima difusió a la província o la comarca on les persones jurídiques que es fusionen tinguin llur domicili, i ha d'expressar el dret dels creditors d'aquestes persones jurídiques a obtenir el text íntegre de l'acord i a oposar-s'hi.

6. La fusió no es pot executar abans d'un mes a comptar de la publicació a què fa referència l'apartat 5. Durant aquest termini, els titulars de crèdits contra les entitats que es pretenen fusionar, si els crèdits han nascut abans de la publicació i no estan suficientment garantits, s'hi poden oposar per escrit. En cas d'oposició, la fusió no pot tenir efecte si no se satisfan totalment els crèdits o no s'aporten garanties suficients.

7. El que estableixen els apartats 2 a 6 no és aplicable a les operacions de fusió o absorció de les associacions i les fundacions que, en la data de tancament de l'exercici econòmic, puguin portar un règim simplificat de comptabilitat. En el cas de les associacions, l'acord de fusió o absorció ha d'ésser adoptat per l'assemblea general de cadascuna de les entitats implicades. En el cas de les fundacions, l'acord de fusió o absorció ha d'ésser motivat i ha d'ésser adoptat pels patronats de totes les fundacions interessades, s'ha de formalitzar en una escriptura pública, llevat del cas de resolució judicial, i ha d'ésser autoritzat pel protectorat.

Article 314-2

Escissió

1. Una persona jurídica es pot escindir per mitjà de la divisió del seu patrimoni en dues o més parts, amb les modalitats següents:

a) Com a escissió total, amb el traspàs en bloc de cadascuna d'aquestes parts a altres persones jurídiques beneficiàries, siguin preexistents o de nova constitució, i amb l'extinció de la persona jurídica escindida.

b) Com a escissió parcial, amb el traspàs en bloc d'alguna o diverses d'aquestes parts a una o més persones jurídiques beneficiàries i amb el manteniment de la persona jurídica escindida, que conserva la part del patrimoni que no ha traspassat a la persona o les persones jurídiques beneficiàries.

2. L'òrgan de govern de la persona jurídica que pretén dur a terme l'escissió ha de redactar un projecte d'escissió, que ha de contenir almenys:

a) La denominació i el domicili de les entitats participants en l'operació i, si escau, de la persona o les persones jurídiques que s'hagin de constituir.

b) El text íntegre dels estatuts de la persona o les persones jurídiques que s'hagin de constituir arran de l'escissió o de les modificacions que s'hagin d'introduir en els estatuts de les entitats que participen en l'operació.

c) La designació dels elements de l'actiu i el passiu que s'han de transmetre a la persona o les persones jurídiques beneficiàries de l'escissió.

3. El projecte d'escissió ha d'anar acompanyat del balanç d'escissió, d'un informe elaborat per l'òrgan de govern de l'entitat que ha d'acordar-la, en el qual es justifiquin els aspectes jurídics i econòmics de l'escissió, i dels altres documents que, per a cada cas, estableixi la llei. S'aplica a aquest balanç el que l'article 314-1.3 estableix per al balanç de fusió.

4. L'acord d'escissió ha d'ésser adoptat per l'òrgan sobirà de l'entitat que la duu a terme i, si escau, de l'entitat absorbent, i s'ha d'ajustar al projecte d'escissió. S'aplica a la documentació del procediment d'escissió el que l'article 314-1.4 estableix sobre el dret d'examinar-la.

5. L'acord d'escissió s'ha de publicar i els creditors de les entitats que participen en l'operació s'hi poden oposar, d'acord amb el que estableix l'article 314-1.5 i 6.

6. El que estableixen els apartats 2 a 5 no és aplicable a les operacions d'escissió total o parcial del patrimoni de les associacions i les fundacions que, en la data de tancament de l'exercici econòmic, puguin portar un règim simplificat de comptabilitat. En el cas de les associacions, l'acord d'escissió total o parcial ha d'ésser adoptat per l'assemblea general de l'associació que s'escindeix. En el cas de les fundacions, l'acord d'escissió ha d'ésser motivat i ha d'ésser adoptat pel patronat, ha d'ésser aprovat pel protectorat, s'ha de formalitzar en una escriptura pública i s'ha d'inscriure en el Registre de Fundacions.

Article 314-3

Transformació

1. Les persones jurídiques es poden transformar, conservant la personalitat, si llurs normes reguladores ho permeten i les del tipus de persona jurídica que pretenen assumir no ho prohibeixen.

2. L'acord de transformació ha d'ésser adoptat per l'òrgan sobirà de l'entitat. L'acord ha de determinar el nou tipus que la persona jurídica assumirà i ha de contenir les mencions exigides per a la constitució d'una entitat d'aquest tipus, incloent-hi les modificacions estatutàries pertinents.

3. La persona jurídica que es transforma ha de complir els requisits formals del tipus de persona jurídica adoptat i s'ha d'inscriure en el registre corresponent.

Secció segona

Liquidació

Article 314-4

Modalitats i període de liquidació

1. La dissolució de la persona jurídica obre el període de liquidació, fins a la fi del qual l'entitat conserva la personalitat jurídica. Durant aquest període, la persona jurídica s'ha d'identificar en les seves relacions de tràfic com a entitat «en liquidació».
2. La persona jurídica es pot liquidar per mitjà de la realització dels béns de l'entitat o de la cessió global d'actius i passius.
3. La persona jurídica s'ha de liquidar en el termini fixat per la llei o per l'acord o la decisió que en disposi la dissolució. Aquest termini pot tenir una durada màxima de tres anys, llevat de causa justificada de força major. Un cop transcorregut aquest termini, qualsevol membre de la persona jurídica o del seu òrgan de govern pot sol·licitar a l'autoritat judicial que separi del càrrec els liquidadors i pot presentar una proposta de nomenaments.

Article 314-5

Òrgan de liquidació

1. Les funcions de liquidació són assumides pel mateix òrgan de govern, que manté la composició que tenia en el moment de la dissolució, llevat dels casos següents:
 - a) Si els estatuts estableixen un òrgan de liquidació diferent.
 - b) En les entitats de caràcter associatiu, si l'òrgan deliberant acorda designar altres persones com a liquidadors.
 - c) Si la dissolució es produeix per una resolució judicial que designa els liquidadors.
 - d) Si la dissolució es produeix en un procediment concursal, cas en el qual s'han de complir les disposicions de la legislació corresponent.
2. S'apliquen a l'òrgan de govern amb funcions de liquidació o a les persones liquidadores les regles ordinàries aplicables a aquest òrgan i als seus membres, en tant que siguin conformes a l'objecte de la liquidació, llevat que els estatuts, l'acord de dissolució o la resolució judicial disposin una altra cosa.
3. Quan es constitueixi l'òrgan liquidador, s'ha d'entendre una acta de l'estat en què es troba la persona jurídica en el moment en què s'assumeixen les facultats de liquidació, sens perjudici del que resulti de les operacions de liquidació.

Article 314-6

Operacions de liquidació

1. L'òrgan liquidador o les persones liquidadores, abans d'iniciar les operacions de liquidació, han de subscriure, juntament amb l'òrgan de govern si la liquidació no correspon a aquest, un inventari i un balanç referits al dia de començament de la liquidació.
2. Correspon a l'òrgan liquidador o a les persones liquidadores executar l'acord de liquidació i, en particular, realitzar les tasques següents:
 - a) Vetllar per la integritat del patrimoni de la persona jurídica, administrar-lo durant el període de liquidació i portar i custodiar els llibres de l'entitat.
 - b) Concloure les operacions pendents i fer les que calguin per a la liquidació, incloent-hi les de realització de béns.
 - c) Reclamar i percebre els crèdits pendents de l'entitat i pagar-ne els deutes.
 - d) Formular els comptes anuals, si la liquidació es perllonga més d'un any, i els comptes finals de liquidació, i presentar-los a l'òrgan deliberant de l'entitat, si n'hi ha, o al que correspongui d'acord amb la llei perquè, si escau, els aprovi.
 - e) Adjudicar o destinar el patrimoni romanent a les persones o les finalitats que estableixen els estatuts o la llei.
 - f) Sol·licitar la cancel·lació dels assentaments en el registre corresponent i conservar els llibres i la documentació de l'entitat durant el termini legalment establert.

Article 314-7

Cessió global de l'actiu i el passiu

1. L'acord de cessió, en cas de cessió global de l'actiu i el passiu, s'ha de publicar en els termes que s'estableixin per reglament, indicant la persona cessionària i el dret dels creditors a obtenir el text íntegre de l'acord de cessió i a oposar-s'hi.
2. La cessió no es pot fer abans d'un mes a comptar de la publicació de l'acord. Durant aquest termini, els titulars de crèdits contra l'entitat cedent o cessionària, si els crèdits han nascut abans de la publicació i no estan suficientment garantits, es poden oposar per escrit a la cessió. En cas d'oposició, la cessió no pot tenir efecte si no se satisfan totalment els crèdits o no s'aporten garanties suficients.

Article 314-8

Informes de liquidació

1. L'òrgan amb funcions de liquidació o les persones liquidadores han d'informar periòdicament so-

bre l'estat de les operacions de liquidació, sens perjudici del compliment dels deures de presentació o rendició de comptes.

2. L'informe de liquidació s'ha de formular semestralment, si la llei o l'acord o la decisió de dissolució de la persona jurídica no estableixen un període més breu, i s'ha de presentar a l'òrgan deliberant, en el cas de les entitats de caràcter associatiu, i al protectorat, en el cas de les fundacions.

Capítol V

Publicitat registral

Article 315-1

Registres de persones jurídiques

1. Els registres de persones jurídiques dependents de la Generalitat són públics i assumeixen funcions de qualificació, inscripció i certificació. També assumeixen, si escau, funcions de dipòsit de comptes i altres documents.

2. S'han d'inscriure en els registres de persones jurídiques dependents de la Generalitat:

- a) Les entitats subjectes al dret català.
- b) Les delegacions d'associacions i fundacions estrangeres establertes a Catalunya si hi exerceixen majoritàriament llurs activitats.

3. L'estructura i el funcionament dels registres de persones jurídiques, en allò que aquest codi o les altres lleis no estableixen, s'han de determinar per reglament.

Article 315-2

Constància registral de les persones jurídiques

En el full registral obert per a cada persona jurídica s'han d'inscriure o anotar, segons que correspongui, els actes següents:

- a) La constitució, que ha de contenir els elements següents:

Primer. La identitat de la persona o les persones fundadores i de les que compareguin a atorgar l'acte constitutiu. En el cas de constitució successiva, és suficient que hi figuri, en lloc de la identitat dels fundadors, la dels promotors.

Segon. Els estatuts de la persona jurídica.

Tercer. La identitat de les persones que formen part de l'òrgan de govern i els càrrecs que hi ocupen.

Quart. Les dades que la llei obligui a fer constar en l'acte constitutiu de la persona jurídica.

b) La modificació dels estatuts, incloent-hi, si escau, la pròrroga del període de durada de la persona jurídica.

c) El nomenament, la suspensió i el cessament dels membres de l'òrgan de govern.

d) L'acceptació del càrrec pel qual han estat designats els membres del patronat, en el cas de les fundacions.

e) Les delegacions de funcions i els apoderaments generals, i també llur modificació, revocació o substitució, a excepció dels poders generals per a plets. Aquests actes no són inscriptibles en el cas de les associacions.

f) Els acords de fusió, escissió i transformació.

g) La declaració de concurs i les circumstàncies que estableix la legislació concursal.

h) La dissolució i, si escau, el nomenament, la suspensió i el cessament de les persones liquidadores.

i) La cessió o la destinació del romanent en cas de dissolució o, si no n'hi ha, l'acord formal d'extinció.

j) Les mesures administratives o judicials d'intervenció de la persona jurídica.

k) La impugnació d'acords, actes o decisions susceptibles de constància registral, si així ho resol cautelarment l'autoritat judicial.

l) Les resolucions judicials que afectin actes susceptibles de constància registral.

m) Els actes la constància registral dels quals sigui establerta per aquest codi o per altres lleis.

Article 315-3

Qualificació

1. Els òrgans encarregats dels registres qualifiquen el contingut dels actes inscriptibles, d'acord amb el que resulta dels documents en virtut dels quals se sol·licita la inscripció i dels assentaments registrals.

2. No es pot denegar la inscripció de cap acte inscriptible que compleixi els requisits que estableix la llei.

3. L'òrgan competent per a inscriure, si considera que l'acte del qual es pretén la inscripció inclou alguna estipulació contrària a la llei, ha de practicar una inscripció parcial, sempre que l'estipulació afectada tingui caràcter merament potestatiu o que les disposicions legals corresponents en supleixin l'omissió.

4. L'òrgan competent per a inscriure la constitució o una modificació estatutària d'una persona jurídica, si considera que hi ha indicis racionals d'il·licitud penal en les finalitats o les activitats que la dita persona jurídica pretén dur a terme, ha de trametre tota la documentació al ministeri fiscal o a l'òrgan jurisdiccional competent i comunicar-ho a l'entitat afectada. En aquest cas, el procediment d'inscripció resta suspès fins que es dicti una resolució ferma.

5. Contra les resolucions de suspensió o denegació de la pràctica d'assentaments registrals, es poden interposar els recursos que la llei estableix en cada cas.

Article 315-4

Presentació de documents

1. Els documents públics inscriptibles en els registres de persones jurídiques s'hi poden presentar per via telemàtica, amb la signatura electrònica reconeguda de l'autoritat o del funcionari que els hagi expedit, autoritzat o intervingut o que sigui responsable del protocol. Amb relació als documents notariais, cal que la persona interessada no s'hi hagi oposat.

2. L'òrgan encarregat del registre, en els casos a què fa referència l'apartat 1, ha de comunicar, a l'autoritat o al funcionari, que s'ha practicat, s'ha suspès o s'ha denegat l'assentament, segons que correspongui.

Article 315-5

Requisits d'accés als registres

1. La constància registral dels actes inscriptibles en el registre requereix que la persona jurídica a la qual afecten hi estigui prèviament inscrita i, si escau, que resulti del registre la legitimació per a atorgar-los.

2. La constància registral d'actes modificatius o extintius d'altres actes atorgats abans requereix que aquests s'hagin inscrit en el registre prèviament.

3. Un cop practicat un assentament en el registre, no se'n pot fer cap altre d'oposat o incompatible a partir d'un document de la mateixa data o d'una data anterior a la del que va servir de base a l'assentament preferent.

Article 315-6

Legitimació

1. Es presumeix que el contingut dels assentaments dels registres de persones jurídiques és exacte i vàlid.

2. Els assentaments estan sota la protecció dels òrgans jurisdiccional i produeixen efectes mentre

la resolució judicial que els declari nuls o inexactes, si s'escau, no s'inscriu. Se n'exceptua la rectificació d'errors materials, aritmètics o de fet, que pot fer d'ofici l'òrgan competent per a practicar l'assentament.

3. La inscripció no valida els actes que són nuls d'acord amb la llei.

Article 315-7

Publicitat material

1. No es pot invocar el desconeixement del contingut d'actes degudament inscrits en els registres de persones jurídiques, a partir de la data de la inscripció, llevat que la llei estableixi una altra cosa.

2. Els actes inscriptibles només es poden oposar a terceres persones de bona fe des de la data de la inscripció. La bona fe de les terceres persones es presumeix.

3. La declaració de nul·litat o inexactitud dels assentaments registrals no perjudica els drets de terceres persones de bona fe adquirits d'acord amb la llei.

4. La manca d'inscripció no pot ésser invocada per persones que estiguessin obligades a demanar-la.

Article 315-8

Publicitat formal

1. La publicitat dels registres de persones jurídiques es fa efectiva, en suport electrònic o en paper, per mitjà d'un certificat del contingut dels assentaments, d'una nota simple informativa o d'una còpia o un extracte dels assentaments.

2. Només el certificat, que es pot emetre per mitjà d'una còpia autèntica electrònica, dóna fe del contingut dels assentaments.

3. Els registres de persones jurídiques han de facilitar que les persones interessades en puguin consultar telemàticament el contingut. En el cas d'autoritats, empleats o funcionaris públics que actuïn per raó de llur ofici o càrrec, l'interès a consultar el contingut dels registres es presumeix.

4. La publicitat formal s'ha de fer complint les normes sobre protecció de dades personals i les que s'estableixin per reglament per a les sol·licituds en massa.

Títol II

De les associacions

Capítol I

Naturalesa i constitució

Article 321-1*Concepte i principis*

1. Les associacions són entitats sense ànim de lucre, constituïdes voluntàriament per tres o més persones per a complir una finalitat d'interès general o particular, per mitjà de la posada en comú de recursos personals o patrimonials amb caràcter temporal o indefinit.

2. Les associacions poden dur a terme activitats econòmiques accessòries o subordinades a llur finalitat si els rendiments que en deriven es destinen exclusivament al compliment d'aquesta.

3. El patrimoni de les associacions no es pot repartir en cap cas entre els associats ni es pot cedir gratuïtament a persones físiques determinades o a entitats amb ànim de lucre. Se n'exceptuen les aportacions subjectes a reemborsament d'acord amb l'article 323-2.

Article 321-2*Capacitat per a la constitució*

1. Poden constituir associacions les persones físiques i les persones jurídiques, privades i públiques.

2. Les persones físiques que constitueixen una associació han de tenir capacitat d'obrar o tenir almenys catorze anys i actuar amb l'assistència dels representants legals si no estan emancipades. En les associacions infantils, juvenils i d'alumnes i les altres integrades per menors d'edat és suficient la capacitat natural. Tanmateix, per a fer-hi aportacions o assumir obligacions patrimonials, cal la capacitat necessària per a aquests actes. En tot cas, cal que formi part de l'associació una persona major d'edat, com a mínim, a l'efecte de formalitzar els actes que ho requereixin.

3. En el cas de les persones jurídiques, es requereix que les normes per les quals es regeixen no els prohibeixin constituir associacions i que l'acord sigui adoptat per un òrgan competent.

Article 321-3*Constitució*

En l'acord de constitució d'una associació, que s'ha de formalitzar per escrit, s'han de fer constar, com a mínim:

- a) El lloc i la data en què s'estén l'acta fundacional.
- b) La denominació, el domicili, la nacionalitat i, si els fundadors són menors, llur edat. Aquestes dades s'han d'acreditar documentalment.
- c) La voluntat de constituir l'associació, que s'acredita amb la signatura de l'acta, acompanyada, en el

cas de les persones jurídiques, de la constància documental de l'acord o la decisió corresponent.

d) Els estatuts de l'associació.

e) Les aportacions fetes o compromeses al patrimoni inicial de l'associació, si n'hi ha, indicant la naturalesa dels béns, el títol i les condicions d'aportació, i llur valoració, si no són en diners.

f) La designació de les persones que han d'integrar l'òrgan de govern inicial.

Article 321-4*Estatuts*

1. Els estatuts de les associacions han d'incloure, almenys, les dades següents:

a) La denominació.

b) El domicili.

c) La durada, si no es constitueix per temps indefinit, i la data d'inici de les activitats, si no coincideix amb la d'atorgament de l'acta fundacional.

d) Les finalitats i les activitats que es proposa dur a terme, indicant-ne l'àmbit territorial.

e) Els tipus d'associats, si escau, i els requisits que s'han de complir per a adquirir la condició d'associat en cada cas, les causes de pèrdua d'aquesta condició i els procediments d'admissió i de baixa, incloent-hi, si s'ha previst, la baixa disciplinària.

f) Els drets i els deures dels associats i el règim disciplinari.

g) En les associacions en què col·laboren persones en règim de voluntariat, els mecanismes de participació d'aquestes.

h) Les regles sobre la convocatòria i la constitució de l'assemblea general ordinària i de l'extraordinària.

i) Les regles sobre l'organització i el funcionament de l'òrgan de govern que estableixin el règim de convocatòria i constitució, la composició, la manera de designar-ne, destituir-ne i renovar-ne els membres, i la durada del mandat d'aquests.

j) El règim de deliberació i adopció d'acords dels òrgans col·legiats i el procediment d'aprovació de les actes.

k) El procediment de modificació dels estatuts.

l) El règim econòmic.

m) La previsió de la destinació dels béns sobrants, en cas de dissolució, d'acord amb el que estableix l'article 324-6.

2. Els estatuts poden establir que les controvèrsies que sorgeixin per raó del funcionament de l'associació se sotmetin a arbitratge o mediació.

Article 321-5

Inscripció

Les associacions s'han d'inscriure, només a efectes de publicitat, en el Registre d'Associacions.

Article 321-6

Federacions i confederacions

Per a assolir millor les finalitats que els són pròpies i facilitar llur coordinació, les associacions poden constituir federacions, i aquestes, confederacions, que resten subjectes al règim general de les associacions.

Capítol II

Organització i funcionament

Secció primera

Òrgans de l'associació

Article 322-1

Òrgans necessaris i voluntaris

1. Les associacions han de tenir els òrgans següents:

a) L'assemblea general, constituïda per tots els associats, que, com a òrgan sobirà, pot deliberar sobre qualsevol assumpte d'interès per a l'associació, adoptar acords en l'àmbit de la seva competència i controlar l'activitat de l'òrgan de govern.

b) L'òrgan de govern, que es pot identificar amb la denominació de junta de govern o junta directiva o amb una altra de similar, que administra i representa l'associació, d'acord amb la llei, els estatuts i els acords adoptats per l'assemblea general.

2. Les associacions infantils, juvenils i d'alumnes i les altres associacions integrades per menors han de tenir, si no hi ha cap persona amb capacitat d'operar en l'òrgan de govern, un òrgan adjunt amb la composició i les funcions que estableix l'article 322-11.

3. L'assemblea general i l'òrgan de govern, d'acord amb llurs atribucions legals o estatutàries, poden acordar la creació d'altres òrgans, temporals o

permanents, amb funcions delegades de caràcter deliberant o executiu.

Secció segona

Assemblea general

Article 322-2

Funcions

Corresponen a l'assemblea general les funcions següents:

a) Aprovar, si escau, la gestió de l'òrgan de govern, el pressupost i els comptes anuals.

b) Elegir i separar els membres de l'òrgan de govern.

c) Modificar els estatuts.

d) Acordar la forma i l'import de les contribucions al finançament de l'associació o al pagament de les seves despeses, incloent-hi les aportacions al patrimoni de l'associació a les quals fa referència l'article 323-2.

e) Acordar la transformació, la fusió, l'escissió o la dissolució de l'associació.

f) Acordar l'ingrés i la baixa en federacions o confederacions.

g) Sol·licitar la declaració d'utilitat pública.

h) Aprovar el reglament de règim intern i les seves modificacions.

i) Acordar o ratificar la baixa disciplinària dels associats, si els estatuts estableixen aquesta sanció i no atribueixen aquesta funció a un altre òrgan.

j) Resoldre sobre les qüestions que no estiguin expressament atribuïdes a cap altre òrgan de l'associació.

Article 322-3

Reunions

1. L'assemblea general s'ha de reunir amb caràcter ordinari com a mínim un cop l'any, per a aprovar, si escau, la gestió de l'òrgan de govern, el pressupost i els comptes anuals.

2. L'assemblea general s'ha de reunir amb caràcter extraordinari en els casos següents:

a) Si l'òrgan de govern ho considera convenient.

b) Si ho sol·licita un 10% dels associats o, si així ho estableixen els estatuts, un percentatge inferior d'aquests.

3. L'assemblea general, en cas de reunió a instàncies dels associats, s'ha de fer en el termini de trenta dies a comptar de la sol·licitud, si els estatuts no en fixen un de més breu.

Article 322-4

Convocatòria

L'òrgan de govern ha de convocar l'assemblea general, almenys quinze dies abans de la data prevista per a la reunió, per mitjà d'un escrit adreçat al domicili de cada associat, llevat que els estatuts permetin fer-ho en un termini més breu o per altres mitjans, inclosos els telemàtics.

Article 322-5

Ordre del dia

1. Un nombre d'associats que representi almenys el 10% dels vots socials de l'associació, o un percentatge inferior si així ho estableixen els estatuts, pot sol·licitar a l'òrgan de govern la inclusió d'un o més assumptes en l'ordre del dia de l'assemblea general. Si aquesta ja ha estat convocada, la sol·licitud s'ha de formular en el primer terç del període comprès entre la recepció de la convocatòria i la data prevista per a la reunió, a fi que es pugui informar tots els associats de l'ampliació de l'ordre del dia.

2. L'assemblea general no pot adoptar acords sobre assumptes que no constin a l'ordre del dia, llevat que s'hagi constituït amb caràcter universal o que els acords es refereixin a la convocatòria d'una nova assemblea general.

3. Si en l'assemblea general es pretén tractar l'exercici de l'acció de responsabilitat contra membres de l'òrgan de govern o la separació d'aquests de llurs càrrecs, s'ha de convocar en el mateix acte una sessió extraordinària de l'assemblea general amb aquest punt com a únic punt de l'ordre del dia.

Article 322-6

Constitució de l'assemblea general

1. L'assemblea general, llevat que els estatuts estableixin una altra cosa, es constitueix vàlidament sigui quin sigui el nombre d'associats presents o representats.

2. La presidència i la secretaria de l'assemblea general, si els estatuts no estableixen una altra cosa, corresponen a les persones que ocupen aquests càrrecs en l'òrgan de govern, llevat que els associats assistents en designin d'altres a l'inici de la reunió.

Article 322-7

Dret de vot

1. Cada associat té, com a mínim, un vot en l'assemblea general. Els estatuts poden establir la suspensió de l'exercici d'aquest dret per l'incompliment d'obligacions econòmiques.

2. Els estatuts de les associacions d'interès particular i d'aquelles en què hi hagi persones jurídiques que tinguin la condició d'associades poden establir sistemes de vot ponderat. La ponderació ha d'estar basada en la representativitat dels associats o en altres criteris objectius. El vot ponderat no opera en l'adopció d'acords de caràcter disciplinari.

3. El dret de vot es pot exercir per delegació, per correu o per mitjans telemàtics si els estatuts ho estableixen i determinen el procediment d'exercici d'aquest dret.

4. L'assemblea general, si es qüestiona el dret de vot d'algun associat per raó d'un possible conflicte d'interessos amb l'associació, ha de decidir sobre aquesta qüestió en votació separada i, si escau, secreta.

Article 322-8

Adopció d'acords

1. Els acords s'adopten per majoria simple dels associats assistents o vàlidament representats en la reunió, si bé els estatuts poden exigir, per a qüestions determinades, un vot favorable més qualificat.

2. Els associats que, per raó d'un conflicte d'interessos amb l'associació, no puguin votar un determinat punt de l'ordre del dia no es computen als efectes d'establir la majoria necessària per a adoptar l'acord, llevat que aquest tingui per objecte la resolució d'un procediment sancionador, la destitució de la persona afectada com a membre d'un òrgan o l'exercici de l'acció de responsabilitat contra ella.

3. La votació per a l'adopció d'acords ha d'ésser secreta si ho sol·liciten, almenys, el 10% dels associats presents o representats en la reunió.

Secció tercera

Òrgan de govern

Article 322-9

Atribucions i delegació de funcions

1. L'òrgan de govern està facultat amb caràcter general per a fer els actes necessaris per a complir les finalitats de l'associació, llevat dels que, d'acord amb la llei o els estatuts, hagin d'ésser acordats per

l'assemblea general o requereixin l'autorització prèvia d'aquesta.

2. L'òrgan de govern pot delegar les seves funcions, d'acord amb l'article 312-1.2, si els estatuts no ho prohibeixen. No són delegables la formulació dels comptes ni els actes que hagin d'ésser autoritzats o aprovats per l'assemblea general.

Article 322-10

Composició de l'òrgan de govern i requisits per a ésser-ne membre

1. L'òrgan de govern té caràcter col·legiat. Els estatuts en determinen la composició.

2. Els membres de l'òrgan de govern han d'ésser associats i han de tenir capacitat per a exercir llurs drets socials.

3. Les persones inhabilitades d'acord amb la legislació concursal no poden ésser membres de l'òrgan de govern de les associacions que duen a terme una activitat econòmica mentre no hagi finit el període d'inhabilitació.

Article 322-11

Òrgan adjunt

1. Les funcions de representació de la persona jurídica, en les associacions infantils, juvenils i d'alumnes i les altres integrades per menors, han d'ésser exercides per algun dels membres de l'òrgan de govern amb capacitat d'obrar.

2. L'associació, si en l'òrgan de govern no hi ha cap persona amb capacitat d'obrar, ha de tenir un òrgan adjunt, constituït, com a mínim, per dues persones majors d'edat, que no cal que siguin associats, a fi que puguin suplir la manca de capacitat d'obrar de l'òrgan de govern.

3. Els integrants de l'òrgan adjunt són escollits i actuen d'acord amb el que estableixen els estatuts. Si els estatuts no ho estableixen, són escollits per l'assemblea general i poden actuar solidàriament.

4. La constitució inicial i les renovacions de l'òrgan adjunt s'han d'inscriure en el Registre d'Associacions.

Article 322-12

Elecció i nomenament

1. Els membres de l'òrgan de govern han d'ésser escollits, en reunió de l'assemblea general o per mitjà del procediment electoral que estableixen els estatuts, per votació de tots els associats que estiguin en situació d'exercir llurs drets socials.

2. Les candidatures que es presentin a elecció tenen dret a comunicar llur programa d'actuació als associats abans de la data de l'elecció, i també, si aquesta es fa en assemblea general, durant la mateixa reunió. A aquests efectes, tenen dret a disposar de la llista dels associats amb antelació suficient. L'òrgan de govern, a proposta dels candidats, ha de fer arribar als associats, una vegada com a mínim, els programes i les altres comunicacions que siguin raonables. En els casos en què els associats ho autoritzin expressament, l'òrgan de govern pot facilitar als candidats que ho demanin el domicili, els telèfons i les adreces de correu electrònic dels associats.

3. Els integrants de la candidatura més votada són escollits membres de l'òrgan de govern, llevat que els estatuts requereixin una majoria qualificada o estableixin algun altre sistema de provisió dels càrrecs.

4. L'òrgan de govern, si s'hi produeixen vacants durant el termini per al qual han estat designats els seus membres, pot nomenar substituïts, els quals ocupen el càrrec fins a la següent reunió de l'assemblea general o fins a l'elecció de nous càrrecs d'acord amb els estatuts, llevat que aquests estableixin una altra cosa.

Article 322-13

Acceptació i durada del càrrec

1. Els membres de l'òrgan de govern entren en funcions un cop han acceptat el càrrec per al qual han estat escollits o nomenats.

2. L'acceptació del càrrec per al qual han estat escollits o nomenats els membres de l'òrgan de govern s'ha d'inscriure en el Registre d'Associacions.

3. La durada del càrrec de membre de l'òrgan de govern no pot excedir els cinc anys, sens perjudici del dret a la reelecció si no l'exclouen els estatuts.

Article 322-14

Exercici de les funcions de govern

1. Els membres de l'òrgan de govern han d'exercir llurs funcions amb la diligència d'un bon administrador, d'acord amb la llei i els estatuts, i servir el càrrec amb lleialtat a l'associació, actuant sempre en benefici d'aquesta.

2. Els membres de l'òrgan de govern, per a exercir llurs funcions, tenen el dret i el deure d'assistir a les reunions, d'informar-se sobre la marxa de l'associació i de participar en les deliberacions i en l'adopció d'acords. Han de complir també els deures comptables que regula l'article 313-1, custodiar els llibres, tenir-los actualitzats i guardar secret de les informacions confidencials relatives a l'associació, fins i tot després d'haver cessat en el càrrec.

Article 322-15*Deures d'elaboració dels comptes i de transparència*

1. L'òrgan de govern ha d'elaborar el pressupost i els comptes anuals, que s'han de presentar a l'assemblea general perquè els aprovi en el termini que estableixin els estatuts i, com a màxim, en els sis mesos següents a la data de tancament de l'exercici. No cal elaborar comptes anuals si l'associació pot portar una comptabilitat simplificada en aplicació de l'article 313-2.1.

2. Les associacions declarades d'utilitat pública han de presentar al departament de la Generalitat competent per a inscriure-les, en els sis mesos següents a la data de tancament de l'exercici, els comptes anuals aprovats, una memòria d'activitats i, si escau, d'acord amb llur normativa, l'informe d'auditoria.

3. Les associacions declarades d'utilitat pública, les que rebin periòdicament subvencions o altres ajuts econòmics de les administracions públiques i les que recorrin a la captació pública de fons com a mitjà de finançament de llurs activitats han d'elaborar en tots els casos els comptes anuals i fer-los accessibles al públic.

Article 322-16*Gratuïtat dels càrrecs*

1. Els membres de l'òrgan de govern exerceixen llurs càrrecs gratuïtament, si bé tenen dret a la bestreta i al reemborsament de les despeses degudament justificades i a la indemnització pels danys produïts per raó d'aquest exercici.

2. Si algun membre de l'òrgan de govern exerceix funcions de direcció o gerència o altres que no siguin les ordinàries de govern de l'associació, pot ésser retribuït, sempre que s'estableixi una relació contractual, incloent-hi la de caràcter laboral. El nombre de membres de l'òrgan de govern que percebin qualsevol tipus de retribució de l'associació no pot superar la meitat dels que integren aquest òrgan.

Article 322-17*Responsabilitat*

1. Els membres de l'òrgan de govern responen dels danys que causin a l'associació per incompliment de la llei o dels estatuts o per actes o omissions negligents en l'exercici de llurs funcions.

2. L'exercici de l'acció de responsabilitat ha d'ésser acordat, per majoria simple, per l'assemblea general, que pot atorgar amb aquesta finalitat un mandat especial.

3. Un nombre d'associats que, conjuntament, representin almenys el 10% dels vots socials o el percentatge superior o inferior que, si escau, estableixin els estatuts pot exercir l'acció de responsabilitat, en interès de l'associació, en els casos següents:

a) Si no es convoca l'assemblea general sol·licitada per a acordar l'exercici de l'acció de responsabilitat.

b) Si l'acord adoptat és contrari a l'exigència de responsabilitat.

c) Si la pretensió no es formula judicialment en el termini d'un mes a comptar de l'adopció de l'acord.

4. L'acció de responsabilitat en interès de l'associació prescriu al cap de tres anys de la data en què els responsables cessen en el càrrec.

5. L'acció de responsabilitat per danys a l'associació és independent de la que correspongui als associats o a tercers per actes o omissions dels membres dels òrgans de govern que hagin lesionat llurs drets o interessos. Aquesta acció prescriu al cap de tres anys, comptats d'acord amb el que estableix l'article 121-23.

6. Si la responsabilitat a què fan referència els apartats 1 a 5 no es pot imputar a una o més persones determinades, responen tots els membres de l'òrgan excepte els següents:

a) Els que s'han oposat a l'acord i no han intervingut en la seva execució.

b) Els que no han intervingut en l'adopció ni en l'execució de l'acord, sempre que hagin fet tot el que era possible per evitar el dany o almenys s'hi hagin oposat formalment en saber-ho.

7. La responsabilitat, si és imputable a diverses persones, té caràcter solidari.

Article 322-18*Cessament en el càrrec*

1. Els membres de l'òrgan de govern cessen en el càrrec per les causes següents:

a) Mort o declaració d'absència, en el cas de les persones físiques, o extinció, en el cas de les jurídiques.

b) Incapacitat o inhabilitació.

c) Venciment del càrrec, llevat de renovació.

d) Renúncia notificada a l'òrgan de govern.

e) Separació acordada per l'assemblea general.

f) Qualsevol altra que estableixin la llei o els estatuts.

2. L'assemblea general pot acordar en qualsevol moment separar de llurs funcions algun o tots els membres de l'òrgan de govern, amb subjecció, si escau, al que estableix l'article 322-5.3. L'acord de l'assemblea general d'exercir l'acció de responsabilitat determina la separació dels membres de l'òrgan de govern afectats.

Capítol III

Drets i deures dels associats

Article 323-1

Adquisició de la condició d'associat

1. Poden adquirir la condició d'associats les persones amb capacitat d'obrar i els menors no emancipats de més de catorze anys, amb l'assistència de llurs representants legals. Se n'exceptuen les associacions infantils, juvenils i d'alumnes i les altres associacions integrades per menors, en les quals es requereix capacitat natural.

2. Els menors de catorze anys poden adquirir la condició d'associats, per mitjà de llurs representants legals, si els estatuts no ho exclouen. Els menors amb capacitat natural suficient poden oposar-se sempre a l'ingrés en una associació i donar-se'n de baixa en qualsevol moment.

3. Les persones jurídiques, privades i públiques, poden adquirir la condició d'associades si no ho exclouen la llei ni llurs estatuts. La sol·licitud d'ingrés ha d'ésser acordada per l'òrgan competent.

Article 323-2

Aportacions al patrimoni de l'associació

1. Els associats poden fer aportacions de béns o diners al patrimoni de l'associació, a títol de domini o d'ús, i subjectar-les a les condicions i els terminis que considerin pertinents.

2. Els estatuts de l'associació poden establir que els associats hagin de fer aportacions quan hi ingressin o, si hi ha necessitats de finançament que ho justifiquin, en un moment posterior. Si així s'estableix, aquestes aportacions es poden retornar quan, per qualsevol causa, es produeixi la baixa de l'associat que les ha fetes o quan es dissolgui l'associació.

3. Les aportacions restituïbles, tant si es fan amb caràcter voluntari com en compliment d'un deure estatutari, poden meritjar interessos que no superin l'interès legal del diner si així es pacta expressament. També es poden establir clàusules d'estabilització del valor del diner.

4. El reemborsament, si les aportacions són restituïbles, només es produeix en la mesura que no comporti que l'associació resti en una situació de patrimoni net negatiu. El dret a la restitució no es pot fer efectiu fins que no s'hagin aprovat els comptes de l'exercici en el qual s'ha produït la baixa o, en cas de dissolució, els comptes finals.

Article 323-3

Drets de participació

Els associats tenen el dret de participar en l'activitat de l'associació i, en particular, de:

a) Assistir a les assemblees generals, intervenir-hi i exercir-hi el dret de vot.

b) Elegir els membres de l'òrgan de govern i ésser elegibles, d'acord amb els estatuts, per a formar-ne part.

c) Impugnar els acords de l'assemblea general i de l'òrgan de govern i proposar l'exercici de l'acció de responsabilitat contra els membres de l'òrgan de govern.

Article 323-4

Dret d'informació

Els associats tenen el dret d'ésser informats de la marxa de l'associació i, en particular, el dret de:

a) Ésser informats de la identitat dels altres associats, del nombre d'altres i baixes i de l'estat de comptes, per a la qual cosa poden consultar els llibres de l'associació.

b) Ésser informats per l'òrgan de govern, un cop convocada l'assemblea i amb l'antelació suficient, dels assumptes que s'hagi previst de tractar-hi, i rebre'n informació verbal durant la reunió.

c) Obtenir un exemplar dels estatuts vigents i dels reglaments de règim intern, si n'hi ha.

Article 323-5

Dret a rebre serveis

Els associats tenen dret a rebre els serveis que l'associació ofereixi en compliment de les seves finalitats o amb caràcter accessori, d'acord amb el que estableixin els estatuts i hagin acordat els òrgans competents.

Article 323-6

Deures dels associats

Els associats tenen els deures següents:

a) Comprometre's en les finalitats de l'associació i participar en llur assoliment.

b) Contribuir a pagar les despeses de l'associació amb el pagament de quotes i derrames i amb les altres aportacions econòmiques que estableixin els estatuts i que s'aprovin d'acord amb aquests.

c) Respectar i complir els acords vàlidament adoptats pels òrgans de l'associació.

d) Complir les altres obligacions que estableixin els estatuts.

Article 323-7

Règim disciplinari

1. L'associació pot adoptar mesures disciplinàries contra els associats per l'incompliment de llurs deures socials.

2. Els estatuts o el reglament de règim intern han de tipificar les infraccions i les sancions, que han de respectar el principi de proporcionalitat.

3. Les sancions han d'ésser imposades per l'òrgan competent i d'acord amb el procediment que estableixen els estatuts. Abans d'imposar la sanció, s'ha d'informar la persona afectada de les causes que la justifiquen. La persona afectada té el dret d'oposar-s'hi i de practicar proves en descàrrec seu.

4. La imposició de sancions ha d'ésser sempre motivada.

Article 323-8

Transmissió de la condició d'associat

La condició d'associat només es pot transmetre si els estatuts ho estableixen.

Article 323-9

Baixa voluntària

Els associats tenen dret a donar-se de baixa lliurement de l'associació i a recuperar, si escau, les aportacions restituïbles que hagin fet

Capítol IV

Modificacions estructurals i dissolució

Article 324-1

Adopció dels acords de modificació estructural i dissolució

Per a adoptar els acords de modificació estatutària, transformació, fusió, escissió i dissolució d'una associació, si els estatuts no ho estableixen d'una altra manera, els associats presents o representats a l'assemblea general han de representar almenys la meitat dels vots socials. En aquest cas, l'aprovació per majoria simple és suficient. Si no s'assoleix aquest quòrum d'assistència en primera convocatòria, es requereix una majoria de dos terços dels vots socials presents o representats en segona convocatòria.

Article 324-2

Modificació d'estatuts

1. Per a acordar una modificació d'estatuts, la convocatòria de l'assemblea general ha d'expressar amb claredat els articles que es pretenen modificar, afegir o suprimir.

2. L'acord de modificació dels estatuts s'ha d'inscriure en el Registre d'Associacions. La sol·licitud d'inscripció s'ha d'acompanyar amb el certificat dels nous articles aprovats i de la versió actualitzada dels estatuts.

Article 324-3

Fusió, escissió i transformació

1. La fusió, l'escissió i la transformació d'associacions se subjecten als requisits i als procediments que regulen els articles 314-1 a 314-3.

2. Les associacions es poden transformar només en una altra persona jurídica no lucrativa.

Article 324-4

Causas de dissolució

Les associacions es dissolen per les causes següents:

a) Acord de l'assemblea general.

b) Finiment del termini que estableixen els estatuts, llevat que l'assemblea general n'acordi la pròrroga.

c) Compliment de la finalitat per a la qual es va constituir l'associació o impossibilitat d'assolir-la, llevat que l'assemblea general n'acordi la modificació.

d) Baixa dels associats, si es redueixen a menys de tres.

e) Il·licitud civil o penal de les activitats o les finalitats de l'associació, declarada per sentència ferma.

f) Obertura de la fase de liquidació en el concurs.

g) Les altres que estableixin la llei o els estatuts.

Article 324-5

Procediment de dissolució

1. La dissolució requereix l'acord de l'assemblea general si es produeix alguna de les causes que estableix l'article 324-4.b i c o alguna altra que estableixin els estatuts. L'assemblea general que es reuneixi amb aquesta finalitat pot, en lloc d'acordar la dissolució, adoptar els acords que calguin per a remoure'n la causa.

2. L'òrgan de govern de l'associació té el deure de convocar l'assemblea general quan conegui que s'ha produït una causa de dissolució. Qualsevol associat li pot sol·licitar que ho faci si estima fonamentadament que s'ha produït una d'aquestes causes.

3. Si l'assemblea no és convocada, no es reuneix o no adopta cap acord que remogui la causa de dissolució, qualsevol persona interessada pot sol·licitar a l'autoritat judicial que dissolgui l'associació. El mateix procediment se segueix en el supòsit a què fa referència l'article 324.4.d si els associats restants no n'acorden la dissolució.

Article 324-6

Destinació dels béns sobrants

1. Els béns sobrants s'han d'adjudicar a les entitats o destinar a les finalitats que estableixin els estatuts. En cap cas no es poden adjudicar als associats o a altres persones físiques determinades, ni a entitats amb ànim de lucre.

2. Els béns sobrants, si les disposicions estatutàries sobre llur destinació no es poden complir, s'han d'adjudicar a altres entitats sense ànim de lucre que tinguin finalitats anàlogues a les de l'associació dissolta, amb preferència per les que tinguin el domicili en el mateix municipi o, si no n'hi ha, per les que el tinguin a la mateixa comarca.

Article 324-7

Suspensió de la publicitat registral

1. La publicitat del Registre d'Associacions no és procedent en el cas de les associacions que no tinguin actualitzades les dades registrals amb relació als òrgans de govern i a l'adaptació, si escau, dels estatuts a la llei.

2. Si, en un termini de quatre anys des que es produeix el venciment dels nomenaments de l'òrgan de govern, la renovació no s'inscriu al Registre d'Associacions, s'ha d'iniciar d'ofici el procediment per a declarar-la inactiva, sens perjudici que s'esmeni la dita circumstància o que es liquidi l'associació de la manera que sigui legalment procedent.

Títol III

De les fundacions

Capítol I

Naturalesa i constitució

Article 331-1

Conceptes i principis

1. Les fundacions són entitats sense ànim de lucre, constituïdes per un o diversos fundadors, mitjançant l'afectació d'uns béns o d'uns drets de contingut econòmic i la destinació de llurs rendiments o dels recursos obtinguts per altres mitjans al compliment de finalitats d'interès general.

2. S'entén per fundadors les persones físiques o jurídiques que han aportat, en concepte de dotació, béns o drets avaluable econòmicament que consten en la carta fundacional.

3. La fundació ha d'actuar amb criteris d'imparcialitat i no-discriminació en la determinació dels beneficiaris. En cap cas no es poden constituir fundacions amb la finalitat principal de destinar les prestacions als fundadors o als patrons, a llurs cònjuges o a les persones lligades per una relació d'afectivitat anàloga, o a llurs parents fins al quart grau, ni a persones jurídiques singularitzades que no perseguixin fins d'interès general.

4. Les fundacions adquireixen personalitat jurídica definitiva amb la inscripció de la carta fundacional en el Registre de Fundacions.

5. Les fundacions poden ésser de durada indefinida o temporals. En el segon cas, la durada ha d'ésser suficient per a complir la finalitat fundacional.

Article 331-2

Capacitat per a la constitució

1. Poden constituir fundacions les persones físiques i les persones jurídiques, privades i públiques. Les persones jurídiques públiques només ho poden fer conjuntament amb persones privades, d'acord amb llur normativa.

2. Són fundacions públiques les fundacions que compleixen alguna de les condicions següents:

a) Que s'hagin constituït amb una aportació majoritària de l'Administració de la Generalitat, dels ens locals de Catalunya o d'organismes públics o altres ens que en depenguin, tant si l'aportació es fa de manera directa com indirecta.

b) Que més del 50% de llur patrimoni fundacional estigui format, amb caràcter permanent, per béns o

drets aportats o cedits per les entitats a què fa referència la lletra a.

c) Que més de la meitat dels membres de l'òrgan de govern siguin nomenats per l'Administració de la Generalitat, pels ens locals de Catalunya o per organismes públics o altres ens que en depenguin.

3. Les persones físiques, per a constituir una fundació, han de tenir capacitat d'obrar plena, si ho fan entre vius, o capacitat per a testar, si ho fan per causa de mort.

4. Perquè les persones jurídiques puguin constituir una fundació, cal que les normes que les regulen no els ho prohibeixin i que l'acord, en el qual ha de constar la finalitat d'interès general que es pretén assolir, sigui adoptat per un òrgan competent a aquest efecte o amb facultats suficients.

5. Els fundadors han de tenir la lliure disposició dels béns que aporten a la fundació.

Article 331-3

Modalitats de constitució

1. Les fundacions es poden constituir per actes entre vius o per causa de mort.

2. La constitució per acte entre vius requereix l'atorgament d'una carta fundacional amb el contingut que estableix l'article 331-4.

3. La constitució per causa de mort requereix la manifestació de la voluntat fundacional en testament o en codicil i la designació de les persones físiques o jurídiques que han d'executar-la. Aquestes han d'atorgar la carta fundacional, si cal completar la voluntat fundacional, o, altrament, sol·licitar la inscripció de la fundació. Si no hi ha persones designades pel causant o si aquestes han estat remogudes o llur càrrec ha quedat vacant, el compliment d'aquests actes correspon al protectorat.

Article 331-4

Carta fundacional

1. En la carta fundacional, que s'ha de formalitzar en una escriptura pública, han de constar, com a mínim:

a) La denominació, el domicili i la nacionalitat dels fundadors i, si es tracta de fundacions ordenades per causa de mort, a més, aquestes mateixes dades referides a les persones que executen la voluntat del causant.

b) La voluntat de constituir una fundació.

c) Els estatuts de la fundació.

d) La dotació inicial, amb la indicació, si no és en diners, de la naturalesa dels béns, la pertinença, el títol d'aportació i la valoració.

e) La designació de les persones que han de constituir el patronat inicial, i també llur acceptació si es fa en el moment d'atorgar la carta. A més, si es tracta de persones físiques, els membres del patronat han de declarar de manera expressa que no estan inhabilitats per a exercir càrrecs públics o per a administrar béns i que no han estat condemnats per delictes de falsedat, contra el patrimoni o contra l'ordre socioeconòmic.

2. L'atorgament de la carta fundacional és un acte irrevocable.

Article 331-5

Dotació inicial i increments de dotació

1. La dotació inicial de la fundació ha de consistir en diners o altres béns fructífers. La dotació inicial no pot ésser inferior a 60.000 euros. En tot cas, els béns de la dotació inicial han d'ésser adequats per a iniciar o dur a terme les activitats fundacionals i han d'estar lliures de càrregues que n'impedeixin o en limitin d'una manera significativa la utilitat per a la fundació.

2. La dotació inicial de la fundació es pot incrementar posteriorment amb aportacions fetes pels fundadors o per altres persones. Els augments de dotació, que han de respectar les normes sobre aplicació obligatòria de rendes i altres ingressos, s'han de fer constar en els comptes anuals que es presentin al protectorat.

3. En els increments de dotació, l'aportació, si no és una aportació dinerària procedent del fundador o de tercers, s'ha de fer constar en una escriptura pública, en la qual s'han de descriure els elements següents:

a) Els béns i drets aportats.

b) Les dades registrals i el títol o concepte de l'aportació.

c) L'informe de valoració corresponent, si escau.

d) La manifestació de la voluntat de l'aportant en el sentit que l'aportació formi part de la dotació.

Article 331-6

Aportació de la dotació

1. La dotació inicial, excepte en els supòsits de dotació successiva que regulen els apartats 5 i 6, s'ha d'haver aportat i desemborsat íntegrament abans de sol·licitar la inscripció de la fundació en el Registre de Fundacions.

2. Si l'aportació és en diners, s'han d'ingressar en una entitat de crèdit a favor de la fundació en constitució. Si l'ingrés s'ha efectuat abans de l'atorgament de la carta fundacional, cal fer-ho constar en aquesta i protocol·litzar el resguard o el certificat del dipòsit.

3. Si l'aportació és en béns o drets, s'ha d'incorporar com a annex a la carta fundacional un informe, emès per un perit, que ha de contenir la descripció dels béns o drets, llurs dades registrals i la informació de les càrregues sobre els béns aportats, si n'hi ha, i també llur valoració i llur rendibilitat potencial i la indicació dels criteris que s'han seguit per a fer aquestes estimacions. Si es tracta d'una explotació econòmica, s'han de presentar també els comptes anuals degudament auditats.

4. Si la dotació no s'ha desemborsat en el moment d'atorgar la carta fundacional, s'ha d'acreditar que s'ha fet l'ingrés o que s'han transmès els béns a la fundació en constitució abans de sol·licitar-ne la inscripció, excepte en el supòsit de dotació successiva que regula l'apartat 5.

5. Si la fundació és constituïda per persones físiques o jurídiques privades i la dotació és dinerària, s'accepta la dotació successiva en els supòsits en què el compromís de l'aportació successiva consta en títols executius. En tot cas, el desemborsament inicial ha d'ésser almenys del 50% i la resta s'ha d'aportar en el termini de quatre anys.

6. Si en la fundació participen persones jurídiques i corporacions de dret públic i l'aportació és dinerària, aquesta es pot efectuar de manera successiva. En tot cas, el desemborsament inicial ha d'ésser almenys del 50% i la resta s'ha d'aportar en el termini de quatre anys. El compromís de les aportacions successives assumit per les persones jurídiques públiques ha de constar de manera expressa en l'acord fundacional aprovat per l'òrgan de govern competent, d'acord amb el que estableix la legislació de finances públiques.

Article 331-7

Finançament de les activitats

1. Els mitjans de finançament de les activitats fundacionals han d'ésser suficients, tant si es tracta del rendiment dels béns com del resultat d'activitats econòmiques o de donacions o subvencions.

2. A fi de verificar la suficiència del finançament de les activitats fundacionals, s'ha de presentar al protectorat, com a requisit per a la inscripció en el Registre de Fundacions, un projecte de la viabilitat econòmica dels dos primers anys de funcionament de la fundació i de les activitats previstes.

Article 331-8

Fundacions temporals

1. La constitució de fundacions temporals s'ha d'ajustar al que estableixen els articles 331-5 a 331-7 en matèria de dotació i finançament de les activitats.

2. No obstant el que estableix l'apartat 1, es poden constituir fundacions amb una dotació de quantia no inferior a 30.000 euros per un termini màxim de cinc anys, d'acord amb les regles següents:

a) La carta fundacional ha de contenir un programa d'actuació que compregui tot el període de funcionament de la fundació, en el qual s'han d'indicar els recursos financers que els fundadors es comprometen a aportar cada exercici per al compliment de la finalitat fundacional. Les aportacions compromeses han de quedar suficientment garantides.

b) Els estatuts han d'establir el període de durada de la fundació, que comença a comptar a partir de la data d'inscripció en el Registre de Fundacions.

c) La fundació no pot dur a terme directament explotacions econòmiques com a activitat de caràcter principal.

3. Abans del finiment del període a què fa referència l'apartat 2, la fundació pot modificar els estatuts per a prorrogar la seva durada o per a fer-la indefinida. La pròrroga només es pot fer una vegada, per un període igual a l'adoptat inicialment. Per a passar a tenir una durada indefinida, la fundació ha d'incrementar la seva dotació, si escau, fins al percentatge mínim que fixa l'article 331-6.5 i ha de presentar el projecte de viabilitat econòmica a què fa referència l'article 331-7.2.

4. La fundació temporal s'ha de liquidar en un termini de sis mesos a comptar del moment en què es dissol. Un cop finit el termini, s'han de cancel·lar d'ofici els assentaments del Registre de Fundacions corresponents a la fundació dissolta. El protectorat pot fer les operacions pendents, si n'hi ha.

Article 331-9

Estatuts

Els estatuts de les fundacions han d'incloure, almenys, les dades següents:

a) La denominació, que ha de contenir el mot fundació i la indicació de si és privada o pública.

b) La durada, si no es constitueix per temps indefinit, i la data d'inici de les activitats, si no coincideix amb la d'atorgament de la carta fundacional.

c) El domicili.

d) Les finalitats fundacionals i les activitats que es proposa dur a terme, indicant-ne l'àmbit territorial principal.

e) Les regles bàsiques per a l'aplicació dels recursos a les finalitats fundacionals i per a la determinació dels beneficiaris.

f) Les regles sobre organització i funcionament del patronat, que n'han d'indicar la composició, la manera de designar-ne i renovar-ne els membres, la durada del mandat dels patrons, el règim de convocatòria de les reunions, la manera de deliberar i d'adoptar acords i el procediment d'aprovació de les actes.

g) La regulació, si escau, dels òrgans altres que el patronat que es poden constituir, inclosos els de control i supervisió interna. La regulació d'aquests òrgans ha d'incloure la composició i les funcions que han d'assumir.

h) Les disposicions que es considerin pertinents per a evitar conflictes entre l'interès de la fundació i els interessos personals o professionals dels patrons, les persones amb funcions de direcció o els empleats de la fundació.

i) La destinació dels béns sobrants, en cas de dissolució, d'acord amb el que estableix l'article 335-6.

Article 331-10

Inscripció

1. Els patrons han de sol·licitar la inscripció de la fundació en el Registre de Fundacions i, mentrestant, fer tot el que calgui per a conservar els béns del patrimoni inicial i facilitar l'activitat futura de la fundació. També la poden sol·licitar els fundadors o les persones encarregades d'executar la darrera voluntat del causant.

2. La inscripció de la fundació només es pot practicar si s'acredita al protectorat que ha acceptat el càrrec un nombre de patrons suficient, d'acord amb els estatuts, per a constituir vàlidament el patronat, actuar i adoptar acords. Mentrestant, si alguna persona legitimada ha sol·licitat la inscripció, s'ha de suspendre el termini per a practicar-la.

Article 331-11

Funcions de suplència

1. El protectorat pot inscriure la fundació d'ofici si no se sol·licita la inscripció en els tres mesos següents a l'atorgament de la carta fundacional i li consta que es compleix el requisit que estableix l'article 331-10.2. Altrament, ha de requerir als patrons designats en la carta fundacional o en l'acte d'última voluntat que encara no hagin acceptat el càrrec que ho facin. Si no l'accepten en el termini d'un mes a comptar del requeriment, llur designació caduca i el protectorat ha de requerir als fundadors que designin nous patrons o que modifiquin els estatuts en el termini que fixi el protectorat d'acord amb les circumstàncies concurrents. Un cop vençut aquest termini, el protectorat pot nomenar substituïts, fent d'ofici les modificacions prèvies necessà-

ries dels estatuts i respectant en la mesura que sigui possible la voluntat del fundador, llevat que, d'acord amb l'acte d'última voluntat, la carta fundacional o els estatuts de la fundació, s'hagi de procedir d'una altra manera.

2. En les fundacions per causa de mort, si les persones designades pel causant per a atorgar la carta fundacional incompleixen el deure d'atorgar-la en el termini que estableix el testament o el codicil o, subsidiàriament, en el d'un any a comptar de la mort del causant, el protectorat els pot requerir que ho facin i, si el requeriment no és atès en el termini d'un mes, pot instar l'autoritat judicial que el faculti per a atorgar la carta fundacional.

3. Els notaris, a fi de facilitar l'exercici de les funcions de suplència, han d'informar el protectorat de l'atorgament de cartes fundacionals que siguin conseqüència de disposicions testamentàries de constitució de fundacions per causa de mort, mitjançant la tramesa d'una còpia simple de l'escriptura pública.

Article 331-12

Destinació dels béns per impossibilitat de constitució

1. Si no es pot constituir la fundació, els béns aportats reverteixen als fundadors, llevat que aquests hagin disposat que tinguin una altra destinació.

2. En la constitució per causa de mort, si el testament o el codicil no estableix una altra cosa, correspon al protectorat donar als béns una destinació d'interès general que es correspongui tant com sigui possible amb la voluntat fundacional pel que fa a la finalitat i l'àmbit territorial.

Capítol II

Organització i funcionament

Article 332-1

Atribucions del patronat i delegació de funcions

1. El patronat és l'òrgan de govern de la fundació, a la qual administra i representa d'acord amb la llei i els estatuts.

2. El patronat pot delegar les seves funcions, d'acord amb l'article 312-1.2, si els estatuts no ho prohibeixen.

3. El patronat no pot delegar els actes següents:

a) La modificació dels estatuts.

b) La fusió, l'escissió o la dissolució de la fundació.

c) L'elaboració i l'aprovació del pressupost i dels documents que integren els comptes anuals.

d) Els actes de disposició sobre béns que, en conjunt o individualment, tinguin un valor superior a una vintena part de l'actiu de la fundació, llevat que es tracti de la venda de títols valor amb cotització oficial per un preu que sigui almenys el de cotització. Tanmateix, es poden fer apoderaments per a l'atorgament de l'acte corresponent en les condicions aprovades pel patronat.

e) La constitució o la dotació d'una altra persona jurídica.

f) La fusió, l'escissió i la cessió de tots o d'una part dels actius i els passius.

g) La dissolució de societats o d'altres persones jurídiques.

h) Els que requereixen l'autorització o l'aprovació del protectorat.

Article 332-2

Direcció de la gestió ordinària

1. En les fundacions amb més de vint-i-cinc treballadors en què es produeixi almenys una de les dues circumstàncies a què fa referència l'article 333-11.1.a i b, hi ha d'haver una o més persones que exerceixin les funcions de direcció de la gestió ordinària de la fundació i d'execució dels acords del patronat que els estatuts els assignin o el patronat els hagi delegat.

2. Les persones amb funcions de direcció de la fundació han d'ésser designades pel patronat. En les fundacions a què fa referència l'apartat 1, les persones amb funcions de direcció no poden ésser membres del patronat, però poden assistir a les reunions i intervenir-hi, amb veu però sense vot, d'acord amb el que eventualment disposin els estatuts. En les altres fundacions, si un patró compleix tasques de direcció o gerència diferents de les que implica el càrrec de patró, aquestes tasques s'han de regular en el marc d'una relació contractual, incloent-hi la de caràcter laboral, i s'han de complir els requisits que estableix l'article 332-10, amb l'autorització prèvia del protectorat.

3. S'apliquen a les persones amb funcions de direcció els articles 332-3.2 i 332-9 pel que fa a llur capacitat, a les causes d'inhabilitació i a l'actuació en cas de conflicte d'interessos.

Article 332-3

Composició del patronat i requisits per a ésser-ne membre

1. El patronat té caràcter col·legiat i pot ésser integrat per persones físiques o jurídiques.

2. Els membres del patronat, si són persones físiques, han de complir els requisits següents:

a) Tenir capacitat d'obrar plena.

b) No estar inhabilitats per a exercir càrrecs públics o per a administrar béns.

c) No haver estat condemnats per delictes contra el patrimoni o contra l'ordre socioeconòmic o per delictes de falsedat.

3. Si els membres del patronat són persones jurídiques, hom s'ha d'atenir al que estableixen els estatuts respectius amb relació a la representació en els òrgans de representació, direcció i gestió d'altres persones jurídiques.

Article 332-4

Designació i exercici del càrrec de patró

1. Els patrons o membres del patronat són designats d'acord amb els estatuts. Poden ésser patrons nominalment, per raó de l'ocupació d'un càrrec o d'una altra circumstància, o per elecció.

2. El càrrec de patró s'ha d'exercir personalment. Tanmateix, si els estatuts no ho prohibeixen, els patrons poden delegar per escrit el vot, respecte d'actes concrets, en un altre patró. Si la condició de patró és atribuïda per raó d'un càrrec, pot actuar en nom del titular d'aquest càrrec la persona que el pugui substituir d'acord amb les regles d'organització de la institució de què es tracti.

3. Les persones jurídiques han d'ésser representades en el patronat, d'una manera estable, per la persona a qui correspongui aquesta funció, d'acord amb les normes que la regulin, o per la persona que designi a aquest efecte l'òrgan competent.

4. Els fundadors es poden reservar en la carta fundacional, d'una manera temporal o fins a llur mort o extinció, el dret a designar, separar i renovar els patrons i els càrrecs del patronat. Aquesta reserva s'ha d'incloure també en els estatuts, en els quals també s'ha de regular la forma de designació, separació i renovació dels patrons i dels càrrecs per al moment en què es produeixi la mort o l'extinció dels fundadors.

Article 332-5

Acceptació i durada del càrrec

1. Els patrons entren en funcions després d'haver acceptat el càrrec per al qual han estat designats. L'acceptació es pot fer constar de les maneres següents:

a) En la carta fundacional o en una altra escriptura pública.

b) En un document privat, amb la signatura de la persona física que accepta el càrrec legitimada notarialment.

c) Amb un certificat del secretari, amb la signatura legitimada notarialment, si l'acceptació s'ha produït en una reunió del patronat.

d) Per compareixença davant el protectorat del secretari o de la persona que accepta el càrrec.

2. Les persones jurídiques accepten formar part del patronat per acord de l'òrgan competent a aquest efecte o, si aquesta competència no està atribuïda, de l'òrgan de govern.

3. La durada del càrrec de patró i la dels càrrecs que els patrons poden tenir en el patronat ha d'ésser establerta pels estatuts. Aquesta durada pot ésser indefinida si les persones fundadores així ho han establert en la carta fundacional.

Article 332-6

Manca de membres del patronat

El patronat té el deure de cobrir les vacants que s'hi produeixin d'acord amb el procediment que estableixin els estatuts. Quan els membres en actuï siguin menys del nombre de patrons que els estatuts fixen per a constituir vàlidament el patronat, actuar i adoptar acords, el protectorat els pot requerir que restableixin el nombre mínim de patrons. Si no ho fan en trenta dies, el protectorat pot completar el patronat fent els nomenaments necessaris o, si escau, pot instar la dissolució de la fundació.

Article 332-7

Convocatòria

1. El patronat s'ha de convocar de la manera que estableixin els estatuts de la fundació, les seves regles de funcionament intern o aquest codi.

2. El patronat s'ha de convocar sempre que ho sol·licitin una quarta part dels seus membres. La sol·licitud s'ha d'adreçar al president o a la persona legitimada per a fer la convocatòria i ha d'incloure els assumptes que s'hagin de tractar. La reunió, en aquest cas, s'ha de fer en el termini de trenta dies a comptar de la sol·licitud, si els estatuts no en fixen un de més breu.

3. Si el patronat no es convoca en els casos en què és obligatori de fer-ho, el protectorat el pot convocar a petició de qualsevol membre d'aquest, donant audiència prèvia a les persones a qui corresponia de fer-ho.

Article 332-8

Exercici de les funcions de govern

1. Els patrons han d'exercir llurs funcions amb la diligència d'un bon administrador, d'acord amb la llei i els estatuts, i servir el càrrec amb lleialtat a la fundació, actuant sempre en interès d'aquesta.

2. Els patrons han de fer que es compleixin les finalitats fundacionals i tenen el deure de conservar els béns de la fundació i mantenir-ne la productivitat, seguint criteris financers de prudència adequats a les circumstàncies econòmiques i a les activitats que dugui a terme la fundació.

3. Els patrons, per a complir llurs funcions, tenen el dret i el deure d'assistir a les reunions, d'informar-se sobre la marxa de la fundació i de participar en les deliberacions i en l'adopció d'acords. Han de complir també els deures comptables que regula l'article 313-1, custodiar els llibres, tenir-los actualitzats i guardar secret de les informacions confidencials relatives a la fundació, fins i tot després d'haver cessat en el càrrec.

4. Si una tercera part dels patrons considera, per raons justificades, que hi ha alguna circumstància excepcional en la gestió de la fundació que aconsella la realització d'una auditoria de comptes, encara que no es produeixi cap de les circumstàncies a què fa referència l'article 333-11, poden demanar la convocatòria del patronat per a sol·licitar de manera raonada la realització de la dita auditoria. Si el patronat no és convocat o, un cop convocat amb aquesta finalitat, no acorda la realització de l'auditoria sol·licitada, el protectorat, a petició dels patrons interessats, donant audiència prèvia al patronat, pot requerir a la fundació que faci l'auditoria, a càrrec de la mateixa fundació, sempre que s'acrediti l'existència d'alguna circumstància excepcional que l'aconselli en interès de la fundació.

Article 332-9

Conflicte d'interessos i autocontractació

1. Si hi ha un conflicte d'interessos entre la fundació i alguna persona integrant d'un dels seus òrgans, s'ha de procedir d'acord amb el que estableix l'article 312-9 i, si s'adopta l'acord o s'executa l'acte en qüestió, s'ha de comunicar al protectorat en un termini de trenta dies.

2. Els patrons i les persones que hi estiguin especialment vinculades, d'acord amb l'article 312-9.3, no poden subscriure amb la fundació, sense l'autorització prèvia del protectorat, contractes de compravenda o arrendament de béns immobles o de béns mobles d'extraordinari valor, de préstec de diners, ni de prestació de serveis retribuïts.

Article 332-10

Gratuïtat dels càrrecs

1. Els patrons exerceixen llurs càrrecs gratuïtament, si bé tenen dret a la bestreta i al reemborsament de les despeses degudament justificades i a

la indemnització pels danys produïts per raó d'aquest exercici.

2. Els patrons de les fundacions en què concorrin les circumstàncies a què fa referència l'article 332-2.1 no poden tenir cap tipus de relació laboral o professional retribuïda amb la fundació. En els altres supòsits, la relació laboral o professional s'ha d'articular mitjançant un contracte, que determini clarament les tasques laborals o professionals que es retribueixen, les quals han d'ésser diferents de les pròpies del càrrec de patró, amb l'autorització prèvia del protectorat. El nombre de patrons amb relació laboral o professional no pot ésser en cap cas igual o superior al nombre de patrons previst perquè el patronat es consideri vàlidament constituït.

Article 332-11

Responsabilitat

1. Els patrons responen dels danys que causin a la fundació per incompliment de la llei o dels estatuts o per actes o omissions negligents en l'exercici de llurs funcions.

2. L'acció de responsabilitat contra els patrons pot ésser exercida per:

a) La fundació, per mitjà d'un acord del patronat en l'adopció del qual no ha de participar la persona afectada.

b) El protectorat.

c) Qualsevol dels patrons dissidents o que no han intervingut en l'adopció o l'execució de l'acord o l'acte determinant de responsabilitat, d'acord amb el que estableixen els apartats 5 i 6.

d) Els fundadors.

e) Els administradors concursals, d'acord amb la llei.

3. La verificació pel protectorat de l'adequació formal dels comptes a la normativa no impedeix l'exercici de l'acció de responsabilitat, si escau d'acord amb la llei.

4. L'acció de responsabilitat en interès de la fundació prescriu al cap de tres anys de la data en què els responsables cessen en el càrrec.

5. L'acció de responsabilitat per danys a la fundació és independent de la que correspongui a qualsevol persona per actes o omissions dels patrons que hagin lesionat els seus drets i interessos. Aquesta acció prescriu al cap de tres anys, comptats d'acord amb el que estableix l'article 121-23.

6. Si la responsabilitat a què fan referència els apartats 1 a 5 no es pot imputar a una o més per-

sones determinades, responen tots els membres de l'òrgan, excepte els següents:

a) Els que s'han oposat a l'acord i no han intervingut en la seva execució.

b) Els que no han intervingut en l'adopció ni en l'execució de l'acord, sempre que hagin fet tot el que era possible per evitar el dany o almenys s'hi hagin oposat formalment en saber-ho.

7. La responsabilitat, si és imputable a diverses persones, té caràcter solidari.

8. En l'exercici de l'acció de responsabilitat, hom pot sol·licitar a l'autoritat judicial que acordi la suspensió cautelar dels patrons demandats, d'acord amb la legislació processal.

Article 332-12

Cessament en el càrrec

1. Els patrons cessen en el càrrec per les causes següents:

a) Mort o declaració d'absència, en el cas de les persones físiques, o extinció, en el cas de les persones jurídiques.

b) Incapacitat o inhabilitació.

c) Cessament de la persona en el càrrec per raó del qual formava part del patronat.

d) Finiment del termini del mandat, llevat que es renovi.

e) Renúncia notificada al patronat.

f) Sentència judicial ferma que estimi l'acció de responsabilitat per danys a la fundació o que decreti la remoció del càrrec.

g) Les altres que estableixen la llei o els estatuts.

2. La renúncia al càrrec de patró ha de constar de qualsevol de les maneres establertes per a l'acceptació del càrrec, però només produeix efectes davant tercers quan s'inscriu en el Registre de Fundacions.

3. L'estimació de l'acció de responsabilitat contra una persona jurídica inhabilita per a l'exercici de les funcions de patró les persones que la representaven en el patronat quan es van produir els fets constitutius de responsabilitat, però no determina que cessen en l'òrgan de govern, llevat que l'autoritat judicial disposi una altra cosa, ateses les circumstàncies del cas. L'estimació de l'acció de responsabilitat contra el membre del patronat designat per raó d'un càrrec no impedeix la designació de les persones que l'ocupin posteriorment.

Capítol III**Règim econòmic****Secció primera****Patrimoni i activitats econòmiques de la fundació****Article 333-1***Actes de disposició i deure de reinversió*

1. L'alienació, el gravamen o qualssevol altres actes de disposició dels béns i drets que integren el patrimoni de la fundació s'han de fer a títol oneros i respectant les condicions dels fundadors o dels donants d'aquests béns. En qualsevol cas, l'import total obtingut s'ha de reinvertir en l'adquisició d'altres béns i drets que subroguin el lloc dels alienats o gravats, o en el millorament dels béns de la fundació.

2. Si els estatuts no estableixen una altra cosa, la necessitat i la conveniència de les operacions de disposició o gravamen directe o indirecte han d'estar justificades i acreditades documentalment. Abans de fer els actes de disposició, els patrons han de disposar de la informació adequada per a prendre la decisió responsablement. Els patronats han de comunicar al protectorat els actes de disposició o gravamen a què fa referència l'apartat 1 en el termini de trenta dies hàbils a partir del moment en què es fan.

3. L'autorització prèvia del protectorat per a fer d'actes de disposició, gravamen o administració extraordinària és necessària en els casos següents:

a) Si els béns o drets objecte de disposició s'han adquirit amb diners provinents de subvencions públiques.

b) Si el donant ho ha exigint expressament.

c) Si ho estableix una disposició estatutària.

d) Si el producte de l'operació no es reinverteix totalment en el patrimoni de la fundació.

4. Si, en el termini de dos mesos a partir de la presentació de la sol·licitud d'autorització, el protectorat no ha dictat una resolució expressa, opera el silenci administratiu positiu i l'objecte de la sol·licitud es té per autoritzat, llevat que el protectorat hagi requerit al sol·licitant determinada documentació relativa a la sol·licitud d'autorització.

Article 333-2*Aplicació obligatòria*

1. Les fundacions han d'aplicar almenys el 70% de les rendes i dels altres ingressos nets anuals que obtenen al compliment de les finalitats fundacionals. La resta s'ha d'aplicar al compliment diferit d'aquestes finalitats o a l'increment dels fons propis de la fundació. El patronat ha d'aprovar les formes d'aplicació d'aquest romanent.

2. Els donatius i els altres recursos obtinguts que es destinen a incrementar la dotació i els resultats obtinguts per alienacions dels béns o dels drets respecte als quals l'article 333-1.3 estableix el deure de reinversió no entren en el càlcul del percentatge que estableix l'apartat 1.

3. L'aplicació d'almenys el 70% dels ingressos al compliment de les finalitats fundacionals s'ha de fer efectiva en el termini de quatre exercicis a comptar de l'inici del següent al de l'acreditació comptable.

Article 333-3*Despeses de funcionament*

Les despeses derivades del funcionament del patronat i dels seus òrgans delegats, sense comptar a aquest efecte el cost de les funcions de direcció o gerència, no poden ésser superiors al 15% dels ingressos nets obtinguts durant l'exercici.

Article 333-4*Participació en societats*

1. Les fundacions poden constituir societats i participar-hi. Si això comporta l'assumpció de responsabilitat personal pels deutes socials, cal l'autorització prèvia del protectorat.

2. La fundació ha de comunicar al protectorat en el termini de trenta dies l'adquisició o la tinença d'accions o de participacions socials que li confereixin, directament o indirectament, el control de societats que limitin la responsabilitat dels associats.

3. L'exercici per una fundació de funcions d'administració de societats ha d'ésser compatible amb el compliment de les finalitats fundacionals.

Article 333-5*Gestió directa d'explotacions econòmiques*

Les fundacions poden gestionar directament explotacions econòmiques en els casos següents:

a) Si l'exercici de l'activitat constitueix per ell mateix el compliment de la finalitat fundacional o d'una part d'aquesta finalitat.

b) Si es tracta d'una activitat accessòria o subordinada respecte a la finalitat fundacional o respecte a una part d'aquesta finalitat.

Article 333-6

Remuneració d'activitats

Les fundacions poden percebre, per raó del servei que presten, una remuneració per llurs activitats que no desvirtuï l'interès general de llurs finalitats.

Secció segona**Comptes anuals****Article 333-7***Inventari i comptes anuals*

1. El patronat ha de fer l'inventari i ha de formular els comptes anuals de manera simultània i amb data del dia de tancament de l'exercici econòmic. L'exercici s'ha de tancar en la data que estableixin els estatuts o, si no l'estableixen, el 31 de desembre.

2. L'inventari i els comptes anuals han d'expressar d'una manera precisa el patrimoni, la situació financera i els resultats de la fundació, d'acord amb el que estableix la llei.

3. Si la fundació és l'entitat dominant d'un grup, ha de formular els comptes anuals consolidats d'acord amb el que estableix la legislació mercantil.

Article 333-8*Contingut dels comptes*

Els comptes anuals formen una unitat i es componen de:

- a) El balanç de situació.
- b) El compte de resultats.
- c) L'estat de canvis en el patrimoni net.
- d) L'estat de fluxos d'efectiu.
- e) La memòria, en la qual s'ha de completar, ampliar i comentar la informació continguda en el balanç i en el compte de resultats i s'han de detallar les actuacions que s'han fet en compliment de les finalitats fundacionals, concretant el nombre de beneficiaris i els serveis que aquests han rebut, i també els recursos procedents d'altres exercicis pendents de destinar, si n'hi ha, i les societats participades majoritàriament, amb la indicació del percentatge de participació.

Article 333-9*Aprovació i presentació dels comptes*

1. El patronat ha d'aprovar els comptes anuals en els sis mesos següents a la data del tancament de l'exercici. Els comptes s'han de presentar al protectorat en el termini de trenta dies a comptar del dia en què s'aproven, per mitjà de documents informàtics garantits amb les corresponents signatures electròniques reconegudes.

2. Els documents informàtics a què fa referència l'apartat 1 s'han de lliurar al protectorat en suport digital o per via telemàtica, d'acord amb les condicions i els formularis que es determinin per reglament. En supòsits excepcionals, el protectorat pot habilitar mecanismes alternatius per a la presentació dels comptes.

Article 333-10*Presentació d'un informe anual sobre el compliment del codi de conducta*

Si la fundació fa inversions financeres temporals en el mercat de valors, ha de presentar un informe anual sobre el grau de compliment del codi de conducta que han de seguir les entitats sense ànim de lucre d'acord amb la normativa vigent o amb el que disposi l'autoritat reguladora.

Article 333-11*Auditoria de comptes*

1. Els comptes anuals s'han de sotmetre a una auditoria externa si, en la data del tancament de l'exercici, durant dos anys consecutius, concorren almenys dues de les circumstàncies següents:

- a) Que el total de l'actiu de la fundació sigui superior a 6 milions d'euros.
- b) Que l'import del volum anual d'ingressos ordinaris sigui superior a 3 milions d'euros.
- c) Que el nombre mitjà de treballadors durant l'exercici sigui superior a cinquanta.

2. L'informe d'auditoria, que ha de contenir les dades que estableix la legislació sobre auditories, s'ha de presentar al protectorat en el termini de seixanta dies a comptar del dia en què s'emmet i en cap cas més tard del dia en què es presenten els comptes.

Article 333-12*Publicitat de la documentació econòmica*

La documentació a què fan referència els articles 333-8, 333-10 i 333-11 és pública.

Capítol IV**Fons especials**

Article 334-1

Naturalesa

1. En les fundacions es poden constituir fons especials amb béns aportats per persones físiques o jurídiques que els vulguin destinar a finalitats d'interès general, sense dotar-los de personalitat autònoma.

2. Les finalitats dels fons especials han d'ésser compatibles amb les de la fundació que adquireix els béns que els han d'integrar.

Article 334-2

Constitució del fons

1. Els fons especials es poden constituir per actes entre vius o per causa de mort, complint les formalitats establertes per a la constitució d'una fundació.

2. La voluntat de constitució d'un fons especial manifestada per causa de mort s'ha d'executar i, si escau, completar d'acord amb el que estableix l'article 331-3.3.

3. La constitució d'un fons especial requereix que la fundació l'accepti.

Article 334-3

Contingut de l'acta de constitució

En l'acta de constitució d'un fons especial s'hi han de fer constar:

a) Les circumstàncies dels aportants o dels promotors del fons i, si es tracta d'un fons ordenat per causa de mort, a més, les de les persones que executen la voluntat del causant.

b) L'expressió de la voluntat de constituir un fons especial.

c) La seva denominació, si escau.

d) Les finalitats per a les quals es constitueix.

e) La determinació de la dotació inicial i la manera com es fa l'aportació.

f) La durada, si no és indefinida.

g) Les regles per a l'administració dels béns, per a l'aplicació dels rendiments a les finalitats del fons i, si escau, per a la rendició de comptes als aportants.

h) La previsió de la destinació dels béns sobrants en cas d'extinció, d'acord amb el que estableix l'article 334-7.

Article 334-4

Deures de la fundació titular de fons

1. La fundació titular de fons especials té el deure de conservar els béns que els integren, mantenir-ne la productivitat i aplicar-los, directament o per mitjà de llurs rendiments, al compliment de la finalitat estipulada.

2. Els béns i els drets dels fons especials, si escau a llur naturalesa, s'han d'administrar d'una manera separada respecte a la resta del patrimoni fundacional i, en tot cas, s'han d'identificar en la memòria dels comptes anuals de la fundació titular.

3. Són aplicables als fons especials les disposicions d'aquest títol relatives a l'autorització d'actes de disposició, al deure de reinversió i a l'aplicació d'ingressos al compliment de les finalitats fundacionals.

Article 334-5

Modificació

1. Els fons especials es poden modificar per les mateixes causes que els estatuts d'una fundació i seguint el mateix procediment.

2. Els fons especials constituïts entre vius es poden modificar per acord de les persones que hi han fet l'aportació inicial i de la fundació que n'és titular. Aquesta modificació requereix l'aprovació del protectorat, que només la pot denegar si és contrària a la llei.

Article 334-6

Causas d'extinció

1. Els fons especials s'extingeixen per les causes següents:

a) Finiment del termini pel qual s'han constituït, llevat que sigui procedent la pròrroga i que s'acordi.

b) Compliment de la finalitat per a la qual s'han constituït o impossibilitat d'assolir-la, llevat que sigui procedent de modificar-la i que s'acordi.

c) Les altres que s'estableixin en l'acte de constitució.

2. Els fons especials constituïts entre vius es poden extingir a voluntat de les persones que hi han fet l'aportació inicial, llevat que s'hagi exclòs aquesta facultat en l'acte constitutiu o s'hagi convingut un termini de durada.

3. L'extinció per compliment de la finalitat o per impossibilitat d'assolir-la requereix un acord de la fundació titular del fons. Aquest acord ha d'ésser aprovat pel protectorat.

Article 334-7*Destinació del patrimoni romanent*

1. L'extinció d'un fons especial pot determinar, d'acord amb el que s'estableixi en l'acte constitutiu, que el patrimoni romanent s'integri en el patrimoni general de la fundació que n'era titular o que se cedeixi a una altra entitat, d'acord amb el que estableix l'article 335-6.2, 3 i 4.
2. Els aportants, en l'extinció d'un fons especial entre vius, poden determinar la destinació del patrimoni romanent, d'acord amb el que estableix l'article 335-6.2, 3 i 4.
3. Si no es pot complir el que s'estableixi en l'acte constitutiu, la fundació titular del fons ha d'acordar la destinació del patrimoni romanent.

Article 334-8*Publicitat*

La constitució, la modificació i l'extinció dels fons especials s'han d'inscriure en el Registre de Fundacions.

Capítol V***Modificacions estructurals i dissolució*****Article 335-1***Modificació d'estatuts*

1. Els estatuts de la fundació es poden modificar per acord del patronat si convé a l'interès de la fundació i es té en compte la voluntat dels fundadors.
2. La modificació dels estatuts de la fundació, un cop formalitzada en una escriptura pública, requereix l'aprovació del protectorat, que només la pot denegar, mitjançant una resolució motivada, en els casos següents:
 - a) Si és contrària a la llei.
 - b) Si contravé a una prohibició expressada pels fundadors.
 - c) Si s'aparta de la voluntat dels fundadors en allò que afecta la denominació, les finalitats, l'aplicació dels recursos, la destinació dels béns sobrants o la composició del patronat.
3. Si sobrevenen circumstàncies que impedeixen complir raonablement les finalitats fundacionals que estableixen els estatuts o si aquestes han esdevingut il·lícites o han quedat obsoletes, el patronat ha de modificar els dits estatuts. Si no ho fa, el protectorat, a instàncies de qui hi tingui un interès legítim

o d'ofici, pot acordar la modificació o adoptar altres mesures pertinents.

Article 335-2*Fusió*

1. Dues o més fundacions es poden fusionar per qualsevol dels mitjans que estableix l'article 314-1.1 si convé per a complir millor les finalitats fundacionals i no ha estat prohibit pels fundadors.
2. L'acord de fusió, que s'ha de formalitzar en una escriptura pública, ha d'ésser motivat i requereix l'aprovació del protectorat. Un cop aprovat, s'ha de publicar. Els creditors s'hi poden oposar d'acord amb el que estableix l'article 314-1.5 i 6.
3. Si una o diverses fundacions no poden complir llurs finalitats o es troben amb greus dificultats per a complir-les i aquesta situació no es pot redreçar per mitjà d'una modificació estatutària, el protectorat, a instància de qui hi tingui un interès legítim o d'ofici, els pot requerir que es fusionin amb una altra fundació que compleixi finalitats anàlogues i hagi manifestat al protectorat la seva conformitat a la fusió. Fins i tot, si escau, els pot requerir que s'hi integrin com a fons especial.
4. En cas de fusió de fundacions sotmeses a diferent regulació, s'ha d'aplicar la normativa de Catalunya si el domicili de la fundació resultant s'estableix a Catalunya.

Article 335-3*Escissió*

1. Les fundacions es poden escindir per qualsevol dels mitjans que estableix l'article 314-2.1 si convé per a complir millor les finalitats fundacionals i no ha estat prohibit pels fundadors. Si l'escissió comporta la constitució d'una nova fundació, aquesta ha de complir els requisits que estableixen els articles 331-5, 331-6 i 331-7 en matèria de dotació i suficiència de mitjans de finançament.
2. L'acord d'escissió, que s'ha de formalitzar en una escriptura pública, ha d'ésser motivat i requereix l'aprovació del protectorat. Un cop aprovat, s'ha de publicar. Els creditors de la fundació s'hi poden oposar d'acord amb el que estableix l'article 314-1.5 i 6.

Article 335-4*Causes de dissolució*

Les fundacions es dissolen per les causes següents:

- a) Finiment del termini que estableixen els estatuts, llevat que, abans del finiment, se n'hagi acordat una pròrroga.

b) Compliment íntegre de la finalitat per a la qual s'han constituït o impossibilitat d'assolir-la, llevat que sigui procedent de modificar-la i que el patronat l'acordi.

c) Il·licitud civil o penal de llurs activitats o de llurs finalitats, declarada per una sentència ferma.

d) Obertura de la fase de liquidació en el concurs.

e) Les altres que estableixen la llei o els estatuts.

Article 335-5

Procediment de dissolució

1. La dissolució d'una fundació per venciment del termini es produeix de ple dret un cop se n'ha complert el dia.

2. La dissolució per la causa a què fa referència l'article 335-4.b o per les altres causes que estableixen els estatuts requereix l'acord motivat del patronat de la fundació, que ha d'ésser aprovat pel protectorat.

3. Si es produeix una causa de dissolució i la fundació afectada no acorda la dissolució, el protectorat, a instància de qui hi tingui un interès legítim o d'ofici, pot requerir al patronat que adopti l'acord corresponent. Si el requeriment no és atès, el protectorat pot instar la dissolució davant l'autoritat judicial.

Article 335-6

Destinació del patrimoni romanent

1. La dissolució d'una fundació comporta la seva liquidació, que han de dur a terme el patronat, els liquidadors, si n'hi ha, o, subsidiàriament, el protectorat.

2. El patrimoni romanent s'ha d'adjudicar a les entitats que estableixen els estatuts o s'ha de destinar a les finalitats d'interès general que estableixen els estatuts. Les entitats adjudicatàries han d'ésser fundacions, altres entitats sense ànim de lucre amb finalitats anàlogues a les de la fundació dissolta o bé entitats públiques.

3. Si les disposicions estatutàries sobre la destinació del patrimoni romanent no es poden complir, aquest s'ha d'adjudicar a altres entitats sense ànim de lucre amb finalitats anàlogues a les de la fundació dissolta.

4. L'adjudicació o la destinació del patrimoni romanent ha d'ésser autoritzada pel protectorat abans que no s'executi.

5. Si la fundació dissolta era titular de fons especials, la destinació del patrimoni d'aquests s'ha de

determinar d'acord amb el que estableix l'article 334-7.

Capítol VI

El protectorat

Article 336-1

Organització i àmbit d'actuació

1. El protectorat exerceix les seves funcions per mitjà del departament de la Generalitat que les tingui adscrites.

2. Estan sotmeses al protectorat:

a) Les fundacions que es regeixen per aquest codi.

b) Les delegacions de fundacions estrangeres establertes a Catalunya, si hi exerceixen majoritàriament llurs activitats.

3. S'apliquen a les delegacions de fundacions estrangeres que estan sotmeses al protectorat, als efectes de l'exercici de les funcions d'aquest, l'article 331-7, pel que fa a la suficiència de recursos per al finançament de les activitats, i els articles 333-7 a 333-12, pel que fa als comptes anuals.

Article 336-2

Funcions

1. El protectorat ha de vetllar perquè es compleixin les finalitats fundacionals, les disposicions legals i els estatuts de les fundacions i perquè es respecti la voluntat fundacional.

2. Corresponen al protectorat les funcions següents:

a) Resoldre les sol·licituds d'inscripció de les fundacions, de les delegacions de fundacions estrangeres que s'hagin d'establir a Catalunya i dels fons especials.

b) Portar el Registre de Fundacions.

c) Assessorar les fundacions per al compliment de les finalitats fundacionals i els òrgans de govern per al compliment de llurs obligacions.

d) Vetllar pel compliment de les disposicions legals i dels estatuts de les fundacions, mitjançant la verificació dels comptes anuals i de l'exercici de la postestat d'inspecció d'acord amb la llei.

e) Aprovar la modificació d'estatuts, la fusió, l'escissió i, si escau, la dissolució de les fundacions i de llurs fons especials.

f) Autoritzar la realització dels actes de les fundacions per als quals la llei estableix aquesta modalitat de supervisió.

g) Exercir l'acció de responsabilitat contra els patrons i l'acció d'impugnació d'acords, decisions o actes contraris a la llei o als estatuts o que lesionin l'interès de la fundació.

h) Suplir la manca d'actuació dels fundadors o dels executors de la voluntat fundacional i la manca d'actuació dels patrons o dels encarregats de liquidar la fundació, en els casos en què la llei estableix aquesta modalitat d'intervenció.

i) Les altres que estableix la llei.

Article 336-3

Incompliment del deure de presentació dels comptes

1. Si una fundació incompleix el deure de presentar els comptes anuals en el termini fixat, el protectorat pot adoptar les mesures que estableix la llei, incloent-hi la de demanar a l'autoritat judicial que ordeni la intervenció temporal de la fundació. En qualsevol cas, no es poden obtenir subvencions ni ajuts de l'Administració de la Generalitat mentre no es compleixi el deure de presentació dels comptes.

2. Mentre una fundació no compleixi el deure de presentar els comptes anuals, només es poden inscriure els documents relatius als assumptes següents:

- a) El cessament de patrons.
- b) La revocació de delegacions de facultats.
- c) La revocació o la renúncia de poders.
- d) L'extinció de la fundació.
- e) Els nomenaments de liquidadors.
- f) Els assentaments ordenats per l'autoritat judicial.

Article 336-4

Intervenció judicial

1. El protectorat, d'ofici o a instància de qualsevol membre del patronat o de qualsevol persona amb un interès legítim, pot sol·licitar a l'autoritat judicial que ordeni la intervenció temporal de la fundació si hi adverteix:

- a) Una gestió greument irregular.
- b) Una gestió que posi en perill la continuïtat de la fundació.

c) Una divergència greu entre les activitats que duu a terme i les finalitats fundacionals.

2. El protectorat, abans de sol·licitar la intervenció judicial, ha de requerir al patronat que adopti les mesures pertinents perquè es respecti la voluntat fundacional i es compleixi la normativa corresponent.

3. Si l'autoritat judicial ordena la intervenció temporal d'una fundació, el protectorat assumeix les funcions legals i estatutàries del patronat i en pot delegar l'exercici en terceres persones idònies, que han d'ésser retribuïdes a càrrec de la fundació intervinguda.

4. El protectorat, d'ofici o a instància de qualsevol membre del patronat o de qualsevol persona amb interès legítim, pot sol·licitar a l'autoritat judicial la dissolució de la fundació per qualsevol de les causes que estableix aquest codi.

Disposicions addicionals

Primera

Associacions amb normativa especial
Les disposicions del llibre tercer del Codi civil són directament aplicables, sens perjudici de les especialitats que conté llur normativa específica, a les associacions següents:

- a) Associacions juvenils, regulades parcialment, pel que fa a llur composició, pel Decret 116/1983, del 28 de març.
- b) Associacions d'alumnes, regulades pel Decret 197/1987, del 19 de maig.
- c) Associacions de pares d'alumnes, regulades pel Decret 202/1987, del 19 de maig.
- d) Associacions de consumidors i usuaris, regulades per la Llei 3/1993, del 5 de març, de l'estatut del consumidor.
- e) Associacions d'interès cultural, regulades per la Llei 2/1993, del 5 de març, de foment i protecció de la cultura popular i tradicional i de l'associacionisme cultural.

f) Associacions de veïns, constituïdes per a la defensa de llurs interessos generals o sectorials, a les quals fa referència, amb la consideració d'entitats de participació ciutadana, la Llei 8/1987, del 15 d'abril, municipal i de règim local de Catalunya.

Segona

Regles aplicables als actes de disposició i al deure de reinversió de la fundació

Als efectes del que estableix l'article 333-1 del Codi civil amb relació als actes de disposició i al deure de reinversió, aquests es regeixen per les regles següents:

a) Si els béns o els drets formen part de la dotació fundacional o si es tracta d'immobles o drets de valor singular que estan directament vinculats al compliment de la finalitat fundacional, les operacions que tinguin una repercussió econòmica superior a 60.000 euros o al 20% de l'actiu de la fundació que resulta del darrer balanç aprovat s'han de fonamentar en un informe econòmic validat per tècnics independents que justifiqui que l'operació respon a criteris economicofinancers i de mercat. La comunicació al protectorat d'aquestes operacions s'ha d'acompanyar amb els documents que acreditin les dites circumstàncies.

b) S'entén que els béns i els drets de la fundació estan directament vinculats al compliment de la finalitat fundacional si aquesta vinculació consta en una declaració de voluntat expressa, sia del fundador, del patronat de la fundació o de la persona física o jurídica, pública o privada, que faci una contribució voluntària a la fundació, i sempre respecte als béns i drets aportats o en què es materialitzin les contribucions percebudes. Així mateix, aquesta vinculació es pot establir mitjançant una resolució motivada del protectorat o de l'autoritat judicial.

c) Les alienacions, els actes de disposició i els gravàmens, independentment que ja s'hagin comunicat o autoritzat, s'han de fer constar en el llibre d'inventari i en la memòria dels comptes anuals presentats al protectorat. Així mateix, els patrons o els apoderats que intervinguin en aquests negocis jurídics en nom de la fundació els han d'inscriure en el Registre de la Propietat o en el registre públic que correspongui per raó de l'objecte, sense demostra, per a garantir-ne la publicitat.

Disposicions transitòries

Primera

Adaptació d'estatuts i règim de la dotació

1. Sens perjudici del que estableix la disposició final primera, les associacions i les fundacions ja constituïdes subjectes a les disposicions del llibre tercer del Codi civil hi han d'adaptar els estatuts i han d'inscriure aquesta adaptació en el registre corresponent, si escau, en el termini de tres anys a comptar de l'entrada en vigor d'aquesta llei.

2. Les fundacions que no adaptin els estatuts i no inscriuin aquesta adaptació en el Registre de Fundacions en el termini que fixa l'apartat 1 no poden obtenir ajuts ni subvencions de l'Administració de la Generalitat. La no-adaptació dels estatuts en el dit termini és un incompliment greu de les obligacions pròpies del càrrec de patró. En aquest cas, el protectorat pot exercir les accions legals que corresponguin contra els patrons.

3. Les associacions que no adaptin els estatuts i no inscriuin aquesta adaptació en el Registre d'Associacions en el termini que fixa l'apartat 1 perden els beneficis derivats de la publicitat registral. Només poden rebre subvencions de l'Administració de la Generalitat si acrediten que han fet l'adaptació dels estatuts.

4. El Registre d'Associacions ha de notificar a les associacions inscrites l'objecte d'aquesta disposició i els ha d'oferir la informació i l'assessorament necessaris per a facilitar-los l'adaptació dels estatuts.

5. La dotació de les fundacions a les quals fa referència l'apartat 1 no està subjecta al que estableix l'article 331-5 del Codi civil.

Segona

Sol·licituds d'inscripció de fundacions

A les sol·licituds d'inscripció de constitució de fundacions presentades abans de l'entrada en vigor d'aquesta llei s'apliquen les disposicions de la Llei 5/2001, del 2 maig, de fundacions, sens perjudici del que estableix la disposició transitòria primera.

Tercera

Comptes anuals de les fundacions

S'han de formular, aprovar i presentar, d'acord amb el llibre tercer del Codi civil, els comptes anuals de les fundacions corresponents al primer exercici econòmic que es tanqui després de la seva entrada en vigor.

Quarta

Funcions del protectorat

Mentre el Parlament no aprovi una llei del protectorat, el projecte de llei de la qual el Govern ha de presentar en el termini de sis mesos a partir de l'entrada en vigor d'aquesta llei, correspon al protectorat vetllar pel compliment de les obligacions legals i estatutàries de les fundacions, mitjançant la verificació dels comptes anuals. A aquest efecte, el protectorat pot inspeccionar, quan ho consideri necessari, els llibres, els documents i les activitats de les fundacions. Si, per a complir aquesta funció, cal entrar als domicilis o locals de les fundacions, s'ha de fer d'acord amb la llei. Són supòsits d'inspecció, entre d'altres:

a) No presentar els comptes anuals durant, almenys, dos exercicis.

b) Fer operacions subjectes a autorització prèvia, sense haver-la demanada.

c) No respondre, de manera reiterada, als requeriments del protectorat, o presentar una resposta el contingut de la qual sigui insuficient.

- d) Mantenir una inactivitat continuada.
- e) No destinar el percentatge establert per llei per al compliment de les finalitats fundacionals.
- f) Patir un deteriorament de la massa patrimonial que incapaciti la fundació per a complir les finalitats fundacionals.
- g) Destinar recursos a despeses no relacionades amb l'objecte fundacional o desproporcionades respecte al volum d'ingressos.

Disposicions derogatòries

Primera

Derogació de diversos preceptes de la Llei 7/1997

Es deroguen els articles 1 a 29 i 33 a 35, l'article 38.d, la disposició addicional i les disposicions finals de la Llei 7/1997, del 18 de juny, d'associacions.

Segona

Derogació de diversos preceptes de la Llei 5/2001

Es deroguen els articles 1 a 50 i el 53, les disposicions addicionals, les disposicions transitòries i la disposició final primera de la Llei 5/2001.

Disposicions finals

Primera

Ineficàcia d'estatuts i d'altres regles de règim intern

Resten sense efecte les disposicions estatutàries i les altres regles de règim intern de les persones jurídiques subjectes a les disposicions del llibre tercer del Codi civil que s'oposin al que aquestes estableixen.

Segona

Aplicació subsidiària

Les disposicions del llibre tercer del Codi civil s'apliquen subsidiàriament a les cooperatives, les mutualitats de previsió social i les caixes d'estalvis.

Tercera

Remissions dels estatuts de les fundacions a altres lleis de fundacions

Les remissions que els estatuts de les fundacions facin a la Llei 1/1982, del 3 de març, de fundacions privades, a la Llei 5/2001 o a altres lleis de fundacions, per regular l'alienació o gravamen dels béns de la dotació i la destinació del producte obtingut o

per regular les autoritzacions i comunicacions dels actes de disposició i gravamen de béns i drets, s'entén que es fan al llibre tercer del Codi civil.

Quarta

Modificació de la disposició transitòria primera de la Llei 7/2006

Es modifica la disposició transitòria primera de la Llei 7/2006, del 31 de maig, de l'exercici de professions titulades i dels col·legis professionals, que resta redactada de la manera següent:

«Primera. Adaptació d'estatuts i altres normes col·legials

»El termini per a adaptar a aquesta llei els estatuts i les altres normes col·legials dels col·legis professionals i els consells de col·legis professionals fineix el 31 de març de 2009. Mentre no s'hi adaptin, continuen vigents en allò que no contradigui la llei i s'han d'interpretar en tots els casos d'acord amb els nous principis legals.»

Cinquena

Entrada en vigor

Aquesta llei entra en vigor al cap de tres mesos d'haver estat publicada en el Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya.

Per tant, ordeno que tots els ciutadans als quals sigui d'aplicació aquesta llei cooperin al seu compliment i que els tribunals i les autoritats als quals pertorqui la facin complir.

Palau de la Generalitat, 24 d'abril de 2008

José Montilla i Aguilera

President de la Generalitat de Catalunya

Montserrat Tura i Camafreita

Consellera de Justícia

Advertiments: Aquest document no és un text oficial.

Per tant, tot i que la intenció del Projecte Norma Civil és oferir una informació exacta, no es garanteix que el contingut, validesa, efectivitat o vigència de la norma reproduïda siguin fiables absolutament.

Per aquest motiu, es recomana als usuaris la consulta de les publicacions oficials corresponents (BOE, DOGC, etc.).

Aquesta norma apareix actualitzada a la pàgina web: <http://civil.udg.edu/normacivil>

© **Projecte Norma Civil**

Àrea de Dret Civil
Facultat de Dret
Universitat de Girona
Campus Montilivi
E-17071
Girona

Projecte Norma Civil

<http://civil.udg.es/normacivil/>

Projecte realitzat per l'Àrea de Dret Civil de la Universitat de Girona
amb el suport del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya

Llei 10/2008, de 10 de juliol, del llibre quart del Codi civil de Catalunya, relatiu a les successions

(DOGC núm. 5175, de 17-07-2008, p. 55923-56024)

El President de la Generalitat de Catalunya

Sia notori a tots els ciutadans que el Parlament de Catalunya ha aprovat i jo, en nom del Rei i d'acord amb el que estableix l'article 65 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, promulgo la següent

LLEI

Preàmbul

I

Principis i sistemàtica

Aquesta llei, seguint el pla de codificació del dret civil català traçat per la Llei 29/2002, del 30 de desembre, primera llei del Codi civil de Catalunya, aprova el llibre quart del Codi civil, dedicat al dret de successions. Malgrat el que estableix l'article 6 de la dita llei, no ho fa per mitjà de modificacions d'addició, supressió o nova redacció de les normes vigents, sinó d'un text alternatiu íntegre, que evita les dificultats inherents a una refosa posterior.

Com és sabut, el dret català havia estat ja codificat en aquest àmbit, amb vocació de completesa, per la Llei 40/1991, del 30 de desembre, del Codi de successions per causa de mort en el dret civil de Catalunya. La llei que ara s'aprova segueix l'empremta d'aquest codi precedent i en conserva els fonaments, el disseny institucional bàsic i, fins i tot, la redacció de nombrosos articles. Tanmateix, s'ha aprofitat l'oportunitat que ofería la incorporació del seu contingut al llibre quart del Codi civil per a actualitzar-ne un nombre significatiu d'institucions i preceptes i, en algunes matèries, per a fer-hi reformes d'una certa profunditat. Cal no oblidar, en aquest sentit, que tot i que el Codi de successions era un text relativament recent, amb setze anys de vigència, una part substancial del seu articulat procedia de la Compilació del 1960 o del Projecte de compilació del 1955, cossos legals anquilosats per les circumstàncies del moment històric en què es van redactar.

Els treballs d'actualització empresos per aquesta llei han partit del reconeixement de l'alta qualitat tècnica del Codi de successions i de la seva utilitat contrastada en la pràctica. La seva revisió, per tant, respon només al disseny d'adequar-ne el contingut a les transformacions de l'economia, la societat i

les famílies en els darrers decennis i d'aprofitar l'experiència professional i jurisdiccional acumulada per a esmenar o suprimir regles dubtoses, suplir alguna mancança i facilitar-ne l'aplicació extrajudicial. Atès tot això, el llibre quart presenta alhora novetats de naturalesa tècnica i d'altres que reflecteixen decisions de política jurídica amb una clara repercussió social. Aquestes darreres es troben, sobretot, en la remodelació integral del sistema de pactes successoris, la reconsideració dels drets successoris en la successió intestada entre cònjuges o convivents, la modificació de les regles de càlcul de la llegítima, la regulació de nova planta de la quarta vidual i la supressió de les reserves.

El llibre quart respecta l'estructura del Codi de successions amb dos canvis d'ordre sistemàtic. El títol I del Codi de successions, de disposicions generals, es desdobra en dos títols i el segon passa a ésser el títol VI del nou llibre quart, relatiu a l'adquisició de l'herència, que inclou les regles sobre acceptació i repudiació, dret d'acréixer, comunitat hereditària, partició, col·lació i protecció del dret hereditari. Aquesta reordenació sistemàtica, que té un precedent en el Projecte de compilació del 1955, s'ajusta a l'ordre temporal de les fases en què es desenvolupa el fenomen successori. En segon lloc, el títol III del Codi de successions, sobre els testaments, passa a ésser el títol II del llibre quart, amb la voluntat de reflectir la centralitat de la successió testamentària, mentre que el títol II del Codi de successions, sobre els heretaments, passa a constituir el nou títol III, que inclou els pactes successoris i les donacions per causa de mort. Tot i la preferència de la successió contractual com a fonament de la vocació successòria, ha prevalgut en aquest punt, com a raó per a avançar la successió testamentària, la seva molt superior freqüència estadística. A banda dels títols esmentats, el títol IV del nou llibre es dedica a la successió intestada, i el títol V comprèn les altres atribucions successòries determinades per la llei, és a dir, la llegítima i la quarta vidual.

En el pla substantiu, el llibre quart manté els principis successoris del dret català tal com estaven plasmatats en el Codi de successions: els principis de necessitat d'hereu, d'universalitat del títol d'hereu, d'incompatibilitat de títols successoris, de prevalença del títol voluntari i de perdurabilitat del títol successori. Aquests principis, que distingeixen el dret català de successions de molts altres ordenaments, han funcionat raonablement bé en la praxi successòria i no s'ha considerat oportú alterar-los. D'altra banda, com és sabut, el mateix sistema n'estableix, quan hi ha raons que ho justifiquen, les excepcions o modulacions pertinents.

Des d'una perspectiva formal, cal destacar la reducció de disposicions que es podien considerar supèrflues, massa detallistes i àdhuc reiteratives, sobretot amb relació als fideïcomisos. Així, s'ha passat dels 396 articles del Codi de successions als 377 del llibre quart. També s'ha adaptat la presentació dels preceptes a les exigències de la tècnica legislativa actual, mitjançant la divisió dels articles en apartats i la introducció de rúbriques, inexistents en el Codi de successions. Pel que fa a la redacció dels textos, finalment, s'han eliminat arcaïsmes, s'ha procurat una redacció més directa i s'ha posat cura a harmonitzar la terminologia tècnica amb l'emprada en els llibres primer, tercer i cinquè del Codi civil i en els altres projectes de llei en curs.

II

Disposicions generals

El títol I del llibre quart, que conté les disposicions generals de la successió per causa de mort, manté substancialment el dret vigent amb alguna modificació tècnica i sistemàtica. Les variants sistemàtiques més remarcables són el desplaçament del paràgraf segon de l'article 1 del Codi de successions, que passa a ésser el nou article 463-1, situat en el capítol dedicat a la comunitat hereditària; el desplaçament de la regla continguda en la segona frase del paràgraf segon de l'article 4, que passa a l'article 425-4.1, relatiu a la substitució vulgar, amb una formulació diferent; la introducció de l'article 411-8, sobre reserves i reversions legals, que en constata la supressió en el dret català; la inclusió en el capítol sobre capacitat successòria, com a supòsits d'inhabilitat, de les prohibicions de disposar que establia l'article 147 del Codi de successions, i la reordenació del règim de la indignitat successòria, que es tracta conjuntament amb el de la inhabilitat per a succeir.

Entre les novetats substantives, és remarcable la regulació, en el supòsit d'herència jacent, de les conseqüències que produeix l'acceptació d'algun dels cohereus, si n'hi ha d'altres que no s'han pronunciat encara. En aquest cas, s'entén que la situació de jacència s'extingeix i el llibre quart opta per atribuir l'administració ordinària de l'herència als qui accepten, en espera que la resta també ho faci o es frustrin les crides. En matèria de capacitat successòria, cal destacar la norma que redefineix i amplia les causes d'indignitat, en particular estenen-la als qui cometen delictes de lesions greus, contra la llibertat, de tortures, contra la integritat moral. Inclou-hi els delictes de violència familiar i de gènere, o contra la llibertat i la indemnitat sexuals, sempre que en siguin víctimes el causant o altres persones del seu nucli familiar. També s'amplia el supòsit d'indignitat per causa d'impagament de prestacions econòmiques imposades en processos matrimonials, que en el llibre quart comprèn els casos de comissió de delictes contra els drets i deures familiars, incloent-hi, per tant, casos de trencament de deures de custòdia, subtracció de menors o altres formes d'abandonament de família diferents de l'impagament de pensions al cònjuge, l'excònjuge o els fills. Finalment, és digne d'esment, amb relació a la inhabilitat successòria,

l'addició d'un apartat al precepte que en regula les causes, per mitjà del qual es limita la possibilitat que les persones que presten serveis assistencials, residencials o anàlegs al causant, en virtut d'una relació contractual, siguin afavorides en la seva successió. El llibre quart no ha optat per inhabilitar aquestes persones, entenent que una regla tan dràstica podria donar lloc a situacions injustes, però, a fi de reduir el risc de captació de la voluntat, ha semblat oportú exigir, en aquests casos, que la disposició es faci en testament notarial obert.

III

La successió testada

a) Formes testamentàries

El títol II del llibre quart té per objecte la successió testada i s'inicia amb un capítol sobre els testaments, els codicils i les memòries testamentàries, en el qual es regulen els tipus de testaments i altres actes que poden contenir disposicions d'última voluntat, els requisits de capacitat per a atorgar-los, llur contingut, llurs formalitats i les regles generals a les quals se subjecta la interpretació de les disposicions que contenen.

Respecte a les formes testamentàries, la novetat més rellevant, encara que amb una transcendència pràctica molt limitada, és la decisió de suprimir el testament ordinari davant rector. D'aquesta manera, els tipus de testaments que es poden atorgar en aplicació del dret català es redueixen a dos: el notarial, en les modalitats de testament obert i testament tancat, i l'hològraf. Es manté vigent, per tant, la prohibició dels testaments atorgats exclusivament davant de testimonis, sens perjudici dels casos en què se'ls pugui reconèixer validesa d'acord amb les normes del dret internacional privat.

L'atorgament de testaments i codicils segueix subjecte als requisits de capacitat, contingut i forma vigents. El llibre quart precisa els supòsits en què intervenen facultatius en l'acte d'atorgament del testament a fi de certificar que el testador té prou capacitat i lucidesa per a fer-ho, distingint segons que el testador estigui incapacitat judicialment o no ho estigui. En el primer cas, la presència dels facultatius, que han d'ésser acceptats pel notari, és inexcusable; en el segon, els facultatius hi intervenen si el notari, que ha d'apreciar la capacitat del testador, ho considera pertinent.

Pel que fa al contingut dels actes successoris, es flexibilitza, ampliant-lo, l'objecte de les memòries testamentàries, que poden contenir disposicions que no excedeixin el 10% de l'actiu hereditari, en lloc del 5% que establia l'article 123 del Codi de successions. Finalment, el llibre quart també recull la facultat de designar i modificar, en testament o en codicil, els beneficiaris d'assegurances de vida o d'altres instruments d'estalvi o previsió, tal com sovint es fa en la pràctica. Naturalment, aquesta facultat també es pot exercir per altres mitjans establerts per la llei o pel contracte, i, atès que la designació testamentària de beneficiari no és un acte de disposició per causa de mort, no cal revocar-la en un testament ulterior, sinó que es pot fer també per qualsevol altre mitjà admès en dret.

b) Nul·litat i ineficàcia dels testaments i de les disposicions testamentàries

Les normes sobre ineficàcia dels testaments i de les disposicions testamentàries, contingudes en el capítol II del títol II, són objecte d'una nova sistematització i reformulació, més d'acord amb els principis de la dogmàtica jurídica moderna. El capítol comença amb un precepte en el qual s'exposa el conjunt de les causes de nul·litat dels testaments. Aquest precepte atribueix rang legal a la doctrina jurisprudencial, particularment rellevant en els testaments hològrafs, que n'evita la nul·litat quan falta l'expressió de la data i del lloc, sempre que aquestes dades es puguin acreditar d'alguna altra manera. Es fixa un termini general de caducitat de quatre anys per a les accions de nul·litat, que s'unifica amb els terminis d'altres accions d'impugnació també subjectes a caducitat, com la de preterició errònia. S'estableix, en substitució dels paràgrafs segon i tercer de l'article 128 del Codi de successions, una regla que impedeix l'exercici de l'acció de nul·litat a les persones que, coneixent la possible causa de nul·litat, admeten la validesa de la disposició testamentària, l'executen voluntàriament o renuncien a l'exercici de l'acció.

Es posa una cura especial a aclarir el dret vigent en matèria de revocació i compatibilitat entre testaments, com també en tot el relatiu a les conseqüències de la ineficàcia dels testaments. En aquest sentit, es precisen les conseqüències generals de la nul·litat i la caducitat d'un testament respecte al testament anterior i les conseqüències de la nul·litat parcial. En matèria de revocació, es preveu la possibilitat d'atorgar un testament merament revocatori, cas en el qual la successió es defereix aplicant l'ordre de successió establert per a la successió intestada.

El capítol es tanca amb l'actualització de l'article 132 del Codi de successions, que presumia revocades les disposicions ordenades a favor del cònjuge en alguns casos de crisi matrimonial. El nou precepte eludeix formular la norma com una presumpció de revocació i la configura com un supòsit d'ineficàcia sobrevinguda, si bé salva les disposicions fetes a favor del cònjuge o el convivent quan del context del negoci successori en resulta que el testador l'hauria ordenat igualment en cas de crisi familiar ulterior. D'altra banda, la superació del sistema causalista en la regulació de l'accés a la separació matrimonial i al divorci justifica que el precepte hagi optat per una definició objectiva dels pressupòsits d'aplicació de la norma: n'hi ha prou amb el trencament efectiu de la convivència, fins i tot per separació de fet, o la interposició d'una demanda en procés matrimonial, sempre que posteriorment no hi hagi hagut represa de la convivència o reconciliació, per a fer valer la ineficàcia de les disposicions atorgades a favor del cònjuge o el convivent. El mateix sistema s'ha seguit en altres tipus d'atribucions successòries: en concret, en matèria de pactes successoris, en la successió intestada i en la quarta vidual.

c) Institució d'hereu i disposicions fiduciàries

Es manté el principi tradicional de necessitat d'institució d'hereu en els testaments, amb les excep-

cions, prou conegudes, del testament amb nomenament de marmessor universal i de l'atorgat en aplicació del dret de Tortosa, en el qual és possible repartir tota l'herència en llegats. Seguint el dret vigent, es mantenen les regles interpretatives i integradores de la voluntat del testador en diversos supòsits d'institució d'hereu que ho requereixen per llur complexitat, incertesa o designació genèrica dels afavorits.

La condició, el termini i el mode, que el Codi de successions regulava en un mateix capítol referit a les modalitats en la designació dels successors, tenen un nou tractament sistemàtic. D'una banda, el règim jurídic de la condició té una secció pròpia dins del capítol de la institució d'hereu, a les normes de la qual remet posteriorment el capítol dels llegats, en tot allò que és aplicable també als llegats condicionals. D'altra banda, el règim jurídic de les disposicions fetes a termini es desenvolupa amb relació als llegats, atesa la prohibició d'aportar terminis a la institució d'hereu. Finalment, el mode successori es configura com una disposició successòria més i, per això, es desplaça a un capítol específic a continuació dels llegats.

En matèria de condició, el llibre quart delimita de manera més completa les facultats de l'hereu condicional, de qui el Codi de successions es limitava a dir que podia demanar la possessió provisional de l'herència. El llibre quart explicita com s'exerceixen les facultats d'administració de l'herència mentre la condició està pendent de compliment i permet als cohereus que ja hagin acceptat l'herència practicar-ne la partició, deixant en administració els béns assignats a la quota de l'hereu condicional. Finalment, amb relació a la tipologia legal de les condicions, és destacable la norma, de nova redacció, que declara ineficax la condició de no impugnar el testament o de no promoure litigis successoris, condició que apareix amb una certa freqüència en els actes d'última voluntat, però que erosiona la seguretat jurídica i coarta inadmissiblement l'accés a la tutela judicial.

Pel que fa a les disposicions fiduciàries, es manté el règim vigent de la institució d'hereu per fiduciari i dels hereus i legataris de confiança, amb canvis lleus adreçats a simplificar la redacció dels preceptes i a harmonitzar-los amb la resta del llibre quart. En aquest sentit, per exemple, s'estén l'exercici de la facultat d'elegir hereu o de distribuir l'herència a la persona que convivia amb el causant en unió estable de parella, seguint la tònica d'equiparació entre el cònjuge i el convivent que es fa en tot el dret de successions. També s'explica per aquesta voluntat d'harmonitzar textos la reducció del termini atorgat a l'hereu de confiança per a practicar inventari, que passa d'un any a sis mesos, comptats des del coneixement de la delació, tal com es demana també a l'hereu que vol gaudir del benefici d'inventari i al que vol detreure les quartes per raó de fideïcomís o d'excés de llegats.

d) Substitucions hereditàries

Les substitucions vulgar, pupillar i exemplar mantenen la regulació tradicional, amb pocs canvis significatius a part d'esmenes d'estil. Amb relació a la substitució vulgar, s'aclareix la qüestió, que es po-

dia considerar dubtosa tenint en compte el que estableix l'article 4 del Codi de successions, relativa al moment en què es produeix la delació a favor del substituït vulgar si es frustra la crida preferent. L'única novetat en les substitucions pupil·lars i exemplars .al marge del desplaçament sistemàtic de la norma sobre el dret a llegítima en l'herència del substituït, que, tot i que es pot aplicar a ambdues substitucions, en el llibre quart es col·loca en la secció relativa a la pupil·lar. És la modificació de les regles de designació de substituïts en la substitució exemplar. Seguint un criteri adequat a la realitat social contemporània es fixa un ordre de possibles substituïts, però s'hi introdueixen canvis quant a les persones que ho poden ésser efectivament: en primer lloc, s'hi inclouen no només els descendents de l'incapaç, sinó també el seu cònjuge o convivent en unió estable, i, en segon lloc, abans que entri qualsevol estrany, s'hi inclouen tots els parents consanguinis de l'incapaç dins del quart grau i no, com fins ara, els descendents del testador, que podria ésser que no fossin parents del substituït. A més, es permet que el causant ordeni la substitució, prescindint de les prelacions esmentades, a favor de les persones que hagin exercit la tutela de l'incapaç o que hagin assumit i complert deures d'atenció personal envers aquest.

e) Fideïcomisos

En matèria de fideïcomisos, s'ha abordat una revisió a fons de la normativa amb la finalitat de simplificar-la i adaptar-la a la realitat social. El nombre d'articles dedicats als fideïcomisos, que eren gairebé una cinquena part de les disposicions del Codi de successions, s'ha reduït significativament. Els articles derogats, en la mesura que no s'oposin al nou dret, s'incorporen a la tradició jurídica catalana. S'ha de fer esment de la reformulació de la norma que estableix els límits dels fideïcomisos. Aquesta norma parteix de la base que no és desitjable, ateses les exigències d'una economia de mercat moderna i la funció social dels recursos econòmics, que els béns siguin amortitzats per més d'una generació. Per això, el llibre quart ha posat molta cura a cercar un equilibri entre la voluntat del testador i les exigències pràctiques del món contemporani. Els fideïcomisos es poden ordenar a favor de persones vives o, si es pretén cridar persones no nascudes en el moment de l'obertura de la successió, a favor d'un únic substituït. Aquesta regla no s'aplica als fideïcomisos familiars, cas en el qual es permet la crida de dues generacions, entenent com a primera la dels fills o nebots del fideïcomitent.

Quant als efectes que produeix el fideïcomís mentre està pendent, s'estableixen mesures per a permetre la disposició de béns fideïcomesos si es garanteix l'eficàcia del fideïcomís. Així es fa, en concret, a imatge de la regla aplicable a l'usdefruit de diners, respecte als diners, valors o altres actius financers integrats en el fideïcomís, dels quals el fiduciari pot disposar lliurement si ha prestat una fiança suficient per a restituir-ne el valor. Per al cas en què quedïn subjectes al fideïcomís accions o participacions, el llibre quart estableix també quins drets corresponen al fiduciari i quins efectes produeix la subscripció de noves accions en ampliacions de capital, l'emissió d'accions alliberades i l'alienació, si s'escau, dels drets de subscripció prefe-

rent. Destaca, finalment, la simplificació de la regulació dels fideïcomisos de residu i la substitució preventiva de residu. Es manté el principi de subrogació real, com a regla de defecte, i se suprimeix l'exigència de reservar una quarta inversa.

f) Llegats i modes successoris

En matèria de llegats, se sistematitza l'extensa i acurada normativa de l'anterior Codi de successions, que va recuperar la del Projecte de compilació del 1955, i s'hi introdueixen algunes disposicions per a satisfer les necessitats del tràfic. Es determina amb precisió el règim del llegat de diners, actius financers, accions i participacions socials, com també l'abast del llegat d'immobles amb relació als mobles que contenen. També s'aborden alguns casos de subrogació d'objectes llegats per altres béns i, pel que fa a la delació i l'acceptació dels llegats, s'especifica la independència de cada llegat com a disposició a títol particular. El llibre quart manté la institució de la quarta falcídia o quota hereditària mínima, com a contingut econòmic mínim del títol hereditari, si bé se'n simplifica la normativa. Es manté també la possibilitat de reduir els llegats si són excessius.

Les disposicions modals es regulen en un capítol propi, emfasitzant llur caràcter diferenciat de la condició i el termini. Es modifica l'article que tracta del compliment del mode, que atorga legitimació a associacions i fundacions per a exigir el compliment de modes amb finalitats d'interès general. Es limita també la durada de les prohibicions de disposar, que se circumscriu a la vida d'una persona o a trenta anys, i es faculta la persona afectada a sol·licitar l'autorització judicial per a disposar si sobrevé una justa causa.

g) Marmessors

El règim de la marmessoria es manté substancialment inalterat, excepte pel que fa al sistema de retribució. Partint del respecte a la voluntat del causant, el llibre quart atribueix al marmessor universal una remuneració, per defecte, del 5% del valor de l'actiu hereditari líquid, en lloc del 10% anterior, i es manté per al comptador partidori la del 2% del valor del mateix actiu o dels béns objecte de partició. A més, s'estableix que els honoraris professionals del marmessor, si escauen, s'han d'imputar a aquest percentatge. Es fixa un termini màxim per al compliment de l'encàrrec, que és de trenta anys o el termini de durada màxima dels fideïcomisos, si s'estableix per referència a la vida de diverses persones. S'ha aprofitat la reforma, finalment, per a incloure la norma sobre destinació d'herències a sufragis o als pobres en el capítol de la marmessoria, atès que la finalitat de la successió, en aquests casos, és el compliment d'un encàrrec de destinació i no l'atribució de béns per títol successori.

IV

Pactes successoris

El règim dels pactes successoris és, sens dubte, la innovació de més volada que presenta el llibre quart respecte a l'anterior Codi de successions. El dret català ha conegut tradicionalment els pactes

successoris en forma de donació universal o heretament. Aquests pactes, com és sabut, eren el vehicle de transmissió intergeneracional dels patrimonis familiars, de base típicament agrària, per mitjà de la institució d'hereu únic convinguda en capítols matrimonials. Malgrat la importància històrica dels heretaments, llur regulació, ancorada en una realitat socioeconòmica i una concepció de les relacions familiars pròpies d'una altra època, resultava més útil per a interpretar capítols matrimonials antics que com a instrument de planificació successòria. A partir d'aquesta premissa, sense renunciar al bagatge conceptual heretat de la tradició jurídica catalana entorn dels heretaments, el llibre quart regula els pactes successoris d'una manera molt més oberta i flexible.

En aquesta línia de més obertura, s'han de destacar dos trets del nou sistema de successió contractual. D'una banda, pel que fa al contingut del títol successori, els pactes successoris no es limiten ja a la institució d'hereu o heretament, sinó que admeten també, conjuntament amb l'heretament o aïlladament, la realització d'atribucions particulars, equivalents als llegats en la successió testamentària. D'altra banda, la successió contractual es deslliga del seu context matrimonial: si bé els pactes es poden continuar fent en capítols matrimonials, això ja no és un requisit essencial, perquè no s'han d'atorgar necessàriament entre cònjuges o futurs cònjuges, ni tampoc entre els pares o altres familiars i els fills que es casen. Entre el manteniment de l'esquema tradicional i l'obertura dels pactes a qualssevol contractants, el llibre quart ha optat per una solució intermèdia prudent: els pactes només es poden atorgar amb el cònjuge o convivent, amb la família d'aquest o amb la família pròpia, dins d'un cert grau de parentiu per consanguinitat o afinitat. Aquesta regla té en compte el major risc dels contractes successoris entre no-familiars, però alhora és prou oberta per a emparar els pactes que a vegades s'estipulen en ocasió de la transmissió d'empreses familiars, en els quals poden arribar a intervenir diverses generacions de parents en línia recta i altres membres de la família extensa.

La restricció legal quant al grup de persones que poden convenir pactes successoris no regeix per a ésser afavorit. Els pactes poden contenir disposicions a favor de terceres persones, però aquestes no adquireixen cap dret fins a la mort del causant. D'aquesta manera es permet, per exemple, que el pare i la mare pactin, entre ells dos, que l'herència sigui per a un o uns fills determinats, encara que no tinguin el consentiment d'aquests, i, més endavant, si les circumstàncies ho aconsellen, convinguin un nou pacte successori per a instituir un altre fill o una altra persona.

Les disposicions generals de la secció primera del capítol dedicat als pactes successoris s'ocupen, a més de definir els pactes i determinar llurs atorgants i possibles afavorits, de regular la capacitat per a atorgar-los, llur objecte, forma i publicitat i llurs modalitats d'ineficàcia. El tipus bàsic de pacte successori implícit en el llibre quart és un pacte amb causa gratuïta, en el qual es poden imposar càrregues a l'afavorit, com ara la de tenir cura d'un atorgant que tingui la condició de causant de la

successió i prestar-li assistència, i també la de fer constar la finalitat que hom pretén assolir amb l'atorgament del pacte. Això no impedeix que les parts puguin causalitzar el pacte de manera diferent, atesa la llibertat de configuració del contingut que els dóna el llibre quart. Aquest hibridisme causal es posa en relleu en la regulació de les causes de revocació dels pactes, que provenen de la dogmàtica dels actes successoris, de les donacions i dels contractes. En concret, els pactes es poden revocar per indignitat de l'afavorit, per les causes pactades expressament en el contracte, per incompliment de càrregues, per impossibilitat de compliment de la finalitat essencial o per un canvi substancial, sobrevingut i imprevisible de les circumstàncies fonamentals. Aquesta multiplicitat de fonaments de revocació ha exigut també que se n'especifiquin les conseqüències en cada cas, tenint en compte si hi ha disposicions corespectives o si alguna de les parts ha complert obligacions o càrregues que hagin enriquit l'altre atorgant.

A continuació, el llibre quart regula els diferents tipus d'atribucions que es poden fer en un pacte successori, és a dir, els heretaments i les atribucions particulars. L'heretament, seguint el dret compilat, pot ésser simple o cumulatiu i es pot pactar amb caràcter mutual. S'ha de fer notar també l'admissió de l'anomenat heretament preventiu, que es pot revocar unilateralment per mitjà d'un testament o un pacte successori posterior. Les disposicions preventives són, en principi, indistingibles de les testamentàries, però a vegades poden acompanyar útilment altres disposicions irrevocables atorgades en un mateix instrument. A part d'això, el llibre quart estableix que, si el testador no ho dispensa, la revocació unilateral d'una disposició preventiva s'ha de notificar als altres atorgants del pacte, com a requisit d'eficàcia. Aquest tret permet conferir als pactes successoris, si es dissenyen adequadament, la funcionalitat pròpia dels testaments mancomunats.

V

Successió intestada

El dret anterior al llibre quart en matèria de successió intestada, contingut en els articles 322 a 349 del Codi de successions, procedia de la Llei 9/1987, del 25 de maig, de successió intestada, la qual, al seu torn, s'havia inspirat en la Llei de successió intestada del 7 de juliol de 1936, encara que no en compartís tots els principis. El llibre quart segueix el fil d'aquesta tradició i respecta els trets bàsics del sistema anterior, si bé hi introdueix alguns canvis tècnics i altres, més transcendents, de política jurídica.

Les principals innovacions que presenta el llibre quart afecten la successió intestada en les relacions de parella. D'una banda, es reconeixen drets successoris al convivent en unió estable de parella en pla d'igualtat amb el cònjuge vidu, sempre que la convivència hagi perdurat fins al moment de la mort de l'altre membre de la parella i amb independència que es tracti d'una parella heterosexual o homosexual. Es posa fi, doncs, al sistema asimètric de reconeixement de drets successoris en les

unions estables de parella, que els atorgava només a les unions homosexuals. L'obertura del matrimoni a les parelles homosexuals buida de sentit el tracte diferencial de les relacions de parella en funció de l'orientació sexual dels convivents; per això, s'elimina la dualitat de règims. Però el llibre quart, com s'ha dit abans, va més lluny i, amb caràcter general, assimila els drets successoris dels convivents als dels cònjuges, entenent que, a efectes de la successió per causa de mort, allò que és rellevant és l'existència d'una comunitat de vida estable i els llaços d'afecte entre els qui conviuen com a parella, i no el caràcter institucional del vincle que els uneix.

D'altra banda, en aquest mateix àmbit dels drets successoris en les relacions de parella, s'ha de destacar la millora de la posició del cònjuge vidu, que s'estén, com hem dit, al convivent supervivent d'una unió estable, quan concorre a la successió intestada amb descendents. La pràctica anterior a l'aprovació d'aquesta llei feia palès que la solució usufructuària, emmirallada en el model tradicional de l'usdefruit capitular de regència, tot i tenir l'avantatge d'atorgar una posició personal i econòmica sòlida al vidu, pot presentar disfuncions en la gestió de patrimonis de base urbana, financera o empresarial, cosa que fa aconsellable establir l'opció de commutar el dret d'usdefruit universal per l'usdefruit de l'habitatge familiar, si pertanyia al difunt, i una quarta part alíquota de l'herència, un cop descomptat el valor de l'usdefruit esmentat. Aquesta facultat de commutació, que el vidu o convivent té durant l'any següent a l'obertura de la successió, millora sensiblement la posició d'aquest en la successió intestada, com també la reforça el fet que aquests usdefruits, tant l'universal com el que recau sobre l'habitatge, tinguin caràcter vitalici i no es perdin pel fet de contreure un nou matrimoni o d'iniciar una nova convivència.

El llibre quart introdueix modulacions de nota en el règim de successió intestada en el cas d'adopció. D'antuï, disposa que el parentiu per adopció produeix els mateixos efectes successoris que el parentiu per consanguinitat, i això, en coordinació amb la modificació de l'article 127.1.a del Codi de família, implica l'establiment de drets successoris abintestat entre l'adoptat i els seus descendents i l'adoptant i tota la seva família, inclosos els oncles, cosins, nebots i altres parents col·laterals. L'adopció crea lligams familiars indistingibles dels que genera la procreació natural, la qual cosa ha conduït progressivament a la convicció social que cal equiparar la filiació natural i l'adoptiva en tots els sentits. Tanmateix, hi ha supòsits d'adopció que, sens perjudici de l'equiparació d'efectes acabada d'esmentar, mereixen un tractament singular. És el cas de l'adopció dels fills del cònjuge o del convivent i de l'anomenada adopció intrafamiliar, en la qual un fill orfe és adoptat per un parent dins del quart grau. En ambdós supòsits, el llibre quart manté drets successoris abintestat entre la persona adoptada i els seus avis, o ulteriors ascendents, de la branca familiar que ha quedat desplaçada com a conseqüència de l'adopció pel nou cònjuge o convivent de l'altre progenitor o de l'adopció de l'orfe per un parent col·lateral de la família de l'altre progenitor. En aquests casos, també es mantenen els drets successoris abintestat entre els germans per naturalesa, que no s'han de veure perjudicats pel fet

que algun d'ells hagi estat adoptat i altres no ho hagin estat per una altra persona. El manteniment d'aquests drets successoris està molt lligat a la idea que, en aquestes modalitats d'adopció, és possible que es mantingui el tracte familiar amb els avis o els germans d'origen i que, quan això passa, és just que la llei ho reconegui. Tant és així que, si hom pot acreditar que s'ha perdut el tracte familiar, el dret decau.

Al marge d'aquestes reformes, són dignes d'esment la norma que regula la delació de l'herència intestada quan és repudiada per tots els descendents d'un mateix grau i, d'altra banda, la que destina les finques urbanes heretades per la Generalitat de Catalunya, com a hereva legal, a polítiques d'habitatge social.

VI

Llegítima i quarta vidual

El llibre quart manté la llegítima com a atribució successòria legal i límit a la llibertat de testar, però accentua la tendència secular a afeblir-la i a restringir-ne la reclamació. Una mesura destacable en aquest sentit és la limitació de la computació de donacions a les fetes en els deu anys precedents a la mort del causant, llevat que es tracti de donacions atorgades a legitimaris i imputables a llur llegítima, cas en el qual són computables sense límit temporal. La restricció de la computació a les donacions fetes en els darrers deu anys de vida facilita les operacions de càlcul de la quantia de la llegítima, que no es veuran entorpidides per problemes de prova i de valoració d'actes pretèrits, però, sobretot, s'ha de percebre com una reducció dels drets dels legitimaris ajustada a la realitat de la societat contemporània, en què preval l'interès a procurar formació als fills sobre l'interès a garantir-los un valor patrimonial quan manquin els progenitors.

Com en el dret anterior al llibre quart, continuen essent legitimaris els descendents o, si no n'hi ha, els progenitors del causant, si bé en aquest cas llur dret és intransmissible i s'extingeix si no és reclamat en vida pel legitimari. En la línia descendent, opera el dret de representació a favor dels descendents de fills premorts, desheretats i indignes, i també dels absents, per tal com aquests no tenen dret propi per a reclamar-la, atesa la incertesa sobre llur existència. Precisament per aquesta manca de dret, l'absent tampoc no fa nombre per a determinar l'import de les llegítimes individuals si no té qui el representi. A diferència de la successió intestada, que té un altre fonament, en matèria de llegítima no es reconeixen drets en la successió dels ascendents d'origen si el descendent que n'hauria estat legitimari ha estat adoptat pel cònjuge o convivent de l'altre progenitor o per un parent col·lateral de l'altre progenitor. En aquests casos, el fill adoptiu té ja les seves llegítimes en la successió dels qui l'han adoptat i, si escau, dels seus ascendents, i no hi ha cap raó sòlida per a limitar la llibertat de testar del progenitor o dels avis desplaçats per l'adopció.

En matèria d'imputació legitimària, es manté el sistema en virtut del qual, en principi, només s'impu-

ten a la llegítima les donacions fetes en pagament o a compte de la llegítima o aquelles en què hi ha un pacte exprés d'imputació. Tanmateix, modernitzant la regla tradicional que feia imputables les donacions matrimonials i altres formes anàlogues de dotació als fills, es declaren també imputables, llevat que el donant disposi una altra cosa, les donacions fetes als fills per a adquirir el primer habitatge o per a emprendre una activitat que els proporcionï independència personal o econòmica.

Es generalitza la fórmula de la cautela compensatòria de llegítima, o cautela socini, com a regla per defecte en tota successió. Aquesta decisió, també afeblidora de la llegítima, implica que se'n respecta només la intangibilitat quantitativa i no pas la qualitativa. Els legitimaris gravats han d'optar per acceptar la llegítima gravada o per renunciar a la institució d'hereu o el llegat i reclamar la que estrictament els correspongui, sense poder pretendre la supressió de càrregues ni gravàmens si el valor d'allò rebut és superior al de la llegítima.

El règim de la preterició també és objecte d'una depuració substancial, sense alterar, però, l'essència del dret vigent. Es mantenen les conseqüències de la preterició errònia i es dona una nova redacció, més clara, als supòsits que s'exceptuen d'una possible declaració d'ineficàcia del testament. També es puntualitza que la mera declaració genèrica per la qual s'atribueix el dret de llegítima o un llegat simple de llegítima a tots els possibles legitimaris no impedeix exercir l'acció de preterició errònia si se'n donen els pressupòsits. Amb relació al desheretament, és destacable l'afegiment d'una nova causa, que és l'absència manifesta i continuada de relació familiar entre el causant i el legitimari per causa exclusivament imputable a aquest darrer. Tot i que, certament, el precepte pot ésser font de litigis per la dificultat probatòria del seu supòsit de fet, que pot conduir el jutgador a haver de fer suposicions sobre l'origen de desavinences familiars, s'ha contrapesat aquest cost elevat d'aplicació de la norma amb el valor que té com a reflex del fonament familiar de la institució i el sentit elemental de justícia que hi és subjacent. En matèria d'inoficiositat legitimària, s'estén la legitimació activa per a demanar la reducció o supressió de donacions als hereus del causant.

El termini de prescripció de l'acció de reclamació de llegítima o del suplement s'harmonitza amb el termini general en dret català, que és de deu anys. Ara bé, atès que sovint la persona obligada al pagament és un progenitor del legitimari, s'estableix que el termini de prescripció se suspengui i no es comenci a comptar fins a la mort d'aquell, sens perjudici del termini trentenari de preclusió que estableix el llibre primer.

La quarta vidual experimenta també canvis importants. Tot i mantenir la denominació tradicional, la quarta vidual ja no s'atribueix només al cònjuge vidu, sinó també al membre supervivent d'una unió estable de parella, i no consisteix pròpiament en una quarta part del cabal relict, ja que la quarta part, com ja passava abans de l'entrada en vigor d'aquesta llei, actua només com a límit màxim. Els requisits per a reclamar-la s'actualitzen: en lloc del

paràmetre de la còngrua sustentació, lligat a una concepció social en declivi de la viduïtat, el llibre quart recorre al de satisfacció de les necessitats, que es pot dotar de contingut a partir de criteris com ara el nivell de vida, l'edat, l'estat de salut, els salaris i les rendes percebudes o les perspectives econòmiques previsible, que són anàlegs dels que serveixen per a fixar la pensió compensatòria en una crisi matrimonial. La remissió al marc normatiu de la pensió compensatòria pretén assegurar, precisament, que en cas de viduïtat el cònjuge no quedi paradoxalment en una condició pitjor de la que podria haver gaudit si el matrimoni s'hagués dissolt per divorci. Cal tenir en compte, en aquest punt, que la regulació anterior de la quarta vidual, a la qual s'havien d'imputar, a efectes de disminuir-la, els salaris, les rendes o les pensions que percebia el vidu, capitalitzats a l'interès legal del diner, havia fet inviable en molts casos la seva reclamació o l'havia reduïda, injustament, a imports insignificants.

A partir de l'entrada en vigor d'aquesta llei, la quarta vidual, que segueix sense ésser un dret legitimari, es pot reclamar sempre que calgui per a cobrir les necessitats vitals del vidu o del convivent i no es poden imputar a la quantia de la quarta els béns propis d'aquest, els que rebí per liquidació del règim econòmic, els que li puguin ésser atribuïts per causa de mort ni, menys encara, els seus ingressos presents o futurs. Lògicament, la tinença d'un patrimoni, l'adquisició de béns per algun títol hereditari i la perspectiva de futurs ingressos incideixen en els recursos de què hom disposa per a satisfer les pròpies necessitats i, per tant, mediatament, repercuteix en el reconeixement del dret a la quarta i en el seu import.

A part d'aquest canvi de concepció, s'introdueixen per al càlcul de la quarta regles anàlogues a les de la llegítima, i també es permet reduir o suprimir llegats i donacions aplicant-hi les regles sobre inoficiositat legitimària. En consonància amb el caràcter finalístic d'aquesta atribució patrimonial, s'estableix que aquesta s'extingeix si el vidu o el convivent mor sense haver-la reclamada.

VII

Adquisició de l'herència

El darrer títol del llibre quart recull la normativa dels capítols III a VII del títol I del Codi de successions i en sistematitza el contingut en cinc capítols relatius a l'acceptació i la repudiació de l'herència, el dret d'acréixer, la comunitat hereditària, la partició i la col·lació, i la protecció del dret hereditari.

En matèria d'acceptació i repudiació, la novetat més destacada és la facilitació dels efectes de limitació de la responsabilitat de l'hereu vinculats al benefici d'inventari. El llibre quart avança cap a la generalització de la limitació de responsabilitat de l'hereu als béns rebuts per herència i ho fa tot estenent les conseqüències del benefici d'inventari, com a efecte legal, als hereus que efectivament han practicat inventari, encara que no hagin manifestat la voluntat d'acollir-se a aquest benefici o fins i tot encara que hagin manifestat que l'accepten de

manera pura i simple. Allò que compta, al capdavant, és haver practicat, dins del termini marcat per la llei, un inventari fidel, en el qual figurin tots els béns i tots els deutes del causant que l'hereu conegui o hauria de conèixer raonablement, i pagar els deutes hereditaris observant les prelacions i les regles d'administració que la llei imposa a l'hereu beneficiari. Amb la mateixa voluntat de fer més accessible el gaudi del benefici, el llibre quart equipara l'inventari formalitzat en document privat al notarial o judicial, per tal com en les herències modestes en què no hi ha béns immobles, s'acostuma a fer en document privat. Aquesta equiparació es condiona al fet que aquest inventari s'hagi presentat a l'administració pública competent per a pagar els tributs relatius a la successió. A part d'aquesta novetat, també s'ha de fer notar la nova redacció de la regla sobre l'acceptació de l'herència pels creditors, que passa a configurar-se, tal com la interpreta majoritàriament la doctrina, com un supòsit d'inopositabilitat, a semblança de la inopositabilitat de les donacions, però subjecta a un termini de caducitat relativament breu.

Al final del capítol sobre l'acceptació i els seus efectes, el llibre quart conté les regles d'administració dels béns adquirits per títol successori pels menors d'edat, que s'estén, per identitat de raó, als béns atribuïts a persones incapacitades. Tot i que les modalitats d'administració dels béns atribuïts a menors o incapacitats ja estan regulades en el dret de família, s'ha cregut oportú mantenir en el llibre quart un precepte que recapituli els diferents supòsits d'administració que es poden arribar a constituir i precisi qui està legitimat per a actuar en cada cas i d'acord amb quines regles. Precisament en aquest àmbit, s'ha afegit una norma en virtut de la qual el causant, si és un ascendent del menor o de l'incapacitat, pot facultar l'administrador per a prendre possessió dels béns objecte d'administració per si mateix un cop l'herència ha estat acceptada pel representant legal. Aquesta norma, en conjunció amb la de l'article 461-12.3, que dóna valor d'acceptació al silenci del representant legal en cas que hagi d'ésser interpellat per a exercir la delació, pot facilitar la protecció efectiva dels interessos del menor o de l'incapacitat quan la relació entre el representant legal i la persona encarregada de l'administració sigui conflictiva.

El dret d'acréixer experimenta una simplificació notable. S'elimina la incoherència que resultava d'un sistema que, d'una banda, subjectava l'acreixement hereditari a requisits estrictes, en exigir la crida conjunta i admetre'n la prohibició pel testador, però, d'altra banda, ordenava l'increment forçós de les quotes vacants o no disposades a favor dels cohereus, a fi de respectar el principi d'incompatibilitat entre la successió testada i la intestada. Enfront d'aquest plantejament, que artificiosament ordenava que es produís per una via indirecta el mateix efecte que s'impedia pel camí més recte, el llibre quart ha optat per eliminar l'increment forçós i regula un dret d'acréixer entre cohereus molt ampli, que comprèn tots els casos en què una quota pot arribar a quedar vacant o no és atribuïda a ningú, sens perjudici, òbviament, de mantenir la norma que disposa l'acreixement preferent entre els cridats en una mateixa quota o porció de l'herència. En els llegats i en els fideïcomisos, en canvi, l'operativitat

del dret d'acréixer se subordina a la voluntat del causant i a la crida conjunta, en no haver-hi obstacles derivats del principi successori abans esmentat.

A diferència del Codi de successions, el llibre quart dedica un capítol a la comunitat hereditària, en el qual es regulen els supòsits d'indivisió i l'exercici de les facultats de gaudi, administració i disposició dels béns de la comunitat, amb les remissions pertinents a les normes de la comunitat ordinària del llibre cinquè. Es manté el principi que la responsabilitat dels hereus no és ni solidària ni mancomunada, sinó que, d'acord amb la tradició catalana, els deutes hereditaris es divideixen entre els hereus que accepten, sens perjudici del dret de tots els creditors del causant a oposar-se a la partició abans que se'ls paguin o fiancin els crèdits.

Els trets essencials del règim de partició i col·lació no varien respecte als de l'anterior, però s'ha aprofitat la reforma per a ordenar millor la matèria, depurar-la, concordar les regles d'adjudicació dels béns amb les del llibre cinquè i revisar alguns efectes de la partició o de la seva pràctica defectuosa. Pel que fa als subjectes que poden fer la partició, s'ha suprimit la norma que permetia als hereus i legataris que representessin més de la meitat del capital relicte sol·licitar a l'autoritat judicial la designació d'un comptador partidori, entenent que aquest resultat ja és possible, sense acord majoritari, pels mitjans que estableix la legislació processal. Un tret destacable és la decisió de potenciar l'autonomia dels cohereus per a arribar a acords sobre la manera de fer la partició. Si hi ha unanimitat, els cohereus no només poden prescindir dels comptadors partidors, sinó també de les disposicions particionals establertes pel mateix causant i, àdhuc, dels prelligats, llevat que el testador hagi disposat expressament el contrari. Aquesta regla té en compte la funció particional que sovint compleixen els prelligats i permet que els hereus s'adjudiquin els béns de la manera que considerin més satisfactòria, sense haver de vendre o permutar entre ells posteriorment, amb costos addicionals, per a assolir el mateix resultat.

Quant als efectes de la partició, el llibre quart aclareix expressament que els cohereus no només estan obligats al sanejament per evicció, sinó també per vicis ocults, i regula les conseqüències que se'n deriven i els terminis de preclusió i d'exercici de l'acció. També es dóna una nova redacció a les normes sobre rectificació i addició de la partició. La facultat de rectificar la partició es connecta, d'una banda, a l'exercici de l'acció de rescissió, com un remei per a evitar-la, tal com estableix la llei en la rescissió per lesió ultra dimidium o engany a mitges en el cas de les compravendes, i, d'altra banda, també es permet quan s'ha fet la partició amb l'omissió involuntària d'un hereu, supòsit que el Codi de successions no regulava específicament. Amb relació al cas en què la partició s'hagi fet amb algú que no és hereu, se substitueix la norma que en declarava la nul·litat per una altra, més pragmàtica, que estableix l'addició proporcional a la part de cada cohereu de la que es va atribuir a l'hereu aparent, llevat que la majoria dels cohereus decideixin tornar a fer íntegrament la partició.

La naturalesa de l'operació de col·lació, com també la definició dels supòsits en què escau i dels seus efectes, es manté inalterada respecte al dret anterior, si bé, lògicament, es veu afectada per les modificacions introduïdes en el règim d'imputació legítima. Els preceptes que regulen la col·lació, en la redacció que hi dóna el llibre quart, deixen clar que l'objecte de la col·lació és el valor de determinades atribucions i no els béns que en són objecte, i també que el deure de col·lacionar en cap cas no comporta haver de restituir l'excés si el valor col·lacionable supera el de la quota hereditària.

El llibre quart es clou amb la regulació de l'acció de petició d'herència i de les conseqüències que es deriven del fet que sigui estimada. La principal innovació en aquesta matèria és la decisió de considerar imprescriptible l'acció, salvats els efectes de la usucapció respecte als béns singulars. La imprescriptibilitat és congruent amb la doble finalitat de l'acció com a mitjà de reconeixement de la qualitat d'hereu i de restitució dels béns com a universalitat. La pretensió restitutòria, com també posa en relleu el règim de l'acció reivindicatòria, igualment imprescriptible, només cedeix davant de l'adquisició de la titularitat per una altra persona.

VIII

Part final

Les disposicions transitòries pretenen regular les principals conseqüències de la substitució del Codi de successions pel llibre quart del Codi civil, particularment respecte als actes per causa de mort atorgats abans de l'entrada en vigor d'aquesta llei que hagin de regir successions obertes amb posterioritat, i també respecte a les successions obertes abans però que encara puguin produir efectes després, com passa, sobretot, quan s'ha ordenat un fideïcomís. En matèria de fideïcomisos, precisament, és rellevant la disposició transitòria quarta, que pretén facilitar la cancel·lació en el Registre de la Propietat dels assentaments referents a substitucions fideïcomissàries condicionals, sense recórrer a l'expedient d'alliberament de càrregues, sempre que es pugui acreditar mitjançant una acta de notorietat que s'ha incomplert la condició o que han transcorregut més de trenta anys des de la mort del fiduciari i els hereus d'aquest o llurs causahavents han posseït com a tals els béns del fideïcomís sense que consti en el Registre cap inscripció o anotació a favor dels fideïcomissaris que pugui denotar la vigència de llur dret.

Les disposicions finals modifiquen diversos preceptes del llibre cinquè del Codi civil i del Codi de família. Respecte al llibre cinquè, s'actualitzen les remissions que es feien al Codi de successions, es modifica la redacció del precepte que regula les hipoteques que es poden constituir en cas de substitució fideïcomissària i s'elimina la suspensió de la usucapció durant el temps en què el bé usucapit es troba en una herència jacent, atès que la jacència no impedeix pas que els hereus cridats o els administradors de l'herència puguin fer valer els mitjans de defensa adients contra l'usucapient. També s'ha aprofitat aquesta primera ocasió en què s'esmena el llibre cinquè per a corregir-ne diversos errors pu-

rament materials que s'hi havien detectat. Respecte al Codi de família, es modifiquen els articles 113.1 i 127.1, a fi de suprimir les restriccions a la formació de relacions de parentiu entre l'adoptat i els seus descendents i la família de l'adoptant, en consonància amb l'equiparació d'efectes que s'estableix entre el parentiu per naturalesa i el parentiu per adopció; tot això, com s'ha dit, sens perjudici del manteniment de diversos efectes successoris específics en l'adopció.

Article únic

Aprovació del llibre quart del Codi civil de Catalunya

S'aprova el llibre quart del Codi civil de Catalunya, amb el contingut següent:

Llibre quart Successions

TÍTOL I Disposicions generals

Capítol I La successió hereditària

Article 411-1

Universalitat de la successió

L'hereu succeeix en tot el dret del seu causant. Conseqüentment, adquireix els béns i els drets de l'herència, se subroga en les obligacions del causant que no s'extingeixen per la mort, resta vinculat als actes propis d'aquest i, a més, ha de complir les càrregues hereditàries.

Article 411-2

Obertura de la successió

1. La successió s'obre en el moment de la mort del causant, al lloc on ha tingut el darrer domicili.
2. El jutge competent en matèria successòria és el del darrer domicili del causant i, a manca del darrer domicili conegut, el del lloc on es troba la major part dels béns.

Article 411-3

Fonaments de la vocació

1. Els fonaments de la vocació successòria són l'heretament, el testament i el que estableix la llei.
2. La successió intestada només pot tenir lloc en defecte d'hereu instituït, i és incompatible amb l'heretament i amb la successió testada universal.
3. La successió testada universal només pot tenir lloc en defecte d'heretament.

Article 411-4

Moment de la delació

1. La successió es defereix en el moment de la mort del causant.
2. No obstant el que estableix l'apartat 1, en la institució sotmesa a condició suspensiva, l'herència es defereix en el moment en què es compleix la condició.
3. Els heretaments i els fideïcomisos es regeixen per llurs pròpies regles.

Article 411-5*Adquisició de l'herència*

L'hereu adquireix l'herència deferida amb l'acceptació, però els efectes d'aquesta es retrotrauen al moment de la mort del causant.

Article 411-6*Possessió*

L'hereu que accepta l'herència solament en té la possessió si la pren, i s'entén que continua la del causant sense interrupció.

Article 411-7*Pactes successoris*

Són nuls els contractes o pactes sobre successió no oberta, llevat dels que admet aquest codi.

Article 411-8*Inexistència de reserves i reversions legals*

Els béns adquirits per títol successori o per donació d'acord amb aquest codi no estan subjectes a cap reserva hereditària ni reversió legal.

Article 411-9*Herència jacent*

1. Quan l'herència està jacent, els hereus cridats només poden fer actes de conservació, defensa i administració ordinària de l'herència, incloent-hi la presa de possessió dels béns i l'exercici d'accions possessòries. Si els cridats a l'herència són diversos, estan legitimats individualment per a fer actes necessaris de conservació i defensa dels béns, però per als actes d'administració ordinària s'aplica el que l'article 552-7 estableix respecte a aquest tipus d'actes.

2. Els actes a què fa referència l'apartat 1 no impliquen per ells mateixos acceptació, llevat que amb aquests actes es prengui el títol o la qualitat d'hereu.

3. Si no hi ha cap marmessor o persona nomenada amb facultats per a administrar, l'autoritat judicial, a instància de qualsevol hereu cridat, pot nomenar un administrador perquè representi i administri l'herència d'acord amb el que estableix la legislació processal.

4. Sempre que els cridats a l'herència siguin diversos, l'acceptació d'un d'ells extingeix la situació d'herència jacent. Mentre la totalitat dels cridats no accepta o no es produeix la frustració de les crides, l'administració ordinària de l'herència correspon a l'hereu o hereus que han acceptat, amb aplicació, si n'hi ha més d'un, de les normes de la comunitat hereditària. L'acceptant o acceptants poden, sota llur responsabilitat, pagar els deutes de l'herència i les càrregues hereditàries, satisfer les lligüimes i complir els llegats.

Capítol II La capacitat successòria

Article 412-1*Persones físiques*

1. Tenen capacitat per a succeir totes les persones que en el moment de l'obertura de la successió ja hagin nascut o hagin estat concebudes i que sobrevisquin al causant.

2. Els fills que neixen en virtut d'una fecundació assistida practicada d'acord amb la llei després de la mort d'un dels progenitors tenen capacitat per a succeir al progenitor premort.

Article 412-2*Persones jurídiques*

1. Tenen capacitat per a succeir les persones jurídiques que estiguin constituïdes legalment en el moment de l'obertura de la successió.

2. Tenen capacitat per a succeir les persones jurídiques que el causant ordeni crear en la seva disposició per causa de mort, si s'arriben a constituir. En aquest cas, els efectes de la successió es retrotrauen al moment de l'obertura d'aquesta.

Article 412-3*Indignitat successòria*

Són indignes de succeir:

a) El qui ha estat condemnat per sentència ferma dictada en judici penal per haver matat o haver intentat matar dolosament el causant, el seu cònjuge, la persona amb qui convivía en unió estable o algun descendent o ascendent del causant.

b) El qui ha estat condemnat per sentència ferma dictada en judici penal per haver comès dolosament delictes de lesions greus, contra la llibertat, de tortures, contra la integritat moral o contra la llibertat i la indemnitat sexuals, si la persona agreujada és el causant, el seu cònjuge, la persona amb qui convivía en unió estable o algun descendent o ascendent del causant.

c) El qui ha estat condemnat per sentència ferma dictada en judici penal per haver calumniat el causant, si l'ha acusat d'un delictes per al qual la llei estableix una pena de presó no inferior a tres anys.

d) El qui ha estat condemnat per sentència ferma en judici penal per haver prestat fals testimoni contra el causant, si li ha imputat un delictes per al qual la llei estableix una pena de presó no inferior a tres anys.

e) El qui ha estat condemnat per sentència ferma dictada en judici penal per haver comès un delictes contra els drets i deures familiars, en la successió de la persona agreujada o d'un representant legal d'aquesta.

f) Els pares que han estat suspesos o privats de la potestat respecte al fill causant de la successió, per una causa que els sigui imputable.

g) El qui ha induït el causant de manera maliciosa a atorgar, revocar o modificar un testament, un pacte successori o qualsevol altra disposició per causa de mort del causant o li ha impedit de fer-ho, i també el qui, coneixent aquests fets, se n'ha aprofitat.

h) El qui ha destruït, amagat o alterat el testament o una altra disposició per causa de mort del causant.

Article 412-4*Reconciliació i perdó*

1. Les causes d'indignitat successòria no produeixen efectes:

a) Si el causant atorga la disposició a favor de l'indigne coneixent la causa d'indignitat.

b) Si el causant, coneixent la causa d'indignitat, es reconcilia amb l'indigne per actes indubtables o el perdona en escriptura pública.

c) En les disposicions fetes en pacte successori, si la facultat de revocació atribuïda al causant caduca.

2. La reconciliació i el perdó són irrevocables.

Article 412-5

Inhabilitat successòria

1. Són inhàbils per a succeir:

a) El notari que autoritza l'instrument successori, el seu cònjuge, la persona amb qui conviu en unió estable i els parents del notari dins del quart grau de consanguinitat i el segon d'afinitat.

b) Els testimonis, els facultatius, els experts i els intèrprets que intervinguin en l'atorgament de l'instrument successori, i també la persona que escriu el testament tancat a prec del testador.

c) El religiós que ha assistit el testador durant la seva darrera malaltia, i també l'orde, la comunitat, la institució o la confessió religiosa a què aquell pertany.

d) El tutor, abans de l'aprovació dels comptes definitius de la tutela, llevat que sigui ascendent, descendent, cònjuge o germà del causant.

2. Les persones físiques o jurídiques i els cuidadors que en depenen que hagin prestat serveis assistencials, residencials o de naturalesa anàloga al causant, en virtut d'una relació contractual, només poden ésser afavorits en la successió d'aquest si és ordenada en testament notarial obert o en pacte successori.

3. La inhabilitat successòria no impedeix ésser nomenat àrbitre, marmessor particular o comptador partidori.

Article 412-6*Ineficàcia*

1. Les atribucions successòries que corresponguin per qualsevol títol a una persona indigna de succeir són ineficaces. També ho són les disposicions fetes a favor d'una persona inhàbil.

2. La causa d'ineficàcia ha d'ésser invocada per la persona o les persones que resultarien immediatament afavorides per la successió en cas que es declarés la indignitat o la inhabilitat.

3. La causa d'ineficàcia, si la persona afectada no la reconeix, ha d'ésser declarada judicialment.

Article 412-7*Caducitat de l'acció*

1. L'acció declarativa de la indignitat o la inhabilitat successòries caduca una vegada transcorreguts quatre anys des que la persona legitimada per a exercir-la coneix o pot conèixer raonablement la causa d'ineficàcia i, en tot cas, una vegada transcorreguts quatre anys des que la persona indigna o inhàbil pren possessió dels béns en qualitat d'hereva o legatària. L'acció és transmissible als hereus.

2. Si la causa d'indignitat exigeix una condemna en sentència, el còmput del termini de caducitat no s'inicia fins que la sentència és ferma.

Article 412-8*Efectes de la indignitat i la inhabilitat*

1. Una vegada reconeguda o declarada la indignitat o la inhabilitat, si la persona afectada havia pres possessió dels béns, s'ha de liquidar la situació possessòria d'acord amb els articles 522-3 a 522-5 considerant la persona indigna o inhàbil posseïdora de mala fe.

2. Els efectes de la indignitat o la inhabilitat es retrotrauen al moment de la delació.

3. La indignitat és personalíssima i no afecta els fills o descendents de l'indigne que siguin cridats a la successió. La indignitat del transmissari respecte

al causant determina la ineficàcia del dret de transmissió.

TÍTOL II**La successió testada****Capítol I****Els testaments, els codicils i les memòries testamentàries****Secció primera****Disposicions generals****Article 421-1***Llibertat de testar*

La successió testada es regeix per la voluntat del causant manifestada en testament atorgat d'acord amb la llei.

Article 421-2*Contingut del testament*

En testament, el causant ordena la seva successió mitjançant la institució d'un o més hereus i pot establir llegats i altres disposicions per a després de la seva mort.

Article 421-3*Presumpció de capacitat*

Poden testar totes les persones que, d'acord amb la llei, no siguin incapaces per a fer-ho.

Article 421-4*Incapacitat per a testar*

Són incapaces per a testar els menors de catorze anys i els qui no tenen capacitat natural en el moment de l'atorgament.

Article 421-5*Tipus de testaments*

1. El testament s'atorga en un sol acte davant de notari hàbil per a actuar al lloc de l'atorgament.

2. A més de la forma que estableix l'apartat 1, el testament es pot atorgar en forma hològrafa.

3. No són vàlids els testaments atorgats exclusivament davant de testimonis.

Article 421-6*Interpretació de les disposicions testamentàries*

1. En la interpretació del testament, hom s'ha d'atènyer plenament a la veritable voluntat del testador, sense haver-se de subjectar necessàriament al significat literal de les paraules emprades.

2. Les clàusules ambigües o fosques s'interpreten en sentit favorable a llur eficàcia, comparant les unes amb les altres, i si hi ha una contradicció irreductible, no és vàlida cap de les que pugnen substancialment entre elles. Les disposicions inintel·ligibles es consideren no formulades.

3. En els casos de dubte, les disposicions que imposen qualsevol càrrega s'interpreten restrictivament.

Secció segona**Els testaments notarians****Article 421-7***Identificació i judici de capacitat del testador*

El notari ha d'identificar el testador i n'ha d'apreciar la capacitat legal en la forma i pels mitjans que estableix la legislació notarial.

Article 421-8*Testament atorgat per una persona amb discapacitat sensorial*

Si el testador és cec, sord, mut o sordmut o per qualsevol altra raó és sensorialment discapacitat, el notari ha de seguir el que la legislació notarial estableix per a aquests casos.

Article 421-9*Intervenció de facultatiu*

1. Si el testador no està incapacitat judicialment, el notari n'ha d'apreciar la capacitat per a testar d'acord amb l'article 421-7 i, si ho considera pertinent, pot demanar la intervenció de dos facultatius, els quals, si escau, han de certificar que el testador té en el moment de testar prou capacitat i lucidesa per a fer-ho.

2. Si el testador està incapacitat judicialment, pot atorgar testament notarial obert en un interval lúcid si dos facultatius acceptats pel notari certifiquen que el testador té en el moment de testar prou capacitat i lucidesa per a fer-ho.

3. En els casos a què fan referència els apartats 1 i 2, els facultatius han de fer constar llur dictamen en el mateix testament i l'han de signar amb el notari i, si escau, amb els testimonis.

Article 421-10*Testimonis*

1. En l'atorgament del testament notarial, no cal la intervenció de testimonis, llevat que concorrin circumstàncies especials en el testador o que aquest o el notari ho demanin.

2. Concorren circumstàncies especials en el testador si és cec o sord i si per qualsevol causa no sap o no pot signar o declara que no sap o no pot llegir per si mateix el testament.

Article 421-11*Idoneïtat dels testimonis*

1. Els testimonis, si n'han d'intervenir, són dos, han d'entendre el testador i el notari i han de saber signar. No cal que siguin pregats, ni que coneguin el testador, ni que tinguin la seva mateixa residència.

2. No poden ésser testimonis:

- a) Els menors d'edat i els incapaços per a testar.
 - b) Els sords, els cecs, i els muts que no puguin escriure.
 - c) Els condemnats per delictes de falsificació de documents, per calúmnies o per fals testimoni.
 - d) Els afavorits pel testament.
 - e) El cònjuge, el convivent en unió estable de parella i els parents dins del quart grau de consanguinitat i el segon d'afinitat dels hereus instituïts o els legataris designats i del notari autoritzant.
3. Les causes d'inidoneïtat s'apliquen, a més de les persones a què fa referència l'apartat 2, als facultatius, els intèrprets i els experts que intervenen en el testament.

Article 421-12*Idioma del testament*

1. El testament s'ha de redactar en la llengua oficial a Catalunya que esculli l'atorgant.

2. Es pot testar en una llengua no oficial a Catalunya si el notari autoritzant la coneix o, si no la coneix, en presència i amb la intervenció d'un intèrpret, no necessàriament oficial, designat de comú acord pel testador i el notari. L'acord en la designa-

ció de l'intèrpret es presumeix pel sol fet de l'atorgament del testament.

3. En el cas de l'apartat 2, el testament s'ha de redactar en la llengua oficial a Catalunya que esculli l'atorgant i, si aquest ho sol·licita, a més, en la llengua no oficial de què es tracti. L'intèrpret que hi ha intervingut l'ha de signar.

Subsecció primera**El testament obert****Article 421-13***Redacció i autorització del testament obert*

1. En el testament obert, el testador expressa la seva voluntat al notari de paraula o per escrit, i el mateix notari redacta el testament d'acord amb la voluntat del testador expressant-hi el lloc, la data i l'hora de l'atorgament.

2. Un cop redactat, el testament és llegit al testador o pel testador i, tot seguit, és signat per ell, o per dos testimonis si declara que no sap o no pot signar, i autoritzat d'acord amb la legislació notarial.

Subsecció segona**El testament tancat****Article 421-14***Redacció del testament tancat*

1. El testament tancat és escrit pel testador, en forma autògrafa o per altres mitjans tècnics, o per una altra persona per encàrrec seu, amb l'expressió del lloc i la data. Si l'escriu una altra persona a prec del testador, s'ha de fer constar aquesta circumstància i s'ha d'identificar la dita persona, que ha de signar amb el testador al final del testament.

2. El testador ha de signar en tots els fulls i al final del testament, després d'haver salvat les paraules esmenades, ratllades, afegides o entre línies. Si el testament s'ha redactat en suport electrònic, s'ha de signar amb una signatura electrònica reconeguda.

3. Si el testador no sap o no pot signar, ho pot fer per encàrrec seu una altra persona, que ha de signar al final del testament i en tots els fulls, després d'haver fet constar la seva identitat i la causa de la impossibilitat que signi el testador.

4. El document que conté el testament s'ha d'introduir en una coberta tancada de manera que no en pugui ésser extret sense esquinçar-la.

5. No poden atorgar testament tancat ni els cecs ni els qui no saben o no poden llegir.

Article 421-15*Autorització del testament tancat*

1. Per a l'autorització del testament tancat, el testador ha de presentar el sobre clos que el conté a un notari hàbil per a actuar al lloc de l'atorgament i li ha de manifestar que el sobre que li lliura conté el testament.

2. El notari ha d'estendre sobre la mateixa coberta del testament una diligència breu, en la qual ha de fer constar el nom del testador, que el plec conté el testament i que aquest ha estat escrit i signat pel testador, en forma autògrafa o per altres mitjans tècnics, o, per encàrrec seu, per una tercera persona, la identitat de la qual no cal fer constar.

3. El notari, després d'estendre la diligència a què fa referència l'apartat 2, sense interrupció, ha de protocol·litzar el sobre clos, que s'ha d'incorporar a

l'acta, d'acord amb el que estableix la legislació notarial i amb la indicació de l'hora de l'atorgament.

4. Si el testador declara que no sap o no pot signar, han de signar l'acta i la coberta dos testimonis.

Article 421-16

Obertura del testament tancat

Un cop acreditada la mort del testador, el notari que té el testament tancat, a instància de part interessada, ha d'obrir el sobre que el conté davant de dos testimonis idonis, l'ha de protocol·litzar i ha d'autoritzar amb aquesta finalitat una nova acta.

Secció tercera El testament hològraf

Article 421-17

Requisits de validesa

1. Només poden atorgar testament hològraf les persones majors d'edat i els menors emancipats.

2. Perquè el testament hològraf sigui vàlid cal:

a) Que estigui escrit i signat de manera autògrafa pel testador amb la indicació del lloc i la data de l'atorgament. Si conté paraules ratllades, esmenades, afegides o entre línies, l'atorgant les ha de salvar amb la seva signatura.

b) Que es presenti davant el jutge o el funcionari competent a fi que sigui adverat i se n'ordini la protocol·lització.

Article 421-18

Adveració

1. El jutge o el funcionari competent per a adverar el testament n'ha de comprovar l'autenticitat d'acord amb la llei.

2. Si resulta que el testament és autèntic, se n'ha d'acordar la protocol·lització notarial, amb testimoni de la resolució dictada. En cas contrari, se n'ha de denegar la protocol·lització.

3. La resolució dictada en l'expedient d'adveració s'ha de complir encara que s'hi hagi formulat oposició. En aquest cas, els interessats poden fer valer llurs drets en el judici corresponent.

Article 421-19

Caducitat del testament

1. Els testaments hològrafs caduquen si no es presenten perquè siguin adverats en el termini de quatre anys comptats des de la mort del testador i no es protocol·litzen en el termini de sis mesos comptats des de la resolució de l'expedient.

2. Si durant els terminis que fixa l'apartat 1 s'interposa una demanda sobre la validesa del testament, aquest s'ha de protocol·litzar en el termini de sis mesos comptats des del moment en què la resolució judicial esdevé ferma.

Secció quarta Els codicils i les memòries testamentàries

Article 421-20

Codicil

1. En codicil, l'atorgant disposa dels béns que s'ha reservat per a testar en heretament, addiciona alguna cosa al testament, el reforma parcialment o, si manca aquest, dicta disposicions successòries a càrrec dels seus hereus abintestat.

2. En codicil, no es pot instituir o excloure cap hereu, ni revocar la institució atorgada anterior-

ment. Tampoc no es pot nomenar marmessor universal, ni ordenar substitucions o condicions, llevat que s'imposin als legataris.

3. Els codicils s'han d'atorgar amb les mateixes solemnitats externes que els testaments.

Article 421-21

Memòries testamentàries

1. Les memòries testamentàries signades pel testador en tots els fulls o, si escau, per mitjà d'una signatura electrònica reconeguda i que al·ludeixen a un testament anterior valen com a codicil, sigui quina sigui llur forma, si es demostra o es reconeix en qualsevol temps llur autenticitat i compleixen, si escau, els requisits formals que el testador exigeix en el seu testament.

2. En les memòries testamentàries, només es poden ordenar disposicions que no excedeixin el 10% del cabal relict i que es refereixin a diners, objectes personals, joies, roba i parament de casa o a obligacions d'importància moderada a càrrec dels hereus o els legataris.

3. En les memòries testamentàries, es poden adoptar previsions sobre la donació dels propis òrgans o del cos i sobre la incineració o la forma d'enterrament.

Article 421-22

Aplicació supletòria de les regles dels testaments

S'apliquen als codicils i a les memòries testamentàries, en la mesura que ho permeti llur naturalesa, les disposicions dels testaments, incloses les relatives a llur nul·litat i ineficàcia.

Article 421-23

Designació de beneficiaris d'assegurances de vida

La designació i la modificació de beneficiaris d'assegurances de vida, de plans de pensions i d'instruments d'estalvi i previsió anàlegs es poden fer en testament o en codicil, a més de pels mitjans que estableixen el contracte corresponent o la legislació específica. La designació es pot modificar o revocar amb un altre testament o codicil o per qualsevol altre mitjà admès pel contracte o la llei.

Capítol II

Nul·litat i ineficàcia dels testaments i de les disposicions testamentàries

Article 422-1

Nul·litat del testament

1. És nul el testament que no correspon a cap dels tipus que estableix l'article 421-5, i també l'atorgat sense complir els requisits legals de capacitat i de forma i l'atorgat amb engany, violència o intimidació greu.

2. La manca d'indicació o la indicació errònia del lloc o la data d'atorgament del testament que en puguin afectar la validesa se salven si es poden acreditar d'alguna altra manera. La manca d'indicació de l'hora no anul·la el testament si el testador no n'ha atorgat cap altre el mateix dia.

3. Són nuls els testaments que no contenen institució d'hereu, llevat que continguin nomenament de marmessor universal o siguin atorgats per una persona subjecta al dret de Tortosa.

Article 422-2*Nul·litat de disposicions testamentàries*

1. Són nul·les les disposicions testamentàries que s'han atorgat amb error en la persona o en l'objecte, engany, violència o intimidació greu. També són nul·les si s'han atorgat per error en els motius, si resulta del mateix testament que el testador no l'hauria atorgat si s'hagués adonat de l'error.
2. Si el testador ha atorgat un testament perquè creia erròniament, segons es dedueix del seu contingut, que l'hereu instituint en testament anterior havia mort, és hereu l'instituit anteriorment, però subsisteixen els llegats i les altres disposicions a títol particular ordenades en el darrer testament.

Article 422-3*Acció de nul·litat*

1. L'acció de nul·litat pot ésser exercida, un cop oberta la successió, per les persones a qui pot beneficiar la declaració de nul·litat.
2. L'acció de nul·litat caduca al cap de quatre anys, a comptar des que la persona legitimada per a exercir-la coneix o pot conèixer raonablement la causa de nul·litat.
3. No poden exercir l'acció de nul·litat les persones legitimades que, coneixent la possible causa de nul·litat, admeten la validesa del testament o de la disposició testamentària després de la mort del testador, l'executen voluntàriament o renuncien a l'acció.
4. L'acció de nul·litat és transmissible als hereus, però no la poden exercir els creditors de l'herència.

Article 422-4*Conseqüències de la nul·litat i la caducitat*

1. La nul·litat del testament determina que la successió es regeixi pel testament anterior vàlid o, si no n'hi ha, que s'obri la successió intestada.
2. La nul·litat del testament implica la de tots els codicils i les memòries testamentàries atorgats pel testador, llevat que siguin compatibles amb un testament anterior que hagi de subsistir per la nul·litat del posterior.
3. La caducitat del testament produeix les mateixes conseqüències que la seva nul·litat.

Article 422-5*Nul·litat parcial*

La nul·litat de qualsevol disposició testamentària no determina la nul·litat total del testament en què s'ha ordenat, llevat que del seu context resulti que el testador no hauria ordenat les disposicions vàlides sense la disposició nul·la.

Article 422-6*Conversió del testament nul o ineficax*

1. El testament que és nul o esdevé ineficax per manca d'institució d'hereu val com a codicil si en compleix els requisits.
2. El testament tancat que és nul per defecte de forma val com a testament hològraf si en compleix els requisits.

Article 422-7*Ineficàcia per preterició errònia*

1. El testament pot esdevenir ineficax per causa de preterició errònia, a instància del legitimari preterit, en els casos que estableix l'article 451-16.2.
2. És aplicable a l'acció de preterició el que estableix l'article 422-3.3.

Article 422-8*Revocabilitat de les disposicions testamentàries*

1. Les disposicions testamentàries són essencialment revocables.
2. En tot cas de revocació subsisteix el reconeixement de fills no matrimonials.

Article 422-9*Abast de la revocació dels testaments*

1. La revocació és expressa si el testador l'ordena en testament.
2. L'atorgament d'un testament vàlid i eficaç revoca de ple dret el testament anterior. Conseqüentment, no produeixen efectes revocatoris els testaments a què fan referència els articles 422-1 i 422-7, sens perjudici del que estableix l'article 422-3.2 i 3, ni els testaments caducats. Tampoc no tenen eficàcia revocatòria els testaments destruïts sense possibilitat de reconstrucció.
3. Si el testador ordena de forma expressa en el testament que l'anterior subsisteixi totalment o parcialment, aquest manté l'eficàcia en tot el que l'atorgat posteriorment no revoqui, o en les parts a què no s'oposi o que no contradigui.
4. El que estableix l'apartat 3 s'aplica també si el testador ordena expressament en el testament que un d'anterior revocat recuperi l'eficàcia, encara que el posterior no contingui institució d'hereu, sempre que es confirmi la institució, almenys, d'un dels hereus instituïts en el testament anterior.
5. El testament merament revocatori determina que la successió es defereixi d'acord amb les normes de la successió intestada.

Article 422-10*Revocació material del testament hològraf*

1. El testament i el codicil hològrafs i les memòries testamentàries es presumeixen revocats si apareixen esquinçats o inutilitzats, o si les signatures que els autoritzen apareixen esborrades, raspades o esmenades sense salvar, llevat que es provi que aquests fets han ocorregut sense el coneixement o la voluntat del testador o han estat duts a terme pel testador en estat de malaltia mental.
2. Si en el text dels testaments i codicils hològrafs o de les memòries testamentàries apareix només alguna esmena o algun canvi, es presumeix que el testador ha volgut modificar o revocar el testament en aquesta part, d'acord amb els requisits que estableix l'article 421-17, llevat de la prova a què fa referència l'apartat 1.

Article 422-11*Revocació de disposicions testamentàries per codicil*

Els codicils impliquen la revocació de la part del testament anterior que aparegui modificada o hi resulti incompatible.

Article 422-12*Revocació de codicils i memòries testamentàries*

1. L'atorgament del testament revoca els codicils i les memòries testamentàries anteriors, llevat que el testador disposi una altra cosa.
2. El codicil posterior revoca l'anterior solament en allò en què el modifiqui o amb què resulti incompatible. Si han de coexistir diversos codicils, s'aplica la mateixa regla.
3. La revocació expressa d'un codicil es pot fer en un altre codicil.

4. La revocació expressa d'una memòria testamentària es pot fer en una memòria testamentària o un codicil posteriors.

Article 422-13

Ineficàcia sobrevinguda per crisi matrimonial o de convivència

1. La institució d'hereu, els llegats i les altres disposicions que s'hagin ordenat a favor del cònjuge del causant esdevenen ineficaces si, després d'haver estat atorgats, els cònjuges se separen de fet o judicialment, o es divorcien, o el matrimoni és declarat nul, i també si en el moment de la mort hi ha pendent una demanda de separació, divorci o nul·litat matrimonial, llevat de reconciliació.
2. Les disposicions a favor del convivent en unió estable de parella esdevenen ineficaces si, després d'haver estat atorgades, els convivents se separen de fet, llevat que reprenguin la convivència, o s'extingeix la unió per una causa que no sigui la defunció d'un dels membres de la parella o el matrimoni entre ambdós.
3. Les disposicions a favor del cònjuge o del convivent en unió estable de parella mantenen l'eficàcia si del context del testament, el codicil o la memòria testamentària resulta que el testador les hauria ordenades fins i tot en els casos que regulen els apartats 1 i 2.

Capítol III La institució d'hereu

Secció primera Disposicions generals

Article 423-1

Necessitat d'institució d'hereu

1. El testament ha de contenir necessàriament institució d'hereu.
2. En el testament atorgat per una persona subjecta al dret de Tortosa es pot distribuir tota l'herència en llegats.
3. El nomenament de marmessor universal substitueix la manca d'institució d'hereu en el testament.

Article 423-2

Forma d'ordenació de la institució d'hereu

Tant la simple utilització pel testador del nom o la qualitat d'hereu com la disposició a títol universal, encara que no s'empri aquella paraula, impliquen institució d'hereu, si és clara la voluntat del testador d'atribuir a l'afavorit la qualitat de successor en tot el seu dret o en una quota del seu patrimoni.

Article 423-3

Institució d'hereu en cosa certa

1. L'hereu o els hereus instituïts solament en cosa certa, si concorren amb hereus instituïts sense aquesta assignació, en són simples legataris.
2. Si l'hereu únic o tots els hereus instituïts ho són en cosa certa, en són estimats prelegataris i, excloent la cosa o les coses certes, tenen el caràcter d'hereus universals per parts iguals, si són més d'un.

Article 423-4

Institució vitalícia

1. L'hereu instituït vitalíciament, si per a després de la seva mort hi ha instituït un altre hereu, té el

caràcter d'hereu fiduciari, i l'hereu posterior, el de substitut fideïcomissari condicional.

2. Si no hi ha instituït hereu posterior o l'instituït no arriba a ésser-ho, l'hereu instituït vitalíciament esdevé hereu universal, pur i lliure.

Article 423-5

Institució en usdefruit

1. L'hereu instituït en usdefruit s'equipara a l'hereu instituït en cosa certa. En conseqüència, si concorre amb hereu universal, és legatari.
2. Si l'hereu instituït en usdefruit no concorre amb hereu universal, però per a després de la seva mort hi ha instituït un altre hereu, té el caràcter d'hereu fiduciari, i l'hereu posterior, el de substitut fideïcomissari condicional.
3. Si no hi ha instituït hereu posterior ni hereu universal, o si l'instituït no arriba a ésser-ho, s'entén que s'ha ordenat una substitució fideïcomissària a favor dels qui serien els hereus intestats del testador en el moment d'extingir-se l'usdefruit.

Article 423-6

Institució conjunta

1. Els hereus instituïts sense assignació de parts s'entén que són cridats per parts iguals.
2. Si els hereus instituïts són cridats els uns individualment i els altres col·lectivament, s'entén que s'atribueix conjuntament a aquests darrers una part igual a la de cadascun dels designats individualment, llevat que la voluntat del testador sigui una altra.
3. Si s'assignen als hereus quotes hereditàries que sumen més o menys de la totalitat de l'herència, l'excés o el defecte s'han de rebaixar o completar a proporció entre els instituïts.
4. Si s'assignen quotes als uns i no als altres, correspon a aquests darrers la porció sobrant de l'herència per parts iguals. Si no en sobra cap porció, s'han de reduir proporcionalment les fixades i se n'ha d'atribuir als instituïts sense quota una d'igual a la que correspongui als menys afavorits.
5. Si es nomena marmessor universal sense institució d'hereu o si una persona subjecta al dret de Tortosa distribueix l'herència en llegats, els béns no disposats corresponen als legataris per parts iguals.

Article 423-7

Institució d'hereu a favor d'una persona i els seus fills

1. Si han estat instituïts hereus una persona determinada i els seus fills, s'entén que aquests són cridats com a substituïts vulgars, llevat que la voluntat del testador sigui una altra.
2. Si el testador institueix hereus genèricament els fills o descendents d'una altra persona, no són eficaces les crides d'aquells que, en el moment en què es defereixi l'herència, no hagin nascut ni hagin estat concebuts.
3. No obstant el que estableix l'apartat 2, si el testador llega l'usdefruit universal a favor d'algun ascendent dels fills o descendents d'una altra persona, s'entén que són cridats els que ja hagin nascut o hagin estat concebuts en extingir-se l'usdefruit o el darrer dels usdefruits successius per una causa altra que la renúncia.
4. En el supòsit a què fa referència l'apartat 3, els no-concebuts han d'ésser representats per un cu-

rador designat pel testador, amb les facultats que aquest li atribueixi, o, a manca de curador, pel mateix legatari d'usdefruit universal, amb facultats d'administració i disposició, que ha d'actuar d'acord amb els fills o descendents nascuts o llurs representants legals.

Article 423-8

Abast de la institució hereditària a favor dels fills

1. Llevat que s'infereixi que la voluntat del testador és una altra, si aquest crida els seus hereus i legataris o llurs substituïts sense designació de noms, mitjançant l'expressió fills, s'entén que hi són inclosos tots els seus descendents, amb aplicació de l'ordre legal de crides de la successió intestada.

2. El que estableix l'apartat 1 s'aplica també si es designen nominativament tots els fills per parts iguals.

Article 423-9

Institució a favor dels parents

Si el testador crida els seus hereus o legataris sense designació de noms, mitjançant les expressions hereus meus, hereus legítims, hereus intestats, parents més pròxims, parents, successors, aquells a qui per dret correspongui o els meus, o emprant expressions semblants, s'entén que són cridats com a hereus testamentaris o legataris els parents que, en el moment de deferir-se l'herència o el llegat, haurien succeït abintestat al testador, d'acord amb l'ordre legal de crides, inclòs el cònjuge o el convivent en unió estable de parella, i amb el límit del quart grau, llevat que s'infereixi que la seva voluntat és una altra.

Article 423-10

Exclusió testamentària d'hereus intestats

1. Si el causant exclou en testament determinades persones cridades a la successió intestada, l'herència es defereix als cridats a succeir d'acord amb les normes de la successió intestada que no hagin estat exclosos pel testador.

2. L'exclusió d'un successor que té la condició de legitimari deixa subsistent el seu dret a reclamar la llegítima.

Article 423-11

Motius il·lícits o erronis en la institució d'hereu

La institució d'hereu no és nul·la pel fet de fonamentar-se en motius il·lícits o en motius o circumstàncies erronis, excepte en el supòsit a què fa referència l'article 422-2.1.

Secció segona

La institució d'hereu sota condició

Article 423-12

Perdurabilitat de la institució d'hereu

1. El qui és hereu ho és sempre i, en conseqüència, es tenen per no formulats en la institució d'hereu la condició resolutòria i els terminis suspensiu i resolutori.

2. L'instituït hereu sota condició suspensiva que, un cop complerta aquesta, accepta l'herència l'adquireix amb efecte retroactiu des del moment de la mort del testador.

Article 423-13

Eficàcia de la institució sota condició suspensiva i termini incert

1. La institució d'hereu sota condició suspensiva no es defereix si no es compleix la condició o si l'hereu mor abans de complir-se. En aquest cas, els seus hereus no adquireixen cap dret a l'herència.

2. En el testament, el termini incert implica condició, llevat que es pugui col·legir que la voluntat del testador és una altra. Per tant, s'entén que la institució d'hereu ordenada per a després de la mort d'una altra persona és feta sota la condició que sobrevisqui l'instituït.

Article 423-14

Facultats de l'hereu condicional

1. L'hereu instituït sota condició suspensiva, mentre aquesta estigui pendent de compliment, pot prendre possessió provisional de l'herència i administrar-la amb les facultats i limitacions que hagi establert el causant o, si no n'ha establert, amb les facultats d'un marmessor universal de lliurament de romanent. Si concorre a la successió amb altres hereus que ja hagin acceptat, aquests poden fer la partició de l'herència, i l'hereu sota condició està facultat per a intervenir-hi. Un cop feta la partició, s'ha de mantenir el dit règim d'administració sobre els béns assignats a la seva quota.

2. Si el testador imposa a l'hereu una condició potestativa negativa, però no fixa un termini per a complir-la, l'afavorit ha de finançar la restitució del que hagi percebut i dels seus fruits i rendes en cas que incompleixi la condició.

Article 423-15

Compliment de la condició

1. Únicament es considera complerta la condició si el compliment es produeix una vegada mort el testador, llevat que es tracti de la condició de contreure matrimoni o d'una condició que no es pugui tornar a complir o el compliment de la qual no es pugui reiterar, encara que en el moment de testar el causant n'ignorés el compliment.

2. Es considera incomplerta la condició si no es compleix dins del termini fixat pel testador o el que resulti de la naturalesa o les circumstàncies de la mateixa condició. El termini de compliment no pot excedir de trenta anys des de l'obertura de la successió.

3. S'entén que s'ha complert la condició si la persona interessada en l'incompliment impedeix per actes propis que es pugui complir.

4. Si s'imposen diverses condicions conjuntament, s'han de complir totes, encara que no sigui simultàniament. Si no s'han ordenat conjuntament, n'hi ha prou amb el compliment de la primera.

Article 423-16

Condicions impossibles, irrisòries i perplexes

Les condicions impossibles, les irrisòries i les perplexes es tenen per no formulades.

Article 423-17

Condicions il·lícites

Les condicions il·lícites es tenen per no formulades, però, si resulta clarament que el compliment de la condició il·lícita és motiu determinant de la institució d'hereu, aquesta és nul·la.

Article 423-18

Condició de no impugnar el testament

Si el testador imposa la condició de no impugnar el testament o de no recórrer als tribunals de justícia

amb relació a la seva successió, aquesta condició es té per no formulada i no afecta en cap cas l'eficàcia del testament ni de la institució sotmesa a la condició.

Article 423-19

Condicions captatòries

Les condicions captatòries determinen la nul·litat de la institució d'hereu.

Capítol IV Disposicions fiduciàries

Secció primera La designació d'hereu per fiduciari

Subsecció primera La designació d'hereu pel cònjuge o pel convivent

Article 424-1

Designació d'hereu pel cònjuge o pel convivent

1. El testador pot instituir hereu el descendent que el seu cònjuge o convivent en unió estable de parella supervivent elegeixi entre els fills comuns i llurs descendents, encara que visqui el seu ascendent, o els pot instituir en les parts iguals o desiguals que el cònjuge o convivent supervivent estimi convenients.

2. En la designació d'hereu pel cònjuge o pel convivent, a manca de previsió pel testador o de regulació pel costum, regeixen les normes següents:

a) L'elecció o la distribució s'ha de fer entre els fills a què fa referència l'apartat 1 i els descendents d'aquests, i comporta la facultat, en cas de distribució, de limitar a un o més fills o descendents la institució d'hereu i reduir els altres a la condició de legataris o legitimaris.

b) El cònjuge o convivent pot imposar sempre les condicions, les limitacions de disposar i les substitucions que estimi oportunes, si els afavorits amb aquestes són fills o descendents del testador i les restriccions no contradiuen les imposades per aquest.

c) L'herència no es defereix fins que no es fa l'elecció o la distribució, però abans el cònjuge o convivent supervivent pot fixar i pagar les llegendes i els llegats.

Article 424-2

Forma de l'elecció o la distribució

1. L'elecció o la distribució s'ha de fer expressant que es fa ús d'aquesta facultat, llevat que això resulti clarament de la mateixa elecció o distribució.

2. L'elecció o la distribució només es pot fer en testament, heretament o escriptura pública. En els dos darrers casos és irrevocable.

Article 424-3

Manca d'elecció o distribució

Si el cònjuge o convivent supervivent mor sense haver fet l'elecció o la distribució, o renuncia en escriptura pública a la facultat de fer-les, s'aplica, si escau, el que estableix l'article 424-5 o, si no escau, es defereix l'herència als fills per parts iguals, i en el lloc del premort entren els seus descendents per estirps. Si no hi ha descendents, els hereus del premort solament poden reclamar la llegítima que li hauria correspost.

Article 424-4

Administració de l'herència

1. Mentre no es defereix l'herència, aquesta resta sota l'administració de la persona o les persones que el testador ha designat a aquest efecte, amb les facultats i limitacions que aquest ha establert o, si no n'ha establert, amb les pròpies d'un marmessor universal de lliurament de romanent. La persona o les persones designades tenen dret a percebre el que els correspongui per llurs treballs i al reemborsament de les despeses causades per l'exercici del càrrec.

2. Si el testador no ha designat cap persona o la designació és ineficax, l'herència ha d'ésser administrada pel cònjuge o convivent supervivent. El cònjuge o convivent té, en aquest cas, la lliure administració de l'herència i facultats dispositives plenes sobre els béns hereditaris per a fer actes d'inversió, satisfer necessitats de l'herència, atendre la seva subsistència personal, la dels fills i la dels descendents, i pagar deutes, càrregues i llegendes, amb les limitacions establertes pel testador. Els béns adquirits per la realització d'actes d'inversió i els fruits i les rendes no consumits en les dites atencions s'incorporen a l'herència.

Subsecció segona La designació d'hereu pels parents

Article 424-5

Designació d'hereu pels parents

El testador pot instituir hereu un o més descendents que siguin elegits per dos parents pròxims designats directament per ell o d'acord amb el que estableix l'article 424-6.1.a, encara que no hagi fet ús de la facultat de confiar l'elecció al cònjuge o al convivent en unió estable de parella.

Article 424-6

Requisits de l'elecció o la distribució

1. En la designació d'hereu pels parents, a manca de previsió pel testador o de regulació pel costum, regeixen les normes següents:

a) La facultat d'elecció o de distribució correspon als dos parents consanguinis, un de cada línia de progenitors, amb el vincle de parentiu més pròxim amb els fills o els descendents. Dins de cada línia té preferència el de més edat.

b) Per a exercir la facultat d'elecció o de distribució, cal tenir capacitat plena per a disposar, poder succeir al testador i no haver renunciat a la dita facultat.

c) El compliment de l'encàrrec és gratuït, però dóna dret al reemborsament de les despeses causades.

d) L'elecció o la distribució s'ha de fer entre els fills i els descendents d'aquests, i comporta, en cas de distribució, la facultat d'instituir-los en les parts iguals o desiguals que ambdós parents estimin convenient, i de limitar a un o més fills o descendents la institució d'hereu i reduir els altres a la condició de legataris o legitimaris, d'acord amb les instruccions del testador i l'aplicació de les prelacions que resultin de la voluntat del testador.

e) Els parents no poden imposar gravàmens ni limitacions de cap mena, llevat que el testador ho hagi autoritzat.

f) L'herència no es defereix fins que no es fa l'elecció o la distribució.

2. La facultat d'elecció o de distribució només es pot exercir si, ateses les circumstàncies de la família, no hi ha més de dues línies de parents.

Article 424-7

Forma de l'elecció o la distribució

1. Ambdós parents fan l'elecció o la distribució personalment i en escriptura pública, sense que calgui fer-la en un mateix acte, però no en testament.
2. L'elecció o la distribució són irrevocables, però es poden tornar a fer si els elegits no volen o no poden ésser hereus, fins i tot en el cas que la designació anterior hagués estat feta pel cònjuge o convivent supervivent.

Article 424-8

Manca d'elecció o distribució o divergència entre els parents

En cas de manca d'elecció o distribució o de divergència entre els parents electors o distribuïdors, l'herència es defereix als fills per parts iguals, i en el lloc del premort entren els seus descendents per estirps. Si no hi ha descendents, els hereus del premort solament poden reclamar la llegítima que li hauria correspost.

Article 424-9

Termini per a fer l'elecció o la distribució

1. L'elecció o la distribució s'ha de fer en el termini fixat pel testador.
2. Si no s'ha fixat un termini i l'elecció o la distribució no s'ha fet en els quatre anys següents a la mort del causant, qualsevol persona interessada en la successió pot requerir els parents electors o distribuïdors que la facin en els sis mesos següents al requeriment.
3. Els parents electors o distribuïdors poden sol·licitar a l'autoritat judicial una pròrroga per a fer l'elecció o la distribució si hi ha una causa justificada.

Article 424-10

Administració de l'herència

1. Mentre no es faci l'elecció o la distribució i si no hi ha usufructuari universal, l'administració de l'herència correspon a les persones que el testador ha designat a aquest efecte. Si manquen aquestes persones, correspon al cònjuge o convivent en unió estable de parella que sigui usufructuari universal o, si no n'hi ha, als parents als quals correspondria en cada moment fer l'elecció o la distribució.
2. S'aplica a l'administració de l'herència el que estableix l'article 424-4.1.

Secció segona

Els hereus i legataris de confiança

Article 424-11

Institució d'hereu o legatari de confiança

1. El testador pot instituir hereus o legataris de confiança persones físiques determinades perquè donin als béns la destinació que els hagi encomanat confidencialment, de paraula o per escrit.
2. El testador pot facultar els hereus o legataris de confiança perquè, si alguns d'ells moren abans de la revelació total o del compliment de la confiança, n'elegeixin d'altres que els substituïixin, sense que això impliqui una nova institució, sinó una mera subrogació en el càrrec.

3. Llevat de disposició testamentària en contra, els hereus o legataris de confiança actuen per majoria, però, si en queda un de sol, aquest pot actuar per ell mateix.

Article 424-12

Drets i obligacions

1. Els hereus de confiança han de prendre inventari de l'herència en el termini de sis mesos a comptar del moment en què coneixen o poden conèixer raonablement la delació, sota sanció de pèrdua de la remuneració.
2. Tant els hereus com els legataris de confiança tenen dret al reemborsament de les despeses causades per l'exercici de llur comesa i a percebre la remuneració que els hagi assignat el testador o, si no els n'ha assignat cap, a percebre entre tots la corresponent al 5% del valor de l'actiu hereditari líquid o del llegat objecte de la confiança i dels fruits o les rendes líquids, mentre duri llur administració. S'aplica també als hereus i legataris de confiança el que estableix l'article 429-5.2.

Article 424-13

Revelació de la confiança

1. El testador que ordena l'herència o el llegat de confiança pot prohibir que es reveli. Si no hi ha prohibició, els hereus o legataris poden mantenir reservada la confiança o bé revelar-la en escriptura pública o protocol·litzar les instruccions escrites i signades pel testador de la seva mà o per mitjans mecànics. Les instruccions del testador sempre prevalen. Si no n'hi ha, hom s'ha d'atenir al que adveri la majoria.
2. La confiança revelada forma part del testament i no es pot revocar ni alterar, però sí que es pot aclarir.

Article 424-14

Facultats dispositives

1. Els hereus i els legataris de confiança, mentre no la revelin o compleixin, tenen la consideració d'hereus o legataris amb facultats per a fer actes dispositius entre vius, amb les limitacions que els imposi el testament, però no poden fer definitivament propis els béns de l'herència o el llegat ni llurs subrogats, que resten completament separats de llurs béns propis.
2. Una vegada revelada la confiança, si el testador no disposa una altra cosa, els hereus i els legataris de confiança tenen, respectivament, la condició de marmessors universals i marmessors particulars.

Article 424-15

Ineficàcia de les disposicions de confiança

1. Les institucions d'hereu i els llegats de confiança caduquen si els hereus o els legataris nomenats o, si escau, llurs substituïts moren sense haver-la revelada o complerta, si la revelen o compleixen a llur favor i, en general, si la confiança no es pot complir pel fet que resulta desconeguda, il·legal, contradictòria o indesxifrable. Caduquen igualment en la part en què la confiança resulti afectada per alguna d'aquestes circumstàncies.
2. Llevat que la voluntat del testador sigui una altra, l'herència de confiança o la part que n'hagi caducat creix la part dels cohereus instituïts sense encàrrec confidencial o, si no n'hi ha, es defereix a favor dels qui en el moment de la mort del testador haurien estat els seus hereus abintestat, amb dret de

transmissió a favor de llurs successors. En el cas de caducitat parcial, aquestes persones tenen la condició de legataris de part alíquota en la porció caducada.

3. Si el llegat de confiança caduca totalment o parcialment, l'herència l'absorbeix.

Capítol V **Les substitucions hereditàries**

Secció primera **La substitució vulgar**

Article 425-1

Supòsits de substitució vulgar

1. El testador pot instituir un hereu posterior o segon per al cas en què l'anterior o primer instituït no arribi a ésser-ho perquè no vulgui o perquè no pugui.

2. Llevat que la voluntat del testador sigui una altra, la substitució vulgar ordenada per a un dels casos a què fa referència l'apartat 1 val per a l'altre. En particular, l'ordenada per al cas de premoriència de l'hereu instituït s'estén a tots els altres casos, incloent-hi el de commoriència, el d'institució sota condició suspensiva si l'instituït mor abans de complir-se la condició o si la condició resta incompleta, i els casos en què no arriba a néixer l'instituït que ja havia estat concebut i en què l'instituït ha estat declarat absent.

Article 425-2

Pluralitat de substituïts

1. Un hereu pot ésser substituït per dos o més substituïts, i dos o més hereus poden ésser substituïts per un sol substituït.

2. Els substituïts poden ésser cridats tots junts o l'un a falta de l'altre. En aquest darrer cas, s'entén que el substituït del substituït també ho és del substituït.

3. Diversos hereus poden ésser nomenats substituïts vulgars entre ells, recíprocament. Si han estat instituïts en quotes desiguals, la del cridat que no arriba a ésser hereu es defereix als altres instituïts en proporció a llurs quotes respectives. Si és cridada a la substitució, juntament amb els cohereus, una altra persona, li correspon una porció de la quota vacant que resulta de la divisió d'aquesta pel nombre total dels concurrents a la substitució. La resta de la quota correspon als cohereus en proporció a llurs quotes respectives. En tot cas, preval el que ha ordenat el testador.

Article 425-3

Substitució vulgar expressa i tàcita

1. La substitució vulgar pot ésser expressa o tàcita.

2. Les substitucions pupil·lar, exemplar, fideïcomissària i preventiva de residu enclouen sempre la vulgar tàcita, però les dues primeres l'enclouen solament respecte als béns procedents de l'herència del substituït.

Article 425-4

Efectes de la substitució vulgar

1. La delació de l'herència al substituït vulgar s'entén produïda al mateix temps que al substituït i, per tant, encara que mori abans que es frustri la crida al substituït, el dit substituït vulgar transmet el seu dret als seus successors.

2. El substituït succeeix al causant amb els mateixos modes, condicions, llegats, substitucions i altres càrregues que s'havien imposat a l'instituït que no ha arribat a ésser hereu, llevat que siguin personalíssims o que el testador hagi disposat una altra cosa.

Secció segona **La substitució pupil·lar**

Article 425-5

Designació de substituït

Els progenitors, mentre exerceixen la potestat parental sobre llur fill impúber, el poden substituir pupil·larment en el testament que atorguin per a l'herència pròpia, en previsió que mori abans d'arribar a l'edat de testar. Es considera fill impúber el menor de catorze anys. Els progenitors també poden substituir el fill concebut que en el moment de néixer hagi de quedar sota llur potestat parental.

Article 425-6

Naturalesa de la substitució

1. En la substitució pupil·lar, el substituït té aquest caràcter respecte als béns que, subsistint en morir l'impúber, aquest ha adquirit per herència o llegat del progenitor que hagi disposat la substitució, i el d'hereu directe de l'impúber en l'herència relicta per aquest, sense que els progenitors hi puguin imposar en llur testament limitacions ni càrregues.

2. Si ambdós progenitors ordenen substitució pupil·lar, subsisteixen ambdues respecte a llurs propis béns, però respecte als del fill substituït val solament l'ordenada pel darrer que mori.

Article 425-7

Principi de troncalitat

1. Un progenitor solament pot designar com a substituït pupil·lar en els béns de l'impúber procedents de la successió de l'altre progenitor, si aquest no ho ha fet, algun o alguns dels germans de l'impúber que siguin fills comuns o, si no n'hi ha, parents de l'altra branca dins del quart grau. Si manquen uns i altres i també pel que fa als altres béns, la designació del substituït pupil·lar pot recaure en qualsevol persona capaç de succeir.

2. Si els progenitors no compleixen el que estableix l'apartat 1, són cridats com a substituïts pupil·lars els dits germans o parents, per l'ordre de la successió intestada.

Article 425-8

Substitució pupil·lar tàcita

Tret que el testador ordeni una altra cosa, la substitució vulgar expressa, si l'instituït és impúber, comprèn la pupil·lar tàcita respecte als béns de l'herència relicta pel substituït, llevat que siguin substituïts recíprocament dos germans, l'un púber i l'altre impúber.

Article 425-9

Dret a llegítima

Els legítimaris de l'impúber únicament tenen dret a la llegítima en l'herència pròpia d'aquest. Forma part d'aquesta herència la llegítima que correspon a l'impúber en la successió en la qual s'ha disposat la substitució.

Secció tercera
La substitució exemplar

Article 425-10*Requisits*

1. La substitució exemplar solament pot ésser ordenada per ascendents d'una persona incapacitada que en sigui legitimària, i comprèn, ultra els béns del testador, els de l'incapaç que no ha atorgat testament ni pacte successori.
2. Perquè la substitució exemplar sigui vàlida, l'ascendent ha de deixar al substituït la llegítima que li correspongui i la incapacitat ha d'ésser declarada judicialment en vida del descendent substituït, encara que ho sigui després d'haver estat ordenada la substitució.

Article 425-11*Concurrència de substitucions*

1. Si diversos ascendents substitueixen exemplarment el mateix descendent, preval la substitució disposada per l'ascendent mort de grau més pròxim. Si aquests són del mateix grau, succeeixen en la mateixa herència de l'incapaç tots els substituïts exemplars designats, en les quotes que resultin d'aplicar als ascendents respectius les normes de l'ordre successori intestat.
2. Els béns procedents de cadascuna de les herències dels ascendents que hagin ordenat la substitució corresponen, en tot cas, al substituït exemplar respectivament designat.

Article 425-12*Designació de substituït*

1. La substitució exemplar ha d'ésser ordenada a favor de descendents, del cònjuge o del convivent en unió estable de parella de l'incapaç. A manca d'aquests, es pot ordenar a favor de parents de l'incapaç dins del quart grau de consanguinitat en línia col·lateral. Si manquen els uns i els altres, es pot ordenar a favor de qualsevol persona.
2. La substitució exemplar es pot ordenar, sense haver de respectar l'ordre que estableix l'apartat 1, a favor de les persones físiques o jurídiques que hagin exercit la tutela de l'incapaç o que hagin assumit deures de cura i prestació d'aliments a aquest i els hagin complert fins a la seva mort.

Article 425-13*Ineficàcia de la substitució*

1. La substitució exemplar resta sense efecte en cessar realment l'estat d'incapacitat del substituït, encara que després no atorgui testament, i també si el substituït premor al testador o a l'incapaç, o aquest a l'ascendent.
2. Si hi ha diversos ascendents, el que estableix l'apartat 1 s'aplica amb relació a la substitució exemplar respectiva.

Article 425-14*Aplicació de les normes de la substitució pupilar*

Les normes de la substitució pupilar s'apliquen a la substitució exemplar en la mesura que ho permeti la seva naturalesa.

Capítol VI
Els fideïcomisos

Secció primera
Els fideïcomisos en general

Article 426-1*Concepte*

1. En el fideïcomís, el fideïcomitent disposa que el fiduciari adquireixi l'herència o el llegat amb el gravamen que, un cop vençut el termini o complerta la condició, facin trànsit al fideïcomissari.
2. Els fideïcomissaris succeeixen sempre al fideïcomitent, encara que un sigui fideïcomissari després d'un altre.

Article 426-2*Ordenació*

Els fideïcomisos es poden ordenar en pacte successori, en testament, en codicil i en donació per causa de mort.

Article 426-3*Objecte*

1. El fideïcomís d'herència o universal té per objecte la mateixa herència o quota d'aquesta deferida a l'hereu fiduciari, o bé una massa de béns genèricament diferenciada que el fideïcomitent hagi adquirit com a hereu d'una altra persona.
2. El fideïcomís particular té per objecte el mateix llegat deferit al legatari o una part alíquota d'aquest.
3. El fideïcomís imposat a l'hereu que té per objecte béns singulars, una universalitat de coses, una empresa, un dret d'usdefruit, encara que sigui universal, o una part alíquota de l'herència té la consideració de llegat, i l'imposat al legatari que té per objecte béns singulars o parts d'aquests compresos en el llegat, la de subllegat.

Article 426-4*Modalitats*

1. Els fideïcomisos es poden ordenar sota termini o sota condició, segons que l'herència o el llegat fideïcomesos, o una quota d'aquests, es defereixin al fideïcomissari en vèncer el termini fixat o en complir-se la condició ordenada pel fideïcomitent.
2. Els fideïcomisos ordenats per a després de la mort del fiduciari tenen el caràcter de condicionals, llevat que la voluntat del fideïcomitent sigui una altra.

Article 426-5*Capacitat per a ésser fideïcomissari*

1. Perquè els fideïcomisos siguin efectius, cal que el fideïcomissari hagi nascut o estigui concebut en ésser deferit el fideïcomís a favor seu.
2. En el fideïcomís a termini, el fideïcomissari que viu o ha estat concebut quan l'herència o el llegat són deferits al fiduciari adquireix el seu dret al fideïcomís i aquest forma part de l'herència relicta per ell, encara que mori abans de deferir-se l'herència o el llegat fideïcomesos a favor seu. El testador pot excloure aquesta transmissibilitat.
3. En els fideïcomisos condicionals, si el fideïcomissari mor abans de complir-se la condició, encara que sobrevisqui al fideïcomitent, no adquireix cap dret al fideïcomís. El fideïcomitent pot disposar el contrari, cas en el qual s'entén que ha ordenat una substitució vulgar a favor dels hereus del fideïcomissari.

Article 426-6*Delació del fideïcomís*

1. El fideïcomís es defereix en el moment en què venç el termini o es compleix la condició a favor del fideïcomissari immediatament cridat que no hagi renunciat abans al seu dret.
2. En el fideïcomís a termini, la mort del fiduciari abans del venciment del termini anticipa la delació al moment de la mort, llevat que la voluntat del fideïcomitent sigui una altra.
3. En el fideïcomís a termini, el fiduciari pot anticipar la delació del fideïcomís renunciant al seu dret a favor del fideïcomissari immediatament cridat i cedir a un tercer el simple aprofitament dels béns fideïcomesos fins que venci el termini. En cas de cessió, no resta exonerat de les seves obligacions i respon dels perjudicis que el cessionari causi al fideïcomís.
4. En el fideïcomís condicional, el fiduciari no pot anticipar la delació del fideïcomís. Si hi renuncia a favor del fideïcomissari, s'entén que només n'ha cedit l'aprofitament. No obstant això, el pot cedir a favor del fideïcomissari o de tercers, subjectant-se al que estableix l'article 426-36.3 si el fideïcomís arriba a ésser efectiu a favor d'una persona diferent del cessionari.

Article 426-7*Substitució vulgar en fideïcomís*

El testador pot disposar una substitució vulgar en fideïcomís per al cas que el fideïcomissari cridat no arribi a ésser-ho efectivament perquè no pugui o no vulgui.

Article 426-8*Substitució vulgar implícita*

1. Sempre que el fiduciari cridat no arriba a ésser hereu o legatari per qualsevol causa, opera en primer lloc la substitució vulgar.
2. A manca de substitució vulgar, el fideïcomissari passa a ésser fiduciari si hi ha fideïcomissari posterior. Si no n'hi ha, passa a ésser hereu o legatari lliure.
3. En els supòsits dels apartats 1 i 2, no hi ha dret de transmissió.

Article 426-9*Pluralitat de crides successives*

1. En els fideïcomisos amb pluralitat de crides de fideïcomissaris successius, l'herència o el llegat fideïcomesos o la quota d'aquests es defereixen novament, en el temps o el cas previst pel testador, a favor del segon fideïcomissari que correspongui segons l'ordre de crides fixat per aquell, i així successivament a favor d'un per a després de l'altre, fins al darrer fideïcomissari, el qual resta lliure.
2. Si el fideïcomissari no arriba a fer seus, per qualsevol causa, l'herència o el llegat fideïcomesos, la delació fideïcomissària es reitera a favor del fideïcomissari que segueix en ordre, sens perjudici de les substitucions vulgars en fideïcomís que hagi disposat el testador.

Article 426-10*Límits dels fideïcomisos*

1. El fideïcomitent pot cridar successivament al fideïcomís el nombre de fideïcomissaris que vulgui, sempre que es tracti de persones vives en el mo-

ment de la seva mort. L'eficàcia d'aquestes crides exclou la de crides ulteriors a fideïcomissaris no nascuts ni concebuts en el moment de la mort del fideïcomitent.

2. El fideïcomitent pot cridar fideïcomissaris que encara no hagin nascut en el moment de la seva mort. En aquest cas, només pot arribar a ésser efectiva una sola crida.
3. En els fideïcomisos familiars, és a dir, els fideïcomisos en què els fideïcomissaris són descendents, germans o nebots del fideïcomitent, aquest, a més de fer ús de la facultat que li reconeix l'apartat 1 i, alternativament, de la que li reconeix l'apartat 2, pot cridar successivament al fideïcomís persones que no passin de la segona generació, sense limitació en el nombre de crides. S'entén per primera generació la dels fills o nebots del fideïcomitent.
4. Si el fiduciari és una persona jurídica, el fideïcomís té una durada màxima de trenta anys.
5. Les crides de fideïcomissaris que ultrapassin els límits que estableix aquest article es consideren no fetes.

Article 426-11*Fideïcomís d'elecció i de distribució*

Si el causant atribueix al fiduciari la facultat d'elegir el fideïcomissari entre persones que designa per llurs noms o circumstàncies, o que formen un grup determinat, o la de distribuir l'herència entre els fideïcomissaris, s'han d'observar les seves disposicions i, supletòriament, les regles següents:

- a) L'elecció pot recaure en una, diverses o totes les persones designades, però, si es tracta de fills, el fiduciari només pot escollir néts que siguin fills d'un fill premort.
- b) Si elegeix diversos fideïcomissaris, els pot fixar quotes iguals o desiguals; si no ho fa, ho són per parts iguals.
- c) No es poden imposar a l'elegit condicions, prohibicions de disposar o altres modes, fideïcomisos ni cap altra càrrega o limitació, però li poden ésser ordenades substitucions vulgars a favor d'altres designats.
- d) L'elecció s'ha de fer personalment en testament, codicil o pacte successori, en què hom ha d'expressar que es fa ús de la facultat d'elegir, sense que sigui admissible delegar-la ni encomanar-la a un apoderat. L'elecció es pot fer també per acte entre vius, en una escriptura pública, que és irrevocable, sens perjudici de la facultat de nomenar un altre fideïcomissari si el nomenat mor o renuncia abans de deferir-se el fideïcomís.
- e) Si en l'herència pròpia el fiduciari ha nomenat hereu algun o alguns dels fideïcomissaris, a manca d'elecció o distribució expressa, s'entén que l'elecció o la distribució es fa a favor d'aquests.
- f) Si no s'ha fet ni elecció ni distribució, els elegibles són fideïcomissaris per parts iguals.

Article 426-12*Extinció del fideïcomís*

Els fideïcomisos s'extingeixen en els casos següents:

- a) Si no resta cap fideïcomissari amb dret al fideïcomís, ni per via de substitució vulgar.
- b) Si s'arriba a les crides de fideïcomissaris que ultrapassin els límits legals permesos.

- c) Si tots els possibles fideïcomissaris renuncien a llur dret.
 d) En els fideïcomisos condicionals, si s'incompleix la condició.

Secció segona Interpretació dels fideïcomisos

Article 426-13

Forma expressa i tàcita

1. El fideïcomís es pot establir expressament o tàcitament.
2. Perquè s'entengui que el fideïcomís s'imposa tàcitament cal que la voluntat d'ordenar-lo s'infereixi clarament del contingut de la disposició.

Article 426-14

Interpretació restrictiva

1. Si es dubta sobre si el testador ha ordenat un fideïcomís o ha formulat una recomanació o un simple prec, s'entén això darrer.
2. Si es dubta sobre si una substitució és vulgar o fideïcomissària, s'entén que és vulgar.
3. En cas de dubte, s'entén que el fideïcomís és ordenat per a després de la mort del fiduciari i amb caràcter de condicional per al cas que mori sense deixar fills.

Article 426-15

Presumpció de condició

1. Si s'imposa expressament o tàcitament a un fill o descendent del fideïcomitent un fideïcomís a favor d'una persona que no és fill o descendent, es presumeix que s'ha ordenat sota la condició que el fiduciari mori sense deixar fills o descendents.
2. El que estableix l'apartat 1 només s'aplica si el fiduciari no tenia descendència en el moment de l'ordenació del fideïcomís o si, en cas de tenir-ne, el fideïcomitent n'ignorava l'existència.

Article 426-16

Condició de no tenir fills

La condició posada al fiduciari de no tenir fills es considera complerta si en té però no li sobreviuen, llevat que la voluntat expressa del fideïcomitent sigui una altra.

Article 426-17

Fills posats com a condició

En els fideïcomisos ordenats per al cas que el fiduciari mori sense deixar fills, aquests no es consideren fideïcomissaris si no són cridats expressament com a tals o com a substituïts vulgars en fideïcomís, llevat que la voluntat del fideïcomitent sigui una altra.

Article 426-18

Condició de no atorgar testament

La substitució fideïcomissària que depèn de la condició que el fiduciari no atorgui testament resta sense efecte quan l'hereu o el legatari atorguen testament notarial, llevat que la voluntat del fideïcomitent sigui una altra.

Article 426-19

Abast del fideïcomís

1. El fideïcomís imposat a un cohereu o un col·legatari no s'estén a la quota d'herència o llegat que li pervinguin per substitució vulgar, però sí a les que rebí per dret d'acréixer.

2. El fideïcomís imposat a l'hereu no s'estén al prelegat ordenat a favor seu, ni aquest a aquell.

Secció tercera

Els efectes del fideïcomís mentre està pendent

Article 426-20

Presa d'inventari

1. El fiduciari ha de prendre inventari dels béns de l'herència o del llegat fideïcomesos, a càrrec de la mateixa herència o del mateix llegat. L'inventari s'ha de tancar en el termini de sis mesos a comptar del moment en què el fiduciari coneix o pot conèixer raonablement que li ha estat deferit el fideïcomís.
2. L'inventari s'ha de formalitzar notarialment o judicialment i s'hi han de ressenyar els béns relictes i llur valor en obrir-se la successió i els deutes i les càrregues hereditaris, amb la indicació de llur import.
3. L'inventari no es considera pres en forma si, sabent-ho el fiduciari, no hi figuren tots els béns i tots els deutes, o si s'ha elaborat en frau dels fideïcomissaris.
4. Per a formar l'inventari no cal citar cap persona, però hi poden intervenir els fideïcomissaris que ho sol·licitin.

Article 426-21

Prestació de garantia

1. El fiduciari ha de prestar garantia suficient i a càrrec seu en seguretat dels béns mobles fideïcomesos, exclosos els no susceptibles de desaparició o alienació i els que siguin objecte de dipòsit o inversió. Si els fideïcomissaris immediats són fills o germans del fiduciari, aquest no està obligat a prestar-la, llevat que el testador l'hagi imposada.
2. La garantia ha d'ésser preferentment real, amb aplicació, si és hipotecària, del que estableix l'article 569-41. Si no presta garantia real ni personal, el fiduciari ha de dipositar els béns mobles que havia de garantir, exceptuant-ne els que necessiti per a ús propi o de la seva família, per a explotar els béns del fideïcomís o per a exercir la seva professió o el seu ofici.
3. La manca de prestació de garantia no pot comportar que el fideïcomís es posi en administració, excepte en el cas que estableix l'article 426-23.2.
4. El fideïcomitent pot dispensar el fiduciari de les obligacions que estableixen els apartats 1 i 2.

Article 426-22

Obligacions respecte als béns fideïcomesos

1. El fiduciari està obligat, respecte als béns fideïcomesos, a:
 - a) Inscriure el títol successori corresponent en el Registre de la Propietat i inserir-hi literalment la clàusula fideïcomissària.
 - b) Invertir els diners relictes sobrants, o els que s'obtinguin després, en dipòsits bancaris o en béns prudencialment segurs.
 - c) Dipositar sense demora en un establiment legalment autoritzat els valors mobiliaris i els altres actius financers, fent constar en el resguard la condició de fideïcomesos, i, en el cas de valors anotats en compte, acreditar davant de l'entitat gestora que són objecte d'un fideïcomís, perquè es practiqui la inscripció corresponent en el registre comptable.
2. Llevat que el fideïcomitent disposi una altra cosa, es pot substituir el compliment de les obligacions

que imposa l'apartat 1.b i c, a elecció del fiduciari, per una fiança suficient, que no resta dispensada encara que els fideïcomissaris immediats siguin fills o germans seus. Si el fiduciari opta per prestar aquesta fiança, pot donar als diners o als valors subjectes a fideïcomís la destinació que estimi convenient.

3. Les despeses ocasionades pel compliment de les obligacions que imposa l'apartat 1.b i c són a càrrec de l'herència o del llegat fideïcomesos, i les de prestació de la fiança opcional que regula l'apartat 2, a càrrec del fiduciari.

Article 426-23

Protecció del dret dels fideïcomissaris

1. El compliment de les obligacions que aquesta secció imposa al fiduciari pot ésser exigit en tot moment per qualsevol fideïcomissari o per les persones a què fa referència l'article 426-24.

2. Si el fiduciari posa en perill, dissipa o danya greument els béns fideïcomesos, el fideïcomissari li pot exigir garantia suficient en seguretat del pagament de la indemnització dels danys i perjudicis causats pel seu capteniment. Si es tracta d'un fideïcomís a termini, el fideïcomissari pot optar entre exigir la prestació de garantia o el trànsit immediat dels béns fideïcomesos. En cas que aquest trànsit no sigui possible o es tracti d'un fideïcomís sotmès a condició, si el fiduciari no presta garantia, el fideïcomissari pot demanar a l'autoritat judicial que nomeni un administrador.

3. Durant el període de pendència del fideïcomís, els fideïcomissaris poden pretendre la declaració judicial de llur dret o del caràcter fideïcomès dels béns.

4. Els fideïcomissaris poden impugnar judicialment els actes de disposició atorgats pel fiduciari, però, mentre no es defereixi el fideïcomís, les sentències que estimin la pretensió d'impugnació únicament es poden executar en la mesura necessària per a salvaguardar immediatament els interessos dels fideïcomissaris.

5. Els fideïcomissaris poden exigir al fiduciari informació sobre l'estat dels béns subjectes al fideïcomís si hi ha motius per a suposar que s'estan posant en perill.

Article 426-24

Fideïcomissaris no nascuts ni concebuts

1. Si hi ha possibles fideïcomissaris no nascuts ni concebuts, la protecció de llurs interessos correspon a les persones que serien llurs ascendents més pròxims que visquin i, a manca d'aquests, i també si hi ha conflicte d'interessos amb tots ells o si la personalitat dels possibles fideïcomissaris només és determinable per algun esdeveniment futur, a un curador.

2. El fideïcomitent, en ordenar el fideïcomís, o en testament o codicil posteriors, pot nomenar un o diversos curadors i llurs suplents. Si no ho fa o si manquen els designats, llur nomenament correspon a l'autoritat judicial, d'acord amb el procediment de jurisdicció voluntària.

3. El càrrec de curador es regeix per les normes dels marmessors particulars i subsisteix en cada successió mentre persisteix la situació que l'ha originat.

4. El curador, per a exercir les seves facultats, ha d'actuar amb autorització judicial prèvia. Les des-

peses que ocasioni la seva actuació i, si s'escau, el seu nomenament judicial són a càrrec del fideïcomís.

Article 426-25

Responsabilitat del fiduciari

El fiduciari universal que ha pres inventari en temps i forma respon dels deutes del causant d'acord amb el règim de l'acceptació de l'herència a benefici d'inventari.

Article 426-26

Facultats del fiduciari

1. El fiduciari té l'ús i el gaudi dels béns fideïcomesos i de llurs subrogats i accessions, fa seus els fruits i les rendes, i gaudeix de tots els altres drets que la llei atribueix al propietari, però allò que adquireix que no siguin fruits o rendes s'incorpora al fideïcomís.

2. Amb relació als boscos, no es consideren fruits les tales que excedeixen els límits d'una explotació racional.

3. Amb relació a les accions i les participacions socials, s'apliquen les regles següents:

a) El fiduciari fa seus els dividendes acordats per la societat mentre dura el fideïcomís i exerceix tots els drets que la llei i els estatuts socials reconeixen als socis.

b) En cas d'augment de capital, s'incorporen al fideïcomís les noves accions i participacions alliberades o subscrietes en exercici de drets de subscripció preferent i els imports obtinguts per l'alienació d'aquests drets.

c) El fiduciari ha de subministrar als fideïcomissaris que ho sol·licitin tota la informació que tingui com a soci relativa als acords socials.

Article 426-27

Partició de l'herència i divisió de cosa comuna

1. Els hereus fiduciaris de quota d'herència poden demanar la partició i la poden practicar eficaçment amb els altres cohereus sense necessitat que hi intervinguin els fideïcomissaris, sempre que es tracti d'un pur acte particional. Altrament, hom s'ha d'atènyer al que estableix l'article 426-40. Els fideïcomissaris poden concórrer a la partició i la poden impugnar si es fa en frau de llurs drets.

2. El que estableix l'apartat 1 s'aplica també a la divisió de béns comuns si alguna participació indivisa està gravada amb un fideïcomís. Si el bé és indivisible o desmereix notablement en dividir-se, s'ha de procedir d'acord amb el que estableix l'article 552-11.5. En aquest cas, si s'adjudica el bé al fiduciari, es manté el gravamen sobre la quota fideïcomesa. Si s'adjudica a un altre cotitular o es ven, la part de la contraprestació corresponent al fiduciari s'incorpora al fideïcomís. El fiduciari només pot consentir que el bé s'adjudiqui a un altre cotitular amb autorització judicial prèvia.

3. La partició hereditària feta pel causant o per un comptador partidor designat per aquest i la feta judicialment produeixen efecte enfront dels fideïcomissaris, sens perjudici de les accions d'impugnació que siguin procedents.

4. L'hereu o el legatari gravats amb un fideïcomís solament en una part indivisa de l'herència o del llegat deferits a llur favor, o en una quota d'aquests, poden dividir per si mateixos l'herència o el llegat en dos lots o porcions, un de lliure i un de fideï-

comès, segons les regles de la partició i després d'haver fet les notificacions corresponents als fideïcomissaris.

Article 426-28

Conservació i administració

1. La conservació i l'administració dels béns fideïcomesos són funcions obligades del fiduciari, el qual en respon personalment amb la diligència que cal esmerçar en els béns propis.
2. En compliment de les seves funcions, el fiduciari ha de cobrar i pagar crèdits i els deutes a favor o a càrrec de l'herència fideïcomesa, cancel·lar les garanties i pagar a càrrec seu les despeses ordinàries de conservació dels béns.
3. El fiduciari ha de satisfer, a càrrec del fideïcomís, les despeses extraordinàries de conservació o de refacció i les altres càrregues anàlogues.

Article 426-29

Millores i incorporacions

1. Totes les millores i tots els béns que el fiduciari incorpora materialment al fideïcomís resten afectes al fideïcomís. Tanmateix, en deferir-se aquest, el fiduciari o els seus hereus poden optar per retirar les millores o incorporacions, si es pot fer sense detriment dels béns fideïcomesos, o per exigir-ne l'import, llevat, en ambdós casos, que el fiduciari les hagi finançat de la manera que permet l'article 426-38.
2. El fiduciari pot alterar la substància de les coses si no en disminueix el valor, amb les limitacions que estableix aquest capítol.

Article 426-30

Exercici d'accions i eficàcia de sentències, laudes i transaccions

1. El fiduciari ha d'exercir les accions que derivin del seu deure de conservar i administrar diligentment l'herència o el llegat fideïcomesos.
2. Les sentències i les altres resolucions dictades en procediments o expedients en els quals hagi intervingut el fiduciari, els laudes recaiguts en arbitratges als quals s'hagi sotmès i les transaccions que hagi convingut no afecten els fideïcomissaris que no hagin estat citats o no hi hagin intervingut, llevat que aquests hi assenteixin, que els dits laudes, sentències, resolucions i transaccions siguin favorables al fideïcomís, que facin referència als actes que el fiduciari pot fer per ell sol, o que s'hagin complert les normes relatives a la disposició dels béns fideïcomesos.

Article 426-31

Dret a la quarta trebel·liànica o quota lliure

1. Llevat que el causant ho hagi prohibit, l'hereu fiduciari que ha acceptat l'herència té dret a detreure i a fer seva, lliure del fideïcomís, una quarta part del patrimoni fideïcomès, anomenada quarta trebel·liànica o quota lliure.
2. Si el causant ha fet crides successives al fideïcomís, només té dret a la quarta trebel·liànica o quota lliure l'hereu fiduciari que adquireix en primer lloc l'herència fideïcomesa, llevat que no la detregui i manifesti la voluntat de cedir el dret al fideïcomissari següent.
3. Per a detreure la quarta trebel·liànica o quota lliure, cal que l'hereu hagi pres inventari en el temps i la forma que estableix l'article 426-20.

4. Si hi ha diversos hereus fiduciaris, cadascun pot detreure una part de la quarta trebel·liànica o quota lliure proporcional a la seva quota hereditària fideïcomesa.

5. El fideïcomitent pot reduir o ampliar la quarta trebel·liànica o quota lliure i establir les regles a què s'ha de subjectar la detracció.

Article 426-32

Càlcul de la quarta trebel·liànica o quota lliure

La quarta trebel·liànica o quota lliure consisteix en la quarta part de l'herència fideïcomesa, un cop deduïts els deutes i càrregues de l'herència, les despeses de darrera malaltia i d'enterrament o incineració del causant, els llegats i les llegítimes, inclosa la del fiduciari que sigui legítimari.

Article 426-33

Detracció de la quarta trebel·liànica o quota lliure

1. El fiduciari pot detreure la quarta trebel·liànica o quota lliure tan bon punt ha pres inventari, sempre que hagi prestat, si escau, les garanties a què fa referència l'article 426-21, i hagi pagat o fiançat els deutes i càrregues de l'herència i les llegítimes. El fiduciari pot detreure la quarta trebel·liànica o quota lliure en qualsevol moment, d'un cop o en diverses vegades.
2. Per a detreure la quarta trebel·liànica o quota lliure, el fiduciari ha d'atorgar escriptura pública, notificant-ho prèviament als fideïcomissaris o curadors d'acord amb el que estableix l'article 426-42. La detracció es pot fer en béns de l'herència que no siguin ni de la millor ni de la pitjor condició, o en diners, encara que no n'hi hagi a l'herència. Si opta per alliberar béns del fideïcomís, ho ha de fer per llur valor en el moment de la detracció, però atenent llur estat material en el moment de la delació del fideïcomís. Si opta per fer la detracció en diners i no n'hi ha suficients a l'herència, pot vendre béns d'acord amb el que estableix l'article 426-38.

Article 426-34

Extinció de la quarta trebel·liànica o quota lliure

El dret a la quarta trebel·liànica o quota lliure s'extingeix per renúncia expressa o tàcita. S'entén que es renuncia tàcitament si, coneixent aquest dret, el fiduciari o els seus hereus lliuren al fideïcomissari la possessió de l'herència fideïcomesa sense formular cap reserva.

Article 426-35

Facultats del fideïcomissari sobre el seu dret

1. Mentre el fideïcomís no sigui deferit al fideïcomissari, aquest pot alienar, gravar, renunciar i assenyalar per a l'embargament el seu dret d'adquirir l'herència o el llegat fideïcomesos.
2. L'alienació, el gravamen o l'embargament s'han de limitar als béns que corresponguin al fideïcomissari en deferir-se el fideïcomís.
3. Si en la substitució condicional no s'arriba a deferir el fideïcomís, els actes a què fan referència els apartats 1 i 2 resten sense efecte.

Secció quarta **Disposició dels béns fideïcomesos**

Article 426-36

Principi general

1. El fiduciari pot alienar i gravar els béns fideïcomesos, lliures del fideïcomís, en els casos en què ho permeti la llei o ho autoritzin el fideïcomitent o els fideïcomissaris, d'acord amb el que estableix aquesta secció.
2. La contraprestació eventualment adquirida per raó dels actes de disposició a què fa referència l'apartat 1 se subjecta al fideïcomís en virtut del principi de subrogació real, llevat dels casos en què la llei estableix una altra cosa o en què el fideïcomitent o els fideïcomissaris autoritzen que els béns o diners obtinguts s'excloquin del fideïcomís.
3. En els fideïcomisos condicionals, el fiduciari pot fer vàlidament actes de disposició dels béns fideïcomesos fora dels supòsits a què fa referència l'apartat 1, però llur eficàcia se supedita a l'efectivitat del fideïcomís, encara que en ser atorgats aquells actes hom hagi silenciats el gravamen. El fiduciari no té aquesta facultat si el fideïcomitent ha imposat una prohibició de disposar específica a aquest efecte, ni tampoc si el fideïcomís és a termini.

Article 426-37

Disposició de béns amb autorització del fideïcomitent o de terceres persones

1. El fideïcomitent pot facultar el fiduciari per a alienar i gravar tots o alguns dels béns fideïcomesos, lliures del fideïcomís, per actes entre vius.
2. El fideïcomitent pot facultar el fiduciari per a alienar i gravar tots o alguns dels béns fideïcomesos amb l'autorització d'una o més persones designades amb aquesta finalitat, a les quals són aplicables els preceptes relatius als marmessors particulars, en tant que ho permetin la naturalesa i la durada indefinida de llur encàrrec. Si aquestes persones moren, renuncien o són incapacitades, el fiduciari pot disposar sense autorització, llevat que la voluntat del fideïcomitent sigui una altra.

Article 426-38

Disposició de béns amb notificació als fideïcomissaris

1. El fiduciari està facultat per disposició de la llei per a alienar o gravar béns de l'herència o el llegat fideïcomesos, lliures del fideïcomís, en els casos següents:
 - a) Per a pagar els deutes, les càrregues hereditàries, les legítimes i els llegats, incloent-hi la percepció de la seva pròpia llegítima, sens perjudici del que estableix l'article 451-9.
 - b) Per a detreure la quarta trebel·liànica o quota lliure.
 - c) Per a finançar les despeses extraordinàries de conservació i refacció dels béns del fideïcomís i de millores necessàries i útils, si bé aquestes s'incorporen al fideïcomís d'acord amb l'article 426-29.
2. Per a fer els actes a què fa referència l'apartat 1, no cal la intervenció dels fideïcomissaris, però s'han de notificar prèviament d'acord amb el que estableix l'article 426-42.

Article 426-39

Disposició de béns sota pròpia responsabilitat

1. El fiduciari està facultat, respecte als béns fideïcomesos, per a fer per si mateix, sota la seva responsabilitat, els actes següents:
 - a) Vendre els béns mobles que no es puguin conservar i substituir els que es deteriorin per l'ús.
 - b) Complir obligacions del fideïcomitent que tinguin per objecte l'alienació de béns del fideïcomís o que comportin l'extinció de drets personals o reals sobre béns aliens o llur cancel·lació registral.
 - c) Intervenir en operacions de parcel·lació o reparcel·lació urbanística o de concentració parcel·lària que afectin els béns fideïcomesos, en qualsevol de les modalitats que estableix la legislació sectorial.
 - d) Concertar convenis en matèria d'expropiació forçosa i acceptar indemnitzacions per danys als béns fideïcomesos.
2. Els béns fideïcomesos alienats en virtut dels actes a què fa referència l'apartat 1 resten lliures del fideïcomís i, en llur lloc, s'hi subroguen els béns obtinguts pel fiduciari. Si com a conseqüència de l'acte dut a terme, el fiduciari ha d'assumir obligacions, cessions urbanístiques o altres càrregues, llur compliment és a càrrec del fideïcomís.
3. El fiduciari pot notificar als fideïcomissaris els actes a què fa referència l'apartat 1 d'acord amb el procediment que estableix l'article 426-42.

Article 426-40

Disposició de béns lliures de fideïcomís amb autorització judicial

1. El fiduciari pot alienar béns de l'herència o el llegat fideïcomesos, lliures del fideïcomís, per a reemplaçar-los per altres que hi restin subjectes per subrogació real, a fi d'obtenir-ne més rendiment o utilitat.
2. La facultat dispositiva a què fa referència l'apartat 1 s'ha d'exercir en els termes que hagi establert el fideïcomitent, i no és procedent si aquest l'ha prohibida expressament o ha ordenat una prohibició de disposar especial incompatible amb la subrogació. Si el fideïcomitent no ha ordenat res sobre aquesta facultat, només es pot exercir amb l'autorització prèvia del jutge competent.
3. L'autorització judicial té lloc pel procediment de jurisdicció voluntària, amb notificació prèvia als fideïcomissaris i al curador, si n'hi ha, sense que calgui la subhasta. L'autoritat judicial ha de practicar les proves que estimi pertinents, especialment pel que fa a la justa valoració dels béns. Si autoritza la subrogació, ha d'adoptar les mesures procedents perquè sigui efectiva, perquè els béns reemplaçats s'alliberin del gravamen fideïcomissari i perquè s'hi subjectin els béns adquirits. Les despeses d'aquest procediment són a càrrec del fideïcomís.
4. No cal l'autorització judicial si ja no hi pot haver més fideïcomissaris cridats que els vivents i llurs descendents, i els fideïcomissaris que serien els immediatament cridats en aquell moment presten consentiment a l'acte de disposició. Aquest consentiment no implica renúncia al fideïcomís. A més, s'ha de notificar la voluntat d'alienar, amb el preu i les condicions, als fideïcomissaris posteriors, però no als substituïts vulgars en fideïcomís.
5. Per a l'alienació a què fa referència l'apartat 4, cal que una persona o una entitat dedicades exclusivament a l'activitat professional de taxació avaluïn

els béns i que la taxació s'incorpori a la documentació de l'acte d'alienació. El preu d'alienació o el valor de la contraprestació, si s'escau, no pot ésser inferior al valor de taxació. A més, es poden adoptar les mesures de garantia que es creguin pertinents.

Article 426-41

Disposició de béns lliures de fideïcomís amb consentiment dels fideïcomissaris

1. El fiduciari pot alienar i gravar béns de l'herència o el llegat fideïcomesos, lliures del fideïcomís, mitjançant el consentiment de futur, de present o de pretèrit de tots els fideïcomissaris que efectivament arribin a ésser-ho en deferir-se el fideïcomís.
2. L'autorització de futur solament allibera els béns que el fiduciari aliena o grava efectivament, però no implica renúncia total al fideïcomís.
3. El consentiment prestat pel fideïcomissari el vincula, però en la successió fideïcomissària condicional aquesta vinculació únicament té efecte si el fideïcomissari arriba efectivament a ésser-ho i no si ho és un altre fideïcomissari cridat que no ha prestat el consentiment, encara que sigui com a substitut vulgar en fideïcomís.

Article 426-42

Procediment de notificació i oposició judicial

1. Sempre que sigui preceptiu notificar als fideïcomissaris els actes que el fiduciari pretén fer sobre els béns del fideïcomís o si creu convenient de notificar-los-els, el fiduciari ho ha de fer per mitjà de l'autoritat judicial competent, pel procediment de jurisdicció voluntària, o per acta notarial.
2. Les notificacions han d'expressar les circumstàncies de l'acte projectat i s'han de fer a tots els fideïcomissaris existents i que estiguin determinats i, si escau, als ascendents més pròxims o al curador en els supòsits a què fa referència l'article 426-24. La notificació als fideïcomissaris de parador ignorat es fa per mitjà d'edictes. Si el testador no ha designat nominativament els fideïcomissaris, es poden determinar per mitjà d'una acta de notariat.
3. Les persones notificades poden formular oposició per via judicial en el termini d'un mes. L'oposició, un cop formalitzada, s'ha de fer constar, si escau, en l'acta notarial.
4. L'oposició s'ha de substanciar pel procediment del judici verbal, i solament es pot fonamentar en il·legalitat o frau del fiduciari, o en el fet que aquest no s'hagi ajustat als termes de la notificació.
5. Tan bon punt hagi transcorregut el termini de la darrera notificació sense oposició, o un cop desestimada l'oposició formulada, el fiduciari pot fer l'acte projectat.

Article 426-43

Execució forçosa de béns fideïcomesos

1. Els béns fideïcomesos que s'alienin per execució forçosa per deutes del fideïcomitent o d'aquells de què respongui el fideïcomís són adquirits pel rematant o adjudicatari lliures del fideïcomís, sempre que els fideïcomissaris o, si escau, llurs ascendents més pròxims o el curador hagin estat citats.
2. L'execució forçosa per deutes propis del fiduciari solament és procedent contra el seu dret de llegítima i de quarta trebel·liànica o quota lliure i contra els fruits i les rendes del fideïcomís que li corresponen, llevat, si es tracta d'un fideïcomís condicional,

que el creditor prefereixi que s'alienin els béns d'acord amb el que estableix l'article 426-36.3.

Secció cinquena **Els efectes del fideïcomís en el moment de la delació**

Article 426-44

Efectes de la delació

1. La delació a favor del fideïcomissari li atribueix la condició d'hereu o de legatari. Amb aquest caràcter, el fideïcomissari fa seva l'herència o el llegat o una quota d'aquests, segons el contingut de béns i drets en el moment en què s'obre la successió del fideïcomitent, amb aplicació del principi de subrogació real.
2. D'acord amb el principi de subrogació real, s'han de lliurar al fideïcomissari els béns que el fiduciari hagi adquirit a títol oneros a càrrec de l'herència o el llegat fideïcomesos, llevat dels supòsits exceptuats legalment o d'aquells en què el fideïcomitent o els fideïcomissaris han autoritzat que la contraprestació adquirida s'exclouï del fideïcomís.
3. Si el fiduciari es va acollir a l'opció que estableix l'article 426-22.2 i va disposar discrecionalment de diners subjectes al fideïcomís, ha de restituir al fideïcomissari la quantitat disposada, actualitzant-ne el valor al moment de la delació del fideïcomís.

Article 426-45

Lliurament de la possessió

1. Un cop deferit el fideïcomís, el fiduciari o els seus hereus han de lliurar la possessió de l'herència o el llegat fideïcomesos al fideïcomissari en el termini d'un mes a comptar de l'endemà del dia en què hi siguin requerits per via notarial o judicial.
2. Si el fiduciari o els seus hereus no lliuren la possessió dins del termini que fixa l'apartat 1, tenen la consideració de mers detentors i deixen de fer seus els fruits. El fideïcomissari pot reclamar judicialment la possessió dels béns pels mitjans que estableix la legislació processal.

Article 426-46

Responsabilitat del fideïcomissari

L'hereu fideïcomissari respon, des que adquireix el fideïcomís i únicament amb els béns que rebí, dels deutes i les càrregues hereditaris que no han estat pagats amb béns de l'herència, dels deutes legalment contrets pel fiduciari a càrrec del fideïcomís i dels que determina l'article 426-47.

Article 426-47

Deures de liquidació

1. Tan bon punt deferit el fideïcomís, el fiduciari o els seus hereus tenen dret a exigir al fideïcomissari:
 - a) El lliurament de les millores o les incorporacions efectuades pel fiduciari a càrrec seu, o l'abonament de llur import.
 - b) El reemborsament de les despeses pagades pel fiduciari que siguin a càrrec del fideïcomís.
 - c) El reemborsament de les quantitats que el fiduciari hagi satisfet a càrrec seu per raó de deutes i càrregues hereditaris, llegítimes, llegats a càrrec de l'herència, ampliacions de capital social i altres conceptes anàlegs.
 - d) El cobrament dels crèdits exigibles que el fiduciari tingués contra el fideïcomitent.

2. L'import de les millores i les incorporacions s'estima en l'augment de valor que els béns han experimentat, sense que pugui excedir el preu de cost actualitzat. Els reemborsaments que estableixen les lletres b i c de l'apartat 1 s'han de fer també pel valor actualitzat de les quantitats esmerçades. Tanmateix, aquests deutes no meriten interès mentre el fiduciari no en reclami judicialment el pagament.

Article 426-48

Dret de retenció del fiduciari

1. El fiduciari o els seus hereus poden retenir la possessió de l'herència o el llegat fideïcomesos si dins del termini que fixa l'article 426-45 comuniquen notarialment al fideïcomissari la decisió de fer-ho, d'acord amb la llei, per a algun dels crèdits a què fa referència l'article 426-47, i n'assenyalen l'import.

2. El dret de retenció subsisteix mentre la quantitat total fixada no ha estat consignada, fiançada o satisfeta, sens perjudici de la seva posterior comprovació definitiva.

Article 426-49

Reclamació de la quarta trebel·liànica o quota lliure

1. Si abans de deferir-se el fideïcomís el fiduciari no ha detret la quarta trebel·liànica o quota lliure, ell o els seus causahavents en poden exigir el pagament al fideïcomissari amb els interessos vençuts d'ençà de la reclamació judicial.

2. Els fideïcomissaris poden optar per fer el pagament en béns o en diners. Si opten pel pagament en béns, n'han de formar un lot que contingui, en la mesura que sigui possible, béns hereditaris de la mateixa espècie i de la mateixa qualitat, estimats per llur valor en el moment de fer el pagament.

Article 426-50

Impugnació d'actes en frau del fideïcomís

1. Un cop adquirit el fideïcomís, el fideïcomissari pot impugnar per ineficaços tots els actes d'alienació i de gravamen que el fiduciari hagi fet en frau o perjudici de l'herència o el llegat fideïcomesos, i reivindicar els béns alienats o gravats indegudament o afectes al fideïcomís condicional, sens perjudici del que estableix l'article 426-42 i de la protecció de tercers adquirents d'acord amb la legislació hipotecària, però no pot reclamar els fruits anteriors.

2. Els actes d'alienació i de gravamen a què fa referència l'apartat 1 són eficaços en la mesura que siguin imputables als conceptes a què el fiduciari o els seus hereus tinguin dret o que acreditin contra el fideïcomís, en deferir-se aquest, d'acord amb l'article 426-47, i en la mesura que ho permeti la quantitat total a què el fiduciari tingui dret pels dits conceptes, després de deduir-ne l'import de les indemnitzacions que derivin de les seves responsabilitats en el fideïcomís.

3. Si la quantitat a què fa referència l'apartat 2 no cobreix el valor dels béns alienats i els gravàmens imposats, referits sempre a l'estimació que tenien en ésser atorgats, únicament se sostenen com a eficaços els actes dispositius que càpiguen en aquella quantitat, per ordre d'antiguitat. Gaudeixen de la mateixa preferència els actes atorgats amb la simple invocació de fer valer aquesta imputació, encara que no s'hagin complert els requisits que estableix l'article 426-38.

4. Els tercers adquirents poden oposar la imputació a què fa referència l'apartat 3 a les accions que, d'acord amb aquest article, pugui exercir el fideïcomissari. Si aquest nega simplement l'existència dels crèdits o drets del fiduciari, la prova incumbeix als tercers adquirents que fan valer la imputació.

Secció sisena

El fideïcomís de residu i la substitució preventiva de residu

Article 426-51

Fideïcomís de residu

En el fideïcomís de residu, el fideïcomitent faculta el fiduciari per a disposar, en tot o en part, dels béns fideïcomesos. També hi ha fideïcomís de residu quan el fideïcomitent estableix que els béns dels quals no hagi disposat el fiduciari han de fer trànsit al fideïcomissari, o quan se subordina el fideïcomís al fet que, en morir el fiduciari, restin en l'herència o el llegat fideïcomesos béns dels quals aquest no hagi disposat.

Article 426-52

Facultats del fiduciari

En el fideïcomís de residu, el fiduciari, a més de tenir les facultats reconegudes a tot fiduciari, pot fer els actes següents:

- a) Alienar, gravar o disposar d'una altra manera dels béns fideïcomesos i de llurs subrogats, lliures del fideïcomís, per actes entre vius a títol oneros.
- b) Transformar, esmerçar o consumir els béns fideïcomesos i llurs subrogats a fi de satisfer les seves necessitats i les de la seva família, sense haver de reposar-los.

Article 426-53

Interpretació

1. Si el fideïcomís faculta només per a vendre, s'entén que faculta també per a fer altres actes de disposició a títol oneros.
2. La facultat de disposar a títol gratuït, que s'ha d'establir de manera expressa, s'entén que s'atribueix per a fer-ho només per actes entre vius i comprèn també la de disposar a títol oneros.

Article 426-54

Disposició en cas de necessitat o amb consentiment d'altri

El fideïcomitent pot ordenar que el fiduciari només pugui exercir la facultat de disposar si concorren determinades circumstàncies, entre les quals hi pot haver la situació de necessitat o l'autorització de tercers. Si es preveu l'autorització de tercers, s'ha d'aplicar el que estableix l'article 426-37.2.

Article 426-55

Bona fe del fiduciari

1. En l'exercici de les seves facultats dispositives, el fiduciari ha d'actuar de bona fe, sense ànim de defraudar el fideïcomís.
2. Els fideïcomissaris o les persones a què fa referència l'article 426-24 tenen acció personal contra el fiduciari o els seus hereus per raó dels actes fets en frau o contravenció del fideïcomís.

Article 426-56*Subrogació real*

1. El fideïcomís subsisteix, en virtut de subrogació real, sobre els béns o els diners que reemplaçin els béns fideïcomesos a conseqüència de l'exercici de les facultats dispositives del fiduciari o per qualsevol altra causa, amb les excepcions que estableix l'article 426-36.2. El fideïcomís també subsisteix sobre el romanent no consumit en cas d'alienació o gravamen de béns per a satisfer les necessitats personals o familiars del fiduciari.

2. En el fideïcomís de residu que faculti el fiduciari per a disposar a títol gratuït, s'alliberen del fideïcomís els béns mobles que, en el moment en què es defereixi el fideïcomís, el fiduciari hagi incorporat o destinat materialment al seu patrimoni o que siguin posseïts com a propis per altres persones de manera pública i pacífica amb coneixement del fiduciari.

Article 426-57*Imputació*

El valor dels béns fideïcomesos dels quals ha disposat el fiduciari s'imputa a allò que per llegítima, per quarta trebel·liànica o quota lliure, o per altres crèdits o drets pot pretendre contra el fideïcomís.

Article 426-58*Règim jurídic*

1. Són aplicables al fideïcomís de residu les disposicions d'aquest capítol, llevat de les de la secció quarta, que només s'apliquen en la mesura que ho permeti la naturalesa i classe del fideïcomís establert.

2. Les disposicions relatives a la prestació de garantia i d'altres obligacions respecte als béns fideïcomesos només són exigibles en el supòsit en què, per voluntat del fideïcomitent, una part dels béns s'hagi reservat per a fer trànsit al fideïcomissari.

Article 426-59*Substitució preventiva de residu*

1. En la substitució preventiva de residu, el testador, en previsió que algun hereu o legatari mori sense deixar successor voluntari, crida una o més persones perquè, quan morin aquells, facin seus els béns que l'hereu o el legatari hagin adquirit en la successió del testador i dels quals no hagin disposat per actes entre vius, per qualsevol títol, o per causa de mort.

2. A més del que estableix l'apartat 1, hi ha substitució preventiva de residu quan un fideïcomitent autoritza expressament el fiduciari per a disposar lliurement dels béns de l'herència o el llegat fideïcomesos per actes entre vius i per causa de mort, i designa un o més substituïts per a després de morir el fiduciari.

3. La delació a favor dels substituïts preventius de residu només es produeix si l'hereu o el legatari moren sense haver atorgat testament o heretament vàlid i eficaç o si els hereus que els substituïts han instituït no arriben a succeir-los per qualsevol causa.

4. Els béns dels quals l'hereu o el legatari substituïts no hagin disposat són adquirits pels substituïts preventius com a successors del testador que va ordenar la substitució. S'aplica a aquesta substitució el que estableix l'article 426-56.2.

5. La substitució preventiva de residu resta sense efecte per renúncia o indignitat successòria de tots

els substituïts, o pel fet de premorir tots aquests a l'hereu o al legatari substituïts.

Capítol VII**Els llegats****Secció primera****Els llegats i llurs efectes****Article 427-1***Atorgament*

El causant pot ordenar llegats en testament, en codicil o en memòria testamentària.

Article 427-2*Capacitat per a ésser legatari*

És eficaç el llegat a favor de persona encara no nascuda ni concebuda en el moment de morir el causant, en cas que arribi a néixer, i també el disposat a favor del legatari determinable per un esdeveniment futur i raonablement possible expressat pel causant. En ambdós casos s'entén que això enclou una condició suspensiva del llegat.

Article 427-3*Designació del beneficiari del llegat*

1. El causant pot ordenar llegats a favor de persones que la gravada amb el llegat o un tercer elegixin entre les designades per llurs noms o circumstàncies pel causant o entre les compreses en un grup que aquest determini.

2. L'elecció s'ha de regir pel que estableix l'article 426-11, i únicament es pot fer en escriptura pública i en el termini d'un any a comptar de l'acceptació de la persona gravada o de l'encàrrec al tercer.

Article 427-4*Llegat a favor de diversos legataris*

1. Llevat que la voluntat del causant sigui una altra, el llegat ordenat conjuntament a favor de diverses persones els correspon per parts iguals, encara que, si també han estat instituïts hereus, llurs quotes hereditàries siguin desiguals.

2. El causant pot deixar a l'arbitri de la persona gravada amb el llegat o d'un tercer la determinació de les parts dels col·legataris. La determinació s'ha de fer en escriptura pública, d'acord amb el que estableix l'article 426-11.c, d i e, i dins del termini que fixa l'article 427-3, un cop transcorregut el qual sense que s'hagi fet la determinació hom s'ha d'atènyer al que estableix l'apartat 1 del present article.

3. En cas de dubte, s'entén que el llegat a favor de diverses persones és conjunt, i no alternatiu.

Article 427-5*Prellegat*

El cohereu o l'hereu únic afavorit amb algun llegat l'adquireix íntegrament a títol de legatari, i no d'hereu, encara que el causant l'hagi imposat determinantament a càrrec d'ell mateix, sens perjudici de la facultat que l'article 464-6.1 reconeix als cohereus.

Article 427-6*Substitució vulgar*

1. El causant pot substituir el legatari per mitjà de substitució vulgar.

2. La delació a favor del substituït vulgar s'entén que es produeix al mateix temps que la delació a favor del substituït i, per tant, encara que el substituït mori abans que es frustri la delació al substituït,

el substitut vulgar transmet el seu dret als seus successors.

Article 427-7

Persones gravades

1. Poden ésser gravats amb llegats els hereus, els legataris, els fideïcomissaris, els donataris per donació per causa de mort i, en general, qualsevol persona que per causa de mort i per voluntat del causant obtingui algun benefici patrimonial.
2. A més de les persones a què fa referència l'apartat 1, també pot ésser gravat el tercer beneficiari d'una estipulació que el causant, en previsió de la seva mort, hagi acordat amb una altra persona, en la qual s'hagi reservat la lliure designació i el canvi de beneficiari. Aquest llegat no es pot reduir per raó de llegítima.
3. És suficient que la persona gravada amb el llegat estigui determinada en el moment d'ésser exigible el llegat.

Article 427-8

Pluralitat de persones gravades

1. Els llegats graven l'únic hereu o tots els hereus, llevat que el causant els imposi determinadament a càrrec de qualsevol d'ells o d'una altra persona afavorida.
2. Cadascuna de les persones gravades amb un mateix llegat ho és en proporció a la respectiva quota hereditària o en proporció a l'import del que obtingui d'acord amb l'article 427-7, llevat que la voluntat del causant sigui una altra. No obstant això, i llevat també del cas en què la voluntat del causant sigui una altra, si un llegat és ordenat a càrrec de dues o més persones alternativament, aquestes responen solidàriament del compliment, i qui l'hagi complert pot exigir als altres el reintegrament de la seva part.
3. Si la persona gravada amb un llegat no arriba a ésser efectivament hereu o legatari, el llegat subsisteix a càrrec de l'hereu o de la persona que resulti immediatament beneficiada per aquest fet, llevat que, per disposició del causant o per la naturalesa del llegat, solament l'hagi de complir o el pugui complir la persona gravada primerament.

Article 427-9

Objecte del llegat

1. Pot ésser objecte de llegat tot allò que pugui atribuir al legatari un benefici patrimonial i no sigui contrari a la llei.
2. L'objecte del llegat ha d'ésser determinat o, almenys, s'ha de poder determinar en el moment en què s'ha de complir el llegat per mitjà de fets o circumstàncies que resultin de la mateixa disposició.
3. Si l'objecte del llegat són coses futures que puguin arribar a existir, s'entén que són llegades per al cas que existeixin en el moment en què s'ha de complir el llegat o en el temps en el qual raonablement s'esperaven.
4. El causant pot encomanar a l'àrbitri d'equitat d'un tercer la determinació del llegat i de la seva subsistència, sempre que el causant expressi la finalitat del llegat. Per a complir aquest encàrrec, el tercer gaudeix del termini que estableix l'article 429-13. El legatari pot demanar a l'autoritat judicial que decideixi, en cas que el tercer no compleixi l'encàrrec o actuï de manera evident contra l'equitat.

Article 427-10

Eficàcia del llegat

1. Es poden ordenar llegats amb eficàcia real o amb eficàcia obligacional.
2. El llegat té eficàcia real si per la sola virtualitat del llegat el legatari adquireix béns o drets reals o de crèdit, determinats i propis del causant, que no s'extingeixin per la seva mort, i també si el legatari adquireix un dret real que per raó del mateix llegat es constitueix sobre una cosa pròpia del causant.
3. El llegat té eficàcia obligacional si el causant imposa a la persona gravada una prestació determinada de lliurar, fer o no fer a favor del legatari. Si la prestació consisteix a lliurar els béns o drets que el legatari ha d'adquirir en compliment del llegat, aquests es consideren adquirits directament del causant.

Article 427-11

Llegat sota condició o sota termini

1. Els llegats es poden ordenar sota condició o sota termini, tant suspensius com resolutoris.
2. S'apliquen a les condicions imposades en els llegats el que estableixen l'article 423-14.2 i els articles 423-15 a 423-19, i al termini incert, el que estableix l'article 423-13.2.

Article 427-12

Condició i termini suspensius

1. El llegat ordenat sota condició suspensiva no és eficaç si la condició no s'arriba a complir i tampoc si el legatari mor mentre està pendent de compliment, sense que en aquest cas els seus successors adquireixin cap dret al llegat, i sens perjudici de la substitució vulgar si s'ha ordenat. Això mateix s'aplica també al llegat ordenat per al cas que el legatari el vulgui o l'accepti, si el legatari mor abans de l'acceptació.
2. El termini suspensiu retarda simplement els efectes del llegat. Si el legatari mor abans del venciment del termini, el dret llegat es transmet als seus successors.
3. La persona gravada pot anticipar el lliurament o el compliment del llegat, llevat que el termini s'estableixi en benefici del legatari.
4. Fins que no venci el termini o es compleixi la condició, la persona gravada fa seus els fruits i les rendes produïts pel bé llegat.

Article 427-13

Condició i termini resolutoris

1. En els llegats ordenats sota condició o termini resolutoris, el legatari adquireix els béns objecte del llegat amb el gravamen resolutori, que afecta els béns com a càrrega real, si el causant no ha ordenat que produeixi efectes obligacionals.
2. El legatari és propietari dels béns i fa seus els fruits fins que no venci el termini o es compleixi la condició, ha de prestar garantia i té sobre els béns objecte de llegat la mateixa posició que el fiduciari en les substitucions fideïcomissàries de llegat.
3. Si el legatari mor abans que no venci el termini o es compleixi la condició, els seus successors adquireixen els béns objecte del llegat amb subjecció al dit gravamen.

Article 427-14*Delació*

1. Els llegats es defereixen al legatari en el moment de la mort del causant.
2. Si el llegat s'ha ordenat sota condició suspensiva, la delació es produeix quan la condició es compleix.
3. En el llegat ordenat a favor d'una persona encara no concebuda en el moment de la mort del causant o quan la personalitat del legatari s'ha de determinar per un fet futur, la delació es produeix quan s'esdevé el naixement o el fet que determina la personalitat del legatari. No obstant això, si aquest llegat està subjecte a termini o condició suspensiva, únicament es defereix el llegat a favor dels qui han nascut o han estat concebuts o dels qui estan determinats en vèncer el termini o complir-se la condició.
4. Si la condició suspensiva és potestativa del legatari, el seu compliment parcial no implica delació parcial del llegat, però si hi ha una pluralitat de legataris es defereix als legataris que vagin complint parcialment la condició la part que els correspon. Si aquesta és indivisible, n'hi ha prou que la compleixi qualsevol legatari.
5. El llegat de cosa futura es defereix quan la cosa arriba efectivament a existir si això s'esdevé en el temps que raonablement es preveia o en el fixat pel causant. El legatari transmet als seus successors el seu dret al llegat, encara que mori amb anterioritat, sempre que hagi sobreviscut al testador.

Article 427-15*Efectes de la delació*

1. Per la delació, el legatari adquireix de ple dret la propietat de la cosa objecte del llegat si aquest és d'eficàcia real, i es converteix en creditor de la persona gravada si és d'eficàcia obligacional, sens perjudici de poder renunciar-hi.
2. La delació dels llegats és eficaç, amb independència que la persona gravada amb aquests accepti o repudii el benefici patrimonial que li atribueix el causant.
3. En el llegat d'eficàcia real subjecte a condició suspensiva, els efectes de la delació es retrotrauen al moment de la mort del causant, però sense que el legatari pugui exigir els fruits o les rendes anteriors.

Article 427-16*Acceptació i repudiació*

1. El legatari que accepta expressament o tàcitament el llegat consolida la seva adquisició, però si el repudia s'entén que no li ha estat deferit, i l'objecte del llegat queda absorbit en l'herència o el patrimoni de la persona gravada, llevat que actuï la substitució vulgar o el dret d'acréixer.
2. El legatari no pot acceptar ni repudiar el llegat mentre no coneix que s'ha produït la delació a favor seu. L'acceptació parcial del llegat comporta la seva acceptació total.
3. L'acceptació i la repudiació dels llegats són irrevocables, però, si el mateix objecte del llegat ha estat atribuït a qui l'ha repudiat per qualsevol altra disposició d'última voluntat subsistent que ignorava, aquest el pot acceptar posteriorment.
4. El legatari afavorit amb dos llegats pot acceptarne un i repudiar l'altre, encara que estiguin ordenats en la mateixa clàusula, llevat que el llegat re-

putat sigui oneros o que el causant hagi disposat una altra cosa.

5. Cada col·legatari pot acceptar o repudiar la seva part en el llegat, amb independència dels altres.
6. L'hereu afavorit amb un llegat pot acceptar l'herència i repudiar el llegat, i inversament.
7. Els interessats en la repudiació d'un llegat poden exercir respecte al legatari el dret que els atribueix l'article 461-12.2.
8. Les qüestions que aquest capítol no regula es regeixen per les disposicions sobre acceptació i repudiació de l'herència, si ho permet la naturalesa del llegat.

Article 427-17*Transmissió del dret al llegat*

1. El llegat deferit i no acceptat ni repudiat per mort del legatari es transmet als seus hereus amb la mateixa facultat d'acceptar-lo o repudiar-lo, llevat que la voluntat del causant sigui una altra o llevat que es tracti de llegats d'usdefruit, de renda, de pensió vitalícia o altres de caràcter personalíssim.
2. Si hi ha diversos hereus transmissaris, cadascun pot repudiar o acceptar la part que li correspon.

Article 427-18*Compliment*

1. Un cop deferit el llegat i vençut el termini o acabada, si escau, la raó legal de demora, la persona gravada ha de lliurar la cosa o el dret real objecte del llegat si aquest té eficàcia real, o ha de complir les obligacions que el llegat li imposa si té eficàcia obligacional.
2. El legatari gravat amb un subllegat solament l'ha de complir quan percebi el seu.
3. Les despeses causades pel compliment del llegat són a càrrec de la persona gravada. Les de formalització, si s'escauen, són a càrrec del legatari.

Article 427-19*Riscos*

1. La cosa llegada s'ha de lliurar al legatari en l'estat en què es trobi en el moment de la mort del causant.
2. En els llegats amb eficàcia real, la pèrdua o el deteriorament de la cosa produïts abans del lliurament els pateix el legatari, llevat que la persona gravada hagi incorregut en culpa o mora.
3. En els llegats genèrics o alternatius, el risc es transmet al legatari des del moment en què se li notifica l'especificació i la posada a disposició. En els altres llegats obligacionals, el risc es transmet al legatari des del moment en què la persona gravada li comunica la seva predisposició al compliment.

Article 427-20*Fruits de la cosa llegada*

1. Si el llegat té eficàcia real i el seu objecte és una cosa fructífera pròpia del causant en el moment de la seva mort, el legatari fa seus els fruits i els interessos pendents a partir d'aquest moment.
2. Si la cosa objecte del llegat és propietat de la persona gravada o d'un tercer, o si el llegat és de quantitat, el legatari solament pot exigir els fruits i els interessos des del moment en què els reclama judicialment o extrajudicialment o des del dia en què s'ha promès fer efectiu el llegat.

3. Si l'objecte del llegat és una cosa designada genèricament, el legatari pot exigir els fruits des del moment en què s'especifica.

Article 427-21

Extensió del llegat

1. El llegat s'estén a les pertinences de la cosa objecte del llegat en el moment de la mort del causant i a les indemnitzacions per disminució del seu valor que aquest podria exigir per fets esdevinguts després de l'ordenació del llegat, llevat que es pugui inferir clarament que la voluntat del causant és una altra.
2. El llegat d'una finca s'estén a totes les seves construccions, encara que hagin estat fetes després d'haver-se ordenat. També s'estén als terrenys confrontants adquirits posteriorment si el causant els ha unit a la finca i formen una sola unitat funcional o econòmica per signes externs, encara que aquesta unió de finques no hagi estat reflectida en document públic.
3. El llegat d'un habitatge comprèn la roba, el mobiliari, inclòs el de procedència familiar, i els estris que constitueixen el seu parament en el moment de la mort del causant, però no comprèn títols, valors, joies, objectes artístics o històrics ni altres béns que tinguin un valor extraordinari amb relació al patrimoni relict.

Article 427-22

Accions del legatari i presa de possessió del llegat

1. El legatari té acció contra la persona gravada per a reclamar el lliurament o el compliment del llegat exigible i, si escau, contra la persona facultada per a complir els llegats.
2. En el llegat d'eficàcia real, quan la propietat de la cosa o del dret real susceptible de possessió ha fet trànsit al legatari, aquest té acció per a exigir-ne el lliurament de la possessió i, fins i tot, per a reivindicar la cosa o el dret contra qualsevol posseïdor.
3. Sense consentiment de la persona gravada o, si escau, de la facultada per al lliurament, el legatari no pot prendre possessió, per la seva pròpia autoritat, de la cosa o el dret llegats.
4. No obstant el que estableix l'apartat 3, el legatari pot prendre per si mateix la possessió del llegat si el causant ho ha autoritzat, si es tracta d'un prelleugat o si el llegat és d'usdefruit universal, i també a Tortosa si tota l'herència està distribuïda en llegats.
5. Si el llegat té eficàcia obligacional, el legatari no en pot exigir el compliment a l'hereu gravat fins que aquest no accepti l'herència, però pot exercir el dret que estableix l'article 461-12.2.

Article 427-23

Garanties del llegat

1. El legatari pot exigir que la persona gravada presti caució en garantia dels llegats litigiosos que no es puguin anotar preventivament en el Registre de la Propietat.
2. En els llegats que no siguin de llegítima, el causant pot excloure el deure a què fa referència l'apartat 1.

Secció segona Les classes de llegats

Article 427-24

Llegat de cosa aliena

1. El llegat de cosa determinada pròpia de la persona gravada o d'un tercer és eficaç només quan el causant vulgui atribuir la cosa a l'afavorit, fins i tot en el cas que no formi part de la seva herència. En aquest cas, la persona gravada ha d'adquirir la cosa del tercer i l'ha de transmetre al legatari.
2. Si la persona gravada no pot adquirir la cosa objecte del llegat, o si hom li n'exigeix un preu o una contraprestació desproporcionats, se'n pot alliberar pagant el just valor de la cosa llegada.
3. Si la cosa objecte del llegat no pertanyia al causant quan aquest el va atorgar, però n'és propietari en el moment de la seva mort, el llegat és vàlid.
4. Si el causant o la persona gravada només tenen una part en la cosa objecte del llegat o un dret sobre aquesta mateixa cosa, el llegat és eficaç únicament respecte a aquesta part o aquest dret, llevat que resulti clara la voluntat de llegar la cosa enterament.

Article 427-25

Llegat alternatiu

1. En el llegat alternatiu, el causant pot atribuir la facultat d'elecció a un tercer, el qual ha de fer l'elecció mitjançant una declaració de voluntat dirigida a la persona gravada amb el llegat.
2. Si el causant no estableix res respecte a la facultat d'elecció, aquesta correspon a la persona gravada. La facultat d'elecció és transmissible als hereus.
3. L'elecció, una vegada feta, és irrevocable.

Article 427-26

Llegat de cosa genèrica

1. El causant pot ordenar un llegat de cosa genèrica, encara que a l'herència no hi hagi coses del gènere de què es tracta.
2. La determinació de la cosa llegada pot correspondre a un tercer o al legatari, si ho estableix el causant.
3. Si el causant no ha establert a qui correspon la facultat de determinació, aquesta correspon a la persona gravada amb el llegat, que ha de lliurar una cosa de qualitat mitjana.
4. Si la cosa lliurada al legatari és defectuosa, l'afavorit pot exigir que li sigui lliurada una altra cosa, no defectuosa, en lloc d'aquella.
5. Si la persona gravada amb el llegat ha amagat el defecte, el legatari pot optar pel lliurament d'una cosa no defectuosa o per la indemnització de danys i perjudicis.

Article 427-27

Llegats de diners i altres actius financers

1. Si el llegat té per objecte tots els diners que el causant deixi en morir, s'entén que inclou tant l'efectiu com els diners dipositats a la vista o a termini en entitats financeres. Si el llegat se circumscriu als diners que el causant tingui en una determinada entitat, s'entén igualment que inclou ambdues modalitats de dipòsit.
2. Si el llegat no es refereix específicament als diners sinó als actius dipositats en una determinada entitat, s'entén que inclou, a més dels dipòsits de

diners, tots els actius financers immediatament liquidables que pertanyin al causant en el moment d'obrir-se la successió, llevat de les accions que cotitzin en mercats secundaris oficials de valors.

3. Si el causant disposa dels diners o els actius inclosos en el llegat, després d'haver-lo ordenat, per substituir-los per altres modalitats d'estalvi o inversió, s'entén que llega els actius adquirits en substitució o els subrogats ulteriorment, llevat que en ordenar el llegat hagi expressat la voluntat contrària o aquesta es pugui deduir del testament.

Article 427-28

Llegat de cosa gravada

1. Si la cosa objecte del llegat està gravada amb un dret real limitat, s'entén que el legatari no pot demanar a la persona gravada l'extinció del dret que grava el llegat.

2. Si el causant llega una cosa empenyorada o hipotecada, el pagament del deute garantit per la penyora o hipoteca i la cancel·lació d'aquests drets són a càrrec de l'hereu.

3. Si el legatari paga el deute garantit amb la cosa llegada perquè no ho ha fet l'hereu, aquell subroga el lloc i els drets del creditor per a reclamar contra l'hereu.

4. La garantia constituïda per a satisfer o finançar el preu d'adquisició o millora de la cosa, i qualsevol altra càrrega, perpètua o temporal, que l'afecti han d'ésser suportades pel legatari, a qui correspon el pagament de l'obligació assegurada, si bé les quantitats que s'acreditin fins a la mort del causant són a càrrec de l'herència.

Article 427-29

Llegat d'universalitat

1. El llegat d'universalitat de coses, empreses o altres conjunts unitaris de béns o agregats de coses té la consideració de llegat de cosa única, i s'estén a tots els elements que en el moment de morir el causant constitueixen el bé llegat o hi han estat integrats o adscrits.

2. En el llegat d'una empresa, les relacions de crèdit i de deute que ja han estat fetes efectives per la persona gravada amb el llegat donen dret als reintegraments corresponents a favor i en contra del legatari.

Article 427-30

Llegats d'aliments i de pensions periòdiques

1. El llegat d'aliments ordenat a favor de qualsevol persona comprèn tot el que sigui necessari per al manteniment, l'habitatge, el vestit, l'assistència mèdica i l'educació de l'afavorit.

2. Si en el llegat de pensions periòdiques no se n'expressa la quantia, s'entén que es llega la mateixa quantitat que el causant ha pagat durant la seva vida al legatari. Si no és així, es considera com un llegat d'aliments.

3. El llegat d'una quantitat de diners o d'una quantitat de coses fungibles que s'hagin de prestar periòdicament faculta l'afavorit per a exigir el primer període des de la mort del causant. El legatari té dret a la totalitat de la prestació en curs encara que mori abans de finir el període començat.

Article 427-31

Llegats de crèdit i de deute

1. El llegat d'un crèdit o d'alliberament d'un deute solament és eficaç en la part del crèdit o del deute subsistent en el moment de la mort del causant.

2. En cas de dubte, s'entén que el llegat genèric de remissió de deutes només comprèn els deutes concrets abans de la data d'atorgament del testament.

3. L'hereu ha de lliurar al legatari els documents i els títols dels crèdits que es trobin en el patrimoni del causant i, en el llegat d'alliberament, ha de donar carta de pagament.

4. Si el causant, sense fer esment del deute, ordena un llegat a favor del seu creditor, es presumeix que el llegat no s'ha fet per a pagar el crèdit del legatari.

5. En el llegat ordenat a favor del creditor del seu propi crèdit contra el causant, la repudiació del llegat no implica, per ella mateixa, la renúncia al crèdit. Si el crèdit no ha existit mai, s'entén que ha estat disposat un llegat ordinari de crèdit pel mateix import. El llegat és ineficaç si el causant crea erròniament que era deutor del dit crèdit i si va manifestar que dubtava si el devia o no.

Article 427-32

Llegat de constitució d'un dret real

En el llegat d'eficàcia obligacional que té per objecte la constitució d'un dret real, la persona gravada ha de fer els actes necessaris per a constituir-lo, especialment si la cosa gravada pertany a una tercera persona.

Article 427-33

Llegat d'accions i participacions socials

En el llegat d'accions i participacions socials, correspon al legatari l'exercici del dret de vot a partir de la delació, si n'és propietari d'acord amb els articles 427-10 i 427-15, encara que la possessió no li hagi estat lliurada per l'hereu.

Article 427-34

Llegat d'usdefruit universal

1. El llegat d'usdefruit universal té la condició de llegat d'eficàcia real, llevat que hagi estat ordenat amb eficàcia obligacional.

2. El llegat d'usdefruit universal, llevat que la voluntat del causant sigui una altra, s'estén a tots els béns relictos, llevat dels que hagin estat objecte de donació per causa de mort, sens perjudici del que aquest llibre estableix sobre les llegítimes.

3. El causant pot rellevar l'usufructuari de l'obligació de prendre inventari i de prestar caució i li pot concedir facultats dispositives sobre els béns usufructuats, a les quals s'han d'aplicar les normes que regulen el fideïcomís de residu.

4. Si l'usdefruit es llega a diverses persones, el corresponent a cada legatari que vagi faltant per mort o per una altra causa incrementa els dels altres, fins i tot el de qui hi ha renunciat o l'ha cedit anteriorment, llevat del cas en què el causant hagi assenyalat parts.

Article 427-35

Llegat d'usdefruit successiu

S'entén que el nu propietari que ordena un llegat d'usdefruit el constitueix amb caràcter successiu per si l'usdefruit preexistent s'extingeix en vida del legatari.

Article 427-36*Llegat de part alíquota*

1. El llegat de part alíquota té el caràcter de llegat d'eficàcia obligacional i atribueix al legatari el dret que li siguin adjudicats béns de l'actiu hereditari líquid pel valor corresponent a la part alíquota fixada pel causant, llevat que l'hereu opti per pagar-lo en diners, encara que no n'hi hagi a l'herència.
2. El legatari de part alíquota no respon com a deutor de les obligacions i les càrregues hereditàries.
3. No obstant el que estableix l'apartat 2, si després de percebre el llegat apareguessin deutes ignorats, el legatari ha de reintegrar a l'hereu la diferència entre el valor fixat originàriament a la part alíquota i el seu valor real, atès l'import de l'actiu hereditari. En canvi, si es descobreixen béns o drets nous o s'arriben a cobrar crèdits hereditaris considerats dubtosos o eventuais, l'hereu ha d'abonar al legatari la part corresponent al valor d'aquests béns, drets o crèdits.

Secció tercera
La ineficàcia dels llegats

Article 427-37*Revocació dels llegats*

1. La revocació que el causant fa en termes generals de tots els llegats que ha disposat, llevat que la faci en testament, no afecta els llegats d'aliments, que requereixen una revocació especial.
2. S'entén que el llegat s'ha revocat quan el causant aliena a títol onerós o gratuït el bé que n'és objecte, encara que l'alienació sigui ineficax, o encara que el causant el torni a adquirir, llevat que el legatari provi que la readquisició es va fer amb la finalitat de rehabilitar el llegat.
3. S'entén que el llegat no s'ha revocat en els casos següents:
 - a) Si el bé és alienat a carta de gràcia i el causant el readquireix per dret de redimir. Si mor sense haver-ho fet, es considera llegat aquest dret.
 - b) Si el bé és alienat per expropiació, execució forçosa, permuta, aportació a societat o qualsevol altra operació de reestructuració societària, llevat que la persona gravada provi que el causant pretenia revocar el llegat. En aquests casos, es considera llegat el bé que s'ha rebut a canvi, si escau.
 - c) Si té per objecte una finca que és substituïda, per raó d'una actuació urbanística o de concentració parcel·lària feta després de l'ordenació del llegat, per altres finques de resultat. En aquest cas, es consideren llegades les finques de resultat, però el legatari ha d'assumir els costos d'urbanització pendents de satisfer en el moment de morir el causant.

Article 427-38*Extinció dels llegats*

1. El llegat s'extingeix si el bé queda fora del comerç o es perd, o si la prestació esdevé impossible, sempre que aquests fets succeeixin abans de la delació i sense culpa de la persona gravada.
2. El canvi d'espècie o la transformació substancial del bé moble llegat que li faci perdre la forma o la denominació s'equipara a la pèrdua i extingeix el llegat, llevat que es pugui deduir que el causant volia llegar el bé rebut en substitució o la indemnització procedent en els casos d'accessió.

3. El llegat de cosa certa s'extingeix si, després d'ésser ordenat, el mateix legatari adquireix el bé. Tanmateix, si el legatari l'adquireix a títol onerós de persona que no sigui el causant, es considera llegat el preu que se n'ha pagat com a contraprestació.

Article 427-39*Reducció o supressió de llegats excessius*

1. Si el valor dels llegats excedeix el que la persona gravada obté per causa de mort, aquesta els pot reduir o suprimir, llevat que els compleixi íntegrament sabent que són excessius.
2. La reducció dels llegats excessius no afecta els llegats imputables a la llegítima en la part que cobreixen la del legatari que sigui legitimari, ni els que no siguin reduïbles per raó de quarta falcídia o quota hereditària mínima.
3. L'hereu pot fer valer la reducció dels llegats excessius encara que no hagi acceptat l'herència a benefici d'inventari o no tingui dret a quarta falcídia o quota hereditària mínima.

Article 427-40*Dret a quarta falcídia o quota hereditària mínima*

1. Llevat que el causant ho hagi prohibit, l'hereu pot reduir els llegats si llur ordenació no li deixa lliure la quarta part de l'actiu hereditari líquid. La reducció es fa en la mesura necessària perquè l'hereu pugui retenir en propietat aquesta quarta part, anomenada quarta falcídia o quota hereditària mínima.
2. Si el causant ha fet crides successives a l'herència, només poden detreure la quarta falcídia o quota hereditària mínima l'hereu o els hereus que adquireixen l'herència en primer lloc.
3. Si hi ha diversos hereus, cadascun pot retenir la quarta part de la quota respectiva en l'actiu hereditari, encara que tots els llegats sumats no excedeixin les tres quartes parts.
4. Per a retenir la quarta falcídia o quota hereditària mínima, l'hereu ha d'haver pres inventari, dins del termini i en la forma que estableix l'article 426-20.

Article 427-41*Càlcul de la quarta falcídia o quota hereditària mínima*

1. A l'efecte de determinar l'import de la quarta falcídia o quota hereditària mínima, integren l'actiu hereditari líquid tots els béns del cabal relict, incloent-hi els disposats en qualsevol mena de llegat, els crèdits del causant contra l'hereu i els crèdits extingits per llegats de perdó de deute, però no els béns objecte d'atribució particular en pacte successori i de donació per causa de mort. Del valor dels béns se n'han de deduir els deutes de l'herència, les despeses de darrera malaltia i d'enterrament o incineració del causant, i l'import de les llegítimes, inclosa la de l'hereu que sigui legitimari.
2. La valoració dels béns i dels deutes s'ha de referir al moment de la mort del causant i s'han de descomptar del valor dels béns els gravàmens que els afectin, llevat dels drets de garantia.

Article 427-42*Llegats reduïbles*

- Són reduïbles per quarta falcídia o quota hereditària mínima els llegats a càrrec de l'hereu que pretén retenir-la, incloent-hi els prelllegats ordenats al seu favor. Tanmateix, s'exclouen de reducció els llegats

de deute propi del testador, els ordenats a favor dels legitimaris en concepte de llegítima o imputables a aquesta en la part que la cobreixin, els d'aliments i els que el testador ha ordenat que es compleixin íntegrament. Tampoc no es redueixen les donacions per causa de mort i les atribucions particulars en pacte successori.

Article 427-43

Imputació i compatibilitat amb altres drets

1. S'imputa a la quarta falcídia o quota hereditària mínima tot el que s'atribueix a l'hereu en la successió, estimat en el moment de la mort del causant, incloent-hi el que obté per via de substitució vulgar, per dret d'acréixer o per absorció de llegats ineficaces, però no els prelllegats atorgats pel testador al mateix hereu, sens perjudici que es puguin reduir, si escau. Tampoc no s'hi imputen les donacions per causa de mort ni les atribucions particulars en pacte successori.
2. Si l'hereu és legitimari, té dret a quarta falcídia o quota hereditària mínima, a més de dret a la llegítima.
3. Si l'hereu és fiduciari, té dret a quarta trebel·liànica o quota lliure respecte a la part d'herència fideïcomesa i a quarta falcídia o quota hereditària mínima respecte a la part lliure de fideïcomís però gravada amb llegats, sense que el que rebí per la primera s'imputi a la segona.

Article 427-44

Extinció de la quarta falcídia o quota hereditària mínima

1. El dret a detreure la quarta falcídia o quota hereditària mínima s'extingeix per renúncia expressa o tàcita, que s'entén produïda si l'hereu gravat, sabent que la pot detreure, lliura o compleix íntegrament els llegats excessius sense reducció.
2. Si els legataris, perquè hi estaven facultats, han pres ells mateixos possessió dels llegats, el dret de l'hereu a demanar la reducció caduca al cap de quatre anys de la mort del causant, sempre que hagi pres inventari d'acord amb el que estableix l'article 426-20.

Article 427-45

Ordre i pràctica de la reducció

1. La reducció dels llegats, tant pel fet d'ésser excessius com per raó de quarta falcídia o quota hereditària mínima, es fa respectant l'ordre que ha establert el causant o, si no l'ha establert, en proporció a llur valor.
2. Els legataris poden evitar la reducció abonant-ne l'import, en diners, a l'hereu.
3. La reducció de llegats no comporta per ella mateixa cap assentament en el Registre de la Propietat, sens perjudici, si escau, de l'anotació preventiva de demanda.

Capítol VIII

Les disposicions modals

Article 428-1

Mode successori

1. El mode permet al causant imposar a l'hereu i al legatari, o a llurs substituïts, una càrrega, una destinació o una limitació, que, per la finalitat a què respon, no atribueix altres drets que el de demanar-ne el compliment, sense que redundi en profit directe de qui el pot demanar.

2. Si el causant atribueix, a favor d'una persona o persones determinades, qualsevol dret diferent del de demanar el compliment del mode, s'entén que ha disposat un llegat o una altra disposició per causa de mort, i no pas un mode, encara que el causant empri aquesta expressió.

3. En cas de dubte sobre si el testador ha imposat una condició o un mode, o una simple recomanació, es dóna preferència, respectivament, al mode o a la recomanació.

4. Les normes dels llegats s'apliquen també als modes si llur naturalesa ho permet.

Article 428-2

Compliment del mode

Poden exigir el compliment dels modes:

- a) El marmessor.
- b) L'hereu, respecte al mode imposat a altres partícips en l'herència.
- c) El legatari gravat amb un llegat subjecte a mode.
- d) El cohereu o col·legatari, respecte als modes imposats a tots o a determinats cohereus i col·legataris.
- e) Els òrgans administratius corresponents, les entitats assistencials i les fundacions i associacions interessades, respecte als modes amb finalitats d'interès general.
- f) Les persones que el testador hagi nomenat amb aquesta finalitat.

Article 428-3

Disposicions per sufragis i obres pies

1. Si el causant destina una part dels seus béns a sufragis i obres pies, indeterminadament i sense especificar-ne l'aplicació, la persona gravada els ha de vendre i ha de lliurar la meitat de l'import a la confessió religiosa a la qual pertanyia el causant, per als dits sufragis i per a atendre les seves necessitats, i l'altra meitat, a la Generalitat de Catalunya, perquè els apliqui a entitats o a finalitats assistencials del municipi o la comarca del darrer domicili del testador a Catalunya.

2. Si el causant destina els béns a favor dels pobres en general, els béns o llur import s'han de lliurar a la Generalitat de Catalunya, perquè els apliqui a entitats o a finalitats assistencials del municipi o la comarca del darrer domicili del testador a Catalunya.

Article 428-4

Garanties de compliment del mode

1. El testador pot assegurar el compliment dels modes facultant els marmessors per a complir-los, o mitjançant caucions de compliment, sancions a l'obligat o altres mesures adequades.

2. S'entén que no s'ha ordenat pròpiament un mode si el testador en vol garantir el compliment mitjançant una condició suspensiva de la institució d'hereu o del llegat.

3. El testador pot imposar un fideïcomís a l'hereu instituït o al legatari gravat amb un mode per al cas que aquest sigui incomplert per causes imputables a la persona gravada amb la disposició modal.

4. L'incompliment d'un mode imposat a un legatari per culpa seva faculta la persona gravada amb el llegat per a demanar la restitució del seu objecte, si es demostra que el compliment del mode va ésser un motiu determinant del llegat. La restitució obliga qui rep el bé a complir el mode, llevat que sigui personalíssim.

5. A la persona gravada amb un mode encara no complert per culpa seva que exerceixi qualsevol acció fonamentada en el seu caràcter d'hereu o legatari, se li pot oposar, amb la finalitat de suspendre l'exercici de l'acció, l'excepció de mode no complert.

Article 428-5

Mode impossible o il·lícit

1. El mode de compliment impossible o il·lícit es té per no ordenat, però sense que això impliqui la ineffectivitat de la institució d'hereu o del llegat gravats amb el mode, llevat que el seu compliment fos el motiu determinant de la institució.
2. No es considera que el mode sigui de compliment impossible si es pot assolir la mateixa finalitat que perseguia el testador encara que en un grau inferior o en termes diferents dels que havia ordenat. En aquest cas, a instància de la persona gravada amb el mode o de qualsevol de les persones legitimades per a demanar-ne el compliment, l'autoritat judicial competent pot decretar, en procediment de jurisdicció voluntària, la commutació o la conversió del mode.
3. En els modes ordenats per al compliment de finalitats d'interès general, la commutació o la conversió ha d'ésser acordada pels òrgans administratius competents.
4. Es pot demanar la commutació o la conversió si el compliment del mode en els termes establerts pel testador comporta greus dificultats o si, modificant-ne el compliment, es pot assolir una utilitat més gran.

Article 428-6

Prohibicions de disposar en el testament

1. Les prohibicions o limitacions de disposar impliquen una minva de la facultat dispositiva dels béns i únicament són eficaces si són temporals.
2. Les prohibicions de disposar no poden excedir la durada de la vida d'una persona física determinada o, altrament, els trenta anys.
3. Si no s'ha fixat un termini per a la prohibició de disposar, s'entén que dura tota la vida de la persona gravada i que afecta tant els actes onerosos com els actes gratuïts fets entre vius.
4. Si la prohibició de disposar està condicionada a l'autorització d'una o diverses persones, perd eficàcia quan aquella o totes moren, renuncien o esdevenen incapaces, llevat que la voluntat del causant sigui una altra.
5. En qualsevol cas, l'afectat per la prohibició de disposar pot sol·licitar autorització judicial per a disposar si hi concorre una causa justa sobrevinguda.
6. Les simples recomanacions de no disposar no tenen eficàcia jurídica.

Capítol IX Els marmessors

Article 429-1

Nomenament

1. El causant pot nomenar un o més marmessors universals o particulars perquè, en nom propi i en interès d'altri i investits de les facultats corresponents, executin respecte a la seva successió els encàrrecs que els hagi conferit.

2. El causant pot nomenar marmessors substituïts i facultar els nomenats per a designar-los. Aquesta designació s'ha de fer en escriptura pública.
3. Els marmessors no poden delegar llurs funcions si no hi han estat facultats.

Article 429-2

Pluralitat de marmessors

1. Si han estat nomenats una pluralitat de marmessors, llevat que el causant disposi una altra cosa, s'entén que han estat nomenats mancomunadament i han d'actuar per majoria. En els casos d'urgència evident, en pot actuar un de sol, sota la seva responsabilitat, però n'ha de donar compte immediatament als altres.
2. Si es produeixen vacants, els marmessors que resten assumeixen les funcions i les facultats dels que manquen.

Article 429-3

Capacitat i legitimació

1. Pot ésser marmessor qualsevol persona amb capacitat per a obligar-se.
2. Poden ésser marmessors l'hereu, el legatari, les altres persones afavorides per la successió i els qui en cada moment exerceixin un determinat càrrec.

Article 429-4

Acceptació, excusa i renúncia

1. El càrrec de marmessor és voluntari, però una vegada acceptat, encara que sigui tàcitament, l'acceptant no es pot excusar de continuar en l'exercici del càrrec sense una causa justa apreciada pel jutge.
2. Si el designat com a marmessor, un cop requerit notarialment per algun hereu o per una persona interessada en l'herència, no accepta el càrrec davant notari dins del mes següent a la notificació, s'entén que hi renuncia.
3. La renúncia del marmessor al càrrec o l'excusa justificada per a no continuar exercint-lo no impliquen la pèrdua del que el causant hagi disposat a favor seu a títol d'herència o de llegat, llevat que el causant ho imposi expressament.

Article 429-5

Retribució

1. Si el causant no ordena una retribució determinada o que l'exercici del càrrec sigui gratuït, els marmessors universals tenen dret a percebre el 5% del valor de l'actiu hereditari líquid i els particulars que siguin comptadors partidors el 2% d'aquest valor o dels béns objecte de partició. Si la marmessoria és exercida professionalment, els honoraris que es meritin per la prestació de serveis s'imputen a aquest percentatge.
2. Els llegats o les altres disposicions a favor dels marmessors no s'imputen a llur retribució, llevat que el causant disposi una altra cosa.
3. Si hi ha diversos marmessors universals o comptadors partidors, la retribució correspon per parts iguals als que hagin exercit el càrrec. Si l'exerceixen successivament, han d'ésser retribuïts en proporció a llur activitat.
4. Al marmessor que accedeix al càrrec per revelació de la confiança i que ja ha percebut una retribució en concepte d'hereu de confiança, no li'n correspon per la condició de marmessor.

Article 429-6*Despeses de la marmessoria*

1. Totes les despeses judicials o extrajudicials originades per l'actuació dels marmessors són a càrrec de l'herència.
2. Els marmessors tenen dret al reemborsament de les despeses causades per l'exercici de llur funció.

Article 429-7*Marmessor universal*

1. Són marmessors universals les persones que reben del causant l'encàrrec de lliurar l'herència en la seva universalitat a persones designades per ell, o de destinar-la a les finalitats expressades en el testament o en la confiança revelada.
2. El nomenament de marmessor universal substitueix la manca d'institució d'hereu en el testament, sigui quina sigui la destinació de l'herència.
3. La marmessoria universal pot ésser de realització dinerària de tota l'herència o d'una part d'aquesta, o de lliurament directe del romanent de béns hereditaris, d'acord amb el que ordeni el causant o s'infereixi del testament.
4. En cas de dubte, s'entén que la marmessoria universal és de lliurament directe del romanent.

Article 429-8*Facultats del marmessor universal*

1. El marmessor universal està facultat per a possessionar-se de l'herència i administrar-la igual que tot hereu, disposar dels seus béns amb l'abast que estableixen els articles 429-9 i 429-10 i fer els actes necessaris per a complir la seva comesa i les disposicions del testament.
2. El marmessor universal està legitimat processalment per a actuar en tots els litigis o les qüestions que se suscitin sobre els béns hereditaris, els fins de la marmessoria i la validesa del testament, el codicil, la memòria testamentària o el pacte successori, i per a interpretar-los.
3. Els marmessors universals han de prendre inventari de l'herència en el termini d'un any a comptar de l'acceptació del càrrec.
4. El causant pot reduir i limitar les facultats dels marmessors universals que estableixen aquest article i els articles 429-9 i 429-10, i també les pot ampliar amb altres que no siguin contràries a la llei.

Article 429-9*Marmessoria universal de realització d'herència*

1. La marmessoria universal de realització d'herència faculta el marmessor per a:
 - a) Alienar a títol oneros els béns de l'herència.
 - b) Cobrar crèdits i cancel·lar-ne les garanties.
 - c) Retirar dipòsits de tota classe.
 - d) Pagar deutes i càrregues hereditaris i els impostos causats per la successió.
 - e) Complir els llegats i altres disposicions testamentàries.
 - f) Demanar el compliment dels modes.
 - g) Pagar les llegendes.
 - h) En general, fer tots els actes que calguin per a la realització dinerària dels béns de l'herència.
2. El marmessor ha de donar als diners obtinguts la inversió o la destinació ordenades pel causant.

Article 429-10*Marmessoria universal de lliurament directe de romanent de béns*

La marmessoria universal de lliurament directe de romanent de béns hereditaris faculta el marmessor per a:

- a) Pagar deutes i càrregues hereditaris i els impostos causats per la successió.
- b) Complir els llegats i altres disposicions testamentàries.
- c) Demanar el compliment dels modes.
- d) Pagar les llegendes.
- e) Efectuar els actes de realització dinerària que estableix l'article 429-9 en la mesura necessària per a fer els pagaments a què fan referència les lletres a a d i els de les despeses corresponents. La impugnació d'aquests actes dispositius no n'afecta la validesa enfront de tercers adquirents de bona fe.
- f) Si no hi ha comptador partidori, practicar la participació de l'herència.

Article 429-11*Destinació de l'herència a sufragis o als pobres*

1. Si el causant deixa l'herència per a sufragis o als pobres, han de complir l'encàrrec les persones designades pel testador o, a manca d'aquestes, la confessió religiosa legalment reconeguda de què es tracti o la Generalitat de Catalunya, respectivament.
2. Si el causant que deixa l'herència per a sufragis o als pobres no especifica com s'han d'aplicar els béns o llur import, s'han d'observar les regles de l'article 428-3.
3. Si el causant no ordena res sobre els encàrrecs relatius a l'herència deixada per a sufragis o als pobres, aquests encàrrecs s'han d'executar d'acord amb les normes de la marmessoria universal de realització d'herència, que en aquest cas és gratuïta.

Article 429-12*Marmessor particular*

1. Són marmessors particulars els que, havent-hi hereu, han de complir un encàrrec o més relatius a l'herència o executar disposicions testamentàries o de l'heretament.
2. El marmessor designat amb el simple encàrrec de prendre possessió de l'herència i de lliurar-la íntegrament a l'hereu instituït té la consideració de marmessor particular, encara que el causant el qualifiqui d'universal.
3. Els marmessors particulars exerceixen totes les funcions que els ha conferit el causant que no siguin contràries a la llei, amb les facultats que aquest els atribueixi i que siguin necessàries per a complir-les.
4. Si el causant no els ha conferit cap encàrrec, els marmessors particulars han de tenir cura de l'enterrament o la incineració, dels funerals i sufragis piadosos, de la destinació dels òrgans o del cos i de demanar el compliment dels modes que hagi ordenat el causant.

Article 429-13*Compliment de l'encàrrec*

1. Els marmessors han de complir llur encàrrec dins els terminis i les prorroques que fixin el testament, el codicil o l'heretament. Els hereus, de comú acord, poden ampliar els dits terminis i prorroques.

2. Si no s'ha fixat un termini per a complir l'encàrrec i els marmessors no l'han complert dins d'un any a comptar de l'acceptació del càrrec, qualsevol dels interessats pot sol·licitar a l'autoritat judicial que siguin requerits perquè el compleixin en el termini que es fixi amb sanció de caducitat del càrrec i sens perjudici de les responsabilitats que resultin de la demora.

3. Els marmessors particulars que siguin comptadors partidors han de fer la partició en el termini d'un any a comptar del moment en què hi siguin requerits, si han acabat els litigis promoguts sobre la validesa o la nul·litat del testament o el codicil, si s'escauen.

4. El termini que el causant fixa al marmessor perquè compleixi l'encàrrec no pot excedir els trenta anys o, si el fixa amb relació a la vida de determinades persones, no pot excedir els límits dels fideïcomisos.

5. Els marmessors universals i els particulars han de retre comptes als hereus, als afavorits o, si han de destinar els béns o diners a finalitats d'interès públic o general, a l'autoritat judicial, encara que el causant els n'hagi dispensat.

Article 429-14

Cessament

Els marmessors cessen en llur càrrec per mort, per impossibilitat d'exercir-lo, per excusa, per incapacitat sobrevinguda o per remoció fonamentada en una conducta dolosa o greument negligent. També cessen en haver complert l'encàrrec i per haver transcorregut el termini que tenien per a complir-lo.

Article 429-15

Finalització de l'encàrrec

1. Si no resta cap marmessor ni cap substituït en l'exercici del càrrec i no s'ha complert encara totalment la missió o l'encàrrec dels marmessors universals, o els encàrrecs atribuïts als particulars, qualsevol dels interessats en la successió pot sol·licitar a l'autoritat judicial que, si ho creu procedent, designi un o més marmessors datius amb les mateixes funcions i facultats que els marmessors testamentaris.

2. Sens perjudici del que estableix l'apartat 1, si la marmessoria acaba abans que s'hagi complert l'encàrrec o la missió, el compliment incumbeix a l'hereu.

TÍTOL III

La successió contractual i les donacions per causa de mort

Capítol I

Els pactes successoris

Secció primera

Disposicions generals

Article 431-1

Concepte de pacte successori

1. En pacte successori, dues o més persones poden convenir la successió per causa de mort de qualsevol d'elles, mitjançant la institució d'un o més hereus i la realització d'atribucions a títol particular.

2. Els pactes successoris poden contenir disposicions a favor dels atorgants, fins i tot de manera recíproca, o a favor de tercers.

Article 431-2

Atorgants

Hom pot atorgar pactes successoris només amb les persones següents:

- a) El cònjuge o futur cònjuge.
- b) La persona amb qui conviu en unió estable de parella.
- c) Els parents en línia directa sense limitació de grau, o en línia col·lateral dins del quart grau, en ambdós casos tant per consanguinitat com per afinitat.
- d) Els parents per consanguinitat en línia directa o en línia col·lateral, dins del segon grau, de l'altre cònjuge o convivent.

Article 431-3

Terceres persones no atorgants

1. Les persones no atorgants d'un pacte successori a favor de les quals s'ha fet un heretament o una atribució particular no adquireixen cap dret a la successió fins al moment de la mort del causant.

2. Les disposicions a favor de tercers esdevenen ineficaces si l'afavorit premor al causant, llevat que el pacte successori disposi una altra cosa.

Article 431-4

Capacitat

Els atorgants d'un pacte successori han d'ésser majors d'edat i gaudir de capacitat d'obrar plena. Tanmateix, si un atorgant d'un pacte successori té només la condició d'afavorit i no li és imposada cap càrrega, pot consentir en la mesura de la seva capacitat natural o per mitjà dels seus representants legals o amb l'assistència del seu curador.

Article 431-5

Objecte del pacte successori

1. En pacte successori, es pot ordenar la successió amb la mateixa amplitud que en testament. Els atorgants hi poden fer heretaments i atribucions particulars, fins i tot d'usdefruit universal, i subjectar les disposicions, tant si es fan a favor d'ells com de tercers, a condicions, substitucions, fideïcomisos i reversions. També s'hi poden designar marmessors, administradors i comptadors partidors.

2. La renúncia a drets successoris només s'admet en els casos expressament previstos per aquest codi.

Article 431-6

Càrregues i finalitat del pacte successori

1. En pacte successori, es poden imposar càrregues als afavorits, que hi han de figurar expressament. Si escau, també s'hi ha de fer constar, si té caràcter determinant, la finalitat que es pretén assolir amb l'atorgament del pacte i les obligacions que les parts assumeixen a aquest efecte.

2. Les càrregues poden consistir, entre d'altres, en la cura i atenció d'algun dels atorgants o de tercers, i la finalitat, també entre d'altres, en el manteniment i la continuïtat d'una empresa familiar o en la transmissió indivisa d'un establiment professional.

Article 431-7

Forma del pacte successori

1. Els pactes successoris, perquè siguin vàlids, s'han d'atorgar en escriptura pública, que no cal que sigui de capítols matrimonials. L'escriptura de

pacte successori pot contenir també estipulacions pròpies d'un protocol familiar i altres estipulacions no successòries, però no disposicions d'última voluntat.

2. En els pactes successoris atorgats amb caràcter preventiu o que contenen reserva per a disposar o donar, s'ha de fer constar l'hora de l'atorgament.

3. Els atorgants d'un pacte successori que no siguin causants de la successió futura poden delegar en poder especial la compareixença a l'acte de formalització del pacte, sempre que l'escriptura pública d'apoderament reculli el contingut complet de llur voluntat.

Article 431-8

Publicitat dels pactes successoris

1. Els pactes successoris s'han de fer constar en el Registre d'Actes de Darrera Voluntat en la forma, en el termini i amb l'abast que estableix la normativa que el regula. Amb aquesta finalitat, el notari que autoritza l'escriptura que els conté ha de fer la comunicació procedent.

2. Els heretaments i les atribucions particulars ordenats en pacte successori es poden fer constar en el Registre de la Propietat, en vida del causant, per mitjà de nota al marge de la inscripció dels béns immobles inclosos en l'heretament i que no hagin estat transmesos de present o dels béns immobles que siguin objecte d'una atribució particular.

3. Si els heretaments o atribucions particulars inclouen o tenen per objecte accions nominatives o participacions socials, es poden fer constar, en vida del causant, en els respectius assentaments del llibre registre d'accions nominatives o del llibre registre de socis.

4. Si la finalitat d'un pacte successori és el manteniment i la continuïtat d'una empresa familiar, se'n pot fer constar l'existència en el Registre Mercantil amb l'abast i de la manera que la llei estableix per a la publicitat dels protocols familiars, sens perjudici que hi constin, a més, les clàusules estatutàries que hi facin referència.

Article 431-9

Nul·litat dels pactes successoris i llurs disposicions

1. Són nuls els pactes successoris que no corresponen a cap dels tipus que estableix aquest codi, els atorgats per persones no legitimades, o bé sense observar els requisits legals de capacitat i de forma, i els atorgats amb engany, violència o intimidació greu.

2. Són nul·les les disposicions en pacte successori que s'han atorgat amb violència, intimidació greu, engany o error en la persona o en l'objecte. També ho són les que s'han atorgat amb error en la finalitat o els motius, si l'error és excusable i resulta del mateix pacte que l'atorgant que ha comès l'error no hauria atorgat la disposició si se n'hagués adonat.

3. Els pactes successoris i llurs disposicions no es poden impugnar en cap cas per causa de preterició ni revocar per supervivència o supervenció de fills, sens perjudici del dret dels legitimaris a reclamar llur llegítima.

Article 431-10

Acció de nul·litat

1. Abans de l'obertura d'una successió convinguda en pacte successori, només estan legitimats per a exercir l'acció de nul·litat els atorgants del pacte. Si la causa de nul·litat és la manca de capacitat o

l'existència d'un vici del consentiment en l'atorgament del pacte o d'alguna disposició d'aquest, només està legitimada la part que ha incorregut en la manca de capacitat o ha patit el vici, que pot actuar, si escau, per mitjà dels seus representants legals.

2. L'acció de nul·litat per manca de capacitat o per vici del consentiment caduca al cap de quatre anys a comptar del moment en què la persona legitimada recupera la capacitat o en què el vici desapareix. En cas d'error, el termini compta des de l'atorgament del pacte.

3. Un cop oberta la successió, si no ha transcorregut el termini de caducitat que fixa l'apartat 2 o si hi concorre una altra causa de nul·litat, estan legitimats per a exercir l'acció les persones a qui pot beneficiar la declaració de nul·litat. En aquest cas, l'acció caduca al cap de quatre anys de la mort del causant.

Article 431-11

Conseqüències de la nul·litat

La nul·litat d'una disposició convinguda en pacte successori no determina la nul·litat de les altres disposicions fetes pel mateix atorgant o pels altres atorgants, llevat que es tracti de disposicions corespectives o que del context del pacte resulti que la disposició no hauria estat feta sense la disposició declarada nul·la.

Article 431-12

Modificació i resolució de mutu acord

1. El pacte successori i les disposicions que conté es poden modificar i deixar sense efecte mitjançant acord dels atorgants formalitzat en escriptura pública. La facultat de modificar i resoldre els pactes successoris de mutu acord s'extingeix després de la mort de qualsevol dels atorgants.

2. Si a l'atorgament del pacte successori han concorregut més de dues persones, per a modificar-lo o resoldre'l, només cal el consentiment d'aquelles a les quals afecta la modificació o la resolució.

3. Per a consentir els actes de modificació o resolució d'un pacte successori, s'ha de tenir capacitat d'obrar plena, llevat que es tracti d'una modificació que afavoreixi un atorgant menor o incapaç, cas en el qual s'aplica el que estableix l'article 431-4.2.

4. Si el pacte successori s'ha atorgat en capítols matrimonials, per a modificar-lo o resoldre'l, s'apliquen les regles sobre modificació o resolució d'aquests.

Article 431-13

Revocació per indignitat

1. L'atorgant d'un pacte successori que sigui futur causant de la successió pot, per la seva sola voluntat, revocar les disposicions fetes a favor d'una persona que hagi incorregut en alguna causa d'indignitat successòria.

2. La facultat de revocar caduca al cap d'un any comptat des del moment en què el causant coneix o pot conèixer raonablement la causa d'indignitat.

3. Si el causant mor sense haver pogut exercir l'acció o abans que caduqui el termini per a exercir-la, les persones legitimades per a fer valer les causes d'indignitat d'acord amb l'article 412-6 poden impugnar les disposicions a favor de l'indigne en el termini que fixa l'article 412-7.

4. La revocació per indignitat deixa sense efecte les disposicions corespectives fetes per l'indigne o les

càrregues o obligacions assumides per aquest, si tenia la condició d'atorgant del pacte successori.

Article 431-14

Revocació per voluntat unilateral

1. Els atorgants d'un pacte successori poden revocar unilateralment el pacte o, si escau, les disposicions que conté:

- a) Per les causes pactades expressament.
- b) Per incompliment de les càrregues imposades a l'afavorit.
- c) Per impossibilitat de compliment de la finalitat que va ésser determinant del pacte o d'alguna de les seves disposicions.
- d) Per l'esdeveniment d'un canvi substancial, sobrevingut i imprevisible de les circumstàncies que en van constituir el fonament.

2. La facultat de revocació caduca al cap de quatre anys comptats des del moment en què es va produir el fet determinant d'aquesta.

Article 431-15

Exercici de la facultat de revocació

1. La voluntat unilateral de revocar el pacte successori o les seves disposicions s'ha de manifestar en escriptura pública i s'ha de notificar als altres atorgants del pacte.

2. La persona afectada per la revocació s'hi pot oposar en forma autèntica en el termini d'un mes a comptar de la recepció de la notificació. Si no s'hi oposa, el pacte o la disposició resten sense efecte.

3. Si la persona afectada per la revocació s'hi oposa o si se'n desconeix el parador, o si no ha estat possible la notificació, l'acció de revocació s'ha d'exercir davant l'autoritat judicial competent del seu domicili en el termini d'un any a comptar de l'oposició o de l'atorgament de l'escriptura de revocació.

Article 431-16

Efectes de la revocació

1. Si el pacte successori va comportar la transmissió de present d'un o més béns a la persona instituïda o afavorida, la seva revocació produeix, a manca de disposicions adoptades per mitjà d'un pacte reversional, els efectes propis de la revocació de donacions.

2. En cas de revocació del pacte o d'una disposició per impossibilitat de compliment de la finalitat o per canvi de circumstàncies, la part que ha complert càrregues o obligacions que han produït un enriquiment en l'altra part ha d'ésser degudament compensada.

Article 431-17

Incidència de crisis matrimonials o de convivència

1. La nul·litat del matrimoni, la separació matrimonial i el divorci, o bé l'extinció d'una unió estable de parella, de qualsevol dels atorgants no altera l'eficàcia dels pactes successoris, llevat que s'hagi pactat una altra cosa.

2. Com a excepció al que estableix l'apartat 1, els heretaments o les atribucions particulars fetes a favor del cònjuge o del convivent en unió estable de parella, o dels parents d'aquests, esdevenen ineficaces en els supòsits que regula l'article 422-13.1 i 2, llevat que s'hagi convingut el contrari o això resulti del context del pacte.

Secció segona Els heretaments

Article 431-18

Concepte d'heretament

1. L'heretament o pacte successori d'institució d'hereu confereix a la persona o persones instituïdes la qualitat de successors universals de l'heretant amb caràcter irrevocable, sens perjudici dels supòsits que regulen els articles 431-13, 431-14 i 431-21.

2. La qualitat d'hereu conferida en heretament és inalienable i inembargable.

Article 431-19

Heretament simple i cumulatiu

1. L'heretament és simple si només atribueix a la persona instituïda la qualitat d'hereva de l'heretant i no perd aquest caràcter encara que l'heretant també faci donació de present de béns concrets a la persona instituïda.

2. L'heretament és cumulatiu si, a més de conferir la qualitat d'hereu de l'heretant, atribueix a la persona instituïda tots els béns presents de l'heretant i no perd aquest caràcter encara que l'heretant excolgui béns concrets de l'atribució de present.

3. L'heretament cumulatiu no es presumeix mai i s'ha de pactar de manera expressa.

Article 431-20

Heretament mutual

1. L'heretament és mutual si conté una institució recíproca d'hereu entre els atorgants a favor del que sobrevisqui.

2. En els pactes successoris que contenen heretaments mutuels, es pot pactar que, quan el supervivent mori, els béns heretats facin trànsit a altres persones. L'elecció de l'hereu o hereus successius es pot encomanar al supervivent d'acord amb el que estableixen els articles 424-1 a 424-4.

Article 431-21

Heretament preventiu

1. L'heretament es pot pactar amb caràcter preventiu, cas en el qual és revocable unilateralment per mitjà d'un testament posterior, que ha d'ésser necessàriament notarial i obert, o un nou pacte successori.

2. La revocació unilateral de l'heretament preventiu, perquè sigui eficaç, s'ha de notificar notarialment als altres atorgants del pacte successori, llevat que els atorgants hagin dispensat el compliment d'aquest requisit.

3. El caràcter preventiu de l'heretament no es presumeix mai i s'ha de pactar de manera expressa, deixant-ne clara la revocabilitat.

Article 431-22

Reserva per a disposar i assignacions a les llegendes

1. L'heretant es pot reservar, per a disposar-ne lliurement en donació, codicil, memòria testamentària o un altre pacte successori, els béns, les quantitats de diners o la part alíquota del seu patrimoni que estableixi en l'heretament.

2. L'heretant pot assignar al pagament de llegendes béns o diners, que s'exclouen de l'heretament. L'assignació no atribueix als legítims cap dret durant la vida de l'heretant, però, si aquest mor sense

haver-los atribuït els béns o quantitats assignats, els legítimaris els adquireixen íntegrament encara que excedeixin l'import del que per llegítima els correspon.

Article 431-23

Eficàcia revocatòria

1. L'heretament vàlid revoca el testament, el codicil, la memòria testamentària i la donació per causa de mort anteriors al seu atorgament, encara que hi siguin compatibles.
2. Les disposicions per causa de mort posteriors a l'heretament només són eficaces si l'heretament era preventiu o en la mesura que ho permeti la reserva per a disposar.

Article 431-24

Transmissibilitat de la qualitat d'hereu

1. Si l'hereu instituït en heretament premor al causant, l'heretament esdevé ineficaç, excepte que s'hagi convingut altrament i en els supòsits que regula aquest article.
2. A manca d'una disposició expressa en contra, si l'hereu instituït en heretament és descendent del causant i premor a aquest deixant descendents cridats a la seva herència, transmet a aquests la seva qualitat d'hereu contractual, de la mateixa manera en què siguin els seus hereus. Si hi ha diversos fills o descendents hereus de l'hereu premort abintestat, l'heretant en pot escollir un, en escriptura pública irrevocable o en testament, com a substituït en l'heretament.
3. En l'heretament cumulatiu, els béns rebuts de present per l'hereu premort són transmesos als seus successors, llevat que s'hagi estipulat un pacte reversional. Respecte als béns no transmesos en vida per l'heretant, s'aplica a aquest heretament el que estableixen els apartats 1 i 2.

Article 431-25

Efectes de l'heretament en vida de l'heretant

1. L'heretament simple, i també el cumulatiu respecte als béns exceptuats de l'adquisició de present i als adquirits posteriorment per l'heretant, no limiten la facultat d'aquest per a disposar dels seus béns a títol oneros entre vius.
2. Si la finalitat de l'heretament és el manteniment o la continuïtat d'una empresa familiar o d'un establiment professional, es pot convenir que llur transmissió onerosa, o la de les accions o participacions socials que la representin, i també la renúncia al dret de subscripció preferent, s'hagi de fer amb el consentiment exprés de la persona instituïda, si és atorgant del pacte successori, o de tercers. També es poden establir normes sobre l'administració de l'empresa o l'establiment per l'heretant o l'hereu, que es poden incloure en els estatuts socials de l'empresa familiar i publicar en el Registre Mercantil.
3. L'heretant només pot disposar dels seus béns a títol gratuït amb el consentiment exprés de l'hereu, excepte si ho fa amb la finalitat de satisfer llegítimes o en la quantia superior que s'hagi fixat en l'heretament, i per a fer liberalitats d'ús. S'aplica la mateixa limitació per a la constitució de censos, censals o rendes vitalícies.
4. L'hereu instituït pot impugnar els actes dispositius en la mesura que es puguin considerar atorgats en dany o en frau de l'heretament, fins i tot en vida de l'heretant.

Article 431-26

Responsabilitat de l'hereu pels deutes de l'heretant

1. L'hereu instituït en heretament només respon dels deutes de l'heretant anteriors a l'heretament amb els béns transmesos de present i tan bon punt feta l'excussió dels béns i dels drets que l'heretant s'hagi reservat. Els creditors per aquests deutes són preferents als creditors de l'hereu.
2. Respecte als deutes posteriors a l'heretament, l'hereu no respon, en vida de l'heretant, amb els béns adquirits de present en virtut del mateix heretament, ni amb els seus béns propis. Un cop mort l'heretant, l'hereu pot excloure de responsabilitat els dits béns si s'acull al benefici d'inventari dins del termini i en la forma que estableix l'article 461-15.

Article 431-27

Pacte reversional

1. El pacte reversional produeix efectes en complir-se l'eventualitat prevista, de manera que retornen a l'heretant els béns transmesos o llurs subrogats, però sense obligació de restituir els fruits percebuts.
2. Si no s'ha previst l'abast de la reversió, s'entén que ha estat establerta per al cas que l'hereu premori a l'heretant sense deixar fills.
3. El pacte reversional no impedeix a l'hereu de reclamar la llegítima que li pugui correspondre.
4. La reversió pactada a favor de l'heretant no s'entén als seus hereus si no s'ha pactat expressament. La reversió pactada a favor de qualsevol altra persona resta sotmesa a les regles sobre l'herència fideïcomesa i no en pot ultrapassar els límits.
5. L'heretant pot deixar sense efecte, en qualsevol moment i unilateralment, el pacte reversional. S'entén que l'ha deixat sense efecte si, en escriptura pública, confirma com a lliure l'heretament o renuncia a la reversió.

Article 431-28

Efectes de l'heretament a l'obertura de la successió

1. Un cop mort l'heretant, l'hereu instituït en heretament no pot repudiar l'herència, llevat que es tracti d'una persona no atorgant del pacte, però pot gaudir del benefici d'inventari si manifesta aquesta voluntat dins del termini i la forma que estableix l'article 461-15. El temps s'ha de comptar des de la mort de l'heretant.
2. Els béns o la part dels béns que l'heretant es va reservar per a disposar i que no hagi transmès entre vius o per causa de mort s'incorporen a l'heretament.
3. Si l'heretament és cumulatiu, l'hereu, quan mor l'heretant, adquireix els béns exceptuats de l'adquisició de present i els adquirits per l'heretant després de l'atorgament de l'heretament.

Secció tercera

Pactes successoris d'atribució particular

Article 431-29

Modalitats

1. En pacte successori, es poden convenir atribucions particulars, a favor d'un dels atorgants o de tercers. Els atorgants poden convenir també atribucions particulars recíproques a favor del que sobreviui.
2. Les atribucions particulars en pacte successori es poden fer amb caràcter preventiu, aplicant el que estableix l'article 431-21.

3. Si en el pacte successori d'atribució particular hi ha transmissió de present de béns, l'acte es considera donació.

Article 431-30

Efectes de les atribucions particulars

1. El causant que atorga en pacte successori una atribució particular només pot disposar dels béns que en són objecte amb el consentiment exprés de l'afavorit o, si aquest no és part del pacte, amb el dels altres atorgants.
2. Si el bé atribuït es perd o es deteriora per causa imputable al causant o aquest l'aliena o el grava contravenint al que estableix l'apartat 1, l'afavorit en pot exigir a l'hereu el valor, llevat, en cas de deteriorament o de gravamen, que l'hereu estigui en condicions de complir en els termes convinguts.
3. En cas de premoriència de l'afavorit al causant, s'aplica el que estableix l'article 431-24.1.
4. En morir el causant, l'afavorit amb una atribució particular fa seus els béns independentment que l'hereu accepti l'herència i en pot prendre possessió per ell mateix.
5. A manca del que s'hagi convingut sobre les atribucions particulars, s'hi apliquen les normes dels llegats, en allò en què siguin compatibles amb llur naturalesa irrevocable.

Capítol II

Les donacions per causa de mort

Article 432-1

Donacions per causa de mort

1. Són donacions per causa de mort les disposicions de béns que el donant, en consideració a la seva mort, atorga en forma de donació acceptada pel donatari en vida seva, sense que el donant resti vinculat personalment per la donació.
2. Les donacions atorgades amb la condició suspensiva que el donatari sobrevisqui al donant tenen el caràcter de donacions per causa de mort i estan subjectes al règim jurídic d'aquestes, sens perjudici de les disposicions en matèria de pactes successoris.
3. La transmissió de la propietat de la cosa donada se supedita al fet que la donació sigui definitivament ferma, llevat que la voluntat de les parts sigui de transmissió immediata, amb reserva d'usdefruit pel donant o sense, sota la condició resolutòria de revocació o premoriència del donatari.

Article 432-2

Dret aplicable

1. Les donacions per causa de mort no poden ésser universals i es regeixen per les normes dels llegats relatives a:
 - a) La inhabilitat i la indignitat successòries del donatari.
 - b) El dret d'acréixer entre els donataris
 - c) La possibilitat de substitució vulgar del donatari.
 - d) Les condicions, els modes, les substitucions, els fideïcomisos i les altres càrregues imposats al donatari.
 - e) La pèrdua posterior dels béns donats.
 - f) El dret preferent dels creditors hereditaris per al cobrament de llurs crèdits.
2. En les qüestions a què no fa referència l'apartat 1, les donacions per causa de mort es regeixen per

les normes de les donacions entre vius, en la mesura que ho permeti llur naturalesa especial.

Article 432-3

Capacitat per a atorgar donacions per causa de mort

1. Pot atorgar donacions per causa de mort qui té capacitat per a testar. Si no s'atorguen en escriptura pública, només són vàlides si el donant és major d'edat.
2. Pot acceptar donacions per causa de mort el donatari amb capacitat per a contractar o els seus representants legals.

Article 432-4

Adquisició pel donatari

1. En morir el donant, el donatari fa seus els béns donats, independentment que l'hereu accepti l'herència i de la validesa o subsistència del testament del donant o de les seves disposicions.
2. El donatari pot prendre possessió per ell mateix dels béns donats, sense necessitat que l'hereu o el marmessor els hi lliurin.

Article 432-5

Ineficàcia de les donacions per causa de mort

Les donacions per causa de mort resten sense efecte en els casos següents:

- a) Si el donant les revoca expressament en escriptura pública, testament o codicil.
- b) Si el donant aliena o llega els béns donats.
- c) Si el donant atorga amb posterioritat heretament, des del moment en què aquest produeix efecte.
- d) Si el donatari premor al donant.
- e) Si el donant no mor en ocasió del perill especial determinant de la donació.

TÍTOL IV

La successió intestada

Capítol I

Disposicions generals

Article 441-1

Obertura de la successió intestada

La successió intestada s'obre quan una persona mor sense deixar hereu testamentari o en heretament, o quan el nomenat o els nomenats no arriben a ésser-ho.

Article 441-2

Crides legals

1. En la successió intestada, la llei crida com a hereus del causant els parents per consanguinitat i per adopció i el cònjuge vidu o el convivent en unió estable de parella supervivent en els termes, amb els límits i en els ordres que estableix aquest codi, sens perjudici, si escau, de les llegendes.
2. A manca de les persones a què fa referència l'apartat 1, succeeix la Generalitat de Catalunya.
3. El cònjuge vidu o el convivent en unió estable de parella supervivent, si no li correspon d'ésser hereu, adquireix els drets que estableix l'article 442-3.1.

Article 441-3

Parentiu

1. La proximitat del parentiu es determina pel nombre de generacions. Cada generació forma un grau, i cada sèrie de graus, una línia. La línia pot ésser directa o col·lateral.

2. La línia és directa si les persones descendeixen l'una de l'altra, i pot ésser descendent i ascendent. La descendent uneix el progenitor amb els qui en descendeixen. L'ascendent uneix una persona amb aquelles de les quals descendeix.

3. La línia és col·lateral si les persones no descendeixen l'una de l'altra però vénen d'un tronc comú.

Article 441-4

Còmput del parentiu

1. En la línia directa es computen els graus pel nombre de generacions, descomptant la del progenitor.

2. En la línia col·lateral es computen els graus sumant les generacions de cada branca que surt del tronc comú.

Article 441-5

Principi de proximitat de grau

En la successió intestada, el cridat de grau més pròxim exclou els altres, llevat dels casos en què és procedent el dret de representació.

Article 441-6

Successió per graus i ordres

1. Si cap dels parents més pròxims cridats per la llei no arriba a ésser hereu per qualsevol causa o és apartat de l'herència per indignitat successòria, l'herència es defereix al grau següent, i així successivament, de grau en grau i d'ordre en ordre, fins a arribar a la Generalitat de Catalunya.

2. Si solament un o alguns dels cridats no arriben a ésser hereus, la quota hereditària que els hauria correspost acreix la dels altres parents del mateix grau, llevat del dret de representació, si és aplicable.

3. El que estableix aquest article s'entén sens perjudici del dret de transmissió de l'herència deferida i no acceptada i dels altres casos en què aquest codi estableix un ordre de successió especial.

Article 441-7

Dret de representació

1. Per dret de representació, els descendents d'una persona premorta, declarada absent o indigna són cridats a ocupar el seu lloc en la successió intestada.

2. El dret de representació només s'aplica als descendents del causant, sense limitació de grau, i als nebots, però no s'estén als descendents d'aquests.

3. El representant que, per repudiació o per una altra causa, no arriba a ésser hereu del representat no perd el dret de representació.

Article 441-8

Divisió de l'herència

1. En la successió intestada, l'herència es divideix a parts iguals entre els cridats que l'han acceptada, llevat dels casos en què aquest codi estableix una altra cosa.

2. Si és aplicable el dret de representació entre descendents, l'herència es divideix per branques o estirps, i els representants de cada branca es reparteixen a parts iguals la porció que hauria correspost a llur representat.

3. Si és aplicable el dret de representació en la línia col·lateral, l'herència es divideix d'acord amb el que estableix l'article 442-10.2.

Capítol II L'ordre de succeir

Secció primera La successió en línia directa descendent

Article 442-1

Delació als fills

1. En la successió intestada, l'herència es defereix primerament als fills del causant, per dret propi, i a llurs descendents per dret de representació, sens perjudici, si escau, dels drets del cònjuge vidu o del convivent en unió estable de parella supervivent.

2. En cas de repudiació d'un dels cridats, la seva part acreix la dels altres del mateix grau.

Article 442-2

Delació als descendents de grau ulterior

1. Si tots els descendents cridats d'un mateix grau repudien l'herència, aquesta es defereix als descendents del grau següent, per dret propi, però dividint-la per estirps i a parts iguals entre els descendents de cada estirp.

2. L'herència no es defereix als néts o descendents de grau ulterior si tots els fills del causant la repudien, en vida del cònjuge o del convivent en unió estable de parella, i aquest n'és el progenitor comú. Secció segona

La successió del cònjuge vidu i del convivent en unió estable de parella supervivent

Article 442-3

Successió del cònjuge vidu i del convivent en unió estable de parella supervivent

1. El cònjuge vidu o el convivent en unió estable de parella supervivent, si concorre a la successió amb fills del causant o descendents d'aquests, té dret a l'usdefruit universal de l'herència, lliure de fiança, si bé pot exercir l'opció de commutació que li reconeix l'article 442-5.

2. Si el causant mor sense fills ni altres descendents, l'herència es defereix al cònjuge vidu o al convivent en unió estable de parella supervivent. En aquest cas, els pares del causant conserven el dret a llegítima.

Article 442-4

Usdefruit universal

1. L'usdefruit universal del cònjuge o del convivent en unió estable de parella s'estén a les llegítimes, però no als llegats ordenats en codicil, a les atribucions particulars ordenades en pacte successori a favor d'altres persones ni a les donacions per causa de mort.

2. Si el cònjuge vidu o el convivent en unió estable de parella supervivent concorre a la successió amb hereus menors d'edat dels quals és representant legal, pot exercir llur representació per a l'acceptació de l'herència, sense que calgui la intervenció d'un defensor judicial, i adjudicar-se l'usdefruit universal.

3. L'usdefruit universal s'extingeix per les causes generals d'extinció del dret d'usdefruit i no es perd encara que es contregui nou matrimoni o es passi a conviure amb una altra persona.

Article 442-5*Commutació de l'usdefruit*

1. El cònjuge vidu o el convivent en unió estable de parella supervivent pot optar per commutar l'usdefruit universal per l'atribució d'una quarta part alíquota de l'herència i, a més, l'usdefruit de l'habitatge conjugal o familiar.
2. L'opció de commutació de l'usdefruit universal es pot exercir en el termini d'un any a comptar de la mort del causant i s'extingeix si el cònjuge vidu o el convivent en unió estable de parella supervivent accepta de manera expressa l'adjudicació de l'usdefruit universal.
3. El cònjuge vidu o el convivent en unió estable de parella supervivent només pot demanar l'atribució de l'usdefruit de l'habitatge conjugal o familiar si aquest bé forma part de l'actiu hereditari i el causant no n'ha disposat en codicil o en pacte successori. Si el vidu o el convivent supervivent n'era copropietari juntament amb el causant, l'usdefruit s'estén a la quota que pertanyia a aquest. S'aplica a aquest usdefruit el que estableix l'article 442-4.3.
4. Per a calcular la quarta part alíquota de l'herència, es parteix del valor dels béns de l'actiu hereditari líquid en el moment de la mort del causant i se'n descompten els béns disposats en codicil o pacte successori i, si escau, el valor de l'usdefruit de l'habitatge que també s'atribueix al cònjuge vidu o al convivent en unió estable de parella supervivent, però no les llegendes.
5. La quarta part alíquota de l'herència es pot pagar adjudicant béns de l'herència o amb diners, a elecció dels hereus, aplicant les regles del llegat de part alíquota.

Article 442-6*Manca de dret a succeir*

1. El cònjuge vidu no té dret a succeir abintestat al causant si en el moment de l'obertura de la successió n'estava separat judicialment o de fet o si hi havia pendent una demanda de nul·litat del matrimoni, de divorci o de separació, llevat que els cònjuges s'haguessin reconciliat.
2. El convivent en unió estable de parella supervivent no té dret a succeir abintestat al causant si estava separat de fet del causant en el moment de la mort d'aquest.

Article 442-7*Atribució expressa en la declaració d'hereus*

Els drets del cònjuge vidu o del convivent en unió estable de parella supervivent en la successió intestada s'han d'atribuir expressament en les declaracions d'hereu abintestat, que es poden fer, en ambdós casos, per acta notarial de notorietat.

Secció tercera**La successió en línia directa ascendent****Article 442-8***Delació als progenitors i ascendents*

1. Si el causant mor sense fills ni descendents i sense cònjuge o convivent, l'herència es defereix als progenitors, a parts iguals. Si només en sobreviu un dels dos, la delació a aquest s'estén a tota l'herència.
2. Si el causant mor sense fills ni descendents, sense cònjuge o convivent i sense progenitors, l'herència es defereix als ascendents de grau més

proper. Si hi ha dues línies de parents del mateix grau, l'herència es divideix per línies i, dins de cada línia, per caps.

Secció quarta**La successió dels col·laterals****Article 442-9***Delació als col·laterals*

Si el causant mor sense fills ni descendents, sense cònjuge o convivent i sense ascendents, l'herència es defereix als parents col·laterals.

Article 442-10*Germans i fills de germans*

1. Els germans, per dret propi, i els fills de germans, per dret de representació, succeeixen al causant amb preferència sobre els altres col·laterals, sense distinció entre germans de doble vincle o de vincle senzill.
2. Si concorren a l'herència germans i fills de germans i hi ha una sola estirp de nebots, aquests perceben, per caps, el que correspon a l'estirp. Si n'hi ha dues o més, s'acumulen les parts que corresponen a les estirps cridades i tots els nebots que les integren succeeixen en el conjunt per caps.
3. Si es frustra la delació a algun dels nebots, la part vacant acreix la de tots els altres nebots per parts iguals. Si aquest nebot és únic en l'estirp o si es frustren totes les delacions a nebots d'una mateixa estirp, la part vacant acreix la dels germans vius del causant, si n'hi ha, i la dels altres nebots, amb aplicació de la regla de divisió que estableix l'apartat 2.
4. Si no hi ha germans, els nebots succeeixen al causant per dret propi i per caps.

Article 442-11*Crida als altres col·laterals*

Si no hi ha germans ni fills de germans, l'herència es defereix als altres parents de grau més pròxim en línia col·lateral dins del quart grau, per caps i sense dret de representació ni distinció de línies.

Secció cinquena**La successió de la Generalitat de Catalunya****Article 442-12***Successió a manca de parents dins del quart grau*

1. Si manquen les persones que assenyala aquest capítol, succeeix la Generalitat de Catalunya.
2. En el cas a què fa referència l'apartat 1, l'herència és acceptada a benefici d'inventari mitjançant declaració judicial d'hereu prèvia.

Article 442-13*Destinació dels béns*

1. La Generalitat de Catalunya ha de destinar els béns heretats o llur producte o valor a establiments d'assistència social o a institucions de cultura, preferentment del municipi de la darrera residència habitual del causant a Catalunya. Si no n'hi ha en el dit municipi, s'han de destinar als establiments o a les institucions de la comarca o, si tampoc no n'hi ha a la comarca, als de caràcter general a càrrec de la Generalitat.
2. Si en el cabal relict hi ha finques urbanes, la Generalitat de Catalunya les ha de destinar preferentment al compliment de polítiques d'habitatge

social, sia directament sia reinvertint el producte obtingut en alienar-les, segons llurs característiques.

Capítol III La successió en cas d'adopció

Article 443-1

Principi d'equiparació

1. El parentiu per adopció produeix els mateixos efectes successoris que el parentiu per consanguinitat. Per tant, la persona adoptada i els seus descendents adquireixen drets successoris abintestat respecte a la persona adoptant i la seva família, i aquests respecte a aquells.

2. L'adopció extingeix els drets successoris abintestat entre l'adoptat i els seus parents d'origen, excepte en els casos que regulen els articles 443-2 a 443-4.

Article 443-2

Adopció de fills del cònjuge o de la persona amb qui l'adoptant conviu

En cas d'adopció de fills del cònjuge o de la persona amb qui l'adoptant conviu en relació de parella amb caràcter estable, els fills adoptius i els ascendents del progenitor d'origen substituït per l'adopció conserven el dret a succeir-se abintestat.

Article 443-3

Adopció en la mateixa família

En cas d'adopció d'un orfe per un parent dins del quart grau, es mantenen els drets successoris abintestat entre l'adoptat i els seus ascendents de la branca familiar en què no s'ha produït l'adopció, amb les particularitats següents:

a) En la successió de l'adoptat i en la dels seus descendents, els dits ascendents d'origen només succeeixen si no hi ha ascendents dels pares adoptius.

b) En la successió dels dits ascendents d'origen, els fills adoptats per un parent de l'altra branca familiar només succeeixen si no hi ha fills o descendents del causant que no hagin estat adoptats per una altra persona.

Article 443-4

Successió dels germans per naturalesa

En els casos d'adopció que regulen els articles 443-2 i 443-3, els germans per naturalesa conserven el dret de succeir-se abintestat entre si.

Article 443-5

Supeditació a tracte familiar

Els drets successoris que regulen els articles 443-2 a 443-4 resten exclosos si s'acredita que el causant i el successor no han mantingut el tracte familiar.

Capítol IV La successió de l'impúber

Article 444-1

Caràcter troncal dels béns

La successió intestada del causant impúber, si no hi ha substitució pupillar, es regeix per les normes següents:

a) En els béns procedents d'un progenitor, o dels altres parents d'aquest dins del quart grau, adquirits a títol gratuït, són cridats a la successió els parents més pròxims de l'impúber, per llur ordre, dins del

quart grau en la línia de la qual els béns procedeixen.

b) Si sobrevisi el progenitor de l'altra línia, conserva el seu dret a la llegítima sobre els dits béns.

c) En els altres béns de l'impúber, i també en els fruits dels béns troncal, la successió intestada es regeix per les regles generals, sense distinció de línies.

TÍTOL V

Altres atribucions successòries determinades per la llei

Capítol I La llegítima

Secció primera Disposicions generals

Article 451-1

Dret a la llegítima

La llegítima confereix a determinades persones el dret a obtenir en la successió del causant un valor patrimonial que aquest els pot atribuir a títol d'institució hereditària, llegat, atribució particular o donació, o de qualsevol altra manera.

Article 451-2

Naixement del dret a llegítima i acceptació

1. El dret a llegítima neix en el moment de la mort del causant. Abans d'aquest moment no es pot embargar per deutes dels presumptes legitimaris.

2. Es presumeix que la llegítima és acceptada mentre no s'hi renuncia d'una manera expressa, pura i simple.

3. El dret a percebre la llegítima es transmet als hereus del legitimari, excepte en el cas que regula l'article 451-25.2.

Secció segona

Els legitimaris i la determinació de la llegítima

Article 451-3

Llegítima dels descendents i dret de representació

1. Són legitimaris tots els fills del causant per parts iguals.

2. Els fills premorts, els desheretats justament, els declarats indignes i els absents són representats per llurs respectius descendents per estirps.

3. El dret de representació només té per objecte el dret a la llegítima i no s'estén a les atribucions patrimonials que el causant hagi ordenat a favor del representat, llevat que el representant hi hagi estat cridat per via de substitució.

4. En cas d'adopció de fills del cònjuge o de la persona amb qui l'adoptant conviu en relació de parella amb caràcter estable, l'adoptat no és legitimari del progenitor d'origen substituït per l'adopció i, si aquest ha mort, tampoc no ho és, per dret de representació, en la successió dels ascendents d'aquest. La mateixa regla s'aplica en l'adopció d'orfes per parents dins del quart grau respecte a la successió dels ascendents de la branca familiar en què no s'ha produït l'adopció.

Article 451-4

Llegítima dels progenitors

1. Si el causant no té descendents que l'hagin sobreviscut, són legitimaris els progenitors per meitat. Aquests no tenen dret a llegítima si el causant té descendents però han estat desheretats justament o declarats indignes.

2. Si només sobreviu un progenitor o la filiació només està determinada respecte a un progenitor, li correspon el dret de llegítima íntegrament. Si sobreviuen tots dos però un d'ells ha estat desheretat justament o ha estat declarat indigne, la llegítima correspon només a l'altre. En aquest cas, s'ha d'aplicar el que estableix l'article 451-6.

Article 451-5

Quantia i còmput de la llegítima

La quantia de la llegítima és la quarta part de la quantitat base que resulta d'aplicar les regles següents:

a) Es parteix del valor que els béns de l'herència tenen en el moment de la mort del causant, amb deducció dels deutes i les despeses de la darrera malaltia i de l'enterrament o la incineració.

b) Al valor líquid que resulta d'aplicar la regla de la lletra a, s'hi ha d'afegir el dels béns donats o alienats per un altre títol gratuït pel causant en els deu anys precedents a la seva mort, excloses les liberalitats d'ús. El valor dels béns que han estat objecte de donacions imputables a la llegítima s'ha de computar, en tot cas, amb independència de la data de la donació.

c) El valor dels béns objecte de les donacions o d'altres actes dispositius computables és el que tenien en el moment de morir el causant, amb la deducció de les despeses útils sobre els béns donats costejades pel donatari i de l'import de les despeses extraordinàries de conservació o reparació, no causades per culpa seva, que ell hagi sufragat. En canvi, s'ha d'afegir al valor d'aquests béns l'estimació dels deterioraments originats per culpa del donatari que en puguin haver minvat el valor.

d) Si el donatari ha alienat els béns donats o si els béns s'han perdut per culpa del donatari, s'afegeix, al valor líquid que resulta d'aplicar la regla de la lletra a, el valor que tenen o haurien tingut en el moment de la mort del causant.

Article 451-6

Llegítima individual

Per a determinar l'import de les llegítimes individuals, fan nombre el legitimari que sigui hereu, el que hi ha renunciat, el desheretat justament i el declarat indigne de succeir. No fan nombre el premort i l'absent, llevat que siguin representats per llurs descendents.

Secció tercera

L'atribució, la imputació, la percepció i el pagament de la llegítima

Article 451-7

Atribució a títol d'herència o de llegat

1. La institució d'hereu i el llegat a favor de qui resulti ésser legitimari impliquen atribució de llegítima, encara que no s'expressi així, i s'hi imputen pel valor dels béns en el moment de la mort si el causant no disposa una altra cosa, encara que el legitimari repudii l'herència o renunciï al llegat. En aquests dos casos, s'entén que el legitimari renuncia també a la llegítima.

2. El llegat disposat en concepte de llegítima o imputable a aquesta que no sigui llegat simple de llegítima ha d'ésser de diners, encara que no n'hi hagi en l'herència, o de béns integrants del cabal relict. Aquests béns han d'ésser de propietat exclusiva, plena i lliure, llevat que:

a) No hi hagi béns d'aquesta condició en l'herència, sense comptar a aquest sol efecte els béns mobles d'ús domèstic.

b) El legitimari sigui cotitular del bé llegat, en comunitat ordinària indivisa amb el causant.

c) El legitimari sigui titular d'un dret susceptible de produir la consolidació del domini conjuntament amb el que el causant li lliga.

3. Si el llegat no compleix els requisits que estableix l'apartat 2, el legitimari pot optar entre acceptar-lo simplement o renunciar-hi i exigir allò que li correspongui per llegítima.

4. La llegítima es pot llegar en forma simple, emprant la fórmula .allò que per llegítima correspongui. o altres d'anàlogues o similars. En aquest cas, si el legitimari ha estat alhora instituït hereu o afavorit amb altres llegats, aquestes atribucions impliquen igualment la de la llegítima, sense que el llegat en forma simple li atorgui cap dret addicional.

Article 451-8

Imputació de donacions i atribucions particulars

1. Són imputables a la llegítima les donacions entre vius atorgades pel causant amb pacte exprés d'imputació o fetes en pagament o a compte de la llegítima. El caràcter imputable de la donació s'ha de fer constar expressament en el moment en què s'atorga i no es pot imposar amb posterioritat per actes entre vius ni per causa de mort.

2. Són imputables a la llegítima, llevat que el causant disposi una altra cosa:

a) Les donacions fetes pel causant a favor dels fills perquè puguin adquirir el primer habitatge o emprendre una activitat professional, industrial o mercantil que els proporcioni independència personal o econòmica.

b) Les atribucions particulars en pacte successori, les donacions per causa de mort i les assignacions de béns al pagament de llegítimes, fetes també en pacte successori, quan es facin efectives.

3. En l'herència dels avis, són imputables a la llegítima dels néts els béns rebuts pels progenitors representats que haurien estat imputables a llur llegítima en cas d'haver estat legitimaris.

4. Les donacions i les altres atribucions imputables a la llegítima es valoren d'acord amb el que estableix l'article 451-5, però llur imputació no està sotmesa al límit de deu anys que fixa la lletra b del dit article.

5. El causant pot deixar sense efecte la imputació a la llegítima en testament o codicil i també en pacte successori o per mitjà d'una declaració feta en un altre acte entre vius en escriptura pública. La dispensa d'imputació feta en escriptura pública és irrevocable i la feta en pacte successori només és revocable per les causes legals o acordades entre les parts.

Article 451-9

Intangibilitat de la llegítima

1. El causant no pot imposar sobre les atribucions fetes en concepte de llegítima o imputables a aquesta condicions, terminis o modes. Tampoc no pot gravar-les amb usdefruits o altres càrregues, ni subjectar-les a fideïcomís. Si ho fa, aquestes limitacions es consideren no formulades.

2. Com a excepció al que estableix l'apartat 1, si la disposició sotmesa a alguna de les limitacions a què fa referència el dit apartat té un valor superior al que correspon al legitimari per raó de llegítima, aquest ha d'optar entre acceptar-la en els termes en què li és atribuïda o reclamar només el que per llegítima li correspongui.

3. Si el legitimari accepta l'herència o el llegat sotmesos a alguna limitació, s'entén que renuncia a l'exercici de l'opció que estableix l'apartat 2.

Article 451-10

Suplement de llegítima

1. La institució d'hereu, el llegat, l'atribució particular en pacte successori i les donacions imputables a la llegítima no priven els afavorits de llur qualitat de legitimaris. Si el valor d'aquestes atribucions excedeix l'import de la llegítima, els legitimaris fan seu l'excés com a mera liberalitat.

2. Si el que han rebut els legitimaris pels conceptes a què fa referència l'apartat 1 és inferior a la llegítima que els correspon, poden exigir el que manqui com a suplement de llegítima, llevat que, després de la mort del causant, s'hagin donat per totalment pagats de la llegítima respectiva o hagin renunciat expressament al suplement.

3. Si després del pagament de la llegítima apareixen nous béns del causant, el legitimari té dret al suplement que li correspongui encara que s'hagi donat per totalment pagat de la llegítima o hagi renunciat al suplement.

Article 451-11

Pagament de la llegítima

1. L'hereu o les persones facultades per a fer la partició, distribuir l'herència o pagar llegítimes poden optar pel pagament, tant de la llegítima com del suplement, en diners, encara que no n'hi hagi a l'herència, o pel pagament en béns del cabal relicte, sempre que, per disposició del causant, no correspongui als legitimaris de percebre'ls per mitjà d'institució d'hereu, llegat o assignació d'un bé específic, atribució particular o donació.

2. En cas d'optar pel pagament de la llegítima o, si escau, el suplement en béns, l'hereu o la persona facultada per a pagar ha de complir els requisits que estableix l'article 451-7.2. Un cop feta l'opció i començat el pagament d'una manera determinada, el legitimari pot exigir que la resta li sigui pagada de la mateixa manera.

Article 451-12

Qualitat dels béns

1. Si les persones a què fa referència l'article 451-11 opten pel pagament en béns i el legitimari no es conforma amb els que hom li pretengui adjudicar, aquest pot recórrer a l'autoritat judicial competent, que ha de decidir amb equitat i pel procediment de jurisdicció voluntària.

2. L'autoritat judicial pot ordenar, en qualsevol cas, que es practiqui una prova pericial per a conèixer la qualitat i el valor dels béns que componen l'herència i del lot que hom pretengui adjudicar al legitimari.

Article 451-13

Valoració dels béns

Els béns de l'herència que serveixin com a pagament de la llegítima s'estimen per llur valor en el moment en què la persona legitimada per a pagar els elegeix o els adjudica i ho notifica al legitimari.

Article 451-14

Interessos

1. El causant pot disposar que la llegítima no meriti interès o en pot establir l'import.

2. A manca de disposicions del causant, la llegítima merita l'interès legal des de la mort del causant, encara que es pagui en béns de l'herència, llevat que el legitimari convisqui amb l'hereu o l'usufructuari universal de l'herència i a càrrec d'aquest.

3. El suplement de llegítima merita interès només des que és reclamat judicialment.

4. Si la llegítima es fa efectiva per mitjà d'un llegat de bé específic o una donació per causa de mort, el legitimari afavorit fa seus, en lloc d'interessos, els fruits que el bé produeix a partir de la mort del causant. La mateixa regla s'aplica a l'assignació de béns específics feta en pacte successori si els béns no han estat lliurats als legitimaris abans de la mort del causant.

Article 451-15

Responsabilitat

1. L'hereu respon personalment del pagament de la llegítima i, si escau, del suplement d'aquesta.

2. El legitimari pot demanar l'anotació preventiva de la demanda de reclamació de la llegítima i, si escau, del suplement en el Registre de la Propietat.

3. Si la llegítima s'atribueix per mitjà d'un llegat de béns immobles o d'una quantitat determinada de diners, el legitimari també pot demanar, si escau, l'anotació preventiva del llegat. El llegat simple de llegítima no té a aquest efecte la consideració de llegat de quantitat i no dóna lloc, per ell mateix, a cap assentament en el Registre de la Propietat.

Secció quarta

La preterició i el desheretament

Article 451-16

Preterició de legitimaris

1. És preterit el legitimari a qui el causant no ha fet cap atribució en concepte de llegítima o imputable a aquesta i que tampoc no ha estat desheretat. El legitimari preterit pot exigir allò que per llegítima li correspon.

2. Si el legitimari preterit és un descendent del causant que ha nascut o ha esdevingut legitimari després d'haver-se atorgat el testament o un descendent l'existència del qual el causant ignorava en el moment de testar, té acció perquè es declari ineficaces el testament i, si escau, els codicils atorgats pel causant, per causa de preterició errònia. Se n'exceptuen els casos següents:

a) Si el causant ha instituït hereu únic, en tota l'herència, el cònjuge o el convivent en unió estable de parella.

b) Si el causant ha instituït hereu únic, en tota l'herència, un fill o un altre descendent i en el moment d'atorgar testament tenia més d'un fill o almenys un fill i una estirp de fill premort.

c) Si la relació de filiació en virtut de la qual hom esdevé legitimari ha quedat legalment determinada després de la mort del causant.

3. El legitimari per dret de representació només pot exercir l'acció de preterició errònia si el representat, en cas d'haver sobreviscut al causant, ho hauria pogut fer.

4. El simple reconeixement genèric del dret de llegítima a qui correspongui o l'atribució d'un llegat simple de llegítima a favor de tots els fills no exclou el dret dels legitimaris a exercir l'acció de preterició errònia si escau d'acord amb els apartats 1 a 3.

5. L'acció per a impugnar el testament o els codicils per causa de preterició errònia caduca al cap de quatre anys de la mort del testador.

Article 451-17

Causes de desheretament

1. El causant pot privar els legitimaris de llur dret de llegítima si en la successió concorre alguna causa de desheretament.

2. Són causes de desheretament:

a) Les causes d'indignitat que estableix l'article 412-3.

b) La denegació d'aliments al testador o al seu cònjuge o convivent en unió estable de parella, o als ascendents o descendents del testador, en els casos en què hi ha l'obligació legal de prestar-los-en.

c) El maltractament greu al testador, al seu cònjuge o convivent en unió estable de parella, o als ascendents o descendents del testador.

d) La suspensió o la privació de la potestat que corresponia al progenitor legitimari sobre el fill causant o de la que corresponia al fill legitimari sobre un nét del causant, en ambdós casos per causa imputable a la persona suspesa o privada de la potestat.

e) L'absència manifesta i continuada de relació familiar entre el causant i el legitimari, si és per una causa exclusivament imputable al legitimari.

Article 451-18

Requisits del desheretament

1. El desheretament s'ha de fer en testament, codicil o pacte successori i requereix l'expressió d'una de les causes que tipifica l'article 451-17 i la designació nominal del legitimari desheretat.

2. El desheretament no pot ésser ni parcial ni condicional.

Article 451-19

Reconciliació i perdó

1. La reconciliació del causant amb el legitimari que ha incorregut en causa de desheretament, sempre que sigui per actes indubtables, i el perdó concedit en escriptura pública deixen sense efecte el desheretament, tant si la reconciliació o el perdó són anteriors al desheretament com si són posteriors.

2. La reconciliació i el perdó són irrevocables.

Article 451-20

Impugnació del desheretament

1. Si el legitimari desheretat impugna el desheretament al·legant la inexistència de la causa, la prova que aquesta existia correspon a l'hereu.

2. Si el legitimari desheretat al·lega reconciliació o perdó, la prova de la reconciliació o del perdó correspon al desheretat.

3. L'acció d'impugnació del desheretament caduca al cap de quatre anys de la mort del testador.

Article 451-21

Desheretament injust

1. El desheretament és injust en els casos següents:

a) Si no es compleixen els requisits que estableix l'article 451-18.

b) Si no s'arriba a provar la certesa de la causa, en cas que el legitimari la contradigui.

c) Si el causant s'havia reconciliat amb el legitimari o l'havia perdonat.

2. El legitimari desheretat injustament pot exigir allò que per llegítima li correspon.

Secció cinquena

La inoficiositat

Article 451-22

Inoficiositat legitimària

1. Si amb el valor de l'actiu hereditari líquid no resten a l'hereu béns relictos suficients per a pagar les llegítimes, els llegats en concepte de tals o imputables a les llegítimes, i els suplementos, i per a retenir la llegítima pròpia sense detriment, es poden reduir per inoficiosos els llegats a favor d'estranyos o dels mateixos legitimaris, en la part que excedeixi llur llegítima, o es poden simplement suprimir per a deixar-la franca.

2. Als efectes de la reducció o la supressió, les donacions per causa de mort i les assignacions de llegítima que no s'han fet efectives en vida del causant tenen el mateix tractament que els llegats.

3. Si després de fer la reducció o la supressió a què fan referència els apartats 1 i 2, el passiu supera l'actiu hereditari o si aquest és encara insuficient, també es poden reduir o suprimir les donacions computables per al càlcul de la llegítima atorgades pel causant i les atribucions particulars fetes en pacte successori a favor d'estranyos o, fins i tot, de legitimaris, en la part no imputable a la llegítima.

4. El legatari, el donatari i l'adquirent d'una atribució particular en pacte successori afectats per la inoficiositat poden evitar la pèrdua de la totalitat o d'una part del bé llegat, donat o atribuït en pacte successori pagant als legitimaris en diners l'import que hagin de percebre.

Article 451-23

Ordre de reducció

1. La reducció de llegats i d'altres atribucions per causa de mort es fa en proporció a llur valor, respectant les preferències de pagament que ha disposat el causant.

2. La reducció o la supressió de donacions i atribucions particulars en pacte successori comença per la més recent i segueix per la següent més recent, i així successivament, per ordre invers de data. Si la data coincideix o és indeterminada, les donacions i atribucions particulars es redueixen a prorrata.

3. El causant no pot alterar l'ordre de prelación en la reducció de donacions i atribucions particulars ni disposar que siguin reduïdes abans que els llegats.

Article 451-24

Acció d'inoficiositat

1. L'acció de reducció o supressió per inoficiositat de llegats, donacions i altres atribucions per causa

de mort correspon solament als legitimaris i a llurs hereus, i als hereus del causant.

2. L'acció d'inoficiositat caduca al cap de quatre anys de la mort del causant.

3. Els creditors del causant no es poden beneficiar de la reducció o la supressió de donacions per inoficiositat, sens perjudici que puguin procedir contra l'hereu que no ha gaudit del benefici legal d'inventari i que resulti afavorit per la reducció o la supressió.

Secció sisena L'extinció de la llegítima

Article 451-25

Causes d'extinció de la llegítima

1. La renúncia a la llegítima, el desheretament just i la declaració d'indignitat per a succeir extingeixen la respectiva llegítima individual.

2. La llegítima dels progenitors s'extingeix si el creditor mor sense haver-la reclamada judicialment o per requeriment notarial després de la mort del fill causant.

3. La llegítima individual extingida s'integra en l'herència sense que acreixi mai la dels altres legitimaris, sens perjudici del dret de representació.

Article 451-26

Renúncia a la llegítima futura

1. Són nuls els actes unilaterals, les estipulacions en pacte successori i els contractes de transacció o de qualsevol altra índole atorgats abans de la mort del causant que impliquin renúncia al dret de llegítima o que en perjudiquin el contingut.

2. No obstant el que estableix l'apartat 1, són vàlids, si s'atorguen en escriptura pública:

a) El pacte entre cònjuges o convivents en unió estable de parella en virtut del qual renuncien a la llegítima que els podria correspondre en la successió dels fills comuns i, especialment, el pacte de supervivència en què el supervivent renuncia a la que li podria correspondre en la successió intestada del fill mort impúber.

b) El pacte entre fills i progenitors pel qual aquests darrers renuncien a la llegítima que els podria correspondre en l'herència del fill premort.

c) El pacte entre ascendents i descendents estipulat en pacte successori o en donació pel qual el descendent que rep del seu ascendent béns o diners en pagament de llegítima futura renuncia al possible suplement.

3. La renúncia feta en pacte successori o donació d'acord amb l'apartat 2.c es pot rescindir per lesió en més de la meitat del just valor de la llegítima, atenent l'import que tindria la llegítima del renunciant en la data en què s'ha fet. L'acció es pot exercir en el termini de quatre anys a comptar de l'atorgament del pacte.

Article 451-27

Prescripció

1. La pretensió per a exigir la llegítima i el suplement prescriu al cap de deu anys de la mort del causant.

2. La prescripció de les accions de reclamació de llegítima o de suplement contra un progenitor del legitimari resta suspesa durant la vida del primer, sens perjudici del termini de preclusió que estableix l'article 121-24. També resta suspesa, en cas de

designació d'hereu pels parents d'acord amb l'article 424-5, fins que no es produeixi l'elecció.

Capítol II La quarta vidual

Article 452-1

Dret a la quarta vidual

1. El cònjuge vidu o el convivent en unió estable de parella que, amb els béns propis, els que li puguin correspondre per raó de liquidació del règim econòmic matrimonial i els que el causant li atribueixi per causa de mort o en consideració a aquesta, no tingui recursos econòmics suficients per a satisfer les seves necessitats té dret a obtenir en la successió del cònjuge o convivent premort la quantitat que calgui per a atendre-les, fins a un màxim de la quarta part de l'actiu hereditari líquid, calculat d'acord amb el que estableix l'article 452-3.

2. Per a determinar les necessitats del cònjuge o del convivent creditor, s'ha de tenir en compte el nivell de vida de què gaudia durant la convivència i el patrimoni relict, i també la seva edat, l'estat de salut, els salaris o rendes que estigui percebent, les perspectives econòmiques previsibles i qualsevol altra circumstància rellevant.

Article 452-2

Exclusió del dret a la quarta vidual

El cònjuge vidu o el convivent en unió estable de parella supervivent no té dret a reclamar la quarta vidual si, en el moment de l'obertura de la successió, està en alguna de les situacions que regula l'article 442-6.

Article 452-3

Còmput de la quarta vidual

Per a calcular la quarta vidual, es parteix del valor dels béns de l'actiu hereditari líquid en el moment de la mort del causant i se'n descompta només el valor dels béns de l'herència atribuïts al cònjuge vidu o al convivent en unió estable de parella supervivent. A la quantitat resultant s'ha d'afegir el valor dels béns donats o alienats pel causant per un altre títol gratuït, aplicant-hi les regles de l'article 451-5.b, c i d, però sense incloure-hi les donacions fetes al cònjuge vidu o al convivent supervivent.

Article 452-4

Reclamació i pagament de la quarta vidual

1. La quarta vidual confereix acció personal contra els hereus del causant al cònjuge vidu o al convivent en unió estable de parella supervivent en el qual concorrin els requisits que estableix l'article 452-1.

2. L'hereu o les persones facultades per a fer el pagament poden optar per fer-lo en diners o en béns de l'herència, d'acord amb les normes sobre el pagament de la llegítima.

3. La quarta vidual merita interès des que és reclamada judicialment.

4. El cònjuge vidu o el convivent en unió estable de parella supervivent pot sol·licitar que la demanda de reclamació de la quarta vidual s'anoti preventivament en el Registre de la Propietat.

Article 452-5

Reducció o supressió de llegats i donacions

1. Si el valor de l'actiu hereditari líquid no permet a l'hereu fer el pagament de la quarta vidual amb

béns de l'herència o, si escau, per a retenir-la sense detriment, el cònjuge vidu o el convivent en unió estable de parella supervivent i els hereus del causant poden exercir una acció per a reduir o suprimir llegats, donacions i altres atribucions per causa de mort.

2. No es poden reduir ni suprimir els llegats, les donacions i les altres atribucions fetes en concepte de llegítima o que hi siguin imputables, en la part corresponent a la quantia de la llegítima.

3. S'apliquen a l'acció de reducció o supressió de llegats, donacions o altres atribucions patrimonials les normes reguladores de l'acció d'inoficiositat legitimària.

Article 452-6

Extinció de la quarta vidual

1. El dret a reclamar la quarta vidual s'extingeix:

a) Per renúncia feta després de la mort del causant.

b) Per matrimoni o convivència marital amb una altra persona, després de la mort del causant i abans d'haver-lo exercit.

c) Per la mort del cònjuge vidu o el convivent en unió estable de parella supervivent sense haver-lo exercit.

d) Per suspensió o privació de la potestat del cònjuge vidu o convivent en unió estable de parella supervivent, per causa que li sigui imputable, sobre els fills comuns amb el causant.

2. La pretensió per a reclamar la quarta vidual prescriu al cap de tres anys de la mort del causant.

TÍTOL VI **L'adquisició de l'herència**

Capítol I

L'acceptació i la repudiació de l'herència

Secció primera.

Disposicions generals

Article 461-1

Exercici de la delació

1. El cridat a l'herència la pot acceptar o repudiar lliurement tan bon punt tingui coneixement que s'ha produït la delació a favor seu.

2. Si hi ha diversos cridats a l'herència, cadascun d'ells la pot acceptar o repudiar amb independència dels altres.

3. L'acceptació i la repudiació de l'herència són irrevocables.

Article 461-2

Requisits per a l'acceptació i la repudiació de l'herència

1. L'acceptació i la repudiació de l'herència no es poden fer parcialment, ni sotmeses a termini o condició. Les condicions i les restriccions a l'acceptació i la repudiació de l'herència es consideren no formulades.

2. Llevat que la voluntat del testador sigui una altra, s'entén que el cridat en quotes diferents que n'accepta qualsevol accepta també les restants, encara que li siguin deferides amb posterioritat per mitjà de substitució vulgar o per compliment de condicions suspensives.

Article 461-3

Formes d'acceptació de l'herència

L'acceptació de l'herència pot ésser expressa o tàcita.

Article 461-4

Acceptació expressa de l'herència

L'acceptació expressa s'ha de fer en document públic o privat, en el qual el cridat a l'herència ha de manifestar la voluntat d'acceptar-la o ha d'assumir el títol d'hereu.

Article 461-5

Acceptació tàcita de l'herència

S'entén que l'herència s'accepta tàcitament en els casos següents:

a) Si el cridat fa qualsevol acte que no pot fer si no és a títol d'hereu.

b) Si el cridat ven, dóna o cedeix el dret a l'herència a tots els cohereus, a algun d'ells o a un tercer, llevat que es tracti d'una donació o cessió gratuïta a favor de tots els altres en la proporció en què són hereus.

c) Si el cridat renuncia al dret a succeir a canvi d'una contraprestació o hi renuncia a favor de només algun o alguns dels cohereus.

Article 461-6

Repudiació de l'herència

1. La repudiació de l'herència s'ha de fer de manera expressa en document públic o mitjançant escrit adreçat al jutge competent.

2. S'entén que l'herència ha estat repudiada si el cridat hi renuncia gratuïtament a favor de les persones a les quals s'hauria de deferir la quota del renunciant, sempre que compleixi els requisits de forma que estableix l'apartat 1.

Article 461-7

Repudiació de l'herència en perjudici dels creditors

1. La repudiació de l'herència en perjudici dels creditors de l'hereu cridat no es pot oposar a aquests, que poden cobrar els crèdits de data anterior a la repudiació sobre els béns de l'herència o sobre la quota d'herència repudiada si manquen altres recursos per a cobrar-los.

2. El dret dels creditors caduca al cap d'un any de la repudiació.

Article 461-8

Acceptació forçosa de l'herència

El cridat que hagi sostret o ocultat béns de l'herència perd la facultat de repudiar-la i esdevé hereu pur i simple, encara que manifesti la voluntat de repudiar l'herència d'acord amb els requisits que estableix aquest llibre.

Article 461-9

Capacitat per a acceptar i repudiar l'herència

1. Poden acceptar i repudiar l'herència les persones amb capacitat d'obrar. Per a repudiar-la, els menors emancipats o habilitats d'edat i les persones posades en curatela han d'ésser assistits per les persones que complementen llur capacitat.

2. Els pares o tutors necessiten l'autorització judicial per a repudiar les herències deferides als fills menors d'edat o a les persones posades en tutela.

3. Les persones jurídiques poden acceptar o repudiar les herències que els són deferides d'acord

amb llurs normes reguladores. Per a acceptar una herència en forma pura i per a repudiar-la, si no hi ha una regla expressa, les persones jurídiques han d'observar les mateixes normes que per a fer un acte de disposició de béns.

Article 461-10

Nul·litat per manca de capacitat o vicis del consentiment

1. Són nul·les l'acceptació i la repudiació fetes sense complir els requisits legals de capacitat o amb la voluntat viciada per error, violència, intimidació o dol. L'error només determina la nul·litat de l'acceptació o la repudiació si era excusable i va ésser determinant de la prestació del consentiment. S'entén que hi ha error si, amb posterioritat, apareixen altres disposicions d'última voluntat que eren desconegudes i que alteren substancialment el contingut del títol successori acceptat o repudiat.

2. L'acció de nul·litat per manca de capacitat caduca al cap de quatre anys de l'arribada a la majoria d'edat o de la recuperació de la capacitat. En cas de vici de la voluntat, l'acció caduca també al cap de quatre anys, que es compten, en cas d'error, des de la realització de l'acte; en cas de violència o intimidació, des que va cessar el vici, i en cas de dol, des del coneixement de l'engany.

Article 461-11

Pluralitat de crides

1. El cridat que repudia l'herència testamentària pot acceptar la intestada, però subjectant-se als llegats, els fideïcomisos, les condicions i les altres càrregues que el testador hagi imposat.

2. La repudiació d'una herència en la creença que era intestada no perjudica el repudiant si ha estat cridat a la successió en testament o pacte successori.

Article 461-12

Caducitat de la delació i interpel·lació judicial

1. El dret del cridat a acceptar o repudiar l'herència caduca al cap de trenta anys de la mort del causant.

2. Les persones interessades en la successió, incloent-hi els creditors de l'herència o del cridat, poden sol·licitar al jutge, un cop hagi transcorregut un mes a comptar de la delació a llur favor, que fixi un termini perquè el cridat manifesti si accepta o repudia l'herència. Aquest termini no pot excedir els dos mesos.

3. Un cop vençut el termini fixat pel jutge sense que el cridat hagi acceptat l'herència en escriptura pública o davant del jutge, s'entén que la repudia, llevat que sigui un menor d'edat o un incapaç, cas en el qual s'entén que l'accepta a benefici d'inventari.

Article 461-13

Dret de transmissió

1. Si el cridat mor sense haver acceptat ni repudiat l'herència deferida, el dret a succeir mitjançant l'acceptació de l'herència i el de repudiar es transmeten sempre als seus hereus.

2. Els hereus del cridat que hagi mort sense haver acceptat ni repudiat l'herència la poden acceptar o repudiar, però només si prèviament o en el mateix acte accepten l'herència del seu causant. Si els hereus que accepten aquesta segona herència són diversos, cadascun d'ells pot acceptar o repudiar la

primera, independentment dels altres, i amb dret preferent d'acréixer entre ells.

Secció segona

L'acceptació de l'herència pura i simple i a benefici d'inventari

Article 461-14

Acceptació de l'herència a benefici d'inventari

1. L'hereu pot adquirir l'herència a benefici d'inventari, sempre que en prengui inventari, abans o després d'acceptar-la, d'acord amb el que estableix l'article 461-15. L'hereu pot gaudir d'aquest benefici encara que el causant ho hagi prohibit i encara que accepti l'herència sense manifestar la voluntat d'acollir-s'hi.

Article 461-15

Presa d'inventari

1. L'inventari s'ha de prendre en el termini de sis mesos a comptar del moment en què l'hereu coneix o pot conèixer raonablement la delació.

2. L'inventari de l'herència s'ha de formalitzar davant notari o per escrit adreçat al jutge competent. Es pot aprofitar l'inventari pres per a detreure les quartes del fideïcomís o de l'herència gravada amb llegats. Tanmateix, l'inventari formalitzat per l'hereu en document privat que es presenti a l'administració pública competent per a la liquidació dels impostos relatius a la successió també produeix els efectes legals del benefici d'inventari.

3. En l'inventari s'han de ressenyar els béns relictes, sense que calgui valorar-los, i els deutes i les càrregues hereditaris, amb indicació de llur import.

4. L'inventari no es considera pres en forma si, a sabuda de l'hereu, no hi figuren tots els béns i deutes, ni si ha estat confeccionat en frau dels creditors.

5. Per a prendre l'inventari, no cal citar cap persona, però hi poden intervenir els creditors del causant i altres interessats en l'herència.

6. Si l'hereu manifesta la voluntat d'acceptar l'herència a benefici d'inventari abans de prendre'l, els legataris i els fideïcomissaris no poden iniciar cap acció contra l'herència fins que s'hagi formalitzat l'inventari o hagi transcorregut el termini legal per a fer-ho.

Article 461-16

Benefici legal d'inventari

Gaudeixen de ple dret del benefici d'inventari, encara que no l'hagin pres, els hereus menors d'edat, tant si estan emancipats com si no ho estan, les persones posades en tutela o curatela, els hereus de confiança, les persones jurídiques de dret públic, i les fundacions i associacions declarades d'utilitat pública o d'interès social. També en gaudeixen les herències destinades a finalitats d'interès general.

Article 461-17

Acceptació pura i simple de l'herència

1. Si l'hereu no pren l'inventari dins del termini i en la forma establerts, s'entén que accepta l'herència de manera pura i simple.

2. La mera manifestació feta per l'hereu d'acceptar l'herència de manera pura i simple no el priva d'aprofitar els efectes del benefici d'inventari, si l'ha pres dins del termini i en la forma establerts i com-

pleix les regles d'administració de l'herència inherents a aquest benefici.

Secció tercera **Els efectes de l'acceptació de l'herència**

Article 461-18

Efectes de l'acceptació pura i simple

Per l'acceptació de l'herència pura i simple, l'hereu respon de les obligacions del causant i de les càrregues hereditàries, no solament amb els béns relictes, sinó també amb els béns propis, indistintament.

Article 461-19

Càrregues hereditàries

Són càrregues hereditàries les despeses:

- a) De darrera malaltia, d'enterrament o incineració i dels altres serveis funeraris.
- b) De presa d'inventari i de partició de l'herència, i les altres causades per actuacions judicials, notariales o registrals fetes en interès comú.
- c) De defensa dels béns de l'herència, mentre aquesta estigui ja cent.
- d) De lliurament de llegats, de pagament de llegítimes i de marmessoria, i les altres de naturalesa anàloga.

Article 461-20

Efectes de l'acceptació de l'herència a benefici d'inventari

L'acceptació de l'herència a benefici d'inventari produeix els efectes següents:

- a) L'hereu no respon de les obligacions del causant ni de les càrregues hereditàries amb els béns propis, sinó únicament amb els béns de l'herència.
- b) Subsisteixen, sense extingir-se per confusió, els drets i els crèdits de l'hereu contra l'herència, dels quals es pot fer pagament, i les obligacions de l'hereu a favor de l'herència.
- c) Mentre no quedin completament pagats els deutes del causant i les càrregues hereditàries, no es poden confondre en perjudici dels creditors hereditaris ni de l'hereu els béns de l'herència amb els propis de l'hereu.

Article 461-21

Administració de l'herència beneficiària

1. El benefici d'inventari no impedeix a l'hereu d'adquirir l'herència, prendre'n possessió i administrar-la.
2. Abans de lliurar o complir els llegats, l'hereu ha de pagar els creditors coneguts del causant a mesura que es presentin, sota la seva responsabilitat, i ha de cobrar-se els seus crèdits amb els diners que trobi a l'herència o que obtingui de la venda dels béns de la mateixa herència, sens perjudici dels que pugui adjudicar en pagament.
3. Si, un cop pagats alguns o tots els legataris, apareixen creditors hereditaris desconeguts i el romanent hereditari no és suficient per a pagar-los, aquests creditors poden repetir contra els dits legataris.
4. Els creditors particulars de l'hereu no poden perseguir els béns de l'herència fins que tots els creditors coneguts del causant hagin estat pagats.
5. L'hereu que actua fraudulentament en els pagaments i realitzacions de béns i, en general, en l'ad-

ministració de l'herència beneficiària perd el benefici d'inventari.

Article 461-22

Concurs de l'herència

L'hereu que gaudeix del benefici d'inventari, si es compleixen els requisits legals, té el deure de sol·licitar la declaració de concurs de l'herència i, un cop declarat, de procedir d'acord amb la legislació concursal.

Secció quarta **El benefici de separació de patrimonis**

Article 461-23

Benefici de separació de patrimonis

1. Els creditors per deutes del causant i els legataris poden sol·licitar al jutge competent, en procediment de jurisdicció voluntària, que el patrimoni hereditari sigui considerat separat del privatiu de l'hereu, per a salvaguardar llur dret davant els creditors particulars de l'hereu. També ho poden sol·licitar els creditors de l'hereu, per a salvaguardar llur dret davant els creditors per deutes del causant.
2. Un cop pres l'inventari de l'herència, el jutge, amb la motivació adequada, concedeix el benefici de separació de patrimonis i adopta, si escau, les mesures necessàries per a fer-lo efectiu.
3. Els creditors del causant i els legataris que obtinguin el benefici de separació de patrimonis tenen dret preferent per a cobrar els crèdits i percebre els llegats respecte als creditors particulars de l'hereu, però, mentre no s'hagin pagat aquests creditors particulars, els dits creditors del causant i els legataris no poden perseguir els béns privatiu de l'hereu. Aquest darrer efecte també es produeix si el benefici es concedeix a instància d'algun creditor de l'hereu.

Secció cinquena **Els béns adquirits per menors d'edat o incapacitats**

Article 461-24

Administració de béns adquirits per menors d'edat o incapacitats

1. Els béns adquirits per títol successori per menors d'edat o incapacitats han d'ésser administrats per la persona que el causant hagi designat en pacte successori, testament o codicil. Si no hi ha designació o la persona designada no pot o no vol assumir l'encàrrec, els han d'administrar els progenitors que exerceixin la potestat parental o el tutor.
2. Si un progenitor ha estat declarat indigne o ha estat desheretat, resta exclòs de l'administració dels béns que corresponguin als seus fills menors d'edat o incapacitats. L'administració d'aquests béns correspon a l'administrador especialment designat pel causant o, si no n'hi ha, a l'altre progenitor si exerceix la potestat, al tutor o a l'administrador patrimonial en cas de tutela, o a la persona que designi l'autoritat judicial.
3. Per a la disposició o el gravamen de béns de menors d'edat i incapacitats adquirits per títol successori, s'apliquen les regles que hagi establert el causant, fins i tot en el cas que afectin la llegítima, i, si no n'hi ha, regeixen les normes generals per a fer aquests actes.

4. Si el causant és ascendent del menor d'edat o incapacitat, pot facultar l'administrador, un cop l'herència hagi estat acceptada, per a prendre possessió dels béns per ell mateix, amb l'obligació d'inventariar-los.

Capítol II **El dret d'acréixer**

Article 462-1

Dret d'acréixer entre cohereus

1. Si hi ha instituïts dos o més hereus en una mateixa herència i per qualsevol causa algun d'ells no arriba a ésser-ho efectivament, la seva quota o part acreix la dels cohereus, encara que el testador ho hagi prohibit, llevat que siguin procedents el dret de transmissió, la substitució vulgar o el dret de representació. El mateix efecte es produeix respecte a la quota hereditària de la qual el testador no ha disposat.

2. Si hi ha instituïts conjuntament dos o més hereus en una mateixa quota o porció d'herència i un del mateix grup no arriba a ésser hereu, l'acreixement es produeix preferentment entre els altres del mateix grup. Solament a manca d'aquests la seva quota acreix la dels altres hereus.

Article 462-2

Efectes del dret d'acréixer

1. El cohereu que accepta la quota d'herència que li correspon directament adquireix també la que acreix a favor seu.

2. L'acreixement sempre és proporcional a les respectives quotes o parts hereditàries. Subsisteixen les condicions, els modes, els llegats, les substitucions i les altres càrregues que el causant hagi imposat al cridat a la quota vacant, encara que hagin estat imposades determinadament a càrrec d'ell, sempre que no siguin personalíssimes.

3. Els efectes del dret d'acréixer es retrotrauen al moment de la delació a favor dels hereus.

4. Els hereus per dret de transmissió, per substitució vulgar o per fideïcomís i els adquirents de l'herència es beneficien, respectivament, del dret eventual d'acréixer de llur causant, hereu anterior o transmissor, sigui quin sigui el moment en què es produeixi l'acreixement, llevat que el causant hagi disposat un efecte diferent en ordenar la substitució o en el títol de la transmissió s'hagi establert una altra cosa.

Article 462-3

Dret d'acréixer en els llegats

1. Entre els legataris cridats conjuntament a un mateix llegat és procedent el dret d'acréixer, si el testador no l'ha prohibit o no ha ordenat una substitució vulgar.

2. L'acreixement es produeix preferentment entre els legataris que, a més d'ésser cridats conjuntament a un mateix llegat, ho són en una mateixa clàusula.

3. En cas d'acreixement, subsisteixen les condicions, els modes, els subllegats, les substitucions i les altres càrregues no personalíssimes que el causant hagi imposat al legatari que no ho hagi arribat a ésser efectivament.

4. Si no pot tenir lloc el dret d'acréixer o el legatari hi ha renunciat, la part vacant del llegat resta en benefici de l'hereu, del legatari o de la persona gravada amb el dit llegat.

Article 462-4

Dret d'acréixer en els fideïcomisos

Llevat que la voluntat del causant sigui una altra, en els fideïcomisos ordenats a favor de diversos fideïcomissaris conjuntament, la quota de l'herència o del llegat fideïcomisos que hauria correspost a qui per qualsevol causa no ho arriba a ésser acreix la dels altres que ho arriben a ésser efectivament, sens perjudici, però, del dret de transmissió en els fideïcomisos a termini i de la substitució vulgar en fideïcomís, expressa o tàcita.

Capítol III **La comunitat hereditària**

Article 463-1

Concurrencia d'una pluralitat d'hereus

Si concorren a la successió, simultàniament, una pluralitat d'hereus, aquests adquireixen el patrimoni hereditari en proporció a les quotes respectives. No obstant això, les obligacions i les càrregues hereditàries es divideixen entre els cohereus en proporció a les quotes respectives, sense solidaritat entre ells.

Article 463-2

Durada de la comunitat

1. El causant pot ordenar, i els hereus acordar unànimement, que, tant respecte a l'herència com a béns concrets d'aquesta, no es faci la partició durant un termini que no pot excedir els deu anys a comptar de l'obertura de la successió.

2. El termini d'indivisió pot arribar als quinze anys respecte a l'immoble que sigui residència habitual d'un dels cohereus si aquest és cònjuge, convivent en unió estable de parella o fill del causant.

3. Si el causant o els cohereus fixen un termini d'indivisió superior al que estableix, segons que correspongui, l'apartat 1 o l'apartat 2, se n'ha de reduir l'excés.

4. Encara que hi hagi una prohibició o un pacte d'indivisió, el jutge, a instància de qualsevol cohereu, pot autoritzar la partició o una bestreta parcial en béns de l'herència o en diners encara que no n'hi hagi, si sobrevé una causa justa.

Article 463-3

Facultats d'ús i gaudi

1. Els cohereus poden usar els béns de la comunitat i apropiar-se'n els fruits i els rendiments d'acord amb el que estableix l'article 552-6.

2. L'ús i el gaudi exclusiu de determinats béns de la comunitat hereditària per part d'un o alguns dels cohereus no deixa aquests béns fora de la partició hereditària, llevat que hagin estat usucapits per llurs posseïdors en concepte de titulars exclusius.

Article 463-4

Administració de l'herència

1. Si no hi ha cap persona especialment legitimada per a administrar l'herència, el jutge pot, a instància de qualsevol interessat, adoptar les mesures que cregui oportunes per a conservar el cabal hereditari, fins i tot nomenar un administrador.

2. Si no hi ha una persona especialment legitimada pel causant o nomenada per l'autoritat judicial per a administrar l'herència, l'administració del cabal hereditari correspon als hereus, que l'exerceixen

d'acord amb el que estableixen els articles 552-7 i 552-8.

3. Els cohereus estan legitimats individualment per a fer els actes necessaris de conservació i defensa dels béns.

Article 463-5

Disposició de béns hereditaris

1. Els actes de disposició de béns de la comunitat hereditària s'acorden per unanimitat.
2. Les contraprestacions i les indemnitzacions percebudes per raó d'actes de disposició o de la pèrdua o el menyscabament de béns de la comunitat hereditària, i també els béns adquirits a càrrec d'aquestes contraprestacions i indemnitzacions, s'integren en la comunitat per subrogació real.

Article 463-6

Disposició de la quota hereditària

1. Cada cohereu pot disposar de la seva quota hereditària.
2. En cas de compravenda o dació en pagament a favor de persona que no sigui cohereva, els altres cohereus poden exercir, en proporció a les quotes respectives, els drets de tanteig i retracte.
3. Els drets de tanteig i retracte s'exerceixen dins del termini i en la forma que estableix l'article 552-4.2.

Capítol IV La partició i la col·lació

Secció primera La partició

Article 464-1

Dret a la partició

Tot cohereu pot demanar, en qualsevol moment, la partició de l'herència, excepte en els supòsits d'indivisió ordenada pel causant o convinguda pels hereus d'acord amb la llei.

Article 464-2

Suspensió de la partició

La partició de l'herència se suspèn en els casos següents:

- a) Si és cridat a l'herència un concebut, fins que s'esdevingui el part o l'avortament.
- b) Si s'ha entaulat una demanda sobre filiació, fins que es dicti sentència ferma.
- c) Si s'ha iniciat un expedient d'adopció, fins que aquest acabi amb resolució ferma.
- d) Si el causant ha expressat la voluntat de permetre la fecundació assistida després de la mort, fins que s'esdevingui el part o venci el termini legal per a practicar-la.
- e) Si és cridada a l'herència una persona jurídica que el causant ordena constituir en el testament, fins que es constitueixi vàlidament o es declari, d'acord amb la llei, la impossibilitat de constituir-la.

Article 464-3

Oposició dels creditors

Els creditors del causant es poden oposar que es faci la partició de l'herència fins que se'ls pagui o fianci l'import de llurs crèdits.

Article 464-4

Partició pel causant

1. La partició la pot fer el causant mateix, per mitjà d'un acte entre vius o d'última voluntat i pot comprendre tota l'herència, o només una part del cabal, o béns concrets i determinats. El causant també pot establir regles vinculants per a la partició.
2. Si el causant fa la partició en el mateix acte en què disposa de l'herència i hi ha contradicció entre les clàusules de partició i les de disposició, prevalen les primeres. Si la partició es fa en acte separat, prevalen les clàusules dispositives, llevat que siguin revocables i puguin ésser revocades efectivament per l'acte que conté les clàusules particionals.

Article 464-5

Partició per marmessor o comptador partidor

El causant pot també encomanar la partició a un marmessor o un comptador partidor, que ha d'actuar d'acord amb les regles que el causant hagi establert i, en allò no previst, d'acord amb la llei.

Article 464-6

Partició pels cohereus

1. Els hereus poden fer la partició de comú acord, de la manera que creguin convenient, fins i tot deixant de banda les disposicions particionals establertes pel causant. A aquest efecte, si el causant no ho ha prohibit, poden acordar per unanimitat considerar l'atribució de prelegats com a operació particional del causant i prescindir-ne.
2. En cas que el causant hagi designat comptadors partidors, els hereus poden acordar unànimement fer la partició prescindint-ne, llevat que el causant hagi disposat expressament el contrari.
3. Els cohereus poden fer la partició provisional de l'herència, a tots els efectes legals, adjudicant béns concrets i deixant pendent l'adjudicació d'altres béns o la compensació en metàl·lic dels excessos. Mentre aquesta adjudicació o compensació no es produeixi, la partició definitiva queda ajornada.

Article 464-7

Partició arbitral o judicial

1. El causant, en previsió que els hereus no arribin a un acord per a fer la partició, pot instituir un arbitratge testamentari a aquest efecte. Els hereus també poden, de comú acord, sotmetre a arbitratge la realització de la partició o les controvèrsies que se'n derivin, fins i tot les relatives a les legítimes.
2. Si els hereus no arriben a un acord per a fer la partició ni escau fer-la d'una altra manera, qualsevol d'ells pot instar la partició judicial.

Article 464-8

Regles d'adjudicació

1. En la partició s'ha de guardar igualtat en la mesura que sigui possible, tant si es fan lots com si s'adjudiquen béns concrets.
2. Les coses indivisibles o que desmereixen notablement en dividir-se i les col·leccions d'interès artístic, històric, científic o documental s'han d'adjudicar d'acord amb les regles de l'article 552-11, llevat de voluntat contrària del causant o de l'acord unànime dels cohereus.
3. La partició de l'herència ha de respectar els límits a la propietat en interès públic i privat, especialment la legislació urbanística, forestal i agrària, inclòs el règim de les unitats mínimes de conreu.

Article 464-9*Liquidació possessòria i despeses*

1. Els cohereus s'han de reintegrar recíprocament, en proporció a llur haver, els fruits i els rendiments percebuts dels béns que componen l'herència. També s'han de reemborsar l'import de les despeses necessàries i útils que hagin fet en els béns i indemnitzar pels danys que hi hagin causat per causa que els sigui imputable.

2. Les despeses que la partició generi en interès comú dels hereus s'han de deduir de l'herència.

Article 464-10*Efecte de la partició*

Per la partició, cada cohereu adquireix la titularitat exclusiva dels béns i drets adjudicats.

Article 464-11*Sanejament*

1. Un cop feta la partició, els cohereus estan obligats, recíprocament i en proporció a llur haver, al sanejament per vicis ocults i evicció dels béns adjudicats, llevat que:

a) La partició hagi estat feta pel causant i el testament no disposi el contrari o permeti presumir-ho de manera clara.

b) Els cohereus l'excloguin expressament o hi renunciïn.

c) L'evicció procedeixi d'una causa posterior a la partició o la pateixi el cohereu adjudicatari per culpa pròpia.

2. En cas de sanejament per vicis ocults, l'adjudicatari té dret a ésser compensat en diners per la diferència entre el valor d'adjudicació del bé i el valor que efectivament tenia a causa del vici.

3. L'acció de sanejament per evicció prescriu al cap de tres anys de la privació del bé a l'adjudicatari per sentència ferma. L'acció de sanejament per vicis ocults només es pot exercir, llevat de pacte en contrari, si el vici apareix en els sis mesos següents a l'adjudicació del bé, i prescriu al cap de tres anys de l'aparició.

Article 464-12*Adjudicació de crèdits i rendes*

1. Si s'adjudica a un cohereu un crèdit contra un tercer, els altres només responen de la insolvència d'aquest en el moment de fer-se la partició, llevat de pacte en contrari.

2. Si s'adjudica una renda periòdica, la garantia de la solvència del deutor dura tres anys des de la partició, llevat de pacte en contrari.

Article 464-13*Rescissió per lesió de la partició*

1. La partició es pot rescindir per causa de lesió en més de la meitat del valor del conjunt dels béns adjudicats al cohereu, amb relació al de la seva quota hereditària, atès el valor dels béns en el moment que s'adjudiquen.

2. La partició feta pel causant no es pot rescindir per lesió, llevat que hagi manifestat o sigui presumible de manera clara la voluntat contrària.

3. L'acció de rescissió caduca al cap de quatre anys de la data de la partició i s'ha de dirigir contra tots els cohereus.

Article 464-14*Rectificació de la partició*

1. Els cohereus demandats en exercici d'una acció de rescissió la poden evitar si rectifiquen la partició abonant al perjudicat, en diners, el valor lesiu, més els interessos comptats des de la data de la partició.

2. A més del que estableix l'apartat 1, la partició es pot rectificar si s'ha fet amb l'omissió involuntària d'algun cohereu. En aquest cas, els cohereus que han intervingut en la partició han d'abonar al cohereu omès la part que proporcionalment li pertoqui.

Article 464-15*Addició de la partició*

1. La partició, si s'ha fet amb l'omissió d'algun bé, s'ha de completar amb l'addició d'aquest bé.

2. Si ha concorregut a la partició un hereu aparent, la part que se li ha adjudicat s'ha d'addicionar a la dels altres cohereus, si escau, en proporció a llurs quotes. Tanmateix, la majoria dels cohereus, segons el valor de llur quota, poden acordar deixar la partició sense efecte perquè es torni a fer.

Article 464-16*Responsabilitat dels cohereus*

1. La partició de l'herència no modifica el règim de responsabilitat dels cohereus que estableix l'article 463-1.

2. El cohereu que abans de la partició ha pagat més del que li corresponia, segons la seva quota, pot reclamar als altres l'import que els pertoqui. L'acció de repetició prescriu al cap de tres anys de la partició.

3. El cohereu creditor del difunt pot reclamar als altres el pagament del seu crèdit, en la part que correspongui a cadascun d'ells, un cop deduïda la part que li correspon com a cohereu.

Secció segona

La col·lació

Article 464-17*Béns col·lacionables*

1. Els descendents que concorren com a cohereus en la successió d'un ascendent comú han de col·lacionar, als efectes de la partició de l'herència, el valor de les atribucions que el causant els ha fet per actes entre vius a títol gratuït, sempre que l'atribució s'hagi fet en concepte de llegítima o hi sigui imputable, o que el causant hagi establert expressament, en el moment d'atorgar l'acte, que l'atribució sigui col·lacionable.

2. El causant no pot ordenar, després d'haver atorgat un acte a títol gratuït, que l'atribució sigui col·lacionable, però pot dispensar la col·lació en testament, codicil o pacte successori i pot també excloure-la en la seva successió.

3. Un cop oberta la successió, els cohereus que serien beneficiaris de la col·lació poden renunciar a aprofitar-se'n.

Article 464-18*Col·lació en lloc d'ascendents*

El nét hereu en la successió del seu avi ha de col·lacionar les atribucions a títol gratuït rebudes pel seu pare que aquest hauria hagut de col·lacionar en la mateixa successió si fos viu, sempre que el nét sigui també hereu d'aquest i amb

relació a tots els béns o a la part d'aquests béns que hagi arribat al seu poder.

Article 464-19

Persones beneficiàries

La col·lació només beneficia els cohereus que són descendents del causant i no pot beneficiar els legataris ni els creditors de l'herència.

Article 464-20

Valoració de les atribucions col·lacionables

1. Les atribucions col·lacionables es computen pel valor que els béns tenen en el moment de morir el causant, aplicant-hi les regles de l'article 451-5.c i d.

2. El valor que resulti de la computació a què fa referència l'apartat 1 s'imputa a la quota hereditària del cohereu que ha de col·lacionar, però, si el valor excedeix la quota, l'hereu no ha de restituir l'excés, sens perjudici de la reducció o supressió de les donacions inofioses.

Capítol V

La protecció del dret hereditari

Article 465-1

L'acció de petició d'herència

1. L'hereu té l'acció de petició d'herència contra qui la posseeix, en tot o en part, a títol d'hereu o sense al·legar cap títol, per a obtenir el reconeixement de la qualitat d'hereu i la restitució dels béns com a universalitat, sense haver de provar el dret del seu causant sobre els béns singulars que la constitueixen.

2. L'acció de petició d'herència és procedent també contra els successors de l'hereu aparent o del posseïdor i contra els adquirents de la totalitat de l'herència o d'una quota d'aquesta.

3. L'acció de petició d'herència és imprescriptible, salvats els efectes de la usucapció respecte als béns singulars.

Article 465-2

Règim jurídic de l'hereu aparent

1. L'hereu aparent o el posseïdor vençut per l'exercici de l'acció de petició d'herència ha de restituir a l'hereu real els béns de l'herència, aplicant les normes de liquidació de la situació possessòria i distingint si la possessió ha estat de bona fe o de mala fe.

2. S'exclouen de la restitució els béns adquirits a títol oneros per tercers de bona fe, d'acord amb el que estableixen la legislació hipotecària i les normes sobre la irreivindicabilitat dels béns mobles.

3. En els supòsits a què fa referència l'apartat 2, l'hereu aparent o el posseïdor vençut ha de lliurar a l'hereu real el preu o la cosa que ha obtingut com a contraprestació o els béns que ha adquirit amb aquests. Si la contraprestació encara no ha estat pagada, l'hereu real se subroga en les accions del transmissor per a reclamar-la.

Disposicions addicionals

Primera

Règim tributari

En el termini d'un any a partir de l'entrada en vigor d'aquesta llei, el Govern ha de presentar al Parlament un projecte de llei d'harmonització de la nor-

mativa tributària vigent amb relació a les institucions successòries que regula el llibre quart del Codi civil, prenent com a referència, en tots els casos, les institucions del dret civil català.

Segona

Aplicació de mitjans per a suplir la discapacitat sensorial

Quan la legislació notarial faci possible la utilització del braille, la llengua de signes, la lectura labial o altres mitjans tècnics o electrònics per a suplir la discapacitat sensorial que afecti la comprensió oral, la lectura o l'escriptura, en l'atorgament de documents notarials s'han d'aplicar aquests mitjans amb els efectes que estableixen els articles 421-8, 421-10.2 i 421-14.5 del Codi civil de Catalunya.

Disposicions transitòries

Primera

Principi general

Es regeixen pel llibre quart del Codi civil les successions obertes i els testaments, els codicils, les memòries testamentàries i els pactes successoris atorgats després que hagi entrat en vigor.

Segona

Testaments, codicils i memòries testamentàries atorgats abans de l'entrada en vigor d'aquesta llei

1. Els testaments, els codicils i les memòries testamentàries atorgats d'acord amb la legislació anterior a l'entrada en vigor d'aquesta llei són vàlids si compleixen les formes que exigia la dita legislació. Si han de regir una successió oberta després de l'entrada en vigor d'aquesta llei, també són vàlids si compleixen els requisits formals i materials que estableix el llibre quart del Codi civil.

2. En les successions obertes després de l'entrada en vigor d'aquesta llei, però regides per actes atorgats abans, s'apliquen les regles merament interpretatives de la voluntat del causant que establí la legislació derogada. Tanmateix, s'ha d'aplicar a aquests actes el que estableixen els articles 422-13, 427-21 i 427-27 del Codi civil de Catalunya.

Tercera

Testament davant rector

1. Els testaments davant rector atorgats abans de l'entrada en vigor d'aquesta llei caduquen si no es protocol·litzen en el termini de quatre anys a partir del moment en què la llei entra en vigor, sempre que el causant hagi mort anteriorment. Si el causant ha mort després de l'entrada en vigor d'aquesta llei, el termini de quatre anys es compta des de la seva mort.

2. El Govern ha de dictar les disposicions reglamentàries necessàries per a promoure i facilitar la protocol·litització dels testaments atorgats davant rector dipositats als arxius parroquials.

Quarta

Fideïcomisos

1. Els fideïcomisos es regeixen pel dret vigent en el moment de la mort del fideïcomitent.

2. Les normes del llibre quart del Codi civil relatives als efectes del fideïcomís mentre està pendent s'apliquen als fideïcomisos ordenats en successions obertes abans de l'entrada en vigor d'aquesta llei. Se n'exceptuen els fideïcomisos de residu i les

substitucions preventives de residu, que es regeixen per les normes vigents en el moment de l'obertura de la successió.

3. Els assentaments en el Registre de la Propietat referents a fideïcomisos condicionals es poden cancel·lar, sense necessitat d'expedient d'alliberament de càrregues, en els casos següents:

- a) Si s'acredita, mitjançant acta de notorietat, l'incumpliment de la condició, sempre que els fets que el produeixen es puguin acreditar per aquest mitjà.
- b) Si s'acredita, mitjançant acta de notorietat que contingui el certificat del Registre Civil i les altres proves documentals i testificals oportunes, que han transcorregut més de trenta anys des de la mort del fiduciari i que els hereus d'aquest o els seus causahavents han posseït de manera pública, pacífica i ininterrompuda els béns gravats amb el fideïcomís, sempre que no consti en el Registre de la Propietat cap inscripció o anotació a favor dels fideïcomissaris tendent a fer efectiu llur dret.

Cinquena

Retribució dels marmessors i dels hereus i legataris de confiança

Per a la retribució dels marmessors i dels hereus i legataris de confiança designats en actes atorgats abans de l'entrada en vigor d'aquesta llei, s'aplica el que estableixen els articles 424-12.2 i 429-5.1 del Codi civil de Catalunya si la successió s'ha obert posteriorment, llevat que el causant hagués disposat expressament una altra remuneració o que el càrrec fos gratuït.

Sisena

Heretaments

1. Els heretaments atorgats d'acord amb els requisits de capacitat i forma que exigia el dret vigent en el moment de l'atorgament són vàlids encara que l'heretant mori després de l'entrada en vigor d'aquesta llei.
2. Els pactes convinguts en heretaments atorgats abans de l'entrada en vigor d'aquesta llei són vàlids, fins i tot pel que fa a les persones que els convenen, si la llei anterior no els admetia però la llei vigent en el moment de la mort del causant els admet.
3. Els drets i les obligacions que resulten dels heretaments atorgats abans de l'entrada en vigor d'aquesta llei es regeixen pel dret vigent en el moment de l'atorgament.
4. Els efectes de la successió diferents dels efectes als quals fan referència els apartats 1 a 3 estan sotmesos al dret vigent en el moment de la mort del causant.

Setena

Reserva

En les successions obertes abans de l'entrada en vigor d'aquesta llei, si els fets que donaven lloc a reserva legal no s'han produït, cap bé no passa a tenir la qualitat de reservable i el cònjuge supervivent n'és propietari lliure.

Vuitena

Prescripció i caducitat

1. Els terminis que establia la legislació anterior s'apliquen a les successions obertes abans de l'entrada en vigor d'aquesta llei, llevat que els terminis que estableix el llibre quart del Codi civil siguin més curts. En aquest darrer cas, la prescripció o la ca-

ducitat es consuma quan fineix el nou termini, que comença a comptar a partir de l'entrada en vigor d'aquesta llei. Tanmateix, si el termini que establia la legislació anterior, tot i ésser més llarg, fineix abans que el termini que estableix el llibre quart, s'aplica aquell termini.

2. Les mencions legitimàries referents a successions obertes abans del 8 de maig de 1990 que constin en el Registre de la Propietat caduquen de manera immediata el dia de l'entrada en vigor d'aquesta llei.

Novena

Regla d'integració

En tot allò que les disposicions transitòries d'aquesta llei no regulen, les successions obertes abans de la seva entrada en vigor es regeixen per la llei aplicable en el moment de l'obertura de la successió, d'acord amb el que estableixen les disposicions transitòries del Decret legislatiu 1/1984, del 19 de juliol, pel qual s'aprova el text refós de la Compilació del dret civil de Catalunya; de la Llei 9/1987, del 25 de maig, de successió intestada; de la Llei 11/1987, del 25 de maig, de reforma de les reserves legals, i de la Llei 40/1991, del 30 de desembre, del Codi de successions per causa de mort en el dret civil de Catalunya.

Disposició derogatòria

Es deroguen:

- a) La Llei 40/1991, del 30 de desembre, del Codi de Successions per causa de mort en el dret civil de Catalunya.
- b) Els articles 34 i 35 de la Llei 10/1998, del 15 de juliol, d'unions estables de parella.
- c) La lletra b de l'article 531-26.1 del llibre cinquè del Codi civil de Catalunya. En conseqüència, les lletres c i d d'aquest article passen a ésser, respectivament, les lletres b i c.
- d) L'article 569-40 del llibre cinquè del Codi civil de Catalunya.
- e) Els apartats 5 i 7 de l'article 569-41 del llibre cinquè del Codi civil de Catalunya. En conseqüència, l'apartat 6 d'aquest article passa a ésser l'apartat 5.

Disposicions finals

Primera

Modificació de la Llei 29/2002

1. S'afegeix un nou article 7 a la Llei 29/2002, del 30 de desembre, primera llei del Codi civil de Catalunya, amb el text següent:

"Article 7. Tractament del gènere en les denominacions referides a persones

"En el Codi civil de Catalunya, s'entén que les denominacions en gènere masculí referides a persones inclouen dones i homes, llevat que del context se'n dedueixi el contrari."

2. L'antic article 7 de la Llei 29/2002 passa a ésser-ne l'article 8.

Segona

Modificació del llibre cinquè del Codi civil de Catalunya

Es fan les modificacions següents en el llibre cinquè del Codi civil de Catalunya:

- a) En l'article 511-3.1 se substitueix l'expressió "llur destinació" per "la seva destinació".

- b) En l'article 521-6.1 se substitueix l'expressió "i que poden unir" per "i poden unir".
- c) En l'article 531-9.4 se substitueix l'expressió "del Codi de successions per causa de mort" per "del llibre quart".
- d) En l'article 531-18.2 se substitueix l'expressió "l'article 166 del Codi de successions" per "l'article 428-6".
- e) En l'article 531-19.6 se substitueix l'expressió "pels articles del 87 al 89 del Codi de successions" per "per l'article 431-27".
- f) En l'article 541-1.1 se substitueix l'expressió "a gaudir-n'hi i disposar-n'hi" per "a gaudir-ne i disposar-ne".
- g) En l'article 541-2 se substitueix l'expressió "amb llur funció social" per "amb la seva funció social".
- h) En l'article 544-6.2 se suprimeix la frase "En aquest cas, no cal que els actors provin la il·legitimitat de la pertorbació".
- i) S'afegeix un apartat, el 3, a l'article 544-6, amb el text següent: "En l'exercici de l'acció negatòria no cal que els actors provin la il·legitimitat de la pertorbació".
- j) En l'article 553-40.2 se substitueix l'expressió "els ocupants de l'element comú" per "els ocupants de l'element privatiu".
- k) En l'article 561-1.2 se substitueix l'expressió "el Codi de successions" per "el llibre quart".
- l) En l'article 561-13.2 se substitueix l'expressió "la nua propietat d'una finca hipotecada" per "la plena propietat d'una finca hipotecada".
- m) En l'article 561-15 se substitueix l'expressió "l'article 204 del Codi de successions" per "l'article 426-10".
- n) En l'article 568-18.1 se substitueix l'expressió "es pot exercir, en cas de venda o dació en pagament d'una finca rústica de superfície inferior a la de la unitat mínima de conreu, a favor" per "es pot exercir en cas de venda o dació en pagament d'una finca rústica de superfície inferior a la de la unitat mínima de conreu a favor".
- o) En l'article 569-10.3 se substitueix el fragment de text "poden disposar lliurement del bé. En aquest cas, les càrregues preexistents subsisteixen, llevat que" per "poden disposar lliurement del bé, amb subsistència de les càrregues preexistents, llevat que".
- p) En l'article 569-41.1 se substitueix l'expressió "si la caució a què fa referència l'article 207 del Codi de successions" per "si la garantia a què fa referència l'article 426-21".
- q) En l'article 569-41.3 se substitueix l'expressió "els articles del 217 al 228 del Codi de successions" per "els articles 426-36 a 426-43".
- r) En l'article 569-42.2 se substitueix l'expressió "d'iniciativa popular" per "d'iniciativa particular".

Tercera

Modificació de la Llei 9/1998

- Es modifica l'apartat 1 de l'article 92 de la Llei 9/1998, del 15 de juliol, del Codi de família, que resta redactat de la manera següent:

"1. Els fills nascuts a conseqüència de la fecundació assistida de la muller, practicada amb el consentiment exprés del cònjuge formalitzat en document estès davant d'un centre autoritzat o en document públic, són fills matrimonials del cònjuge que ha prestat el consentiment".

- Es modifica l'apartat 1 de l'article 97 de la Llei 9/1998, que resta redactat de la manera següent:

"1. Els fills nascuts a conseqüència de la fecundació assistida de la mare són fills de l'home o de la dona que l'ha consentida expressament en document estès davant d'un centre autoritzat o en document públic".
- Es modifica l'apartat 1 de l'article 113 de la Llei 9/1998, que resta redactat de la manera següent:

"1. Tota filiació produeix els mateixos efectes civils, sens perjudici dels efectes específics de la filiació adoptiva en matèria de cognoms i de successió intestada, d'acord amb el Codi civil de Catalunya".
- Es modifica l'apartat 1 de l'article 127 de la Llei 9/1998, que resta redactat de la manera següent:

"1. L'adopció origina relacions de parentiu entre l'adoptant i la seva família i la persona adoptada i els seus descendents, i produeix els mateixos efectes que la filiació per naturalesa."

Quarta

Entrada en vigor

Aquesta llei entra en vigor l'1 de gener de 2009, llevat de la disposició final tercera, que entra en vigor l'endemà de la publicació d'aquesta llei en el Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya.

Per tant, ordeno que tots els ciutadans als quals sigui d'aplicació aquesta Llei cooperin al seu compliment i que els tribunals i les autoritats als quals pertoqui la facin complir.

Palau de la Generalitat, 10 de juliol de 2008

José Montilla i Aguilera

President de la Generalitat de Catalunya

Montserrat Tura i Camafreita

Consellera de Justícia

Advertiments: Aquest document no és un text oficial.

Per tant, tot i que la intenció del Projecte Norma Civil és oferir una informació exacta, no es garanteix que el contingut, validesa, efectivitat o vigència de la norma reproduïda siguin fiables absolutament. Per aquest motiu, es recomana als usuaris la consulta de les publicacions oficials corresponents (BOE, DOGC, etc.)

Aquesta norma apareix actualitzada a la pàgina web: <http://civil.udg.es/normacivil>

© [Projecte Norma Civil](#)

Àrea de Dret Civil
Facultat de Dret
Universitat de Girona
Campus Montilivi
E-17071
Girona

Projecte Norma Civil

<http://civil.udg.es/normacivil/>

Projecte realitzat per l'Àrea de Dret Civil de la Universitat de Girona
amb el suport del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya

Llei 5/2006, de 10 de maig, del llibre cinquè del Codi civil de Catalunya, relatiu als drets reals

(DOGC núm. 4640, 24-05-2006, p. 23167-23202; correcció d'errades DOGC núm. 4655, 15-06-2006, p. 26128).

El President de la Generalitat de Catalunya

Sia notori a tots els ciutadans que el Parlament de Catalunya ha aprovat i jo, en nom del Rei i d'acord amb el que estableix l'article 33.2 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, promulgo la següent

LLEI

Preàmbul

I

Finalitat

El dret civil té un paper clau en la configuració de Catalunya com a societat moderna perquè permet d'adaptar el marc jurídic a la realitat d'avui i satisfer les necessitats quotidianes dels ciutadans, que, d'acord amb aquell, poden exercir plenament la llibertat en l'àmbit privat. És per això que té, a més, una significació especial com a element d'identificació nacional i com a instrument de cohesió social.

La recuperació de les institucions polítiques operada l'any 1980 per l'Estatut d'autonomia ha permès que, en un quart de segle, el Parlament de Catalunya hagi acomplert una tasca legislativa intensa, en un procés de modernització del dret civil tradicional que ha estat àmpliament participatiu, progressiu i constant, cosa que l'ha dotat de la solidesa que calia per a superar les interpretacions restrictives de les competències exclusives que corresponien a la Generalitat en matèria de conservació, modificació i desenvolupament del dret civil català.

Aquest procés, iniciat amb la Llei 13/1984, del 20 de març, de reforma de la Compilació del dret civil de 1960, ha continuat al llarg de diverses legislatures. Les fites més rellevants han estat l'aprovació del Codi de successions, per la Llei 40/1991, del 30 de desembre; del Codi de família, per la Llei 9/1998, i de la Llei 10/1998, d'unions estables de parella, ambdues del 15 de juliol, i de la Llei

29/2002, del 30 de desembre, primera llei del Codi civil de Catalunya, la qual n'estableix l'estructura i l'elaboració en forma de codi obert, que cal construir a partir d'un procés continuat i que en el futur es pot adaptar de manera flexible a les necessitats socials i als avenços de la ciència jurídica de cada moment.

La finalitat d'aquesta llei és aprovar el llibre cinquè del Codi civil de Catalunya, relatiu als drets reals, com un pas més en la construcció del nou sistema jurídic privat català i en el seu procés codificador.

II

Els principis

Aquest codi aporta una regulació nova, pròpia de Catalunya, d'institucions fonamentals en el dret de coses, com són la possessió, la propietat i les situacions de comunitat, especialment l'anomenada *propietat horitzontal*, i introdueix la regulació dels drets de vol i d'hipoteca.

D'altra banda, refon i modifica parcialment la legislació aprovada pel Parlament en matèria de dret de coses i hi dona unitat interna. Aquesta legislació comprèn un total de sis lleis, des de la Llei 6/1990, del 16 de març, dels censos, fins a la Llei 19/2002, del 5 de juliol, de drets reals de garantia.

La regulació del llibre cinquè, tot i que manté, actualitzades profundament, institucions tradicionals en el dret català, algunes d'ascendència romana, com són l'usdefruit i els seus diminutius o les servituds, i d'altres d'origen medieval, com són els drets de cens o la mitgeria, posa l'accent en els aspectes més innovadors, com són una regulació breu i ordenada del fet possessori i de les seves conseqüències jurídiques, una regulació dels límits i les limitacions de la propietat conforme a la cultura jurídica actual, la regulació de la propietat horitzontal com a instrument que facilita l'accés al dret fonamental a l'habitatge o la regulació dels drets de superfície, de vol o d'opció.

Aquest codi parteix dels principis bàsics de llibertat civil, que es manifesta deixant a l'autonomia de la voluntat un camp molt ampli d'actuació en la constitució i la configuració dels drets reals limitats i de les situacions de comunitat, en la limitació dels drets de tanteig i de retracte legals als casos indispendibles i en l'establiment d'una regulació dels

drets reals limitats que gairebé sempre és subsidiària del pacte entre les parts; de protecció dels consumidors i, en general, de les persones en situació de necessitat, que es manifesta sobretot en la normativa de la propietat horitzontal i en tot allò que té relació amb la regulació dels edificis amb una pluralitat d'habitatges; de la bona fe, que es presumeix sempre i que es manifesta en la regulació de la possessió, dels títols d'adquisició i de l'accessió i, en general, en el fet que mai no s'atorga protecció jurídica a qui actua de mala fe; de promoció de la seguretat jurídica preventiva, que es manifesta en la utilització equilibrada dels instruments notariais i dels registres públics en els supòsits en què l'interès públic i la transcendència dels interessos de tercers en fa aconsellable l'ús; i de la funció social de la propietat, que es manifesta en la regulació amb caràcter general de les restriccions al dret de propietat i de les relacions de veïnatge i en la superació del principi d'unanimitat en la gestió de les situacions de comunitat.

Finalment, aquest codi té molt present que les seves disposicions tenen caràcter de dret comú a Catalunya. Per això, quan és pertinent, subratlla la seva profunda imbricació amb la normativa, sovint qualificada d'administrativa, que configura la propietat moderna, tan imbuïda de la seva funció social, com és el cas de les normes urbanístiques o d'habitatge, agràries, forestals i mediambientals, i del patrimoni cultural.

III

L'estructura i el contingut

Aquesta llei, amb un sol article, aprova el llibre cinquè del Codi civil de Catalunya, relatiu als drets reals, i conté vint disposicions transitòries, una disposició derogatòria i una disposició final.

El llibre cinquè és format per 382 articles. D'acord amb la Primera llei del Codi civil, el llibre cinquè es distribueix en títols, concretament en sis, que estableixen unes disposicions generals sobre els béns (títol I) i regulen la possessió (títol II), l'adquisició i l'extinció dels drets reals (títol III), el dret de propietat (títol IV), les situacions de comunitat (títol V) i els drets reals limitats (títol VI). Cada un dels títols, llevat del primer, es divideix en capítols, vint-i-cinc en total, i aquests en seccions i subseccions.

El títol I és configurat per alguns articles, de caràcter introductor i general, sobre el règim jurídic dels béns, el concepte dels quals es pren en un sentit ampli, de manera que inclou els drets i, d'acord amb la tradició jurídica catalana més recent, estableix que els animals no tenen la consideració de coses i estan sota la protecció de les lleis.

El títol II conté la regulació de la possessió, considerada com un mecanisme primari de publicitat de drets que aquest codi protegeix per preservar la pau civil partint de la base que la possessió ha de tenir com a efecte principal el dret a continuar posseïnt. També regula els criteris de liquidació de la situació possessòria, per al cas en què els posseï-

dors que en tenen la possessió efectiva la perdin a favor d'altres persones que demostrin que tenen un millor dret. Finalment, configura l'adquisició de bona fe de béns mobles com a mecanisme transmissor del dret sobre el bé posseït.

El títol III regula l'adquisició i l'extinció del dret real. Regula la tradició en concordança amb els títols d'adquisició, tot configurant el sistema transmissor-adquisitiu d'acord amb la teoria del títol i del mode vigent tradicionalment en l'ordenament jurídic català. També regula la donació, a la qual reconeix la consideració de títol d'adquisició, juntament amb la successió, el contracte, l'ocupació, l'accessió i la usucapció. Tot i això, les donacions per raó de matrimoni o entre cònjuges i les donacions per causa de mort es mantenen, per ara, en el Codi de família i en el Codi de successions. Pel que fa a la usucapció, aquest títol redueix els terminis de la possessió per a usucapir a tres anys per als béns mobles i a vint per als immobles i en regula la interrupció i la suspensió.

En aquest mateix títol, el capítol II regula l'extinció dels drets reals amb caràcter general per causa de pèrdua total i sobrevinguda del bé, de consolidació i de renúncia.

El títol IV estableix una regulació general del dret de propietat que, quan és adquirida legalment, atorga als titulars el dret a usar de forma plena i exclusiva els béns que en constitueixen l'objecte i a gaudir-n'hi i disposar-n'hi, però sempre d'acord amb la seva funció social i dins dels límits i amb les restriccions que estableixen les lleis.

Així mateix, el títol IV regula els títols adquisitius exclusius del dret de propietat, amb una simplificació notable del text de la Llei 25/2001, del 31 de desembre, de l'accessió i l'ocupació, i el títol exclusiu de pèrdua d'aquest dret, és a dir, l'abandonament. També estableix la normativa civil de l'acció reivindicatòria, com a exponent de la protecció del dret en cas d'espoli, i de les accions negatòries, de tancament de finques i de delimitació i fitació, com a accions relatives a la facultat d'exclusió.

Finalment, el capítol V regula les restriccions de l'exercici del dret de propietat d'acord amb la seva funció social. Quan les estableixen les lleis, constitueixen els límits del dret de propietat si són en interès de la comunitat i en constitueixen les *limitacions* si són en interès de particulars indeterminats, normalment els veïns, inclosos en aquest cas els copropietaris dels immobles sotmesos al règim de la propietat horitzontal. En ambdós casos les restriccions afecten la disponibilitat o l'exercici del dret, no necessiten un acte exprés de constitució i no atorguen dret a indemnització. En canvi, les restriccions establertes per l'autonomia de la voluntat en interès privat constitueixen els drets reals limitats i es regeixen per l'autonomia de la voluntat. Atès que els límits es regulen per remissió a lleis especials, a les situacions de comunitat especials i als drets reals limitats, el capítol VI d'aquest títol regula les relacions de contigüitat, l'estat de necessitat i les immissions, amb les actualitzacions i les simplificacions sobre la Llei 13/1990, del 8 de juliol, de l'acció

negatòria, les immissions, les servituds i les relacions de veïnatge, que la doctrina i la pràctica jurídica han fet aconsellables.

El títol V regula les anomenades *situacions de comunitat*, tant pel que fa a la comunitat ordinària, és a dir, el condomini indivís d'arrel romana, amb relació al qual s'estableixen algunes novetats, sobretot en matèria de divisió de la comunitat de béns, com pel que fa a les situacions que resulten del règim jurídic voluntari de la propietat horitzontal.

Aquesta regulació és, precisament, una de les novetats de més transcendència social del Codi, atès que la propietat horitzontal ha permès, els darrers cinquanta anys, una extraordinària generalització del dret de la propietat, fins al punt de convertir-se en un dels instruments jurídics fonamentals que garanteixen l'accés dels ciutadans a la propietat de l'habitatge. La regulació, que parteix de la base de l'existència d'un immoble unitari en el qual concorren més d'un titular i que es compon simultàniament de béns privatis i béns comuns relacionats entre ells de manera inseparable per la quota o el coeficient, adopta, actualitzant-lo, el model de la Llei 41/1960, del 21 de juliol, sobre propietat horitzontal, vigent en el moment en què s'aprova aquesta llei, però introdueix diverses millores, entre les quals la sistemàtica no és pas la menys transcendent. Així, el capítol III, que regula la propietat horitzontal, es distribueix en quatre seccions. La primera conté les disposicions generals, amb la configuració de la comunitat, el títol de constitució, en la regulació del qual es garanteixen al màxim els drets dels futurs adquirents de pisos o locals, i el funcionament de la junta de propietaris, detallat, clar i adaptat a les necessitats que l'experiència dels anys i l'evolució de la legislació feien imprescindibles, entre les quals destaca la limitació del principi d'unanimitat a casos molt puntuals. Les seccions segona i tercera regulen la propietat horitzontal simple i la complexa, aquesta darrera adequada als conjunts immobiliaris amb diversos edificis però amb zones comunitàries, com són piscines o zones d'esbarjo. Cal destacar també la regulació de les zones comunes d'ús privat i dels elements privatis d'ús comú, l'establiment de l'acció de cessació sobre determinades activitats i l'exclusió dels drets de tanteig i retracte per als locals amb garatges i altres usos semblants. La secció quarta regula la propietat horitzontal per parcel·les i, d'acord amb la pràctica jurídica, estén els principis de la normativa a les mal anomenades *urbanitzacions privades*.

El capítol IV conté una regulació de la comunitat especial per torns, que és diferent de la regulació dels torns d'apartaments per a vacances que regeix la Directiva 94/47/CE, del 26 d'octubre, i que hi és compatible, perquè aquest capítol es limita a béns unitaris i exclou de manera expressa l'aplicació als supòsits a què fa referència la normativa europea. El títol es clou amb la regulació de la mitgeria.

El títol VI, el més extens del llibre amb molta diferència, regula els drets reals limitats d'usdefruit, d'ús i d'habitació; d'aprofitament parcial, de superfície, de cens emfitèutic i vitalici, de servitud, de vol,

d'opció, de tanteig i retracte, inclosos els retractes legals de confrontants i el gentilici de la Vall d'Aran conegut com a *torneria*; els drets de retenció, de penyor i d'anticresi, i, finalment, algunes especialitats del dret d'hipoteca resultants de les especificitats del dret català.

Els drets d'usdefruit, d'ús i d'habitació es regulen d'acord amb la Llei 13/2000, del 20 de novembre, de regulació dels drets d'usdefruit, ús i habitació, tot i que s'hi introdueixen millores de tècnica jurídica, s'hi introdueix l'usdefruit de propietari i es modifica el règim de l'usdefruit de participacions en fons d'inversió i en altres instruments d'inversió col·lectiva per a adequar-los a la realitat d'un mercat que no sempre produeix increments de valor. La regulació dels drets d'aprofitament parcial, autèntic calaix de sastre d'aprofitaments diversos que poden ésser útils per a promoure la conservació dels boscos i dels espais naturals mitjançant una explotació racional, agrupa les antigues servituds personals. El dret de superfície es regula d'acord amb la Llei 22/2001, del 31 de desembre, de regulació dels drets de superfície, de servitud i d'adquisició voluntària o preferent, tot i que s'estableix la necessitat de l'escriptura pública per a constituir-se i que se subratlla que, en extingir-se, les construccions o les plantacions reverteixen en els titulars del sòl.

Els drets de cens, emfitèutic i vitalici, es regulen seguint la Llei 6/1990, en la qual s'introdueix una norma de procediment per a la reclamació de les pensions, s'harmonitzen els terminis i es fixa d'una manera més entenedora el valor de la redempció. Les servituds es regulen d'acord amb la Llei 22/2001, sense altres modificacions que les sistemàtiques i les necessàries per a l'harmonització del text en el Codi, mentre que la regulació del dret de vol, com a dret real sobre un edifici o un solar edificat aliè que atribueix a qui en són els titulars la facultat de construir una planta o més, sobre o sota l'immoble gravat, i de fer seva la propietat de les noves construccions, és nova i té per objectiu delimitar amb claredat la distinció entre els drets de superfície, que comporten la propietat separada de manera temporal, i aquest, que és un instrument per a facilitar la construcció de plantes o edificis sotmesos al règim de la propietat horitzontal i comporta una divisió definitiva de la propietat.

La regulació dels drets d'adquisició introdueix modificacions tècniques i sistemàtiques a la de la Llei 22/2001, amb l'objectiu de donar resposta a algunes qüestions que aquesta deixava obertes tant amb relació a la conservació i la pèrdua de l'objecte sobre el qual recau l'adquisició com amb relació a la cancel·lació de càrregues constituïdes entre la constitució i l'exercici del dret d'opció. El capítol VIII també incorpora els drets de retracte de confrontants, al qual només tenen dret els propietaris confrontants de finques de superfície inferior a la unitat mínima de conreu que tinguin la consideració de conreador directe i personal, i el de la torneria, exclusiu i propi del territori de la Vall d'Aran, que només s'aplica a finques rústiques i cases pairals.

Finalment, la regulació dels drets reals de garantia del capítol IX es fa seguint la Llei 19/2002, tot i que se simplifica la normativa concernent al dret de retenció, i introduint la regulació de la hipoteca per a supòsits específics del dret català als quals la legislació hipotecària no donava fins ara la solució adequada, com és el cas dels béns sotmesos a fideïcomisos, de la hipoteca en garantia de pensions compensatòries derivades de sentències de separació o divorci i de pensions per aliments, o de la subrogació en el pagament de la pensió periòdica o censal en el cas de finca hipotecada en garantia d'aquest.

Les disposicions transitòries d'aquesta llei estableixen el règim de les usucapions iniciades abans de l'entrada en vigor del llibre cinquè del Codi; la subsistència de l'acció negatòria nascuda i no exercida abans; l'adaptació de les propietats horitzontals constituïdes abans, incloses les urbanitzacions, que es fa de la manera menys formalista i costosa possible, i el règim dels drets reals limitats anteriors a l'entrada en vigor. Es mantenen, també, normatives transitòries per als censos i les rabasses mortes constituïdes abans de l'entrada en vigor de la Llei 6/1990 i de la Llei 22/2001, amb el benentès que les normes que establien aquestes lleis per a facilitar l'extinció i la redempció d'aquests drets són llur actiu pràctic principal.

Igualment, aquesta llei conté una disposició derogatòria i una disposició final. La primera deroga diverses lleis i la segona estableix l'entrada en vigor d'aquesta llei.

Article únic

Aprovació del llibre cinquè del Codi civil de Catalunya-

ny
S'aprova el llibre cinquè del Codi civil de Catalunya, amb el contingut següent:

TÍTOL I Dels béns

Article 511-1

Béns

1. Es consideren béns les coses i els drets patrimonials.
2. Es consideren coses els objectes corporals susceptibles d'apropiació, i també les energies, en la mesura que ho permeti llur naturalesa.
3. Els animals, que no es consideren coses, estan sota la protecció especial de les lleis. Només se'ls apliquen les regles dels béns en allò que permet llur naturalesa.

Article 511-2

Béns immobles i mobles

1. Els béns, per llur naturalesa o per llur destinació, poden ésser immobles o mobles.
2. Es consideren béns immobles:
 - a) El sòl, les construccions i les obres permanents.
 - b) L'aigua, els vegetals i els minerals, mentre no siguin separats o extrets del sòl.

c) Els béns mobles incorporats de manera fixa a un bé immoble del qual no poden ésser separats sense que es deteriorin.

d) Els drets reals i les concessions administratives que recauen sobre béns immobles, ports i refugis nàutics, i també els drets d'aprofitament urbanístic.

3. Es consideren béns mobles les coses que es poden transportar i els altres béns que les lleis no qualifiquen expressament com a immobles.

Article 511-3

Fruits

1. Els fruits d'una cosa són els seus productes i els altres rendiments que se n'obtenen d'acord amb llur destinació.

2. Els fruits d'un dret són els rendiments que se n'obtenen d'acord amb llur destinació i els que produeix en virtut d'una relació jurídica.

TÍTOL II DE LA POSSESIÓ Capítol I Adquisició i extinció

Article 521-1

Concepte

1. La possessió és el poder de fet sobre una cosa o un dret, exercit per una persona, com a titular, o per mitjà d'una altra persona.

2. L'exercici d'un poder de fet sobre una cosa o un dret sense la voluntat aparent externa d'actuar com a titular del dret o la tinença amb la tolerància dels titulars són supòsits de detenció, la qual només produeix els efectes que per a cada cas concret estableixen les lleis.

Article 521-2

Adquisició de la possessió

1. La possessió s'adquireix:

- a) Quan els posseïdors subjecten la cosa o el dret a l'àmbit del seu poder.
- b) Quan la cosa o el dret ha estat posat a disposició dels nous posseïdors, segons es dedueix de la relació jurídica existent entre els antics posseïdors i els nous.

2. La possessió no pot ésser clandestina. Tampoc no es pot adquirir mai amb violència mentre els posseïdors anteriors s'hi oposin.

Article 521-3

Capacitat

1. Totes les persones amb capacitat natural poden adquirir la possessió.

2. Les persones menors i les incapacitades poden exercir les facultats pròpies de la possessió amb l'assistència de llurs representants legals.

Article 521-4

Pluralitat de possessions

1. Diferents persones poden posseir un mateix bé si els conceptes possessoris són compatibles.

2. Si dues o més persones pretenen la possessió i els conceptes possessoris no són compatibles, hom prefereix la persona que té la possessió en el moment de la pretensió; si hi ha dos o més posseïdors, el més antic; si les dates de les possessions coincideixen, qui presenti un títol, i si totes aquestes condicions són iguals, l'objecte de la possessió es diposita judicialment mentre se'n decideix la possessió o la propietat d'acord amb el que estableixen les lleis.

Article 521-5

Copossessió

En cas de divisió d'un bé en situació de comunitat, es considera que cada cotitular ha posseït de manera exclusiva, durant el temps que ha durat la divisió, la part que li ha correspost en l'adjudicació.

Article 521-6

Continuïtat en la possessió

1. Es presumeix que els posseïdors han posseït un bé de manera continuada des que en van adquirir la possessió i que poden unir llur possessió a la dels seus causants.
2. Es presumeix que els posseïdors mantenen el mateix concepte possessorí que tenien quan van adquirir la possessió.
3. S'entén que la possessió és continuada encara que el seu exercici sigui impedit o interromput temporalment, sens perjudici del que estableix l'article 521-8.e.

Article 521-7

Possessió de bona i mala fe

1. La bona fe en la possessió és la creença justificable de la titularitat del dret. En cas contrari, la possessió és de mala fe.
2. La bona fe es presumeix sempre.
3. Els efectes de la bona fe cessen a partir del moment en què els posseïdors saben, o poden saber raonablement, que no tenen dret a posseir.

Article 521-8

Acabament de la possessió

La possessió es perd per les causes següents:

- a) La cessió voluntària dels béns que en són objecte a una altra persona, en un concepte incompatible amb la possessió de la persona que fa la cessió.
- b) L'abandonament.
- c) La pèrdua o la destrucció total.
- d) El fet de restar fora del tràfic jurídic.
- e) La possessió per una altra persona, fins i tot adquirida contra la voluntat dels anteriors posseïdors, si la nova possessió dura més d'un any.

Capítol II

Efectes

Article 522-1

Presumpció de titularitat

1. Es presumeix que els posseïdors són titulars del dret en concepte del qual posseeixen el bé.

2. La presumpció de titularitat decau quan la cosa o el dret posseïts estan inscrits en el Registre de la Propietat o, si escau, en el Registre de Béns Mòbils a favor d'una altra persona, llevat que els posseïdors dels quals es presumeix la titularitat oposin un altre títol que en justifiqui la possessió.

Article 522-2

Liquidació de la situació possessòria

Si els posseïdors perden la possessió a favor d'una altra persona que té un millor dret a posseir, per qualsevol causa, la liquidació de la situació possessòria s'ajusta al que estableixen els articles del 522-3 al 522-5, llevat de pacte o disposició en contra.

Article 522-3

Fruits

1. Els posseïdors de bona fe fan seus els fruits i han d'assumir les despeses originades per a produir-los. Qui té un millor dret a posseir pot fer seus els fruits pendents, però ha de pagar les despeses originades per a produir-los.
2. Els posseïdors de mala fe han de restituir els fruits que s'han produït a partir del dia en què es va iniciar la possessió de mala fe o bé llur valor, però tenen dret al rescabament de les despeses necessàries que han fet per a obtenir-los, sens perjudici de la indemnització per danys que, si escau, correspon a qui té un millor dret a posseir.

Article 522-4

Despeses útils

1. Qui té un millor dret a posseir ha de pagar les despeses extraordinàries de conservació fetes en el bé tant pels posseïdors de bona fe com pels de mala fe.
2. Qui té un millor dret a posseir ha de pagar les despeses útils fetes en el bé pels posseïdors de bona fe si les millores o l'augment de valor que han originat subsisteixen en el moment de la liquidació.
3. Els posseïdors, tant de bona com de mala fe, poden optar per retirar les millores fetes sempre que no es deteriori l'objecte sobre el qual recauen. No obstant això, en el cas dels posseïdors de mala fe, qui té un millor dret a posseir pot fer seves les millores pagant-ne el valor.

Article 522-5

Deteriorament o pèrdua

1. Els posseïdors de bona fe no responen del deteriorament o la pèrdua de la cosa o el dret posseïts, llevat que hagin actuat amb negligència o dol des del moment en què se'ls ha notificat la reclamació basada en la possible existència d'un millor dret a posseir.
2. Els posseïdors de mala fe responen sempre del deteriorament o la pèrdua de la cosa o el dret posseïts a partir del moment en què es notifica la reclamació a què fa referència l'apartat 1, fins i tot en el cas que el dit deteriorament o la dita pèrdua s'esdevinguin de manera fortuïta si ha endarrerit maliciosament el lliurament de la cosa als posseïdors legítims.

Article 522-6*Possessió i usucapió*

La possessió d'acord amb els requisits que estableix l'article 531-24 permet la usucapió del dret de la propietat o dels altres drets reals possessoris.

Article 522-7*Protecció*

1. Els posseïdors i els detentors tenen pretensió per a retenir i recuperar llur possessió contra qualssevol perturbacions o usurpacions, d'acord amb el que estableix la legislació processal.

2. Els posseïdors poden recuperar, per mitjà de l'acció publiciana, la possessió de la cosa o el dret davant dels posseïdors sense dret o de pitjor dret. Qui usucapeix ha de provar que té millor dret a posseir, ha de dirigir l'acció contra els posseïdors que tenen la possessió efectiva i ha d'identificar la cosa o el dret objecte de la possessió.

Article 522-8*Adquisició de bona fe de béns mobles*

1. L'adquisició de la possessió d'un bé moble de bona fe i a títol oneros comportarà l'adquisició del dret en què es basa el concepte possessori, encara que els posseïdors anteriors no tinguessin poder de disposició suficient sobre el bé o el dret.

2. Els adquirents han de facilitar als propietaris inicials, si els ho requereixen fefaentment, les dades que tinguin per a identificar les persones que els van transmetre el bé. Altrament, responen de la indemnització pels danys i perjudicis que els hagin ocasionat.

3. Els propietaris d'un bé moble perdut, furat, robat o apropiat indegudament el poden reivindicar dels posseïdors que en tenen la possessió efectiva, tret que aquests l'hagin adquirit de bona fe i a títol oneros en subhasta pública o en un establiment dedicat a la venda d'objectes semblants al dit bé i establert legalment.

TÍTOL III**DE L'ADQUISICIÓ, LA TRANSMISSIÓ I L'EXTINCIÓ DEL DRET REAL****Capítol I****Adquisició****Secció primera****Disposició general****Article 531-1***Sistema d'adquisició*

Per a transmetre i adquirir béns, cal, a més del títol d'adquisició, la realització, si escau, de la tradició o dels actes o de les formalitats que estableixen les lleis.

Secció segona**Tradició****Article 531-2***Concepte*

La tradició consisteix en el lliurament de la possessió d'un bé pels antics posseïdors als nous.

Article 531-3*Fonament de la tradició*

La tradició, feta com a conseqüència de determinats contractes, comporta la transmissió i l'adquisició de la propietat i dels altres drets reals possessoris.

Article 531-4*Classes de tradició*

1. La tradició d'un bé es produeix quan és lliurat als adquirents i aquests en prenen possessió amb l'acord dels transmissors.

2. El poder i la possessió d'un bé es lliuren, a més del que estableix l'apartat 1, per:

a) L'atorgament de l'escriptura pública corresponent, si del mateix document no en resulta altrament.

b) El pacte en què els transmissors declaren que lleven del seu poder i possessió el bé i el transfereixen als adquirents, facultant-los perquè el prenguin i es constitueixin ínterim en els posseïdors en nom seu.

c) El lliurament de les claus del lloc on estan emmagatzemats o desats els béns mobles als adquirents.

d) L'acord entre els transmissors i els adquirents quan el bé moble objecte de disposició no es pot traslladar al poder i a la possessió dels adquirents.

e) L'expressió en el contracte del fet que els adquirents ja tenien el bé en llur poder per un altre títol.

Article 531-5. Tradició dels béns incorporals

La tradició dels béns incorporals es produeix pel lliurament dels títols, per la tradició instrumental o per l'ús que en fan els adquirents amb consentiment dels transmissors.

Article 531-6*Despeses*

Les despeses de lliurament del bé transmès són a càrrec dels transmissors. Les despeses de l'atorgament de l'escriptura i de l'expedició de primera còpia i les altres despeses posteriors a la transmissió són a càrrec dels adquirents, llevat que una disposició especial o un pacte estableixin el contrari.

Secció tercera**Donació****Article 531-7***Concepte*

La donació és l'acte pel qual els donants disposen a títol gratuït d'un bé a favor dels donataris, els quals l'adquireixen si l'accepten en vida d'aquells.

Article 531-8*Irrevocabilitat*

1. La donació és irrevocable des del moment en què els donants coneixen l'acceptació dels donataris o, en el cas de donació verbal de béns mobles, des del lliurament del bé si es fa en el moment de l'expressió verbal de la donació, sens perjudici de les causes a què fa referència l'article 531-15.1.

2. Els donants no poden revocar les donacions motivades per captacions públiques o benèfiques a

partir del moment en què manifesten públicament la voluntat de donar.

Article 531-9

Modalitats

1. Les donacions poden ésser entre vius o per causa de mort.
2. Són donacions entre vius les que els donants fan sense considerar el fet de llur mort.
3. Són donacions per causa de mort les que els donants fan considerant llur pròpia mort. L'ajornament del lliurament del bé donat fins al moment de la mort dels donants o la reserva a llur favor de l'usdefruit vitalici no confereix a la donació el caràcter de donació per causa de mort.
4. Les donacions per raó de matrimoni i entre cònjuges i les donacions per causa de mort es regeixen, respectivament, per les disposicions del Codi de família i del Codi de successions per causa de mort.

Article 531-10

Capacitat dels donants

Pot donar qui té capacitat d'obrar suficient per a disposar de l'objecte donat i poder de disposició sobre aquest.

Article 531-11

Objecte

1. Es poden donar un bé cert i determinat o més d'un.
2. La donació d'una universalitat de coses, empreses i altres conjunts unitaris de béns o agregats de béns es fa extensiva a tots els elements que hi són integrats o adscrits.

Article 531-12

Forma

1. Les donacions de béns immobles solament són vàlides si els donants les fan i els donataris les accepten en una escriptura pública. L'acceptació feta en una escriptura posterior o per mitjà d'una diligència d'adhesió s'ha de notificar de manera autèntica als donants.
2. Les donacions de béns mobles s'han de fer per escrit. Les donacions verbals solament són vàlides si simultàniament es lliura el bé donat. S'exceptuen les donacions que es fan amb motiu de captacions públiques de caràcter benèfic, en les quals el lliurament del bé es pot diferir.

Article 531-13

Sanejament

1. Els donants no responen de l'evicció ni dels vicis ocults dels béns donats.
2. No obstant el que estableix l'apartat 1, els donants, si lliuren el bé sabent que és aliè o coneixent-ne els vicis o els defectes ocults, han d'indemnitzar els donataris de bona fe pels perjudicis soferts.
3. No obstant el que estableix l'apartat 1, els donants, si la donació és modal o amb càrrega, han de sanejar el bé, en cas d'evicció o vicis ocults, fins al valor del gravamen.

Article 531-14

Creditors dels donants

No perjudiquen els creditors dels donants les donacions que aquests atorguin després de la data del fet o de l'acte del qual neixi el crèdit si manquen altres recursos per a cobrar-lo.

Article 531-15

Revocació

1. Els donants, una vegada han conegut l'acceptació de la donació pels donataris, solament poden revocar la donació per alguna de les causes següents:

- a) La sobrevida de fills dels donants, fins i tot si aquests tenien fills amb anterioritat.
- b) La supervivència dels fills dels donants que aquests creien morts.
- c) L'incompliment de les càrregues imposades pels donants als donataris.
- d) La ingratitud dels donataris. Són causes d'ingratitud els actes penalment condemnable que el donatari o donatària faci contra la persona o els béns del donant o la donant, dels fills, del cònjuge o la cònjuge o de l'altre membre de la unió estable de parella, i també, en general, els que representen una conducta amb relació a les mateixes persones no acceptada socialment.

e) La pobresa dels donants, sens perjudici del dret d'aliments que correspongui legalment. S'entén per *pobresa* la manca de mitjans econòmics dels donants per a la seva còngrua sustentació.

2. Les donacions atorgades en capítols matrimonials i les donacions remuneratòries únicament són revocables per incompliment de càrregues.

3. L'acció revocatòria caduca al cap d'un any comptat des del moment en què es produeix el fet que la motiva o, si escau, des del moment en què els donants coneixen el fet ingrat. És nul·la la renúncia anticipada a la revocació. Quan la causa revocatòria constitueix una infracció penal, l'any es comença a comptar des de la fermesa de la sentència que la declara.

4. L'acció revocatòria es pot intentar contra els hereus dels donataris i la poden exercir els hereus dels donants, llevat que, en aquest darrer supòsit, la causa de revocació sigui la pobresa dels donants. En la revocació per causa d'ingratitud, l'acció no es pot intentar contra els hereus dels donataris i solament la poden exercir els hereus dels donants si aquests no ho han pogut fer.

5. Les alienacions a títol oneros i els gravàmens fets pels donataris abans que els donants hagin notificat fefaentment la voluntat de revocació, en els supòsits de sobrevida i supervivència de fills, d'ingratitud i de pobresa, conserven la validesa, sens perjudici de l'obligació de restituir el valor en el moment de la donació dels béns de què hagin disposat o de què es vegin privats els donants per raó dels gravàmens que hi hagin imposat els donataris. En el supòsit d'incompliment de càrregues, les terceres persones titulars de drets sobre el bé donat es veuen afectades per la revocació d'acord amb les normes generals d'oposabilitat de drets a terceres persones.

Article 531-16*Donació condicional i a termini*

1. Pertanyen als donants, en la donació sotmesa a condició suspensiva, els fruits i les rendes del bé donat mentre aquella està pendent de compliment. En aquest cas, els successors dels donataris no adquireixen cap dret sobre el bé si interim aquests moren.

2. Els donataris o llurs successors, en la donació sotmesa a termini o condició resolutòria, fins al venciment del termini o fins al compliment de la condició, adquireixen els fruits i les rendes del bé o el dret donats.

3. Les càrregues, les condicions i les reversions imposades pels donants i, en general, les determinacions que, amb caràcter real, configuren o limitin el dret dels donataris, fins i tot quan no hagin estat acceptades pels afavorits, produeixen efectes, d'acord amb les normes generals d'oposabilitat de drets a terceres persones.

Article 531-17*Donació remuneratòria*

Les donacions són remuneratòries si es fan en premi o en reconeixement, no exigibles jurídicament, dels mèrits contrets o dels serveis prestats pels donataris. Les donacions amb caràcter benèfic es regeixen per les normes de les donacions remuneratòries.

Article 531-18*Donació amb càrrega o modal*

1. Els donants poden imposar als donataris gravàmens, càrregues o modes, a favor dels mateixos donants o de terceres persones.

2. Si els gravàmens, les càrregues o els modes consisteixen en la prohibició o la limitació de disposar dels béns donats, s'aplica l'article 166 del Codi de successions.

Article 531-19*Donació amb clàusula de reversió*

1. El donant o la donant pot establir, a termini o condicionalment, que els béns reverteixin al mateix donant, al cònjuge o la cònjuge, a l'altre membre de la unió estable de parella o als seus hereus. La reversió que depèn de la simple voluntat dels donants s'entén que és condicional.

2. Es pot ordenar, sota condició o terminis resolutoris, l'adquisició per una tercera persona dels béns donats. Per voluntat expressa dels donants, els mateixos donataris o les persones que assenyalin poden designar la tercera persona. En cas de dubte sobre l'abast de la clàusula de reversió, s'entén feta solament a favor dels donants i establerta per al cas de premoriència dels donataris respecte als donants sense deixar fills.

3. El donant o la donant pot revocar o modificar, en qualsevol moment, la reversió establerta a favor seu, del cònjuge o la cònjuge, de l'altre membre de la unió estable de parella o dels seus hereus, deixant-la sense efecte o designant un nou adquirent dels béns donats. Llevat del cas de determinació expressa, una vegada morts els donants sense haver ordenat la reversió o havent-se complert la

condició o el termini establerts, els béns donats resten lliures del gravamen resolutori.

4. Mentre no es compleixi la condició o el termini establerts, els donants poden revocar o modificar la reversió ordenada a favor de terceres persones. Si la reversió s'estableix sota termini o sota la condició del naixement efectiu dels fills beneficiaris que han de néixer, concebuts o no, del primer donatari o donatària, els donants perden aquesta facultat una vegada han conegut l'acceptació feta pels donataris gravats amb la clàusula de reversió.

5. El bé donat, una vegada produïda la reversió, resta lliure de les càrregues o els gravàmens imposats pels donataris o pels titulars successius, els quals responen de l'import perdut per llur negligència i dels danys i perjudicis causats de mala fe.

6. Les reversions establertes a favor del donant o la donant, del cònjuge o la cònjuge, de l'altre membre de la unió estable de parella o dels seus hereus, en tot allò que no estableix aquest article, es regeixen pels articles del 87 al 89 del Codi de successions, i les establertes a favor de terceres persones, pels preceptes relatius als fideïcomisos.

Article 531-20*Donació amb reserva de la facultat de disposar*

1. La donació amb reserva de la facultat de disposar es regeix pel seu títol constitutiu i, si aquest no estableix una altra cosa, la reserva de disposició s'entén solament per a actes a títol oneros.

2. L'exercici de la facultat de disposar resol la titularitat dels donataris i dels tercers adquirents o titulars de drets, llevat de la bona fe d'aquests i del que estableix la legislació hipotecària.

3. L'exercici de la facultat de disposar, si s'ha condicionat a l'estat de necessitat del donant o la donant, de la seva família o de l'altre membre de la unió estable de parella, o a l'autorització o el consentiment de persones determinades, s'ha d'atenir al que amb relació a aquests casos s'estableix per a l'usdefruit amb facultat de disposar

Article 531-21*Capacitat dels donataris*

1. Poden acceptar donacions les persones que tenen capacitat natural.

2. Les donacions fetes amb gravàmens, càrregues o modes a persones sotmeses a potestat o a un règim tutelar o de protecció han d'ésser acceptades amb la intervenció o l'assistència de les persones que estableix el Codi de família.

3. Les persones que serien els representants legals dels concebuts si ja haguessin nascut poden acceptar les donacions que es facin a favor d'aquests.

4. Les donacions fetes a favor dels no-concebuts s'entenen fetes sota condició suspensiva.

Article 531-22*Pluralitat de donataris*

1. Les donacions fetes i les reversions previstes conjuntament i simultàniament a favor de diverses persones s'entenen fetes per parts iguals, amb l'acreixement proporcional respecte a la part que correspongui a les persones que no les acceptin, llevat que els donants disposin una altra cosa.

2. La quota que pertany als donataris ingrats, una vegada revocada la donació per ingratitud, acreix de dels altres donataris en la proporció corresponent.

Secció quarta **Usucapió**

Article 531-23

Mode d'adquirir

1. La usucapió és el títol adquisitiu de la propietat o d'un dret real possessori basat en la possessió del bé durant el temps fixat per les lleis, d'acord amb el que estableix aquesta secció.
2. L'efecte adquisitiu es produeix sense necessitat que la persona que usucapi faci cap actuació.
3. L'efecte adquisitiu no perjudica els drets reals no possessoris o de possessió compatible amb la possessió per a usucapir si els titulars del dret real no han tingut coneixement de la usucapió.

Article 531-24

Possessió per a usucapir

1. Per a usucapir, la possessió ha d'ésser en concepte de titular del dret, pública, pacífica i ininterrompuda i no necessita títol ni bona fe.
2. La mera detenció no permet la usucapió.
3. Es presumeix que la persona que usucapi ha posseït el bé de manera continuada des que va adquirir la possessió.
4. La persona que usucapi pot unir la seva possessió a la possessió per a usucapir dels seus causants.

Article 531-25

Interrupció

1. La possessió per a usucapir s'interromp en els casos següents:
 - a) Quan cessa la possessió.
 - b) Quan qui usucapi reconeix expressament o tàcitament el dret dels titulars del bé.
 - c) Quan els titulars del bé o una tercera persona interessada s'oposen judicialment a la usucapió en curs i quan els titulars del bé i la persona que usucapi acorden sotmetre a arbitratge les qüestions relatives a la usucapió.
 - d) Quan els titulars del bé requereixen notarialment als posseïdors que els reconeguin el títol de la possessió.
2. La interrupció de la possessió per a usucapir fa que hagi de començar a córrer de nou i completament el termini d'aquesta possessió. En els casos de l'apartat 1.c, el nou termini s'inicia a partir de la fermesa de l'acte que posa fi al procediment.

Article 531-26

Suspensió

1. La possessió per a usucapir se suspèn en els casos en què la usucapió es produeix:
 - a) Contra les persones que no poden actuar per si mateixes o per mitjà de llur representant, mentre es manté aquesta situació.
 - b) Contra l'herència jacent.

c) Contra el cònjuge o la cònjuge o l'altre membre de la unió estable de parella, mentre dura la convivència.

d) Entre les persones vinculades per la potestat dels pares o per una institució tutelar.

2. El temps de suspensió de la possessió no es computa en el termini per a usucapir que estableixen les lleis.

Article 531-27

Terminis

1. Els terminis de possessió per a usucapir són de tres anys per als béns mobles i de vint anys per als immobles.
2. Els terminis de possessió per a usucapir un bé furat, robat o objecte d'apropiació indeguda no es comencen a comptar fins que no ha prescrit el delictu, la falta, la seva pena o l'acció que en deriva per a exigir la responsabilitat civil.
3. La renúncia al temps transcorregut d'una usucapió en curs equival a la interrupció de la possessió per a usucapir.

Article 531-28

Al·legació

Poden al·legar la usucapió les persones següents:

- a) La persona que ha usucapit o els seus hereus.
- b) Tota persona interessada en el fet que es declari que la persona que usucapi ha adquirit el bé.

Article 531-29

Renúncia

1. La renúncia requereix la capacitat per a disposar del dret usucapit.
2. La renúncia al dret usucapit no perjudica els creditors de qui ha usucapit, ni els titulars de drets constituïts sobre el bé usucapit.
3. La renúncia no impedeix a qui ha usucapit tornar a iniciar la usucapió del mateix dret.

Capítol II **Extinció dels drets reals**

Article 532-1

Extinció dels drets reals

Els drets reals s'extingeixen quan ho estableix aquest codi o el títol de constitució i per la pèrdua del bé, la consolidació i la renúncia del seu titular.

Article 532-2

Pèrdua del bé

1. Els drets reals s'extingeixen per la pèrdua total i sobrevinguda del bé que en constitueix l'objecte. La pèrdua és total si les condicions del bé impossibiliten als titulars de fer-ne complir la funció o la destinació econòmica.
2. El dret real, si la pèrdua afecta solament una part del bé, continua sobre la part subsistent.
3. El dret real subsisteix en els casos de subrogació real sobre altres béns, sobre determinades indemnitzacions derivades d'assegurances o d'expropiació forçosa o sobre altres indemnitzacions anàlogues.

Article 532-3*Consolidació*

1. El dret real s'extingeix quan es produeix la reunió de titularitats entre els propietaris i els titulars del dret real. L'extinció també es produeix amb la reunió de titularitats relatives a diferents drets reals quan un grava l'altre.

2. Els casos en què aquest codi estableix o permet la separació de patrimonis o la subsistència autònoma dels drets reals s'exceptuen del que estableix l'apartat 1

Article 532-4*Renúncia*

1. El dret real s'extingeix si els titulars, unilateralment i espontàniament, el renuncien.

2. La renúncia feta en frau dels creditors dels renunciants o en perjudici dels drets de tercers és ineficax.

**TÍTOL IV
DEL DRET DE PROPIETAT**

*Capítol I**Disposicions generals**Secció primera**La propietat i la seva funció social***Article 541-1***Concepte*

1. La propietat adquirida legalment atorga als titulars el dret a usar de forma plena els béns que en constitueixen l'objecte i a gaudir-n'hi i disposar-n'hi.

2. Els propietaris conserven les facultats residuals que no s'han atribuït a terceres persones per llei o per títol.

Article 541-2*Funció social*

Les facultats que atorga el dret de propietat s'exerceixen, d'acord amb llur funció social, dins dels límits i amb les restriccions que estableixen les lleis.

*Secció segona**Els fruits***Article 541-3***Titularitat*

1. Els fruits pertanyen als propietaris del bé, llevat que existeixi un dret que n'atribueixi la percepció a una persona diferent.

2. Tota persona que percebi fruits d'un bé ha de pagar les despeses que una tercera persona hagi fet per a produir-los. Els perceptors dels fruits poden pagar-ne el valor o deixar-los a disposició de les terceres persones.

Article 541-4*Adquisició*

1. Els fruits en espècie s'adquireixen per llur producció quan se separen del bé que els produeix.
2. Els fruits en diners s'adquireixen per llur meritació i s'entenen percebuts dia a dia.

*Capítol II**Títols d'adquisició exclusius del dret de propietat**Secció primera**Accessió**Subsecció primera**Disposicions generals***Article 542-1***Concepte*

1. La propietat d'un bé atribueix el dret a adquirir, per acció, allò que se li uneix, amb l'obligació de pagar, si escau, la indemnització que correspongui.

2. L'acció, si és voluntària, és artificial. Altrament, és natural.

Article 542-2*Regulació*

L'acció es regeix per les disposicions d'aquest codi, sens perjudici de les classes d'acció que tinguin una regulació específica, cas en el qual s'aplica la legislació especial i, supletòriament, les disposicions d'aquest codi.

*Subsecció segona**Accessió immobiliària***Article 542-3***Adquisició*

Les plantacions, els conreus i les edificacions que estiguin inclosos en una finca pertanyen als propietaris de la finca per dret d'acció immobiliària.

Article 542-4*Presumpció*

Hom presumeix que les plantacions, els conreus i les edificacions fets sobre una finca han estat fets pels propietaris a llur càrrec.

Article 542-5*Plantacions en sòl aliè*

El propietari o propietària de la finca en què una altra persona planta de bona fe pot optar per:

a) Fer seva la plantació i pagar les despeses efectuades per qui l'ha feta.

b) Obligar a qui ha plantat a deixar la finca en l'estat en què es trobava abans de fer la plantació.

Article 542-6*Conreus en sòl aliè*

El propietari o propietària de la finca en què una altra persona conrea de bona fe pot optar per:

a) Fer seva la collita i pagar les despeses efectuades per qui l'ha feta.

b) Obligar a qui ha conreat a pagar-li l'equivalent a la renda de la finca fins que acabi la collita.

Article 542-7*Construcció en sòl aliè amb valor superior del sòl*

1. El propietari o propietària del sòl en què una altra persona ha construït totalment o parcialment, de bona fe, quan el valor del sòl envaït és superior al de la construcció i el sòl aliè, pot optar per:

a) Fer seva la totalitat de l'edificació i de la part de sòl aliè pagant les despeses efectuades en la construcció i el valor del sòl aliè.

b) Obligar els constructors a adquirir la part del sòl envaïda o bé, si el sòl envaït no es pot dividir o la resta resulta inedificable, a adquirir tot el solar.

2. La facultat d'opció que l'apartat 1 atorga als propietaris del sòl caduca al cap de tres anys d'haver acabat l'obra. Una vegada transcorregut aquest termini sense que els propietaris l'hagin exercida, els constructors solament poden ésser obligats a acceptar l'opció a què fa referència la lletra *b*.

Article 542-8

Indemnització pels danys i perjudicis

El propietari o propietària de la finca, en els casos que regulen els articles 542-5, 542-6 i 542-7, té dret a ésser indemnitzat pels danys i perjudicis.

Article 542-9

Construcció en sòl aliè amb valor superior de l'edificació

1. El propietari o propietària del sòl en què una altra persona ha construït totalment o parcialment, de bona fe, quan el valor del sòl envaït és inferior o igual al de la construcció i el sòl aliè, ha de cedir la propietat de la part del sòl envaïda als constructors si aquests l'indemnitzen pel valor del sòl més els danys i perjudicis causats i si l'edificació constitueix una unitat arquitectònica que no és divisible materialment.

2. Els propietaris del sòl envaït poden obligar els constructors a comprar-los tot el solar quan el sòl envaït no es pot dividir o la resta del sòl resulta inedificable.

3. Els propietaris del sòl envaït poden optar per una indemnització en espècie consistent en l'adjudicació de pisos o locals si els constructors han constituït el règim de propietat horitzontal o si aquest règim es pot constituir físicament en l'edifici construït.

Article 542-10

Presumpció de bona fe

1. La bona fe de qui planta, conrea o construeix en sòl aliè consisteix en la creença raonable que té títol per a fer-ho.

2. La bona fe es presumeix llevat de prova en contra i cessa per la mera oposició dels titulars del sòl.

Article 542-11

Actuació de mala fe

1. Les persones que planten, conreen o edifiquen en sòl aliè de mala fe perden, en benefici dels propietaris del sòl, tot el que han plantat, conreat o edificat i, a més, han d'indemnitzar-los pels danys i perjudicis causats.

2. Els propietaris del sòl envaït, en els casos de construccions extralimitades de mala fe, poden exigir a qui ha edificat l'enderrocament, a càrrec d'aquest, de tot el que ha construït en sòl aliè i la indemnització pels danys i perjudicis, tot plegat sens perjudici de les facultats que li atorguen els articles 542-7 i 542-9. La facultat d'exigir l'enderrocament decau si causa un perjudici desproporcionat als

constructors segons les circumstàncies específiques del cas apreciades pel tribunal.

Article 542-12

Compensació de la mala fe

Si tant els propietaris del sòl com els constructors actuen de mala fe, el cas es resol com si haguessin actuat de bona fe.

Article 542-13

Construcció amb materials aliens

Els constructors d'una obra o un edifici que, de bona fe, empren materials aliens els fan seus, però han de compensar els propietaris d'aquests per haver-los emprats. Si actuen de mala fe, els han d'indemnitzar, a més, pels danys i perjudicis causats.

Article 542-14

Construcció en finca aliena amb materials aliens

1. Els propietaris dels materials tenen acció contra les terceres persones que han construït en finca aliena amb materials aliens per llur valor i, si escau, pels perjudicis causats. Subsidiàriament, tenen acció contra els propietaris de la finca per l'enriquiment produït.

2. Els propietaris de la finca, si han hagut de pagar els materials a llurs propietaris i als constructors, tenen acció de rescabament contra els constructors.

Subsecció tercera Accessió mobiliària

Article 542-15

Concepte

El bé accessori que s'adjunta, naturalment o artificialment, al bé principal formant un sol bé de manera indivisible, inseparable, estable i duradora pertany, per dret d'accessió mobiliària, als propietaris del bé principal.

Article 542-16

Unió de bona fe

Els propietaris del bé principal adquireixen la propietat de l'accessori que s'hi adjunta i resten obligats a compensar els titulars pel valor d'aquest.

Article 542-17

Actuació de mala fe

1. Els propietaris del bé accessori, si els propietaris del bé principal han actuat de mala fe, poden adquirir el bé principal si en paguen el valor o poden obligar els propietaris del bé principal a adquirir l'accessori, pagant-ne el valor i, en aquest darrer cas, amb la indemnització dels danys i perjudicis que correspongui.

2. Els propietaris del bé accessori, si han actuat de mala fe, no tenen dret al rescabament.

3. Si ambdós propietaris han actuat de mala fe, el cas es resol com si haguessin actuat de bona fe.

Article 542-18*Unió voluntària*

1. Si s'uneixen dos o més béns per voluntat de llurs propietaris o d'un de sol amb bona fe, o de forma casual, i en resulta un de nou o una barreja dels anteriors, indivisible i inseparable en ambdós casos, la propietat correspon a llurs propietaris en comunitat ordinària de manera proporcional al valor dels béns units.
2. Si els propietaris del bé resultant no volen seguir en comunitat ordinària, la propietat correspon al que hi tingui una participació més gran. Si no la vol, correspon al següent en ordre de participació, i així de manera successiva. El qui resulta propietari o propietària de tot ha de pagar als altres les diferències. Si cap dels propietaris no vol el bé resultant, s'ha de vendre i se n'ha de repartir el preu.
3. Si la unió es produeix per voluntat d'un sol propietari o propietària amb mala fe, l'altre o els altres poden optar per adquirir la propietat del bé resultant pagant la part proporcional del valor que correspongui o per la indemnització pels danys i perjudicis que resultin de la unió.

Article 542-19*Utilització de materials aliens*

1. La persona que, de bona fe, empra materials aliens, totalment o parcialment, per fer un bé moble nou els fa seus, però ha de compensar els propietaris d'aquests per haver-los emprats.
2. La persona que empra materials aliens, si actua de mala fe, a més de compensar els propietaris, els ha d'indemnitzar pels danys i perjudicis causats.

Secció segona
Ocupació

Article 542-20*Adquisició per ocupació*

Es poden adquirir per ocupació:

- a) Els béns corporals abandonats indubtablement per llurs propietaris que són susceptibles d'apropiació per mitjà d'un acte material.
- b) Els animals que es poden caçar i pescar.

Article 542-21*Descoberta d'objectes de valor extraordinari*

1. Els objectes de valor extraordinari que han romàs ocults i els propietaris dels quals són desconeguts pertanyen als propietaris de la finca on es troben.
2. El qui descobreix per atzar l'objecte ocult té dret a percebre en metàl·lic una quantitat equivalent a la meitat del seu valor.
3. La descoberta d'objectes de valor cultural, històric, arqueològic o artístic i la descoberta d'objectes per raó de prospeccions o excavacions es regeixen per la legislació especial que els sigui aplicable.

Article 542-22*Troballes*

1. Els animals domèstics i els objectes mobles corporals que, per llurs característiques, possibilitat d'identificació, estat de conservació, funció o desti-

nació econòmica, són habitualment posseïts per algú no es poden adquirir per ocupació, llevat que es compleixin els requisits que estableix aquest article.

2. Si els propietaris són desconeguts, la troballa s'ha de notificar a l'ajuntament del lloc on s'ha fet, el qual l'ha de fer pública per mitjà d'un edicte, ha de depositar la cosa durant el termini de sis mesos en l'establiment que determini i ho ha de notificar a les entitats públiques pertinents si les característiques de la troballa ho requereixen.

3. Si els propietaris es presenten dins del termini que estableix l'apartat 2:

a) Se'ls lliura l'objecte perdut una vegada han pagat les despeses ocasionades per la custòdia, la conservació i el lliurament.

b) Han de pagar als trobadors de bona fe el 10% del valor i, si aquest és igual o superior a sis vegades l'import del salari mínim interprofessional, el 4% del que n'excedeix.

4. El mateix dret que estableix l'apartat 3.b correspon als trobadors de bona fe si restitueixen la cosa directament als propietaris, llevat que, si escau, prefereixin la recompensa que els propietaris hagin ofert públicament.

5. Si ha transcorregut el termini que estableix l'apartat 2 i els propietaris no s'han presentat:

a) L'objecte es lliura a qui l'ha trobat, que prèviament ha de pagar les despeses causades per la custòdia, la conservació i el lliurament.

b) Si el valor en taxació de la cosa és superior a sis vegades el salari mínim interprofessional, es ven en subhasta pública, a càrrec de l'ajuntament, i els trobadors tenen dret a aquesta quantitat i, a més, a una quarta part de l'excés que s'obtingui en la subhasta. La resta queda a la disposició de l'ajuntament. Si en la subhasta no s'obté una quantitat equivalent a sis vegades el salari mínim interprofessional, els trobadors tenen l'opció de fer seva la cosa.

c) Els propietaris no tenen acció contra els trobadors de bona fe o els adjudicataris per a reivindicar la cosa perduda.

Capítol III
Abandonament

Article 543-1*Abandonament*

La propietat s'extingeix per renúncia dels propietaris si, a més, abandonen la possessió de la cosa que n'és objecte.

Article 543-2*No-presumpció d'abandonament*

La voluntat d'abandonament ha d'ésser expressa i no es presumeix per la mera despossessió.

Capítol IV
Protecció del dret de propietat
Secció primera
Reivindicació

Article 544-1*L'acció reivindicatòria*

L'acció reivindicatòria permet als propietaris no posseïdors d'obtenir la restitució del bé davant dels posseïdors no propietaris, sens perjudici de la protecció possessòria que les lleis reconeixen als posseïdors.

Article 544-2

Efectes

1. L'acció reivindicatòria comporta la restitució del bé, llevat dels casos en què les lleis determinen la irreivindicabilitat.
2. La restitució del bé implica la liquidació de la situació possessòria amb relació als fruits, les despeses i el deteriorament o la pèrdua del bé.

Article 544-3

Extinció

L'acció reivindicatòria no prescriu, sens perjudici del que aquesta llei estableix en matèria d'usuucapió.

Secció segona Exclusió Subsecció primera Acció negatòria

Article 544-4

Legitimació

1. L'acció negatòria permet als propietaris d'una finca de fer cessar les pertorbacions i les immissions il·legítimes en el seu dret que no consisteixin en la privació o el reteniment indeguts de la possessió, i també d'exigir que no es produeixin pertorbacions futures i previsibles d'aquest mateix gènere.
2. La mateixa acció real a què fa referència l'apartat 1 correspon als titulars de drets reals limitats que comporten possessió per a fer cessar les pertorbacions que els afecten.

Article 544-5

Exclusió de l'acció

L'acció negatòria no pertoca en els casos següents:

- a) Si les pertorbacions o les immissions que es pretenen fer cessar o les futures que es pretenen evitar no perjudiquen cap interès legítim dels propietaris en la seva propietat.
- b) Si els propietaris han de suportar la pertorbació per disposició d'aquest codi o per negoci jurídic.

Article 544-6

Contingut

1. L'acció negatòria té per objecte la protecció de la llibertat del domini dels immobles i el restabliment de la cosa a l'estat anterior a una pertorbació jurídica o material.
2. Hom pot reclamar, en l'exercici de l'acció negatòria, a més de la cessació de la pertorbació, la indemnització corresponent pels danys i perjudicis produïts. En aquest cas, no cal que els actors provin la il·legitimitat de la pertorbació.

Article 544-7

Prescripció

1. L'acció negatòria es pot exercir mentre es mantingui la pertorbació, llevat que, tractant-se d'un dret usucapible, s'hagi consumat la usucapió.

2. La pretensió per a reclamar la indemnització pels danys i perjudicis produïts prescriu al cap de tres anys, comptadors des que els propietaris coneixen la pertorbació.

Subsecció segona Tancament de finques

Article 544-8

Tancament de finques

Els propietaris poden tancar llurs finques salvant les servituds que hi estiguin constituïdes.

Subsecció tercera Delimitació i fitació

Article 544-9

Concepte

1. Els propietaris poden delimitar i posar fites o termes a llur finca, de manera total o parcial.
2. Les accions de delimitació i fitació corresponen, a més dels propietaris, als altres titulars de drets reals possessoris.

Article 544-10

Requisits

L'acció de delimitació i fitació exigeix:

- a) La citació dels propietaris de les finques confrontants.
- b) La prova del dret de propietat i de la superfície de la finca.

Article 544-11

Críteris de delimitació

1. Si, de la suma de les superfícies que deriven dels títols del dret de propietat, en resulta una de diferent, la diferència es distribueix proporcionalment.
2. La delimitació, si no hi ha un títol que serveixi de prova, s'ha de fer d'acord amb les possessions respectives i, en darrer lloc, distribuint la superfície discutida o dubtosa a parts iguals.

Article 544-12

Despeses

Les despeses de delimitació i fitació són a càrrec de les persones interessades, llevat que les dites delimitació i fitació deriven d'un judici contenciós, cas en el qual hom s'ha d'atenir al que estableixen les normes de procediment.

Capítol V Restriccions al dret de propietat

Article 545-1

Les restriccions

Les restriccions al dret de propietat són les que estableixen les lleis, en interès públic o privat, o les que estableix l'autonomia de la voluntat en interès privat.

Article 545-2*Restriccions en interès públic*

1. Les restriccions en interès públic afecten la disponibilitat o l'exercici del dret, constitueixen els límits ordinaris del dret de propietat en benefici de tota la comunitat i es regeixen per les normes d'aquest codi i de les altres lleis.
2. Tenen la consideració de límits ordinaris del dret de propietat, entre d'altres, les següents restriccions que estableix la legislació:
 - a) Del planejament territorial i urbanístic i de les directrius de paisatge, i, en aplicació d'aquests, dels plans d'ordenació urbanística.
 - b) Sobre l'habitatge.
 - c) Agrària i forestal.
 - d) De protecció del patrimoni cultural.
 - e) De protecció dels espais naturals i del medi ambient.
 - f) De construcció i protecció de les vies i de les infraestructures de comunicació.
 - g) De costes i d'aigües continentals.
 - h) De foment de les telecomunicacions i de transport de l'energia.
 - i) D'ús i circulació dels vehicles de motor, els vaixells i les aeronaus.
 - j) De protecció i defensa dels animals.
 - k) De defensa nacional.

Article 545-3*Restriccions en interès privat*

1. Les restriccions en interès privat afecten la disponibilitat i l'exercici del dret, constitueixen límits ordinaris del dret de propietat en benefici dels veïns i es regeixen pel que estableix aquest codi.
2. Les restriccions que resulten de les relacions de veïnatge i de l'existència de situacions de comunitat tenen la consideració de restriccions en interès privat.

Article 545-4*Limitacions voluntàries*

1. Els titulars del dret de propietat poden establir de manera voluntària les limitacions que creguin convenientes de l'exercici de les facultats que comporta, sense altres límits que els que estableixen les lleis.
2. Les limitacions voluntàries constitueixen els drets reals limitats i es regeixen per l'autonomia de la voluntat en els termes i amb els efectes que estableix aquest codi.

Capítol VI
Relacions de veïnatge
Secció primera
Relacions de contigüitat

Article 546-1*Tanques mitgeres*

1. Els propietaris de patis, d'horts, de jardins i de solars confrontants tenen dret a construir una paret mitgera perquè serveixi de tanca o separació en el límit i en el sòl d'ambdues finques fins a l'alçària

màxima de dos metres o la que estableixi la normativa urbanística.

2. La mitgeria de tanca, que és forçosa, comporta l'existència d'una relació de comunitat i es regeix per les normes del títol V.

Article 546-2*Tanques no mitgeres entre finques*

1. Els propietaris de finques les poden tancar amb rengles d'arbres o d'arbustos vius, d'espècies vegetals seques, de canyes, de xarxes o de teles metàl·liques fins a l'alçària màxima de dos metres o la que estableixi la normativa urbanística.
2. Les tanques a què fa referència l'apartat 1 han de respectar la normativa vigent i les servituds existents, s'han de plantar o subjectar dins del terreny propi i, si escau, han de mantenir les distàncies respecte a la finca veïna que estableixen els articles 546-4 i 546-5.
3. Les tanques a què fa referència aquest article només són mitgeres si ho pacten els propietaris de les finques confrontants.

Article 546-3*Paret d'atans i envà pluvial*

1. Els propietaris d'una finca poden construir una paret de càrrega o de tanca i pilars i altres estructures constructives i acostar-les o adossar-les, al llarg o de través, a la finca o la paret veïna sense menyscar-la i amb l'obligació de construir-la amb la solidesa adequada a la seva funció i de respectar la normativa urbanística i les servituds existents.
2. Els propietaris d'una finca edificada les parets exteriors de la qual confrontin amb un solar o una edificació més baixa poden construir, amb materials idonis, d'un gruix màxim de trenta centímetres, un envà exterior, que no pot ésser un element de sustentació, de cap a cap de la paret sobre l'espai veí. Aquest envà ha d'ésser enderrocat a costa dels propietaris de la finca més alta i sense compensació quan els veïns alcin l'edificació que el faci innecessari.

Article 546-4*Distància d'arbres a tanques o balcons veïns*

1. Cap titular no pot mantenir, entre finques separades per una tanca, un arbre o un element de construcció que, per la proximitat a aquella, n'inutilitzi la funció de dificultar l'accés.
2. La prohibició que estableix l'apartat 1 afecta els propietaris de jardins o patis situats en planta baixa amb relació als balcons o les finestres dels habitatges situats en plantes superiors.
3. L'acció per a exigir, d'acord amb els apartats 1 i 2, l'arrencament o la poda d'un arbre o l'enderrocament d'una construcció prescriu al cap de deu anys.
4. Els fruits que cauen de manera natural en la finca tancada procedents de l'arbre plantat en la finca veïna pertanyen als propietaris de la finca tancada.

Article 546-5*Distància de plantacions*

1. Els propietaris que plantin arbustos o arbres entre finques destinades a plantacions o conreus els

han de plantar a una distància mínima respecte a la partió d'un metre en el cas dels arbustos i de dos metres en el cas dels arbres.

2. L'acció per a exigir l'arrencament dels arbres o dels arbustos plantats contravenint el que estableix l'apartat 1 prescriu al cap de tres anys d'haver estat plantats.

3. Hom s'ha d'atenir, en matèria de plantacions forestals, al que estableix la legislació especial.

Article 546-6

Branques i arrels provinents de finques veïnes

Els propietaris d'una finca poden tallar les branques o les arrels d'un arbre o d'un arbust plantat en una finca veïna que s'hagin introduït en la seva finca i retenir-ne la propietat, però ho han de fer de la manera generalment acceptada en l'exercici de la jardineria, la pagesia o l'explotació forestal.

Article 546-7

Distàncies de piscines, excavacions i pous

1. Ningú no pot, sens perjudici del que estableix la normativa urbanística, excavar piscines, cisternes, rampes, soterranis o altres sots a menys de seixanta centímetres del límit d'una finca veïna o d'una paret mitgera. Els propietaris que facin l'excavació han de proporcionar al sòl, en tots els casos, una consolidació suficient perquè la finca veïna tingui el suport tècnicament adequat per a les edificacions que hi hagi o que permeti construir la normativa urbanística.

2. Ningú no pot obrir cap pou a menys de seixanta centímetres del límit d'una finca veïna o d'una paret mitgera, sens perjudici, en tots els casos, del que estableix la legislació sobre aigües i de l'obligació de consolidar el sòl de manera suficient.

3. L'acció per a evitar l'excavació o perquè s'adeqüi a la distància que estableix l'apartat 2 prescriu al cap de deu anys d'haver acabat l'obra.

Article 546-8

Marges entre finques en cotes diferents

1. Hom presumeix que els marges, les ribes i les parets de sustentació entre finques veïnes els sòls de les quals són a cotes diferents són propietat dels titulars de la finca superior.

2. Els propietaris dels marges o les parets a què fa referència l'apartat 1 els han de mantenir en bon estat i els propietaris de la finca inferior els han de permetre l'accés amb aquesta finalitat.

Article 546-9

Pas de l'aigua

1. Els propietaris de la finca inferior estan obligats a rebre l'aigua pluvial que arriba naturalment de la finca superior. Els propietaris d'aquesta no poden posar obstacles al curs de l'aigua ni alterar-ne el règim per a fer-lo més carregós.

2. Els propietaris de la finca inferior, si aquesta rep aigua que procedeix d'una excavació, de sobrants d'altres aprofitaments o d'alteracions artificials dels cursos naturals, es poden oposar a rebre-la i, a més, tenen dret a ésser indemnitzats per danys i perjudicis.

3. Els propietaris de la finca superior, si a la finca

inferior hi ha obres de defensa contra l'aigua, han de permetre l'accés als propietaris de la inferior perquè puguin fer les obres de conservació necessàries.

4. L'aigua pluvial procedent de les cobertes dels edificis no pot tenir sortida, en cap cas, sobre la finca veïna.

Article 546-10

Llums, vistes i finestres

1. Ningú no pot tenir vistes ni llums sobre la finca veïna ni obrir cap finestra o construir cap voladís en una paret pròpia que confronti amb la d'un veí o veïna sense deixar en el terreny propi una androna de l'amplada que fixen la normativa urbanística, les ordinacions o els costums locals o, si no n'hi ha, d'un metre, com a mínim, en angle recte, comptat des de la paret o des de la línia més sortint si hi ha voladís.

2. Llevat que el títol de constitució estableixi una altra cosa, si una finca té constituïda a favor seu una servitud de llums i de vistes, el propietari o propietària de la finca servent que vulgui edificar ha de deixar davant de l'obertura una androna, però pot obrir finestres que rebin la llum per la dita androna. Si la servitud és només de llums, el propietari o propietària pot edificar dins de l'espai de l'androna fins al caire inferior de l'obertura que dona llum.

3. Ningú no pot obrir cap finestra en una paret contigua a la d'un veí o veïna si no deixa una distància mínima de quaranta centímetres entre la finestra i el límit de la finca. Si les parets i els balcons formen un angle agut, la distància mínima entre el balcó i la línia d'unió d'ambdues parets ha d'ésser d'un metre.

Article 546-11

Edificacions en mal estat i arbres perillosos

1. Si en una paret o en un altre element constructiu d'una edificació es produeixen esfondraments, si amenaça ruïna i produeix un perill racional de perjudicar la finca veïna o les persones que transiten a prop de la dita edificació o si el seu estat pot afectar la salubritat de la finca veïna, els propietaris d'aquesta finca poden exigir als de la finca que provoca el perill o atempta contra la salubritat que adoptin les mesures adequades per a fer cessar la situació de perill o, fins i tot, que enderroquin l'element constructiu que el provoca.

2. La mateixa norma que estableix l'apartat 1 és aplicable si el perill el produeix un arbre mort, torçut o esgallat.

Secció segona Estat de necessitat

Article 546-12

Estat de necessitat

1. Els propietaris dels béns han de tolerar la interferència d'altres persones si és necessària per a evitar un perill present, imminent i greu i si el dany que racionalment es pot produir és desproporcionadament elevat amb relació al perjudici que la interferència pot causar als propietaris.

2. Els propietaris a què fa referència l'apartat 1 tenen dret a ésser indemnitzats pels danys i perjudicis que se'ls ha causat.

Secció tercera **Immissions**

Article 546-13

Immissions il·legítimes

Les immissions de fum, soroll, gasos, vapors, olor, escalfor, tremolor, ones electromagnètiques i llum i altres de semblants produïdes per actes il·legítims dels veïns i que causen danys a la finca o a les persones que hi habiten són prohibides i generen responsabilitat pel dany causat.

Article 546-14

Immissions legítimes

1. Els propietaris d'una finca han de tolerar les immissions provinents d'una finca veïna que són innòcues o que causen perjudicis no substancials. En general, es consideren perjudicis substancials els que superen els valors límit o indicatius que estableixen les lleis o els reglaments.

2. Els propietaris d'una finca han de tolerar les immissions que produeixin perjudicis substancials si són conseqüència de l'ús normal de la finca veïna, segons la normativa, i si fer-les cessar comporta una despesa desproporcionada econòmicament.

3. En el cas a què fa referència l'apartat 2, els propietaris afectats tenen dret a rebre una indemnització pels danys produïts en el passat i una compensació econòmica, fixada de comú acord o judicialment, pels que es puguin produir en el futur si aquestes immissions afecten exageradament el producte de la finca o l'ús normal d'aquesta, segons el costum local.

4. Segons la naturalesa de la immissió a què fa referència l'apartat 2, els propietaris afectats poden exigir, a més del que estableix l'apartat 3, que aquesta es faci en el dia i el moment menys perjudicials i poden adoptar les mesures procedents per a atenuar els danys a càrrec dels propietaris veïns.

5. Les immissions substancials que provenen d'instal·lacions autoritzades administrativament faculden els propietaris veïns afectats a sol·licitar l'adopció de les mesures tècnicament possibles i econòmicament raonables per a evitar les conseqüències danyoses i a sol·licitar la indemnització pels danys produïts. Si les conseqüències no es poden evitar d'aquesta manera, els propietaris tenen dret a una compensació econòmica, fixada de comú acord o judicialment, pels danys que es puguin produir en el futur.

6. Cap propietari o propietària no està obligat a tolerar immissions dirigides especialment o artificialment vers la seva propietat.

7. La pretensió per a reclamar la indemnització pels danys i perjudicis o la compensació econòmica a què fan referència els apartats 3 i 5 prescriu al cap de tres anys, comptats a partir del moment en què els propietaris tinguin coneixement de les immissions.

TÍTOL V **De les situacions de comunitat**

Capítol I **Disposicions generals** **Article 551-1**

Situacions de comunitat

1. Hi ha comunitat quan dues persones o més comparteixen de manera conjunta i concurrent la titularitat de la propietat o d'un altre dret real sobre un mateix bé o un mateix patrimoni.

2. Les situacions de comunitat mai no es presumeixen, llevat que ho estableixi una disposició legal expressa.

3. En les situacions de comunitat es presumeix la comunitat ordinària indivisa si no es prova una altra cosa.

4. Les despeses comunes es poden reclamar pel procediment monitori, d'acord amb la legislació processal.

Article 551-2

Regulació

1. La comunitat ordinària indivisa es regeix per les normes de l'autonomia de la voluntat i, supletòriament, per les disposicions del capítol II.

2. La comunitat en règim de propietat horitzontal es regeix pel títol de constitució, que s'ha d'adequar a les disposicions del capítol III.

3. La comunitat per torns es regeix pel títol de constitució, que s'ha d'adequar a les disposicions del capítol IV i, supletòriament, per les normes de la propietat horitzontal, d'acord amb la seva naturalesa específica.

4. La mitgeria es regeix per les disposicions del capítol V.

Capítol II **Comunitat ordinària indivisa** **Secció primera** **Règim jurídic**

Article 552-1

Concepte

1. La comunitat ordinària indivisa comporta l'existència de tants drets com cotitulars hi ha. El dret de cada cotitular resta limitat pels drets dels altres cotitulars.

2. Cadascun dels drets determina la quota de participació en l'ús, el gaudi, els rendiments, les despeses i les responsabilitats de la comunitat.

3. Els drets en la comunitat i, per tant, les quotes es presumeixen iguals llevat que es provi el contrari.

Article 552-2

Constitució

La comunitat es pot constituir mitjançant:

a) Negoci jurídic, sia per adquisició conjunta per més d'una persona de la propietat o del dret real sobre el qual recau, sia per alienació d'una part indivisa amb reserva d'una altra part.

b) Usucapió.

c) Disposicions per causa de mort.

d) Llei.

Secció segona

Drets individuals sobre la comunitat

Article 552-3

Disposició

1. Cada cotitular pot disposar lliurement del seu dret en la comunitat, alienar-lo i gravar-lo.
2. Cada cotitular pot disposar de l'objecte indeterminat que li correspondrà en el moment futur de la divisió. En aquest cas, mentre dura la situació d'indivisió, l'adquirent no s'incorpora a la comunitat i, per tant, no pot exigir la divisió.

Article 552-4

Drets d'adquisició

1. L'alienació a títol oneros del dret de cotitulars a favor de terceres persones alienes a la comunitat, llevat que en el títol de constitució s'hagi pactat altrament, atorga als altres el dret de tanteig per a adquirir-lo pel mateix preu o valor i en les condicions convingudes amb aquelles.
2. Els cotitulars que pretenen fer la transmissió han de notificar als altres cotitulars, fefaentment, la decisió d'alienar i les circumstàncies de la transmissió. El tanteig es pot exercir en el termini d'un mes comptat des del moment en què es fa la notificació. Si no hi ha notificació o si la transmissió es fa per un preu o en unes circumstàncies diferents de les que hi consten, el tanteig comporta el retracte, que es pot exercir en el termini de tres mesos comptats des del moment en què els altres cotitulars tenen coneixement de l'alienació i les seves circumstàncies o des de la data en què s'inscriu la transmissió en el registre que correspon.
3. El tanteig o el retracte, si els cotitulars que pretenen exercir-lo són més d'un, els correspon en proporció a llurs drets respectius en la comunitat.
4. Els drets de tanteig i de retracte són renunciabls i el títol de constitució de la comunitat els pot excloure. Si la comunitat té per objecte la propietat o un altre dret real sobre béns immobles, l'exclusió o la renúncia anticipada només es pot fer en escriptura pública.

Article 552-5

Renúncia

1. Cada cotitular pot renunciar al seu dret en la comunitat.
2. La renúncia comporta l'acreciment dels altres cotitulars en proporció a llurs drets sense necessitat d'acceptació expressa però sens perjudici de poder-los renunciar.
3. La renúncia no eximeix els renunciants del compliment de les obligacions anteriors i pendents per raó de la comunitat.
4. La renúncia ha de constar en una escriptura pública si la comunitat té per objecte la propietat o un dret real sobre un bé immoble o sobre participacions en societats mercantils.

Secció tercera

Drets i deures sobre l'objecte de la comunitat

Article 552-6

Ús i gaudi

1. Cada cotitular pot fer ús de l'objecte de la comunitat d'acord amb la seva finalitat social i econòmica i de manera que no perjudiqui els interessos de la comunitat ni el dels altres cotitulars, als quals no pot impedir que en facin ús.
2. Els fruits i els rendiments corresponen als cotitulars en proporció a llur quota. Si els ha percebuts només un cotitular o una cotitular, aquest n'ha de retre compte als altres d'acord amb les normes de l'administració de béns aliens.
3. Cap cotitular no pot modificar l'objecte de la comunitat, ni tan sols per a millorar-lo o fer-lo més rendible, sense el consentiment dels altres. Si un cotitular o una cotitular fa obres que milloren el dit objecte sense que els altres hi manifestin oposició expressa dins de l'any següent a llur execució, pot exigir el rescabament amb els interessos legals meritats des del moment en què els reclama fefaentment.

Article 552-7

Administració i règim d'adopció d'acords

1. L'administració de la comunitat correspon a tots els cotitulars.
2. La majoria dels cotitulars, segons el valor de llur quota, acorden els actes d'administració ordinària, que obliguen la minoria dissident.
3. Els actes d'administració extraordinària s'acorden amb la majoria de tres quartes parts de les quotes. Si els imposa la llei, els pot emprendre qualsevol cotitular, fins i tot amb l'oposició dels altres, amb dret a rescabament i als interessos legals meritats des del moment en què els reclama.
4. Els cotitulars dissidents que es considerin perjudicats per l'acord de la majoria poden acudir a l'autoritat judicial, la qual resol i pot, fins i tot, nomenar un administrador o administradora.
5. La responsabilitat dels cotitulars per les obligacions que resulten de llur administració és mancomunada de manera proporcional a llurs quotes respectives.
6. Els actes de disposició s'acorden per unanimitat.

Article 552-8

Participació en les despeses

1. Cada cotitular ha de contribuir, en proporció a la seva quota, a les despeses necessàries per a la conservació, l'ús i el rendiment de l'objecte de la comunitat, i també a les de reforma i millora que hagi acordat la majoria.
2. Els cotitulars que han avançat despeses poden exigir als altres el reemborsament de la part que els correspon més els interessos legals meritats des del moment en què els reclamen fefaentment.

Secció quarta ***Extinció***

Article 552-9

Dissolució

La comunitat es dissol per les causes següents:

- a) Divisió de la cosa o patrimoni comú.
- b) Reunió en una sola persona de la totalitat dels drets.

- c) Destrucció de la cosa comuna o pèrdua del dret.
- d) Conversió en una comunitat especial.
-) Acord unànim o renúncia de tots els cotitulars.
- f) Venciment del termini o compliment de la condició resolutòria pactats.

Article 552-10

Facultat de demanar la divisió

1. Qualsevol cotitular pot exigir, en qualsevol moment i sense expressar-ne els motius, la divisió de l'objecte de la comunitat.
2. Els cotitulars poden pactar per unanimitat la divisió per un termini que no pot superar els deu anys.
3. L'autoritat judicial, si algun dels cotitulars és menor d'edat o incapaç i la divisió el pot perjudicar, pot establir, de manera raonada, la divisió per un termini no superior a cinc anys.
4. No es pot demanar la divisió quan l'objecte sobre el qual recau la comunitat és una nau o un local que es destina a places d'aparcament o a trasters de manera que cada cotitular té l'ús d'una plaça o de més d'una, llevat que s'acordi prèviament modificar-ne l'ús i això sigui possible.

Article 552-11

Procediment de la divisió

1. Qualsevol dels cotitulars, si no es posen d'acord per a dividir la comunitat o per a sotmetre la divisió a un arbitratge, pot instar l'autoritat judicial perquè faci la divisió.
2. Si el bé és susceptible d'adoptar el règim de propietat horitzontal, es pot establir aquest règim adjudicant els elements privatis de manera proporcional als drets en la comunitat i compensant en metàl·lic els excessos, que no tenen en cap cas la consideració d'excessos d'adjudicació, distribuint proporcionalment les obres i les despeses necessàries.
3. Es pot fer la divisió adjudicant a un cotitular o una cotitular o a més d'un el dret real d'usdefruit sobre el bé objecte de la comunitat i adjudicant a un altre cotitular o uns altres cotitulars la nua propietat.
4. El cotitular o la cotitular que ho és de les quatre cinquenes parts de les quotes o més pot exigir l'adjudicació de la totalitat del bé objecte de la comunitat pagant en metàl·lic el valor pericial de la participació dels altres cotitulars.
5. L'objecte de la comunitat, si és indivisible, o desmereix notablement en dividir-se, o és una col·lecció que integra el patrimoni artístic, bibliogràfic o documental, s'adjudica al cotitular o la cotitular que hi tingui interès. Si n'hi ha més d'un, al que hi tingui la participació més gran. En cas d'interès i participació iguals, decideix la sort. L'adjudicatari o adjudicatària ha de pagar als altres el valor pericial de llur participació, que en cap cas no té la consideració de preu ni d'excess d'adjudicació. Si cap cotitular no hi té interès, es ven i es reparteix el preu.
6. Les comunitats ordinàries que hi ha entre els cònjuges, en els procediments de separació, divorci o nul·litat matrimonial, es poden dividir considerant com una sola divisió la totalitat o una part dels béns sotmesos a aquest règim, d'acord amb l'article 43

del Codi de família. S'aplica el mateix criteri en els casos de separació de fet i de ruptura d'unions estables de parella.

Article 552-12

Efectes de la divisió

1. La divisió atribueix a cada adjudicatari o adjudicatària en exclusiva la propietat del bé o del dret adjudicat.
2. La divisió no perjudica les terceres persones, que conserven íntegrament llurs drets sobre l'objecte de la comunitat o els que en resulten després de la divisió.
3. Els titulars de crèdits contra qualsevol dels cotitulars poden concórrer a la divisió i, si es fa en frau de llurs drets, impugnar-la, però no la poden impedir.
4. Els cotitulars estan obligats recíprocament i en proporció a llurs drets al sanejament per evicció i per vicis ocults.

Capítol III

Règim jurídic de la propietat horitzontal

Secció primera

Disposicions generals

Subsecció primera

Configuració de la comunitat

Article 553-1

Definició

1. El règim jurídic de la propietat horitzontal confereix als propietaris el dret de propietat en exclusiva sobre els elements privatis i en comunitat amb els altres en els elements comuns.
2. El règim jurídic de la propietat horitzontal comporta:
 - a) L'existència, present o futura, de dos titulars o més de la propietat d'un immoble unitari compost d'elements privatis i elements comuns, els quals resten vinculats entre ells per la quota.
 - b) La configuració d'una organització per a l'exercici dels drets i el compliment dels deures dels propietaris.
 - c) L'exclusió de l'acció de divisió i dels drets d'adquisició preferent de caràcter legal entre propietaris de diferents apartaments. Aquesta exclusió no afecta les situacions de propietat proindivisa d'un apartament determinat

Article 553-2

Objecte

1. Poden ésser objecte de propietat horitzontal els edificis, fins i tot en construcció, en els quals coexisteixin elements privatis constituïts per habitatges, locals o espais físics susceptibles d'independència funcional i d'atribució exclusiva a diferents propietaris, amb elements comuns, necessaris per a l'ús i el gaudi adequat dels privatis, la propietat dels quals els queda adscrita de manera inseparable.
2. Es pot constituir un règim de propietat horitzontal en els casos de ports esportius amb relació als punts d'amarratge, de mercats amb relació a les parades, d'urbanitzacions amb relació a les parcel·les i de cementiris amb relació a les sepultures i

en altres de semblants, que es regeixen per les normes generals d'aquest capítol adaptades a la naturalesa específica de cada cas i per la normativa administrativa que els és aplicable.

Article 553-3

Quota

1. La quota de participació:
 - a) Determina i concreta la relació dels drets sobre els béns privatis amb els drets sobre els béns comuns.
 - b) Serveix de mòdul per a fixar la participació en les càrregues, els beneficis, la gestió i el govern de la comunitat i els drets dels propietaris en cas d'extinció del règim.
 - c) Estableix la distribució de les despeses i el repartiment dels ingressos, llevat de pacte en contra.
2. Les quotes de participació corresponents als elements privatis es precisen en centèsims i s'assignen de manera proporcional a llurs superfícies, tenint en compte l'ús i la destinació i les altres dades físiques i jurídiques dels béns que integren la comunitat.
3. Es poden establir, a més de la quota general, quotes especials per a despeses determinades.
4. Les quotes es determinen i es modifiquen per acord unànime dels propietaris o, si aquest no és possible, per l'autoritat judicial si les lleis o els estatuts no estableixen una altra cosa.

Article 553-4

Crèdits i deutes

1. Tots els propietaris són titulars mancomunats tant dels crèdits constituïts a favor de la comunitat com de les obligacions contraetes vàlidament en la seva gestió, d'acord amb les quotes de participació respectives.
2. La quantia de la contribució de cada propietari o propietària a les despeses comunes és la que resulta de l'acord de la junta i de la liquidació del deute segons la quota de participació.

Article 553-5

Afectació real

1. Els elements privatis estan afectats amb caràcter real i responen del pagament de les quantitats que deuen els titulars, i també els anteriors titulars, per raó de despeses comunes, ordinàries o extraordinàries, que corresponguin a la part vençuda de l'any en què es transmeten i de l'any natural immediatament anterior, sens perjudici de la responsabilitat de qui transmet.
2. Els transmissors, en l'escriptura de transmissió onerosa d'un element privat, han de declarar que estan al corrent en els pagaments que els corresponen o, si escau, han de consignar els que tenen pendents i han d'aportar un certificat relatiu a l'estat de llurs deutes amb la comunitat, expedit per qui n'exerceixi la secretaria, en el qual han de constar, a més, les despeses ordinàries aprovades però pendents de repartir. Sense aquesta manifestació i aquesta aportació no es pot atorgar l'escriptura, llevat que els adquirents hi renunciïn expressament.
3. No cal que el president o presidenta doni el vistiplau al certificat a què fa referència l'apartat 2 si un

professional que duu l'administració de la finca exerceix la secretaria de la comunitat.

Article 553-6

Fons de reserva

1. Una quantitat no inferior al 5% de les despeses comunes pressupostades destinada a la constitució d'un fons de reserva ha de figurar en el pressupost de la comunitat.
2. La titularitat del fons de reserva correspon a tots els propietaris, però resta afecta a la comunitat.
3. El fons de reserva es diposita en un compte bancari especial. Els administradors només en poden disposar, amb l'autorització del president o presidenta, per a atendre despeses imprevistes de reparació de caràcter urgent o, amb l'autorització de la junta, per a contractar una assegurança.
4. El romanent del fons de reserva d'un any s'integra en el de l'any següent, de manera que les aportacions que hi han de fer els propietaris es redueixin a les que calguin per arribar al 5% de les despeses comunes pressupostades, tret que els estatuts disposin que el romanent incrementi la dotació del fons o que ho acordi la junta.

Subsecció segona Constitució de la comunitat

Article 553-7

Establiment del règim

1. Un edifici resta sotmès al règim de propietat horitzontal des de l'atorgament del títol de constitució, encara que no estigui acabat.
2. El títol de constitució s'ha d'inscriure en el Registre de la Propietat de conformitat amb el que estableix la legislació hipotecària i amb els efectes que aquesta estableix.

Article 553-8

Legitimació

1. El títol de constitució de la comunitat l'atorguen els propietaris de l'immoble.
2. Els promotors de l'immoble no poden fer ús de la facultat que concedeix l'article 552-11.4 si han iniciat la venda dels elements privatis en document privat sense haver atorgat el títol de constitució. En aquest cas, qualsevol adquirent pot exigir la formalització immediata del títol d'acord amb el projecte arquitectònic que ha obtingut la llicència d'obres.
3. S'entén que els titulars dels elements privatis ratifiquen el títol en el moment en què s'atorga l'escriptura de transmissió si atorga el títol qui ha estat propietari o propietària únic de l'immoble i ha alienat els elements privatis en document privat i si es ressenya de manera suficient el dit títol i les normes de la comunitat en la dita escriptura.

Article 553-9

Espectura de constitució i constància en el Registre de la Propietat

1. El títol de constitució del règim de propietat horitzontal ha de constar en una escriptura pública, que ha de contenir, almenys, les circumstàncies següents:

a) La descripció de l'edifici en conjunt, que ha d'indicar si està acabat o no, i els elements, les instal·lacions i els serveis comuns que té.

b) La relació descriptiva de tots els elements privatis, amb llur número d'ordre intern a l'edifici, la quota general de participació i, si escau, les especials que els corresponen, i també la superfície útil, els límits, la planta o les plantes en què estan situats, la destinació i, si escau, els espais físics o els drets que en constitueixin annexos o vinculacions.

2. El títol de constitució pot contenir, a més del que estableix l'apartat 1:

a) Els estatuts.

b) Les reserves establertes a favor de la promotora o constituents del règim.

c) La previsió, si escau, sobre la futura formació de subcomunitats.

d) Un plànol descriptiu de l'edifici.

3. En allò que no preveu el títol de constitució s'apliquen les normes d'aquest capítol.

4. Cal, per a atorgar el títol, que, en la mateixa escriptura de constitució o en una altra de prèvia, s'hagi declarat l'obra nova de l'edifici d'acord amb el que estableix la legislació hipotecària i la normativa sobre habitabilitat i edificació que sigui aplicable.

5. L'escriptura de constitució s'inscriu en el Registre de la Propietat d'acord amb la legislació hipotecària, per mitjà d'una inscripció general per al conjunt i de tantes inscripcions com finques privatives.

Article 553-10

Modificació del títol de constitució

1. Cal, per a modificar el títol de constitució, el consentiment de la junta de propietaris i que l'escriptura compleixi els mateixos requisits observats per a atorgar el títol de constitució.

2. No cal el consentiment de la junta de propietaris per a la modificació del títol de constitució si la motiven els fets següents:

a) La sobreelevació o la subedificació de plantes noves, si s'ha pactat així en constituir el règim o el dret.

b) Les agrupacions, les agregacions, les segregacions i les divisions dels elements privatis o les desvinculacions d'annexos, si els estatuts ho estableixen així.

c) Les alteracions de la destinació dels elements privatis, llevat que els estatuts les prohibeixin.

3. La formalització de les operacions de modificació, fins i tot la de la suma o redistribució de les quotes afectades, correspon als titulars dels drets o propietaris d'elements privatis implicats, fins i tot si impliquen una nova descripció de l'edifici.

4. Són nul·les les estipulacions establertes pel promotor o promotora o el propietari o propietària únic de l'immoble que impliquin una reserva de la facultat de modificació unilateral del títol de constitució o que li permetin de decidir en el futur assumptes de competència de la junta de propietaris.

Article 553-11

Estatuts

1. Els estatuts regulen els aspectes referents al règim jurídic real de la comunitat i poden contenir regles sobre les qüestions següents, entre d'altres:

a) La destinació, l'ús i l'aprofitament dels béns privatis i dels béns comuns.

b) Les limitacions d'ús i altres càrregues dels elements privatis.

c) L'exercici dels drets i el compliment de les obligacions.

d) L'aplicació de despeses i ingressos i la distribució de càrregues i beneficis.

e) Els òrgans de govern complementaris dels que estableix aquest codi i llurs competències.

f) La forma de gestió i administració.

2. Són vàlides les clàusules estatutàries següents, entre d'altres:

a) Les que permeten les operacions d'agrupació, agregació, segregació i divisió d'elements privatis i les de desvinculació d'annexos amb creació de noves entitats sense consentiment de la junta de propietaris. En aquest cas, les quotes de participació de les finques resultants es fixen per la suma o la distribució de les quotes dels elements privatis afectats.

b) Les que exoneren determinats elements privatis de l'obligació de satisfer les despeses de conservació i manteniment del portal, l'escala, els ascensors, els jardins, les zones d'esbarjo i altres espais semblants.

c) Les que estableixen la utilització exclusiva i, si escau, el tancament d'una part del solar, o de les cobertes o de qualsevol altre element comú o part determinada d'aquest en favor d'algun element privatiu.

d) Les que permeten l'ús o el gaudi de part de la façana per mitjà de la col·locació de cartells de publicitat en els locals situats als baixos.

e) Les que limiten les activitats que es poden acomplir en els elements privatis.

3. Les normes dels estatuts són oposables a terceres persones des que s'inscriuen en el Registre de la Propietat.

Article 553-12

Reglament de règim interior

1. El reglament de règim interior, que no es pot oposar als estatuts, conté les regles internes referents a les relacions de convivència i bon veïnatge entre els propietaris i a la utilització dels elements d'ús comú i les instal·lacions.

2. El reglament obliga sempre els propietaris i els usuaris dels elements privatis.

Article 553-13

Reserva del dret de sobreelevació, subedificació i edificació

1. La constitució o la reserva expressa del dret de sobreelevar, subedificar o edificar en el mateix solar de l'edifici a favor dels promotors o de terceres persones és vàlida si l'estableix el títol de constitució.

2. Els titulars del dret reservat estan facultats per a edificar a llur càrrec d'acord amb el títol de constitució, fan seus els elements privatis que en resulten i poden atorgar, tots sols i a llur càrrec, les suc-

cessives declaracions d'obra nova. L'exercici successiu del dret amb la construcció de plantes comporta la redistribució de les quotes de participació, que duen a terme els titulars dels drets reservats d'acord amb aquest codi i amb el títol de constitució, sense necessitat del consentiment de la junta de propietaris.

3. La reserva a què fa referència l'apartat 1 només és vàlida si consta en clàusula separada i específica d'acord amb l'article 567-2.

Article 553-14

Extinció del règim

1. El règim de propietat horitzontal s'extingeix voluntàriament per acord unànime de conversió en comunitat ordinària i forçosament en els supòsits de destrucció de l'edifici, declaració de ruïna i expropiació forçosa.

2. L'acord de conversió requereix el consentiment dels titulars de drets reals que recauen sobre els elements privatis que resulten afectats o, si no el poden donar o no el donen sense causa, el de l'autoritat judicial.

3. Es pot estipular en el títol de constitució que, en els supòsits de destrucció i de declaració de ruïna, el règim no s'extingeix i cal rehabilitar o reconstruir l'edifici a càrrec dels propietaris, que han de contribuir a les despeses d'acord amb llur quota general.

Subsecció tercera Òrgans de la comunitat

Article 553-15

Òrgans de govern

1. Els òrgans de govern de la comunitat són la presidència, la secretaria, l'administració i la junta de propietaris. Els tres primers, que són unipersonals, poden recaure en una mateixa persona si ho estableixen els estatuts o ho acorda la junta.

2. Els càrrecs, que són reelegibles, duren un any i s'entenen prorrogats fins que es faci la junta ordinària següent al venciment del termini per al qual es van designar.

3. L'exercici dels càrrecs és obligatori i gratuït, tot i que la junta de propietaris pot considerar l'al·legació de motius d'excusa fonamentats i que les persones que els exerceixen tenen dret a rescabalar-se de les despeses que ocasiona llur exercici.

4. La designació es decideix, si no hi ha candidats, per un torn rotatori o per sorteig entre les persones que no han exercit el càrrec.

5. La secretaria i l'administració de la comunitat poden recaure en una única persona externa a la comunitat amb la qualificació professional adequada. En aquest cas, l'exercici del càrrec és remunerat. Quan les persones que exerceixen els càrrecs han estat designades pels promotors de l'edifici, els exerceixen fins a la primera reunió de la junta de propietaris.

6. Els estatuts poden preveure la creació, a més dels òrgans que estableix l'apartat 1, d'altres òrgans.

Article 553-16

Presidència

1. La junta de propietaris designa el president o presidenta necessàriament entre els propietaris d'elements privatis.

2. Corresponen a la presidència les funcions següents:

a) Convocar i presidir les reunions de la junta de propietaris.

b) Representar la comunitat judicialment i extrajudicialment.

c) Elevar a públics els acords, si escau.

d) Vetllar per la bona conservació i el bon funcionament dels elements i els serveis comuns.

e) Vetllar pel compliment dels deures dels propietaris i dels titulars de la secretaria i l'administració.

Article 553-17

Secretaria

La junta de propietaris designa un secretari o secretària, el qual estén les actes de les reunions, fa les notificacions, expedeix els certificats i custodia la documentació de la comunitat, especialment les convocatòries, les comunicacions, els poders i els altres documents rellevants de les reunions durant dos anys. Els llibres d'actes es regeixen per l'article 553-28.

Article 553-18

Administració

1. La junta de propietaris designa un administrador o administradora, que gestiona els interessos ordinaris de la comunitat i té, com a mínim, les funcions següents:

a) Prendre les mesures convenients i fer els actes necessaris per a conservar els béns i el funcionament correcte dels serveis de la comunitat.

b) Vetllar perquè els propietaris compleixin les obligacions i fer-los els advertiments pertinents.

c) Preparar els comptes anuals de l'exercici precedent i el pressupost.

d) Executar els acords de la junta i fer els cobraments i els pagaments que corresponguin.

e) Decidir l'execució de les obres de conservació i reparació de caràcter urgent, de la qual cosa ha de donar compte immediatament a la presidència.

f) Pagar, amb autorització de la presidència, les despeses de caràcter urgent que poden ésser a càrrec del fons de reserva.

2. Els administradors són responsables de llur actuació davant la junta.

Article 553-19

Junta de propietaris

1. La junta de propietaris, integrada per tots els propietaris d'elements privatis, és l'òrgan suprem de la comunitat.

2. La junta de propietaris té les competències no atribuïdes expressament a altres òrgans i, com a mínim, les següents:

a) El nomenament i la remoció de les persones que han d'ocupar o ocupen els càrrecs de la comunitat.

b) La modificació del títol de constitució.

c) L'aprovació dels estatuts i del reglament de règim interior i llur reforma.

- d) L'aprovació dels pressupostos i dels comptes anuals.
- e) L'aprovació de la realització de reparacions de caràcter ordinari no pressupostades i de les de caràcter extraordinari i de millorament, de llur import i de la imposició de derrames o talls per a finançar-les.
- f) L'establiment o la modificació dels criteris generals per a fixar quotes.
- g) L'extinció voluntària del règim de comunitat especial.

Article 553-20

Reunions

1. La junta de propietaris s'ha de reunir una vegada l'any per a aprovar els comptes i el pressupost.
2. La junta de propietaris es pot reunir quan ho consideri convenient el president o presidenta. Si els propietaris demanen al president o presidenta que convoqui una reunió i aquest no ho fa, la junta de propietaris es pot reunir sempre que ho demani, indicant els punts que cal incloure a l'ordre del dia, una quarta part dels propietaris, que han de representar una quarta part de les quotes.
3. Els estatuts poden establir la convocatòria de reunions especials per a tractar de qüestions que afectin només a propietaris determinats o, si escau, a les subcomunitats.
4. La junta de propietaris es pot reunir sense convocatòria si hi concorren tots els propietaris i acorden per unanimitat la celebració de la reunió i el seu ordre del dia, que cal aprovar abans d'iniciar-la.

Article 553-21

Convocatòries

1. La presidència convoca les reunions de la junta de propietaris. En cas d'inactivitat o negativa, la pot convocar la vicepresidència, si n'hi ha, o la secretària o, en cas de vacant, negativa o inactivitat d'aquestes, els qui promouen la reunió.
2. Les convocatòries, les citacions i les notificacions s'han de trametre al domicili que ha designat cada propietari o propietària o, si no n'han designat cap, a l'element privatiu del qual és titular amb una antelació mínima de vuit dies naturals. A més, l'anunci de la convocatòria s'ha de penjar al tauler d'anuncis de la comunitat o en un lloc visible habilitat a aquest efecte. Aquest anunci ha d'assenyalar la data de la reunió i ha d'anar signat pel secretari o secretària de la comunitat, amb el vistiplau del president o presidenta. El dit anunci produeix efectes jurídics plens al cap de tres dies naturals d'haver-se fet públic si no es pot fer la notificació personalment.
3. En el cas de juntes extraordinàries per a tractar d'assumptes urgents, tan sols cal que els propietaris tinguin coneixement de les convocatòries, les citacions i les notificacions abans de la data en què s'hagi de tenir la reunió.
4. La convocatòria de la reunió de la junta de propietaris ha d'expressar de manera clara i detallada:
 - a) L'ordre del dia. Si la reunió es convoca a petició de propietaris promotors, hi han de constar els punts que proposen.

- b) El dia, el lloc i l'hora de la reunió, en primera i segona convocatòria, entre les quals hi ha d'haver un interval de trenta minuts com a mínim.
- c) El lloc de la celebració, que ha d'ésser en un municipi de la comarca on hi ha l'immoble.
- d) L'advertiment que els vots dels propietaris que no assisteixen a la reunió es computen com a favorables, sens perjudici de llur dret d'oposició.
- e) La llista dels propietaris amb deutes pendents amb la comunitat i l'advertiment que tenen veu però que no tenen dret de vot.

5. La documentació relativa als assumptes dels quals s'ha de tractar es pot trametre als propietaris o la poden tenir els administradors a llur disposició des del moment en què es fa la convocatòria, cosa que s'hi ha de fer constar.

Article 553-22

Assistència

1. Els propietaris assisteixen a la junta personalment o per representació legal, orgànica o voluntària, que s'ha d'acreditar per escrit.
2. Es nomena, en cas de comunitat ordinària, un sol cotitular o una sola cotitular perquè assisteixi a la junta de propietaris.
3. El dret d'assistència, si hi ha un dret real de gaudi o d'ús constituït sobre un element privatiu, correspon als propietaris.
4. Els drets d'assistència i de vot, si hi ha un usdefruit, corresponen als nus propietaris, els quals s'entén que són representats pels usufructuaris si no consta la manifestació en contra dels nus propietaris. La delegació ha d'ésser expressa si s'han d'adoptar acords sobre obres extraordinàries o de millora.

Article 553-23

Constitució

1. La junta es constitueix vàlidament, en primera convocatòria, si hi concorren com a mínim la meitat dels propietaris, que han de representar la meitat de les quotes de participació, i, en segona convocatòria, qualsevol que sigui el nombre dels que hi concorrin i les quotes de què siguin titulars.
2. La junta, si no hi assisteix el president o presidenta ni el vicepresident o vicepresidenta, designa el propietari o propietària que l'ha de presidir.
3. La junta, si no hi assisteix el secretari o secretària, designa un secretari o secretària accidental.

Article 553-24

Dret de vot

1. Tenen dret a votar en la junta els propietaris que no tinguin deutes pendents amb la comunitat. Els propietaris que tinguin deutes pendents amb la comunitat tenen dret a votar si acrediten que han impugnat judicialment els comptes i que n'han conegut l'import judicialment o notarialment.
2. El dret de vot s'exerceix de les maneres següents:
 - a) Personalment o per representació.
 - b) Per delegació en el president o presidenta o en un altre propietari o propietària, feta per mitjà d'un

escrit que designi nominativament la persona delegada.

3. Els escrits de delegació, que s'han de referir a una reunió concreta de la junta de propietaris, s'han de rebre abans de l'inici de la reunió.

Article 553-25

Acords

1. Només es poden adoptar acords sobre els assumptes inclosos en l'ordre del dia. No obstant això, la junta de propietaris pot acordar, encara que no constin en l'ordre del dia, la destitució del president o presidenta, l'administrador o administradora o el secretari o secretària i emprendre accions contra ells, i també el nomenament de persones per a exercir aquests càrrecs.

2. Cal el vot favorable de les quatre cinquenes parts dels propietaris, que han de representar les quatre cinquenes parts de les quotes de participació, per a adoptar acords de modificació del títol de constitució i dels estatuts, llevat que el títol establix una altra cosa.

3. És suficient el vot favorable de les quatre cinquenes parts dels propietaris, que han de representar les quatre cinquenes parts de les quotes de participació, per a adoptar acords relatius a innovacions físiques en l'edifici si n'afecten l'estructura o la configuració exterior i a la construcció de piscines i instal·lacions recreatives.

4. Els acords que disminueixin les facultats d'ús i gaudi de qualsevol propietari o propietària requereixen que aquest els consenti expressament.

5. És suficient el vot favorable de la majoria dels propietaris, que han de representar la majoria de les quotes de participació, en primera convocatòria, o la majoria de les quotes dels presents i representats, en segona convocatòria, per a adoptar els acords que fan referència a:

a) L'execució d'obres o l'establiment de serveis que tenen la finalitat de suprimir barreres arquitectòniques o la instal·lació d'ascensors.

b) Les innovacions exigibles per a la viabilitat o la seguretat de l'immoble, segons la seva naturalesa i les seves característiques.

c) L'execució de les obres necessàries per a instal·lar infraestructures comunes, per a connectar serveis de telecomunicacions de banda ampla o per a individualitzar el mesurament dels consums d'aigua, gas o electricitat.

d) Les normes del reglament de règim interior.

e) Els acords als quals no fan referència els apartats 2 i 3.

6. Els propietaris amb discapacitat física o les persones amb qui conviu, si els acords a què fan referència les lletres a i b de l'apartat 5 no assoleixen la majoria necessària, poden demanar a l'autoritat judicial que obligui la comunitat a suprimir les barreres arquitectòniques o a fer les innovacions exigibles per a assolir la transitabilitat de l'immoble.

Article 553-26

Còmput de vots

1. Per al càlcul de les majories es computen els vots dels propietaris presents, dels representants i dels que han delegat el vot. No s'hi computen els

vots dels propietaris morosos, que no tenen dret a votar.

2. Es computen favorablement els vots que corresponen als propietaris que, convocats correctament, no assisteixen a la reunió, si després no s'oposen a l'acord.

3. Els propietaris que no han assistit a la reunió es poden oposar als acords adoptats en el termini d'un mes comptat des del moment en què els han estat notificats. L'escrit d'oposició s'ha d'enviar al secretari o secretària per qualsevol mitjà fefaent.

Article 553-27

Acta

1. El secretari o secretària, una vegada tractats tots els punts de l'ordre del dia, ha de redactar i llegir els acords adoptats i, si s'aproven, ha de redactar l'acta i transcriure-la en el llibre d'actes. L'acta s'ha d'autoritzar amb les signatures del secretari o secretària i del president o presidenta en el termini de cinc dies a comptar de l'endemà de la reunió.

2. L'acta s'ha de notificar a tots els propietaris en el termini de deu dies a comptar de l'endemà de la reunió de la junta de propietaris de la mateixa manera en què s'ha notificat la convocatòria i al mateix domicili.

3. L'acta de la reunió s'ha de redactar almenys en català i hi han de constar les dades següents:

a) La data i el lloc de celebració, el caràcter ordinari o extraordinari, el nom de la persona que n'ha fet la convocatòria i si s'ha fet en primera o en segona convocatòria.

b) L'ordre del dia.

c) La indicació de la persona que l'ha presidida i de la persona que ha actuat com a secretari o secretària.

d) La relació de persones que hi han assistit personalment o per representació i la indicació de la quota total de presència.

e) Els acords adoptats, amb la indicació del resultat de les votacions, si escau, i, si algun dels assistents ho sol·licita, la indicació dels qui han votat a favor o en contra.

4. El president o presidenta, per iniciativa pròpia o a sol·licitud escrita presentada almenys cinc dies abans de la data de la reunió per una quarta part dels propietaris o per menys si representen la quarta part o més de les quotes, pot requerir un notari o notària que estengui l'acta de la reunió, la qual no necessita aprovació. En aquest cas, s'ha de fer, en el llibre d'actes, una referència clara a la data de la celebració de la reunió i al nom i la residència del notari o notària que hi va assistir.

Article 553-28

Llibre d'actes

1. Els acords de la junta de propietaris s'han de transcriure en un llibre d'actes que ha de legalitzar, almenys en català, o en aranès a la Vall d'Aran, el registrador o registradora de la propietat que respon al districte on hi ha l'immoble.

2. Els secretaris han de custodiar els llibres d'actes de la junta de propietaris, que s'han de conservar durant trenta anys mentre existeixi l'immoble. Així mateix, han de conservar durant deu anys les con-

vocatòries, les comunicacions, els poders i els altres documents rellevants de les reunions.

Article 553-29

Execució

Els acords adoptats vàlidament per la junta de propietaris són executius immediatament després que l'acta hagi estat notificada als propietaris.

Article 553-30

Vinculació dels acords

1. Els acords obliguen i vinculen tots els propietaris, fins i tot els dissidents, sens perjudici del que estableix l'apartat 2.

2. Els acords relatius a noves instal·lacions o a serveis comuns, si el valor total de la despesa acordada és superior a la quarta part del pressupost anual de la comunitat, no obliguen ni vinculen els propietaris dissidents.

3. Els acords relatius a la supressió de barreres arquitectòniques o a la instal·lació d'ascensors i els que calguin per a garantir l'accessibilitat, l'habitabilitat, l'ús i la conservació adequats i la seguretat de l'edifici es regeixen pel que estableix l'apartat 1.

4. Els propietaris dissidents que no poden tenir l'ús o el gaudi de la millora poden passar a gaudir-ne si satisfan l'import de les despeses d'execució i de les de manteniment amb l'actualització que correspongui aplicant l'índex general de preus de consum.

Article 553-31

Impugnació

1. Els acords es poden impugnar judicialment en els casos següents:

a) Si són contraris a les lleis, al títol de constitució o als estatuts o si, ateses les circumstàncies, impliquen un abús de dret.

b) Si són contraris als interessos de la comunitat o són greument perjudicials per a un propietari o propietària.

2. Estan legitimats per a la impugnació els propietaris que han votat en contra, els absents que no s'han adherit a l'acord i els que han estat privats il·legítimament del dret de vot. Si l'acord és contrari a les lleis, el pot impugnar tot propietari o propietària.

3. L'acció d'impugnació s'ha d'exercir en el termini de dos mesos a comptar de la notificació de l'acord o en el termini d'un any si és contrari al títol de constitució o als estatuts.

Article 553-32

Suspensió

1. La impugnació no suspèn l'executabilitat de l'acord.

2. L'autoritat judicial pot adoptar les mesures cautelars que consideri convenients, fins i tot decretar provisionalment la suspensió de l'acord impugnat, si entén que és manifestament il·legal o que pot provocar un perjudici la reparació del qual comportaria un cost econòmic desproporcionat.

Secció segona **Propietat horitzontal simple**

Article 553-33

Elements privatius

Només es poden configurar com a elements privatius d'un edifici els habitatges, els locals i els espais físics que poden ésser objecte de propietat separada i que tenen independència funcional perquè disposen d'accés propi a la via pública, sigui directe sigui a través d'un element comú de gaudi no restringit.

Article 553-34

Elements privatius de benefici comú

1. El títol de constitució o la junta de propietaris poden establir que un o més elements privatius es destinin a benefici comú, sigui pel servei directe que presten als propietaris sigui pel benefici econòmic que reporta cedir-ne l'ús. Són titulars dels elements privatius de benefici comú els titulars dels altres elements privatius en proporció a llur quota i de manera inseparable de la propietat de llur element privatiu concret.

2. L'administració d'un element privatiu de benefici comú es regeix per les normes generals. L'alienació o el gravamen del dit element requereix l'acord unànim de la junta de propietaris.

Article 553-35

Annexos

1. Els annexos es determinen en el títol de constitució com a espais físics vinculats de manera inseparable a un element privatiu, no tenen quota especial i són de titularitat privativa a tots els efectes.

2. Només és possible la cessió aïllada de l'ús dels annexos que consisteixin en places d'aparcament, boxos o trasters, tot i que els estatuts poden limitar aquesta cessió. Aquesta limitació no pot afectar les persones que conviuen amb els titulars de l'ús de l'element privatiu principal.

Article 553-36

Ús i gaudi dels elements privatius

1. Els propietaris d'un element privatiu hi poden fer obres de conservació i de reforma sempre que no perjudiquin els altres propietaris ni la comunitat i que no disminueixin la solidesa de l'edifici ni alterin la composició o l'aspecte exterior del conjunt.

2. Els propietaris que es proposin de fer obres en llur element privatiu ho han de comunicar prèviament al president o presidenta o, si escau, a l'administrador o administradora de la comunitat. Si l'obra comporta l'alteració d'elements comuns, s'ha d'aprovar d'acord amb la majoria que resulta del que estableix l'article 553-25.

3. La comunitat pot exigir la reposició a l'estat originari dels elements comuns alterats sense el seu consentiment. No obstant això, s'entén que la comunitat ha donat el consentiment si l'existència d'obres que no disminueixen la solidesa de l'edifici ni comporten l'ocupació d'elements comuns és notòria i la comunitat no ha mostrat oposició en el termini de sis anys des que es van acabar.

Article 553-37*Disposició dels elements privatius*

1. Els propietaris d'elements privatius hi poden exercir totes les facultats del dret de propietat sense cap altra limitació que les que deriven del règim de propietat horitzontal. En conseqüència, els poden modificar, alienar i gravar i hi poden fer tota mena d'actes de disposició ordinària i extraordinària. Si hi estableixen servituds en benefici d'altres finques, aquestes servituds s'extingeixen en cas de destrucció o enderroc de l'edifici.
2. Els propietaris, en els casos d'arrendament o de qualsevol altra transmissió del gaudi de l'element privatiu, són responsables davant de la comunitat i de terceres persones de les obligacions derivades del règim de propietat horitzontal.
3. La persona que adquireix un element privatiu ha de comunicar el canvi de titularitat a la secretaria de la comunitat i designar un domicili per a comunicacions.

Article 553-38*Obligacions de conservació i manteniment dels elements privatius*

1. Els propietaris d'elements privatius els han de conservar i mantenir en bon estat, parets endins, i mantenir els serveis i les instal·lacions que s'hi emplacin.
2. Les despeses ordinàries i extraordinàries de conservació i manteniment dels elements comuns d'ús restringit són a càrrec dels propietaris dels elements privatius que en gaudeixen. Les reparacions que es deuen a vicis de construcció o estructurals, originaris o sobrevinguts, o a reparacions que afecten i beneficien tot l'edifici són comunitàries, llevat que siguin conseqüència d'un mal ús.
3. La comunitat ha de fer les obres necessàries per a la conservació integral de l'immoble i dels seus serveis, de manera que compleixi les condicions estructurals, d'habitabilitat, d'accessibilitat, d'estanquitat i de seguretat necessàries.

Article 553-39*Limitacions i servituds legals*

1. Els elements privatius estan subjectes, en benefici dels altres i de la comunitat, a les limitacions imprescindibles per a efectuar les obres de conservació i manteniment dels elements comuns i dels altres elements privatius quan no hi ha cap altra manera d'efectuar-les o l'altra manera és desproporcionadament cara o carregosa.
2. La comunitat pot exigir la constitució de servituds permanents sobre els elements d'ús privatiu diferents de l'habitatge estricte si són indispensables per a l'execució dels acords de millorament adoptats per la junta o per a l'accés a elements comuns que no en tinguin cap altre.
3. Els propietaris d'elements privatius poden exigir la constitució de les servituds, permanents o temporals, absolutament imprescindibles per a efectuar obres de conservació i subministrament de llur element privatiu.
4. Els titulars de les servituds han de rescabalar els danys que causin en els elements privatius o comuns afectats i, si s'escau, el menyscabament que els produeixin.

Article 553-40*Limitacions d'ús dels elements privatius*

1. Els propietaris i els ocupants dels elements privatius no hi poden fer activitats contràries a la convivència normal en la comunitat o que malmetin o facin perillar l'edifici. Tampoc no poden fer les activitats que els estatuts o la normativa urbanística i d'usos del sector on hi ha l'edifici exclouen o prohibeixen de manera expressa.
2. El president o presidenta de la comunitat, si es fan les activitats a què fa referència l'apartat 1, per iniciativa pròpia o a petició d'una quarta part dels propietaris, ha de requerir fefaentment a qui les faci que les deixi de fer. Si la persona requerida persisteix en la seva activitat, la junta pot interposar contra els propietaris i els ocupants de l'element comú l'acció de cessació, que s'ha de tramitar d'acord amb les normes del judici ordinari. Una vegada presentada la demanda, que s'ha d'acompanyar del requeriment i de la certificació de l'acord de la junta de propietaris, l'autoritat judicial ha d'adoptar les mesures cautelars que consideri convenientes, entre les quals, la cessació immediata de l'activitat prohibida.
3. La comunitat té dret a la indemnització pels perjudicis que se li causin i, si les activitats prohibides continuen, a instar judicialment la privació de l'ús i el gaudi de l'element privatiu per un període que no pot excedir els dos anys i, si escau, l'extinció del contracte d'arrendament o de qualsevol altre que atribueixi als ocupants un dret sobre l'element privatiu.

Article 553-41*Elements comuns*

Són elements comuns el solar, els jardins, les piscines, les estructures, les façanes, les cobertes, els vestíbuls, les escales i els ascensors, les antenes i, en general, les instal·lacions i els serveis situats a parats enfora dels elements privatius que es destinen a l'ús comunitari o a facilitar l'ús i el gaudi dels dits elements privatius .

Article 553-42*Aprofitament d'elements comuns*

1. L'ús i el gaudi dels elements comuns correspon a tots els propietaris d'elements privatius i s'ha d'adequar a la destinació que estableixen els estatuts o a la que resulti normal i adequada a llur naturalesa, sense perjudicar l'interès de la comunitat.
2. Es pot vincular, en el títol de constitució o per acord unànime de la junta de propietaris, l'ús exclusiu de patis, jardins, terrasses, cobertes de l'edifici o altres elements comuns a un o diversos elements privatius. L'atribució exclusiva i inseparable a elements privatius de l'ús i el gaudi d'una part dels elements comuns no els fa perdre aquesta naturalesa.
3. Els propietaris dels elements privatius que tenen l'ús i el gaudi exclusiu dels elements comuns, en el cas a què fa referència l'apartat 2, n'assumeixen les despeses ordinàries de conservació i manteniment i tenen l'obligació de conservar-los adequadament i mantenir-los en bon estat. Les despeses

estructurals, de refacció i les altres despeses extraordinàries són comunes.

Article 553-43

Disposició d'elements comuns

1. La junta de propietaris pot desafectar un element comú per acord unànimе per a vincular-ne l'ús exclusiu a elements privatis o per a atribuir-hi el caràcter d'element privatiu, que té la consideració d'element privatiu de benefici comú.
2. L'acord a què fa referència l'apartat 1 ha de determinar la quota de participació de l'element privatiu creat i la redistribució de les quotes dels altres.

Article 553-44

Manteniment d'elements comuns

1. La comunitat ha de conservar els elements comuns de l'immoble i mantenir en funcionament correcte els serveis i les instal·lacions. Els propietaris han d'assumir les obres de conservació i reparació necessàries.
2. Els propietaris dissidents solament resten exonerats de contribuir a les despeses que un servei o una instal·lació nous comportin si han impugnat judicialment l'acord de la junta i han obtingut una sentència favorable, i també en els supòsits de l'article 553-30.
3. Tots els propietaris han de sufragar necessàriament les despeses que comportin la supressió de barreres arquitectòniques i l'establiment del servei d'ascensor, d'acord amb la normativa d'habitatge, i dels serveis imprescindibles per a la transibilitat i la seguretat de l'edifici. Els propietaris poden exigir de fraccionar el pagament en mensualitats durant un any.

Article 553-45

Despeses comunes

1. Els propietaris han de sufragar les despeses comunes en proporció a llur quota de participació, d'acord amb les especialitats que fixen el títol de constitució i els estatuts.
2. La manca d'ús i gaudi d'elements comuns concrets no eximeix de l'obligació de sufragar les despeses que deriven de llur manteniment, llevat que una disposició dels estatuts, que només es pot referir a serveis o elements especificats de manera concreta, estableixi el contrari.
3. La contribució al pagament de determinades despeses sobre les quals els estatuts estableixen quotes especials de participació, entre les quals s'inclouen les d'escaleres diferents, piscines i zones enjardinades, s'ha de fer d'acord amb la quota específica.
4. El títol de constitució pot establir un increment de la participació en les despeses comunes que respon a un element privatiu concret en el cas d'ús o gaudi desproporcionat de manera provada d'elements o serveis comuns a conseqüència de l'exercici d'activitats empresarials o professionals en el pis o el local. Aquest increment també el pot acordar la junta de propietaris per majoria de quatre cinques parts de propietaris i de quotes. En cap dels dos casos, l'increment no pot ésser superior al doble del que li correspondria per la quota.

Article 553-46

Responsabilitat de la comunitat

1. La comunitat de propietaris respon dels deutes que contreu amb els seus fons i crèdits i amb els elements privatis de benefici comú.
2. Els elements privatis de benefici comú només es poden embargar fent un requeriment als propietaris i demandant-los personalment.
3. Els elements privatis només es poden embargar per deutes de la comunitat si es requereix el pagament a tots els propietaris de l'immoble i se'ls demanda personalment.

Article 553-47

Activitats prohibides

Els propietaris i els ocupants de pisos o locals no poden fer, en l'element privatiu o en la resta de l'immoble, activitats que els estatuts prohibeixin, que siguin perjudicials per a les finques o que vagin en contra de les disposicions generals sobre activitats que molesten, insalubres, nocives, perilloses o il·lícites.

Secció tercera

Propietat horitzontal complexa

Article 553-48

Configuració

1. La situació de comunitat horitzontal complexa permet la coexistència de subcomunitats integrades en un edifici o en un conjunt immobiliari format per diverses escales o portals o per una pluralitat d'edificis independents i separats que es connecten entre ells i comparteixen zones enjardinades i d'esbarjo, piscines o altres elements comuns semblants.
2. Cada escala, portal o edifici, en el règim de propietat horitzontal complexa, constitueix una subcomunitat que es regeix per les normes de la secció primera.
3. Es poden configurar com a subcomunitat una o diverses naus destinades a places d'aparcament o a trasters i altres elements privatis d'un edifici o de més d'un connectats entre ells i dotats d'unitat i independència funcional o econòmica.

Article 553-49

Quotes

S'ha d'assignar la quota particular de participació, independent de la quota general en el conjunt de la propietat horitzontal, a cadascun dels elements privatis que integren la subcomunitat.

Article 553-50

Constitució

1. La propietat horitzontal complexa es pot constituir inicialment en una sola comunitat amb subcomunitats, si escau, o bé per associació de diverses comunitats preexistents.
2. Els propietaris únics dels diversos edificis o els presidents de les respectives comunitats de propietaris autoritzats per un acord de les juntes respectives poden atorgar el títol de constitució de la propietat horitzontal complexa en el cas d'associació de

diverses comunitats preexistents. En aquest cas, el títol, que ha de constar en una escriptura pública i s'ha d'inscriure en el Registre de la Propietat, ha de descriure el complex immobiliari en conjunt, els elements, els vials, les zones enjardinades i d'esbarjo i els serveis comuns i la quota de participació que correspon a cada comunitat. L'import de les despeses de conservació, manteniment i reparació dels elements comuns s'ha de repercutir a les diferents comunitats d'acord amb llur quota, i aquestes l'han de repercutir als propietaris dels elements privatis d'acord amb la quota que els correspon en cada comunitat.

Article 553-51

Regulació i acords

1. Cada subcomunitat pot tenir els seus òrgans específics i adoptar els acords que la concerneixen amb independència de les altres subcomunitats, si això és possible d'acord amb el títol de constitució, l'existència d'elements comuns exclusius d'una comunitat i la realitat física del conjunt.

2. Els estatuts, si la complexitat del conjunt immobiliari i dels elements, els serveis i les instal·lacions comuns, el nombre d'elements privatis o altres circumstàncies ho fan aconsellable, poden regular un consell de presidents d'escala o d'edifici, que ha d'actuar de manera col·legiada per a l'administració ordinària dels elements comuns a tot el conjunt i s'ha de regir per les normes de la junta de propietaris adaptades a l'específica naturalesa del cas.

Article 553-52

Comunitats i subcomunitats per a garatges i trasters

1. La comunitat de garatge o trasters, llevat de previsió estatutària en contra, funciona amb independència de la comunitat general pel que fa als assumptes del seu interès exclusiu en els casos següents:

a) Si es configura en règim de comunitat com a element privatiu d'un règim de propietat horitzontal i l'adquisició d'una quota indivisa atribueix l'ús exclusiu de places d'aparcament o de trasters i la utilització de les rampes d'accés i sortida, les escales i les zones de maniobres. En aquest cas, els titulars del local no poden exercir l'acció de divisió de la comunitat ni gaudeixen de drets d'adquisició preferent.

b) Si les diverses places d'aparcament o els trasters d'un local d'un immoble en règim de propietat horitzontal es constitueixen com a elements privatis. S'assigna a cada plaça, a més del número d'ordre i de la quota que li correspon en la divisió horitzontal, un número o lletra d'identificació concrets. En aquest cas, les rampes, les escales i les zones d'accés, maniobra i sortida dels vehicles es consideren elements comuns del garatge o traster.

2. No hi ha subcomunitat especial per al local de garatge o trasters en els casos següents:

a) Si les diverses places d'aparcament o els trasters es configuren com a annexos inseparables dels elements privatis de la comunitat. En aquest cas, se'ls aplica l'article 553-35.

b) Si el local destinat a garatge o trasters es configura com a element comú de la divisió horitzontal.

En aquest cas, l'ús concret de les places d'aparcament o dels trasters no es pot cedir a terceres persones amb independència de l'ús del element privatiu respectiu.

3. S'ha de constituir una subcomunitat especial per al local destinat a garatge o trasters si diversos edificis subjectes a règims de propietat horitzontal en comparteixen l'ús. En aquest cas, el local forma part, a més, de cada propietat horitzontal en la projecció vertical que hi correspon. Si unes normes estatutàries concretes no estableixen el contrari, els titulars de les places tenen dret a utilitzar totes les zones d'accés, distribució, maniobra i sortida de vehicles situades al local amb independència de l'edifici concret en la vertical o la façana del qual estiguin situades.

Secció quarta

Propietat horitzontal per parcel·les

Article 553-53

Concepte i configuració

1. El règim de la propietat horitzontal es pot establir, per parcel·les, sobre un conjunt de finques veïnes físicament independents que tenen la consideració de solars, edificats o no, formen part d'una urbanització i participen amb caràcter inseparable d'uns elements de titularitat comuna, entre els quals s'inclouen altres finques o serveis col·lectius, i també de limitacions sobre llur gaudi a favor de totes o d'algunes de les altres finques del conjunt.

2. El règim de propietat horitzontal per parcel·les afecta amb caràcter real les finques o els solars privatis i es regeix per les normes específiques d'aquesta secció i, supletòriament, per les d'aquest capítol, d'acord amb la seva naturalesa específica i amb el que disposa la normativa urbanística aplicable.

Article 553-54

Finques de titularitat privativa

1. Les finques privatives i, si escau, llurs annexos inseparables, pertanyen en exclusiva a llurs titulars en el règim de propietat que els sigui aplicable.

2. Els actes d'alienació i gravamen i l'embargament de les finques privatives s'estenen de manera inseparable a la participació que els correspon en els elements comuns.

3. L'alienació d'una finca privativa no dóna, per ella mateixa, cap dret d'adquisició preferent de naturalesa legal.

Article 553-55

Elements de titularitat comuna

1. Són elements comuns les finques, els elements immobiliaris i els serveis i les instal·lacions que es destinen a l'ús i gaudi comú que esmenta el títol de constitució, entre els quals s'inclouen les zones enjardinades i d'esbarjo, les instal·lacions esportives, els locals socials, els serveis de vigilància i, si escau, altres elements semblants.

2. Els elements comuns són inseparables de les finques privatives, a les quals estan vinculats per mitjà de la quota de participació que, expressada en centèsims, correspon a cada finca en el conjunt.

Article 553-56*Limitacions*

Les limitacions a l'exercici de les facultats dominicals sobre finques privatives que imposen el títol de constitució o els estatuts, el planejament urbanístic o les lleis tenen la consideració d'elements comuns.

Article 553-57*Títol de constitució*

1. El títol de constitució del conjunt ha de constar en escriptura pública, la qual ha de contenir, almenys:

a) La descripció del conjunt en general, que ha d'incloure el nom i l'emplaçament, l'extensió, l'aprovació administrativa de l'actuació urbanística en què s'integra, les dades essencials de la llicència o de l'acord de parcel·lació, el nombre de solars que la configuren i la referència i descripció de les finques i instal·lacions comunes.

b) La relació de les obres d'urbanització i de les instal·lacions del conjunt i el sistema previst per a conservar-les i fer-ne el manteniment, i també la informació sobre la prestació de serveis no urbanístics i les altres circumstàncies que resultin del pla d'ordenació.

c) La relació descriptiva de totes les parcel·les i dels altres elements privatis, que ha d'incloure el número d'ordre; la quota general de participació i, si escau, les especials que els corresponen; la superfície; els límits, i, si escau, els espais físics o drets que en constitueixin annexos o que hi estiguin vinculats.

d) Les regles generals o específiques sobre la destinació i l'edificabilitat de les finques i la informació sobre si són divisibles.

e) Els estatuts, si n'hi ha.

f) La relació de terrenys reservats per a sistemes urbanístics i dels declarats d'ús i domini públic, si n'hi ha, en cas que la urbanització coincideixi territorialment amb una actuació urbanística.

g) Un plànol descriptiu del conjunt, en el qual s'han d'identificar les finques privatives i els elements comuns.

2. Les determinacions urbanístiques que continguin el títol de constitució tenen efectes merament informatius.

3. No cal descriure cadascuna de les parcel·les si el règim d'urbanització privada s'estableix per acord de tots o d'una part dels propietaris de parcel·les, edificades o no, situades en una unitat urbanística consolidada, que ja figuren inscrites en el Registre de la Propietat com a finques independents, però s'ha fer constar, com a mínim, el número que els correspon en la urbanització, la identificació registral, la referència cadastral i els noms dels propietaris.

Article 553-58*Constància registral*

1. L'escriptura de constitució del règim de propietat horitzontal per parcel·les s'inscriu en el Registre de la Propietat d'acord amb la legislació hipotecària. S'ha de fer una inscripció general per al conjunt i una inscripció per cadascuna de les finques privatives i, si escau, de les finques destinades a ús i gaudi o a serveis comuns, per a cadascuna de les

quals s'ha d'obrir un foli especial separat. 2. La inscripció s'ha de fer en el foli de la finca en què s'assenta. Si la urbanització recau totalment o parcialment sobre diverses finques, s'han d'efectuar les operacions registrals necessàries per a formar-ne una de sola. Si les finques són de diversos propietaris, es pot establir una comunitat ordinària indivisa sobre l'agrupada, que es pot mantenir en les finques privatives, o bé es poden adjudicar directament a cada titular les finques privatives que li corresponen. En aquest darrer cas, es considera, a tots els efectes, que mai no ha existit comunitat.

3. La inscripció del règim de la urbanització s'ha de fer a favor de la persona o les persones que el constitueixen sobre la finca o les finques de llur propietat i, a més de les dades que exigeix la legislació hipotecària, ha de contenir les que estableix l'article 553-57 com a contingut mínim de l'escriptura i la referència a l'arxiu del plànol. En tots els casos, s'han de fer les notes marginals de referència a les inscripcions de les finques privatives.

4. Les inscripcions de les finques privatives contenen, a més de les dades exigides per la legislació hipotecària, les següents:

a) El número de parcel·la que els correspon, la situació, la superfície, els límits i, si escau, els annexos.

b) La quota o les quotes de participació.

c) El règim especial o les limitacions que les poden afectar de manera determinada.

d) La referència a la inscripció general.

5. Les finques destinades a ús i gaudi o a serveis comuns s'inscriuen a favor dels titulars presents i futurs de les diverses finques privatives, sense esmentar-los de manera explícita ni fer constar les quotes que els corresponen.

6. S'ha d'obrir, en el cas d'establiment de la propietat horitzontal per parcel·les de manera sobrevinuda, un foli separat i independent per a la urbanització en conjunt, en el qual han de constar les circumstàncies que estableix aquest article i s'ha de fer una referència per nota marginal a cada una de les inscripcions de les finques que passen a ésser privatives, en la qual s'ha de fer constar la quota que els correspon.

Article 553-59*Extinció voluntària*

1. L'extinció voluntària de la propietat horitzontal per parcel·les es produeix per acord de les tres cinquenes parts dels propietaris, que han de representar les tres cinquenes parts de les quotes de participació.

2. S'han de liquidar totalment, una vegada acordada l'extinció, les obligacions vers terceres persones i, si escau, vers els propietaris. En el procés de liquidació, la junta de propietaris ha de mantenir les seves funcions, ha de percebre les quotes endarrerides i els altres crèdits a favor de la urbanització, ha d'alienar, si escau, els immobles d'ús comú que s'hagi acordat d'alienar i, una vegada acomplertes totes les operacions, n'ha de retre compte a tots els propietaris.

Capítol IV
Comunitat especial per torns
Secció primera
Règim jurídic

Article 554-1*Definició*

1. Els titulars, en la comunitat per torns, tenen el dret de gaudir del bé sobre el qual recau, amb caràcter exclusiu, per unitats temporals discontinües i periòdiques.
2. El règim de la comunitat per torns comporta:
 - a) L'existència del torn, que delimita la participació dels titulars en la comunitat.
 - b) La configuració d'una organització per a l'exercici dels drets i el compliment dels deures dels titulars dels torns.
 - c) L'exclusió de l'acció de divisió i dels drets d'adquisició de caràcter legal entre els titulars.

Article 554-2*Objecte*

1. Poden ésser objecte de comunitat per torns els edificis destinats a habitatges unifamiliars dotats del mobiliari i les instal·lacions suficients que, per llur naturalesa, siguin susceptibles d'un ús reiterat i divisible en torns.
2. Poden ésser objecte de comunitat per torns els vaixells, les aeronaus no comercials i els béns mòbils identificables de manera clara i equipats adequadament que siguin susceptibles d'un ús reiterat i divisible en torns.
3. No poden ésser objecte de comunitat per torns els edificis dividits en règim de propietat horitzontal ni els elements privatis que en formen part, llevat que es tracti d'edificis amb menys de set elements privatis i es constitueixi una comunitat per torns per a cada unitat o element.
4. L'aprofitament per torns que s'estableix sobre un edifici o un conjunt immobiliari o sobre un sector diferenciat d'aquests per a l'explotació turística o de vacances per temporada s'ha de regir necessàriament per les normes del contracte d'aprofitament per torns.

Article 554-3*El torn*

1. El torn consisteix en la unitat temporal, discontinua i periòdica, no inferior a una setmana, que serveix de mòdul per a atribuir l'aprofitament exclusiu del bé i la contribució a les despeses generals.
2. La titularitat d'un torn, sigui quin sigui el seu valor, atribueix un vot en la junta de la comunitat.

Secció segona
Constitució

Article 554-4*Establiment del règim*

1. Solament hi ha comunitat per torns si, una vegada atorgat el títol de constitució, ha acabat la construcció del bé sobre el qual recau i aquest ha estat moblat i equipat adequadament.

2. El títol de constitució ha de constar en escriptura pública i s'ha d'inscriure en el Registre de la Propietat.

Article 554-5*Títol de constitució*

1. En el títol de constitució hi han de constar, almenys, les dades següents:
 - a) La identificació del bé, la construcció del qual ha d'estar començada. Si no està acabat quan s'atorga l'escriptura, el règim de comunitat per torns resta en suspens fins que s'acaba i es mobla.
 - b) La durada de la comunitat.
 - c) La fixació del torn, al qual s'assigna una numeració correlativa, amb la durada i la periodicitat.
 - d) La determinació de la quota de contribució, que és proporcional al valor del torn, el qual es determina per la durada del temps d'ús que atribueix i per l'època de l'any en què es pot usar.
 - e) El règim de gestió, d'administració i de representació, que s'ha d'ajustar a les normes de la secció primera del capítol III, d'acord amb les característiques pròpies de la comunitat per torns.
 - f) El mobiliari i els serveis inherents al bé que és objecte de la comunitat per torns.
2. S'han de reservar, en el títol de constitució, com a mínim dues setmanes l'any, que no es poden configurar com a torns, per a reparacions, neteja, manteniment i altres finalitats d'utilitat comuna.
3. El títol de constitució pot contenir uns estatuts, als quals s'apliquen les normes de l'article 553-11, i un reglament de règim interior, al qual s'aplica l'article 553-12, amb les adaptacions adequades a la comunitat per torns.

Article 554-6*Legitimació*

El títol de constitució de la comunitat per torns l'atorguen els propietaris del bé sobre el qual recau.

Article 554-7*Constància registral*

1. El règim de comunitat per torns s'ha d'inscriure en el Registre de la Propietat o, si escau, en el de béns mòbils que correspongui.
2. El règim de comunitat per torns s'ha d'inscriure per mitjà del sistema de pluralitat de fulls, d'acord amb el que estableix la legislació hipotecària.

Article 554-8*Extinció del règim*

1. El règim de comunitat per torns s'extingeix voluntàriament per acord unànim dels titulars i, forçosament, pel transcurs del termini que fixa el títol de constitució, que no pot ésser inferior a tres anys ni superior a cinquanta, i també per la pèrdua o la destrucció del bé.
2. L'extinció de la comunitat per torns determina una situació de comunitat ordinària, la participació en la qual de cada un dels titulars es fixa d'acord amb el valor del seu torn.

Secció tercera
Contingut

Article 554-9*Drets*

El torn faculta a qui n'és titular a:

- a) Aprofitar el bé que és objecte de la comunitat de manera exclusiva durant el període de temps que representa o cedir l'aprofitament a una altra persona.
- b) Participar en la gestió, l'administració i la representació de la comunitat d'acord amb el que estableix el títol de constitució.
- c) Disposar del torn, entre vius o per causa de mort, a títol oneros o gratuït.

Article 554-10*Obligacions*

El torn obliga a qui n'és titular a:

- a) Pagar les despeses generals i les inherents al torn que li correspon, que es determinen tenint en compte el seu valor.
- b) Utilitzar el bé d'acord amb la seva destinació, respectar els drets dels altres titulars i actuar en interès de la comunitat.
- c) Pagar els menyscabaments que ocasioni en el bé la setmana o les setmanes en què en gaudeix, sens perjudici de les accions que li corresponguin contra terceres persones.

Article 554-11*Despeses generals i contribució dels torns*

1. El torn delimita el pagament de les despeses i les càrregues del bé i dels seus serveis, que s'han de liquidar anualment, sens perjudici que se'n peroditzi el pagament.
2. L'impagament de les despeses comporta la suspensió de l'aprofitament del bé i del dret de vot en la comunitat, llevat que s'acrediti la impugnació judicial de l'import i que aquest s'ha consignat.
3. El no-ús del torn no n'eximeix els titulars de pagar les despeses que els corresponen.
4. Per a determinar les despeses generals, llur distribució entre els titulars, la prelación de crèdits i les altres qüestions que s'hi relacionen, s'apliquen les normes del capítol III, d'acord amb la naturalesa de la comunitat per torns.

Article 554-12*Règim supletori*

1. S'apliquen als òrgans de govern de la comunitat per torns les normes que regeixen els de la propietat horitzontal.
2. S'apliquen les normes que regeixen la propietat horitzontal en tot allò que no regula aquest capítol, d'acord amb la naturalesa específica de la comunitat per torns.

Capítol V
Comunitat especial per raó de mitgeria
Secció primera
Mitgeria

Article 555-1*Concepte i règim jurídic*

1. És paret mitgera la que s'aixeca en el límit i en el sòl de dues o més finques amb la finalitat de servir d'element sustentador de les edificacions que s'hi construeixen o de servir de tanca o separació.
2. És sòl mitger l'estructura horitzontal que té la finalitat de servir d'element sustentador i de divisió de construccions a diferents nivells en alçada o en el subsòl.
3. L'existència d'una paret mitgera o d'un sòl mitger comporta una situació de comunitat entre els propietaris de les dues finques confrontants que es regula per pacte i, supletòriament, per les normes d'aquest capítol.

Secció segona
Mitgeria de càrrega

Article 555-2*Constitució voluntària*

1. Hi ha mitgeria de càrrega si la paret mitgera o el sòl mitger s'aixeca en el límit de dues o més finques amb la finalitat de servir d'element sustentador de les edificacions o de les altres obres de construcció que s'hi facin.
2. La mitgeria de càrrega és de constitució voluntària i mai no es presumeix.
3. Els propietaris de finques confrontants poden acordar d'establir la mitgeria i construir la paret mitgera si tenen l'autorització administrativa corresponent per a construir ambdues finques fins al límit comú.

Article 555-3*Característiques*

1. La paret mitgera o el sòl mitger ha d'ésser del tipus adequat, ha de tenir els fonaments, la resistència, el gruix i l'alçada pertinents amb relació als projectes o la finalitat de les edificacions pactades i ha de tenir l'aparença de mur exterior o de façana, d'acord amb el que estableix la normativa urbanística.
2. Les característiques de construcció de la paret mitgera o el sòl mitger, a manca de determinacions específiques en el pacte de constitució, han d'ésser les usuals al lloc en què es construeix i adequades a l'obra que s'ha de fer, segons les regles de la construcció acceptades generalment. Els propietaris que construeixen primer la paret mitgera ho han de fer d'acord amb llurs necessitats. Aquesta paret ha de tenir el gruix corresponent, la meitat en el terreny propi i l'altra meitat en el dels veïns interessats.

Article 555-4*Dret de càrrega*

1. Hom no pot carregar damunt la paret mitgera que el veí o veïna ha edificat sense haver pagat la part del cost que fixa el pacte constitutiu de la mitgeria.
2. Les persones interessades, llevat de pacte en contra, poden sol·licitar a l'autoritat judicial la rectifi-

cació de les quantitats que cal pagar tenint en compte la naturalesa, l'antiguitat, l'estat de conservació i les condicions d'obra de la paret mitgera.

3. La tramitació del procediment corresponent a l'exercici de la facultat que estableix l'apartat 2 no impedeix que, mentrestant, els veïns que han pagat la quantitat pactada puguin carregar damunt la paret mitgera.

Article 555-5

Despeses

1. Les despeses de construcció i conservació de la paret mitgera, fins que el veí o veïna faci la càrrega, són a càrrec del propietari o propietària que l'ha aixecada. A partir d'aquell moment, cada propietari o propietària hi ha de contribuir en la proporció pactada o, si no s'ha pactat, en proporció a l'ús que en fa.

2. La persona que enderroca una construcció carregada damunt la paret mitgera l'ha de deixar en l'estat adequat per a la utilització futura i amb l'aparença de mur exterior o de façana que correspongui, d'acord amb la seva configuració originària.

3. El que estableixen els apartats 1 i 2 s'entén sens perjudici del que s'hagi pactat.

Article 555-6

Pagament

El veí o veïna que construeix sense fer ús de la paret mitgera ha de pagar la part del cost que li correspon segons el que s'ha pactat i d'acord amb el que estableix l'article 555-4. A més, ha de prendre les mesures de construcció adequades per a evitar perjudicis al propietari o propietària que l'ha aixecada. Si es produeixen els dits perjudicis, l'ha d'indemnitzar.

Article 555-7

Dret d'enderrocament

1. El propietari o propietària que primerament ha aixecat i ha pagat la paret mitgera la pot enderrocar en qualsevol moment anterior a l'inici de les obres de construcció de l'edifici confrontant que hi ha de carregar al damunt.

2. L'enderrocament de la paret mitgera solament es pot dur a terme si el veí o veïna no ha pagat la part del cost que li correspon i si, una vegada notificada fefaentment al veí o veïna la intenció d'enderrocar-la, aquest, en el termini d'un mes, no s'hi oposa pagant la seva part del cost o consignant-ne el pagament.

Secció tercera Mitgeria de tanca

Article 555-8

Mitgeria de tanca

1. La mitgeria en les parets de tanca de patis, d'horts, de jardins i de solaris és forçosa fins a l'alçària màxima de dos metres o la que estableixi la normativa urbanística aplicable.

2. El sòl de la paret de tanca divisòria és mitger, però el veí o veïna no té l'obligació de contribuir a la meitat de les despeses de construcció i de man-

teniment de la paret fins que edifiqui o tanqui la seva finca.

3. La paret de tanca entre dues finques es presumeix sempre mitgera, llevat que hi hagi signes externs que evidencin que solament s'ha construït sobre un dels solaris.

TÍTOL VI

Dels drets reals limitats

Capítol I

El dret d'usdefruit

Secció primera

Constitució i règim de l'usdefruit

Article 561-1

Règim aplicable

1. El dret d'usdefruit es regeix pel títol de constitució i per les modificacions que hi introdueixen els titulars del dret.

2. El dret d'usdefruit, en allò que no resulta del títol de constitució ni de les seves modificacions, es regeix per les disposicions d'aquest codi i per les que, amb relació a aquest dret, estableixen el Codi de successions i el Codi de família.

Article 561-2

Concepte

1. L'usdefruit és el dret real d'usar i gaudir béns aliens salvant-ne la forma i la substància, fora que les lleis o el títol de constitució estableixin una altra cosa.

2. Els usufructuaris tenen dret a posseir els béns objecte de l'usdefruit i a percebre'n totes les utilitats no excloses per les lleis o pel títol de constitució. Hom presumeix que les utilitats no excloses els corresponen.

3. Els usufructuaris han de respectar la destinació econòmica del bé gravat i, en l'exercici de llur dret, s'han de comportar d'acord amb les regles d'una bona administració.

Article 561-3

Constitució

1. L'usdefruit es pot constituir per qualsevol títol a favor d'una o diverses persones, simultàniament o successivament, sobre la totalitat o una part dels béns d'una persona, sobre un o més béns determinats o sobre la totalitat o una part de llurs utilitats.

2. Hom pot establir, en el títol de constitució, que:

a) Els constituents es reservin el dret de reversió a favor seu o de terceres persones en el termini o amb les condicions que s'estableixin.

b) Els usufructuaris tinguin dret als rendiments o les utilitats que generin els béns objecte de l'usdefruit lliures de qualssevol despeses i càrregues, o bé que s'apliqui l'article 561-12.

c) L'usdefruit es constitueixi en garantia o en seguret d'una obligació dinerària, cas en el qual les utilitats del bé gravat s'imputen al pagament del deute.

3. L'usdefruit constituït en favor d'una persona física és vitalici, llevat que el títol de constitució estableixi una altra cosa.

4. L'usdefruit a favor d'una persona jurídica no es pot constituir per una durada superior a noranta-

nou anys. Si el títol de constitució no estableix una altra cosa, es presumeix constituït per trenta anys.

Article 561-4

Usdefruit de béns deteriorables

Si l'usdefruit recau sobre béns deteriorables, els usufructuaris se'n poden servir segons llur destinació i els han de restituir, en extingir-se l'usdefruit, en l'estat en què es trobin, indemnitzant els propietaris pel deteriorament que han sofert per dol o culpa.

Article 561-5

Quasiusdefruit

1. Si l'usdefruit recau, en tot o en part, sobre béns consumibles, hom ha de restituir béns de la mateixa quantitat i qualitat o, si això no és possible, llur valor en el moment de l'extinció del dret.

2. Si l'usdefruit recau sobre diners, s'aplica, a més del que estableix l'apartat 1, el que estableix l'article 561-33.

Article 561-6

Fruits i millores

1. Els usufructuaris tenen dret a percebre els fruits i les utilitats dels béns usufructuats no exclosos pel títol de constitució.

2. En l'usdefruit voluntari, els usufructuaris tenen dret als fruits pendents al començament de l'usdefruit, amb l'obligació de pagar les despeses raonables per a produir-los, i els propietaris, als fruits pendents a l'acabament en proporció al grau de maduració, amb l'obligació de pagar la quota corresponent de les despeses per a produir-los.

3. Els fruits d'un dret s'entenen percebuts dia a dia i pertanyen als usufructuaris en proporció al temps que duri l'usdefruit.

4. Els usufructuaris poden introduir millores als béns objecte de l'usdefruit, dins dels límits del seu dret, amb la facultat de retirar-les a l'acabament de l'usdefruit si això és possible sense deteriorar l'objecte.

Article 561-7

Inventari, caució, determinació de la condició i estimació dels béns

1. Els usufructuaris, llevat que el títol de constitució estableixi una altra cosa, abans de prendre possessió dels béns, els han d'inventariar, citant els nus propietaris, i han de prestar caució en garantia del compliment de llurs obligacions.

2. Els usufructuaris poden fer determinar pericialment l'estat i la condició dels béns usufructuats i avaluar-los, i han de pagar les despeses que això ocasioni. El mateix dret correspon als nus propietaris.

Article 561-8

Danys als béns usufructuats

1. Els usufructuaris que deteriorenen els béns usufructuats responen dels danys causats davant els nus propietaris, que poden sol·licitar a l'autoritat judicial que adopti les mesures necessàries per a preservar els béns, inclosa llur administració judicial.

2. Els usufructuaris han de notificar als propietaris tot acte de tercers del qual tinguin notícia que pugui perjudicar els béns usufructuats. Si no ho fan, responen dels danys i perjudicis imputables a aquesta omisió.

Article 561-9

Disposició

1. L'usdefruit és disponible per qualsevol títol.

2. Els nus propietaris, si els usufructuaris es proposen transmetre llur dret, tenen dret d'adquisició preferent, llevat que el títol de constitució estableixi una altra cosa.

3. Els contractes que fan els usufructuaris s'extingeixen al final de l'usdefruit.

4. Els nus propietaris poden disposar dels béns usufructuats i introduir-hi modificacions que no n'alterin la forma ni la substància i que no perjudiquin els usufructuaris. Per a fer construccions o edificacions, ho han de notificar als usufructuaris, els quals s'hi poden oposar si entenen que lesionen llurs interessos.

Article 561-10

Dret d'adquisició preferent

1. Els usufructuaris que es proposen transmetre llur dret, en el cas que regula l'article 561-9.2, ho han de notificar fefaentment als nus propietaris, indicant el nom dels adquirents, el preu convingut, en el cas de transmissió onerosa, o el valor que es dona al dret, en el cas de transmissió gratuïta, i les altres circumstàncies rellevants de l'alienació.

2. Els nus propietaris, sens perjudici de llur dret a impugnar judicialment el preu o el valor notificat, tenen dret de tanteig sobre l'usdefruit en el termini d'un mes a comptar de la notificació que estableix l'apartat 1, que poden exercir pagant-ne el preu o, si no n'hi ha, el valor notificat pels usufructuaris.

3. Els nus propietaris, si l'alienació no s'ha notificat fefaentment o si s'ha dut a terme en circumstàncies diferents de les notificades, sens perjudici de llur dret d'impugnació, poden exercir el dret de retracte en el termini de tres mesos a comptar de la data en què hagin tingut coneixement de l'alienació i les circumstàncies d'aquesta o a comptar de la data de la inscripció de l'alienació en el registre corresponent.

Article 561-11

Usdefruit en situacions de cotitularitat

1. Els nus propietaris d'una quota d'un bé en condomini en poden fer la divisió, sense necessitat de consentiment dels usufructuaris. Tanmateix, els han de notificar la dita divisió i els usufructuaris tenen el dret d'impugnar-la si entenen que lesiona llurs interessos.

2. L'usufructuari o usufructuària d'una quota d'un bé en comunitat pot exercir els seus drets sense necessitat d'intervenció del nu propietari o nua propietària en matèria d'administració i percepció de fruits i interessos.

3. L'usdefruit, una vegada extingida la comunitat per divisió, es concreta sobre la part adjudicada a l'antic titular de la quota.

Article 561-12

Despeses de l'usdefruit

1. Les càrregues privades existents en el moment de constituir l'usdefruit, les despeses de conservació, manteniment, reparació ordinària i subministrament dels béns usufructuats, i els tributs i les taxes de meritació anual són a càrrec dels usufructuaris.
2. Si els usufructuaris no assumeixen les càrregues ni paguen les despeses, els tributs o les taxes a què fa referència l'apartat 1 després que els nus propietaris els ho hagin requerit, aquests les poden satisfer a càrrec dels usufructuaris.
3. Les despeses de reparacions extraordinàries que no deriven de cap incompliment dels usufructuaris són a càrrec dels nus propietaris. Igualment ho són les contribucions especials que impliquen una millora permanent dels béns usufructuats. En tots aquests casos, els nus propietaris poden exigir als usufructuaris l'interès de les quantitats invertides.

Article 561-13*Usdefruit de finca hipotecada*

1. Els usufructuaris de finques hipotecades no han de pagar el deute garantit amb la hipoteca.
2. Els nus propietaris, si la nua propietat d'una finca hipotecada es ven forçosament per a pagar el deute, responen davant els usufructuaris del perjudici causat.

Article 561-14*Cotitularitat en l'usdefruit*

1. L'usdefruit vitalici constituït conjuntament i simultàniament a favor de cònjuges, de persones en situació d'unió estable de parella o de fills o germans del constituent o la constituent no s'extingeix, llevat que el títol de constitució estableixi una altra cosa, fins a la mort de tots els titulars, de manera que la quota o el dret dels qui premorin incrementa el dels supervivents en la proporció corresponent.
2. L'usdefruit, si s'ha constituït en consideració expressa al matrimoni o a la unió estable de parella dels afavorits, en cas de divorci, nul·litat o separació judicial o de fet dels cònjuges o extinció de la relació de parella, s'extingeix totalment, llevat que es demostrí que és una altra la voluntat del constituent o la constituent.

Article 561-15*Usdefruits successius*

S'aplica als usdefruits successius el límit de crides que l'article 204 del Codi de successions estableix per a les substitucions fideïcomissàries.

Secció segona***Extinció, liquidació i accions en defensa de l'usdefruit*****Article 561-16***Extinció*

1. El dret d'usdefruit s'extingeix per les causes generals d'extinció dels drets reals i, a més, per les causes següents:

- a) Mort de l'usufructuari o usufructuària o del darrer d'ells en els casos a què fa referència l'article 561-14.1, en els usdefruits vitalicis.
- b) Extinció de la persona jurídica usufructuària, si no la succeeix una altra, que es produeixi abans del venciment del termini de durada de l'usdefruit, sens perjudici de la legislació concursal aplicable.
- c) Consolidació, si l'objecte de l'usdefruit és un bé moble, excepte si els usufructuaris tenen interès en la continuïtat de llur dret.
- d) Pèrdua total dels béns usufructuats, sens perjudici de la subrogació real si escau.
- e) Expropiació forçosa dels béns usufructuats, sens perjudici de la subrogació real si escau.
- f) Nul·litat o resolució del dret dels transmissors o dels constituents de l'usdefruit sens perjudici de terceres persones.
- g) Extinció de l'obligació dinerària en garantia o assegurament de la qual s'ha constituït l'usdefruit.

2. El termini de durada de l'usdefruit fixat en funció de la data en què una tercera persona arribi a una edat determinada venç el dia assenyalat encara que aquesta persona mori abans.

3. L'extinció voluntària del dret d'usdefruit no comporta l'extinció dels drets reals que l'afecten fins que no venç el termini o no es produeix el fet o la causa que comporten l'extinció.

4. Els béns usufructuats, una vegada extingit l'usdefruit, s'han de restituir als nus propietaris, sens perjudici del dret de retenció dels antics usufructuaris o de llurs hereus per raó de les despeses de reparacions extraordinàries que els deguin.

Article 561-17*Pèrdua parcial*

El dret, si els béns usufructuats es perden solament en part, continua en la part romanent.

Article 561-18*Usdefruit de béns assegurats*

1. Els usufructuaris han d'assegurar els béns objecte de llur dret si l'assegurança és exigible per les regles d'una administració econòmica ordenada i usual. Si ja estaven assegurats en el moment de constituir l'usdefruit, els usufructuaris han de pagar les primes.

2. Els nus propietaris i els usufructuaris, en cas de sinistre dels béns, fan seva la indemnització en proporció a la prima de l'assegurança que han pagat, llevat que els usufructuaris optin per invertir-la en la reconstrucció o substitució del bé.

Article 561-19*Expropiació forçosa dels béns usufructuats*

S'apliquen al preu just, en cas d'expropiació forçosa dels béns objecte de l'usdefruit, les regles de l'usdefruit de diners de l'article 561-33, llevat que les persones interessades pactin una altra cosa.

Article 561-20*Accions en defensa de l'usdefruit*

Els usufructuaris poden exercir les accions corresponents a la tutela de llur dret i exigir als nus propi-

etaris que els facilitin els elements de prova que tinguin.

Secció tercera **Usdefruit amb facultat de disposició**

Article 561-21

Norma general

1. Els usufructuaris poden disposar dels béns usufructuats si així ho estableix el títol de constitució.
2. L'atorgament de la simple facultat de disposició inclou les disposicions a títol onerós. La facultat d'alienar a títol de venda comprèn la de fer-ho per qualsevol altre títol onerós.
3. L'atorgament de la facultat de disposició a títol gratuït s'ha d'expressar amb claredat.

Article 561-22

Disposició amb el consentiment d'altri

1. Si la facultat de disposició està subjecta al consentiment d'altres persones, és suficient l'acord de la majoria, llevat que el títol de constitució estableixi una altra cosa.
2. Si els qui han de donar el consentiment a la facultat de disposició són nus propietaris, és suficient l'acord dels que representin la majoria de quotes o drets.
3. Els usufructuaris, si la facultat de disposició es té per al cas de necessitat i no n'obtenen el consentiment, poden sol·licitar l'autorització judicial.

Article 561-23

Disposició en cas de necessitat

1. Els usufructuaris, si s'ha establert que solament poden disposar dels béns usufructuats en cas de necessitat, poden fer-ho sempre que es tracti de necessitats personals o familiars o, si escau, de l'altre membre de la parella estable, llevat que el títol de constitució estableixi una altra cosa.
2. Els usufructuaris no poden exercir la facultat de disposició si abans no han disposat dels béns propis no necessaris per a aliments o per a l'exercici de llur professió o ofici.
3. Els usufructuaris han de notificar l'acte de disposició als nus propietaris en el termini d'un mes a comptar de l'atorgament.
4. No cal el consentiment dels nus propietaris per a exercir la facultat de disposició, però els usufructuaris responen dels perjudicis causats si no hi havia necessitat o no van actuar d'acord amb el que estableix l'apartat 1.

Article 561-24

Règim de la contraprestació

1. La contraprestació, una vegada exercida la facultat de disposició a títol onerós, és de lliure disposició dels usufructuaris.
2. En el supòsit de facultat de disposició per cas de necessitat, la part de la contraprestació que no s'ha hagut d'aplicar a satisfer-la se subroga en l'usdefruit.

Secció quarta

Usdefruit de boscos i de plantes

Article 561-25

Règim jurídic

S'aplica a l'usdefruit de boscos i plantes, en allò a què no fa referència el títol de constitució, el costum de la comarca.

Article 561-26

Boscos

Els usufructuaris de boscos que, per llur naturalesa, es destinen a fusta tenen dret a tallar-ne i podar-ne els arbres fent-ne una explotació racional, d'acord amb un pla tècnic.

Article 561-27

Conjunts d'arbres que no són boscos

1. Els usufructuaris de conjunts d'arbres destinats a una funció d'esbarjo o d'ornament d'una finca, a fer ombra, a augmentar l'aglutinament del sòl, a fixar la terra, a defensar les finques del vent, a endegar les aigües, a donar fertilitat al sòl o a altres usos accessoris del terreny, diferents del d'obtenir fusta, n'han de respectar la destinació originària.
2. La limitació que estableix l'apartat 1 també afecta els conjunts d'arbres destinats a obtenir resina, saba, escorça o altres productes diferents de la fusta. En aquest cas, els usufructuaris solament tenen dret als dits productes.

Article 561-28

Arbres o arbustos que es renoven o rebroten

1. Els usufructuaris poden tallar i fer seus els arbres i els arbustos que es renoven o rebroten en funció de la capacitat de regeneració de l'espècie de què es tracti i sempre que no estiguin compresos en els casos a què fa referència l'article 561-27.1.
2. El que estableix l'apartat 1 és aplicable als arbres de ribera i als de creixença ràpida, però els usufructuaris han de replantar els que tallin.
3. Els usufructuaris poden disposar dels plançons o dels arbustos de viver amb l'obligació de restituir les tretes efectuades.

Article 561-29

Arbres o arbustos que no es renoven ni rebroten

Els usufructuaris d'arbres o arbustos que, una vegada tallats, no es renoven ni rebroten solament poden podar-ne les branques i, si els nus propietaris ho autoritzen, tallar-los.

Article 561-30

Arbres morts i danyats

Els usufructuaris fan seus els arbres que morin, encara que es tracti d'arbres fruiters, i els nus propietaris, els arrencats, els capolats o els destruïts pel vent o pel foc si els usufructuaris no els fan servir per a fer llenya per al consum domèstic o per a reparar els edificis compresos en l'usdefruit.

Article 561-31*Mates*

Els usufructuaris poden disposar de les mates fent tallades periòdiques segons el costum de la comarca.

Secció cinquena**Usdefruit de diners i de participacions en fons d'inversió i en altres instruments d'inversió col·lectiva****Article 561-32***Règim aplicable*

Els usdefruits de diners i de participacions en fons d'inversió i en altres instruments d'inversió col·lectiva es regeixen, en primer terme, pel títol de constitució i pels acords entre els usufructuaris i els nus propietaris i, si no hi ha títol ni acords, per les disposicions d'aquest capítol.

Article 561-33*L'usdefruit de diners*

1. Els usufructuaris de diners tenen dret als interessos i als altres rendiments que produeix el capital.
2. Els usufructuaris que han prestat garantia suficient poden donar al capital la destinació que estimin convenient. Altrament, han de posar el capital a interès en condicions que en garanteixin la integritat.

Article 561-34*L'usdefruit de participacions en fons d'inversió*

1. Els usufructuaris, en l'usdefruit de participacions en fons d'inversió, tenen dret a les plusvàlues eventuales des que es constitueix el dret fins que s'extingeix.
2. Les minusvàlues eventuales no generen obligacions dels usufructuaris vers els nus propietaris.
3. Els nus propietaris gaudeixen, a títol exclusiu, de la condició de partícips a l'efecte d'exigir el reemborsament total o parcial de les participacions.
4. El capital obtingut, en cas de reemborsament de participacions abans de l'extinció de l'usdefruit, s'ha de reinvertir d'acord amb el que estableix el títol de constitució o segons l'acord de les persones interessades. Si no hi ha títol ni acord, s'apliquen les regles de l'usdefruit de diners.
5. Els nus propietaris de participacions en fons d'inversió garantits solament en poden demanar el reemborsament una vegada vençut el termini de garantia.

Article 561-35*Caràcter dels fruits*

S'apliquen, als rendiments i a les eventuales plusvàlues, les regles dels fruits civils.

Article 561-36*Drets dels usufructuaris*

1. Els usufructuaris de participacions en fons d'inversió de caràcter acumulatiu tenen dret a les eventuales plusvàlues produïdes entre la data de constitució del dret i la data d'extinció o la del re-

emborsament si aquest es demana abans de l'extinció de l'usdefruit.

2. Els usufructuaris tenen dret a les eventuales plusvàlues en el moment en què s'extingeix l'usdefruit, però solament en poden sol·licitar el pagament quan es produeixi el reemborsament.
3. L'acció per a exigir el compliment de l'obligació de pagament dels rendiments de l'usdefruit prescriu al cap de deu anys, comptats des del dia en què es produeix el reemborsament.
4. Els usufructuaris, si l'entitat gestora del fons no els la facilita directament, poden exigir als nus propietaris tota la informació que l'entitat gestora els faciliti relativa al fons i a les participacions usufructuats.
5. Els usufructuaris que ho són per disposició testamentària, llevat de disposició contrària dels testadors, i els que ho són per successió intestada poden optar per percebre les plusvàlues de l'usdefruit d'acord amb el que estableixen els apartats 1 i 2 o per exigir als nus propietaris que els garanteixin un rendiment equivalent al d'un usdefruit de diners per un capital igual al valor del fons en el moment d'exercir l'opció. Els usufructuaris han de notificar llur opció als nus propietaris en el termini de sis mesos des de l'acceptació de l'herència. Si no ho fan, s'apliquen les regles generals dels apartats 1 i 2.

Article 561-37*Comissions*

1. Les comissions per l'adquisició o la subscripció de participacions en un fons d'inversió s'imputen als nus propietaris, llevat que l'usdefruit es constitueixi simultàniament, cas en el qual són a càrrec dels nus propietaris i dels usufructuaris en la proporció que els correspongui d'acord amb la valoració de l'usdefruit.
2. Les comissions corresponents a la gestió del fons, mentre duri l'usdefruit, són a càrrec dels usufructuaris.
3. Les comissions pel reemborsament per extinció del fons o pel reemborsament anticipat són a càrrec dels nus propietaris, llevat del cas en què els usufructuaris exerceixen l'opció que regula l'article 561-36.5, cas en el qual s'imputen a aquests.

Capítol II**El dret d'ús i el dret d'habitació****Secció primera****Disposicions comunes****Article 562-1***Règim jurídic*

Els drets d'ús i d'habitació es regulen pel que estableixen llur títol de constitució, aquest capítol i, subsidiàriament, la regulació de l'usdefruit.

Article 562-2*Caràcter presumiblement vitalici*

El dret d'ús o d'habitació constituït a favor d'una persona física es presumeix vitalici.

Article 562-3*Diversitat de titulars*

1. Els drets d'ús i d'habitació es poden constituir a favor de diverses persones, simultàniament o successivament, però, en aquest darrer cas, solament si es tracta de persones vives en el moment en què es constitueixen.

2. El dret, en els dos casos a què fa referència l'apartat 1, s'extingeix a la mort del darrer titular.

Article 562-4

Indisponibilitat del dret

1. Els usuaris i els habitacionistes solament poden gravar o alienar llur dret si hi consenten els propietaris.

2. L'execució d'una hipoteca sobre el bé comporta l'extinció dels drets d'ús i habitació si llurs titulars van consentir a constituir-la, sens perjudici del que estableix l'article 83 del Codi de família en matèria d'ús d'habitatge familiar.

Article 562-5

Extinció

Els drets d'ús i habitació s'extingeixen per resolució judicial en cas d'exercici greument contrari a la naturalesa del bé, sens perjudici del que estableix l'article 561-8.1.

Secció segona **Dret d'ús**

Article 562-6

Contingut

Els usuaris poden posseir i utilitzar un bé aliè de la manera que estableix el títol de constitució o, si no n'hi ha, de manera suficient per a atendre llurs necessitats i les dels qui hi conviuen.

Article 562-7

Ús d'habitatge

L'ús d'un habitatge s'estén a la totalitat d'aquest i comprèn el de les dependències i els drets annexos.

Article 562-8

Usos especials

1. El dret d'ús constituït sobre una finca que produeix fruits dóna dret a percebre'n els que calguin per a atendre les necessitats dels titulars del dret i de les persones que hi conviuen.

2. El dret d'ús constituït sobre bestiar dóna dret a percebre'n, per a atendre les necessitats a què fa referència l'apartat 1, les cries i els altres productes.

3. El dret d'ús constituït sobre un bosc o sobre plantes dóna dret a talar els arbres i a tallar les mates que calgui per a atendre les necessitats a què fa referència l'apartat 1, i fins i tot a vendre el producte, d'acord amb el que estableix la secció tercera del capítol I.

Secció tercera **Dret d'habitació**

Article 562-9

Contingut

El dret d'habitació comporta el dret d'ocupar les dependències i els annexos d'un habitatge que s'assenyalen en el títol de constitució o, si no hi ha aquesta indicació, els que calen per a atendre les necessitats d'habitatge dels titulars i de les persones que hi conviuen, encara que el nombre d'aquestes augmenti després de la constitució.

Article 562-10

Titular

El dret d'habitació solament es pot constituir a favor de persones físiques.

Article 562-11

Despeses

Són a càrrec de l'habitacionista les despeses de l'habitatge que siguin individualitzables i que derivin de la utilització que en fa, i també les despeses corresponents als serveis que hi hagi instal·lat o contractat.

Capítol III

Els drets d'aprofitament parcial

Article 563-1

Concepte i règim jurídic

Els drets d'aprofitament parcial establerts amb caràcter real a favor d'una persona sobre una finca aliena amb independència de tota relació entre finques, que inclouen el de gestionar-ne i obtenir-ne els aprofitaments forestals a canvi de refer i conservar els recursos naturals i paisatgístics o de conservar-ne la fauna i l'ecosistema, el de pasturar bestiar i ramats, el de podar arbres i tallar mates, el d'instal·lar-hi cartells publicitaris, el de llotja, el de balcó i altres de semblants, es regeixen per les normes d'aquest capítol i, en allò que no s'hi oposin, pel seu títol de constitució, pel costum i per les normes que regulen el dret d'usdefruit, en allò que hi sigui compatible.

Article 563-2

Constitució

1. Poden constituir un dret d'aprofitament parcial els propietaris de la finca gravada i els titulars de drets reals possessoris constituïts sobre aquesta. En aquest darrer cas, el dret d'aprofitament parcial té l'abast i la durada dels drets reals possessoris.

2. La constitució per mitjà d'un negoci jurídic dels drets d'aprofitament parcial ha de constar necessàriament per escrit i només es pot oposar davant de terceres persones si consta en una escriptura pública i s'inscriu en el Registre de la Propietat.

3. S'entén que la durada del dret d'aprofitament parcial és de trenta anys, llevat que les parts fixin un termini diferent.

4. La durada dels drets d'aprofitament parcial no pot superar en cap cas els noranta-nou anys.

Article 563-3

Redempció

1. Els drets d'aprofitament parcial es poden redimir per voluntat exclusiva dels propietaris de la finca

gravada una vegada passats vint anys des de la constitució del dret.

2. Es pot pactar, no obstant el que estableix l'apartat 1, la no-redimibilitat per un termini màxim de seixanta anys o durant la vida de la persona titular del dret d'aprofitament parcial i una generació més.

3. El preu de la redempció, llevat de pacte en contra, és el que resulta de la capitalització del valor anual de l'aprofitament, determinat per pèrits, prenent com a base l'interès legal del diner en el moment de la redempció.

Article 563-4

Dret d'adquisició preferent

Els propietaris i els titulars d'un dret real possessori sobre una finca gravada tenen dret d'adquisició preferent del dret d'aprofitament parcial en els mateixos termes que el tenen els nus propietaris en el cas de transmissió de l'usdefruit.

Capítol IV El dret de superfície

Article 564-1

Concepte

La superfície és el dret real limitat sobre una finca aliena que atribueix temporalment la propietat separada de les construccions o de les plantacions que hi estiguin incloses. En virtut del dret de superfície, es manté una separació entre la propietat d'allò que es construeix o es planta i el terreny o el sòl en què es fa.

Article 564-2

Classes

1. El dret de superfície pot recaure sobre construccions o plantacions anteriors a la constitució del dret. Les construccions poden ésser sobre el nivell del sòl o sota aquest nivell.

2. El dret de superfície pot recaure sobre construccions o plantacions posteriors a la constitució del dret, cas en el qual aquest dret atribueix al seu titular la legitimació activa per a fer la construcció o la plantació.

Article 564-3

Constitució

1. Poden constituir el dret de superfície els propietaris i els altres titulars de drets reals possessoris que tinguin lliure disposició de la finca afectada.

2. La constitució del dret de superfície ha de constar necessàriament en una escriptura pública, que ha de contenir, almenys, les circumstàncies següents:

a) La durada del dret a construir o plantar, que no pot superar en cap cas els noranta-nou anys.

b) Les característiques essencials de la construcció o la plantació existent o futura i, en aquest darrer cas, el termini per a fer-la.

c) Si les construccions o les plantacions que són objecte del dret de superfície no comprenen tota la finca gravada, la delimitació concreta i les mesures i la situació del sòl afectat pel dret, que s'han de descriure d'acord amb la legislació hipotecària i

sens perjudici de les limitacions urbanístiques aplicables.

d) El preu o l'entrada i el cànon que, si escau, han de satisfer els superficiaris als propietaris.

3. La constitució i les modificacions del dret de superfície es poden oposar a terceres persones de bona fe d'ençà que s'inscriuen en el Registre de la Propietat de la manera i amb els efectes que estableix la legislació hipotecària o d'ençà que les terceres persones n'han tingut coneixement.

Article 564-4

Règim jurídic voluntari

1. Els superficiaris i els propietaris de la finca poden establir, en tot moment, el règim de llurs drets respectius, fins i tot pel que fa a l'ús del sòl i de l'edificació o la plantació.

2. S'admeten, respecte als drets de superfície, els pactes següents, entre d'altres:

a) La limitació de la disponibilitat dels superficiaris sobre llur dret, en concret, sotmetent-la al consentiment dels propietaris de la finca.

b) L'establiment d'una pensió periòdica a favor dels propietaris que no es pot garantir amb el mateix dret de superfície si els superficiaris fan una nova construcció.

c) El règim de liquidació de la possessió una vegada s'extingeixi el dret.

3. S'admeten, respecte al dret de superfície sobre una construcció nova o una plantació, els pactes següents, entre d'altres:

a) La fixació del termini per a fer la construcció o la plantació, atribuint eficàcia extintiva i, si escau, resolutòria a l'incompliment del dit termini. El que s'hagi construït o plantat reverteix en el propietari o propietària de la finca, llevat de pacte en contra.

b) L'atribució al propietari o propietària de la finca, en cas de nova construcció, d'un dret d'ús, per qualsevol concepte, sobre habitatges o locals integrats en la nova construcció.

c) L'atribució als superficiaris de la facultat d'establir el règim de la propietat horitzontal, en cas de nova construcció d'un edifici al qual es pugui aplicar aquest règim. Aquesta facultat s'entén, llevat de pacte en contra, pel temps de durada del dret i amb els límits que estableix el títol de constitució del dret de superfície.

4. Es pot pactar, respecte al dret de superfície sobre una construcció o una plantació preexistents, l'extinció o, si escau, la resolució en cas d'impagament de la pensió, d'un mal ús o d'una destinació diferent de la pactada que posi en perill l'existència mateixa de la construcció o la plantació.

5. Els propietaris i els superficiaris poden establir, en el títol de constitució o en un altre de posterior, drets d'adquisició preferent, recíprocs o no, als quals s'aplica supletòriament el règim que aquest codi estableix per a la fatiga amb relació a la transmissió del dret de cens o de la finca gravada amb un cens emfitèutic.

Article 564-5

Règim legal

El pacte que estableixi el comís per impagament de la pensió convinguda, si es tracta d'un dret esta-

blert sobre una construcció o una plantació feta pels superficiaris després d'haver-se constituït el dret, és nul i es té per no fet.

Article 564-6

Extinció

1. El dret de superfície s'extingeix per les causes generals d'extinció dels drets reals.
2. L'extinció del dret de superfície comporta, llevat de pacte en contra, la reversió de la construcció o la plantació a les persones que en el moment de l'extinció siguin titulars de la propietat de la finca gravada, sense que aquestes hagin de satisfer cap indemnització als superficiaris.
3. L'extinció del dret de superfície no perjudica els drets que s'hagin constituït sobre aquest, llevat que la causa de l'extinció sigui el venciment del termini de la durada del dret o, en el cas de construccions o plantacions preexistents, llur pèrdua total.
4. El dret no s'extingeix si la construcció o la plantació l'han feta els titulars del dret de superfície i es perd. En aquest cas, els titulars la poden reconstruir o refer.

Capítol V **Els drets de cens** **Secció primera** **Disposicions generals**

Article 565-1

El cens

1. El cens és una prestació periòdica dinerària anual, de caràcter perpetu o temporal, que es vincula amb caràcter real a la propietat d'una finca, la qual en garanteix el pagament directament i immediatament.
2. Rep el nom de *censatari* la persona que està obligada a pagar la pensió del cens, que és el propietari o propietària de la finca, i el de *censalista*, la persona que té dret a rebre-la, que és el titular o la titular del dret de cens.

Article 565-2

Classes de cens

1. El cens és emfiteùtic si es constitueix amb caràcter perpetu i redimible a voluntat del censatari, d'acord amb els requisits que estableixen els articles 565-11 i 565-12.
2. El cens és vitalici si es constitueix amb caràcter temporal i irredimible a voluntat del censatari, sens perjudici que se'n pugui pactar la redimibilitat de manera expressa.

Article 565-3

Constitució del cens

Els títols de constitució del cens poden ésser:

- a) El contracte d'establiment. La constitució contractual d'un cens es pot fer:

Primer. Per la transmissió de la titularitat del dret de propietat de la finca al censatari, en canvi de la constitució del dret de percebre la prestació periòdica anual a favor del censalista. En aquest cas, es pot determinar el pagament a favor del censalista, per una sola vegada, al comptat o a terminis, d'una quantitat que s'anomena *entrada*.

Segon. Per revessejat, en virtut de la constitució del cens pel propietari o propietària de la finca i la cessió a una tercera persona del dret a rebre la prestació periòdica anual.

- b) La disposició per causa de mort.
- c) La usucupió.

Article 565-4

Forma de constitució del cens

La constitució o l'establiment d'un cens ha de constar necessàriament en una escriptura pública, en la qual s'han de fer constar la pensió i la quantitat convinguda a l'efecte de la redempció.

Article 565-5

La transmissibilitat de la finca i del cens

1. El censatari pot alienar la finca gravada amb el cens. El censalista també ho pot fer respecte al seu dret de cens.
2. El dret de fadiga es reconeix solament al censatari. Per raó del dret de fadiga, el censatari pot exercir el dret de tanteig i, si escau, el dret de retracte per a adquirir el dret de cens alienat a títol oneros, pel mateix preu i en les condicions convingudes entre el censalista i l'adquirent.
3. El dret de fadiga a què fa referència l'apartat 2 s'ha d'exercir d'acord amb el que estableix la subsecció tercera de la secció segona.

Article 565-6

La divisió del cens

1. Els censos són essencialment divisibles. La divisió d'una finca gravada amb un cens, que correspon de fer al censatari, comporta la divisió del gravamen, de manera que hi hagi tants censos com finques gravades.
2. El censatari, en dividir la finca, ha de distribuir la pensió entre les finques resultants en proporció a la superfície, sense tenir en compte diferències de valor o qualitat. En cas que es constitueixi el règim de la propietat horitzontal sobre la finca gravada, la pensió es distribueix entre els elements privatis que configuren la dita comunitat en proporció a la quota de participació que correspon a cadascun d'aquests elements.
3. El censatari ha de notificar notarialment la divisió al censalista en el seu domicili en el termini de tres mesos. Si el domicili no és conegut, cal fer constar aquesta circumstància en l'escriptura pública de divisió de la finca, que comporta la divisió del cens, i el registrador o registradora de la propietat, una vegada inscrita, ha de publicar un edicte que anunciï durant tres mesos la dita divisió al tauler d'anuncis de l'ajuntament del terme municipal on radiqui la finca dividida.
4. El censalista té un termini de caducitat d'un any comptat des de la notificació o, si s'escau, des de la inscripció per a impugnar judicialment la divisió.

Article 565-7

La inscripció del cens

1. Les inscripcions de censos en el Registre de la Propietat han d'assenyalar les circumstàncies següents:

- a) La classe del cens i el títol de constitució.
 - b) La pensió que implica.
 - c) La quantitat convinguda a l'efecte de la redempció.
 - d) El procediment d'execució, el lluíisme i la fadiga, si s'han acordat.
 - e) Les altres que estableix la legislació hipotecària.
2. No es poden inscriure en el Registre de la Propietat les agrupacions de finques subjectes a cens sense la descripció corresponent de totes les finques o parcel·les gravades i dels censos que les afecten mentre no siguin redimits.

Article 565-8

La pensió

1. La pensió o prestació periòdica constitueix el contingut essencial del dret de cens.
2. La pensió solament pot consistir en diners. El títol de constitució del cens o un acord posterior entre el censalista i el censatari pot incloure una clàusula d'estabilització del valor de la pensió.
3. La pensió ha d'ésser sempre anual, sens perjudici que per estipulació o per clàusula expressa es pugui determinar una forma fraccionada de pagament.
4. El censalista té dret a rebre la pensió per anualitats vençudes o, en el cas del cens vitalici, per anualitats avançades, si no es determina el contrari. El lloc de pagament, si no hi ha una determinació expressa, és el domicili del censatari.
5. El censalista, en el moment de lliurar el rebut de la pensió, té dret a rebre del censatari un resguard on consti que s'ha fet el pagament.
6. La finca garanteix el pagament de les pensions vençudes i no satisfetes i, si escau, el pagament dels lluíismes. Respecte a una tercera persona, cal atènyer-se al que estableix la legislació hipotecària.
7. L'impagament de les pensions no fa caure la finca en comís. El comís no es pot pactar en el títol de constitució del cens ni en cap de posterior que hi faci referència.

Article 565-9

Procediment judicial sumari

1. S'aplica, per a la reclamació del pagament de les pensions vençudes i no satisfetes i, si escau, dels lluíismes, el procediment per a exigir el pagament de deutes de venciments fraccionats garantits amb hipoteca, si així s'ha pactat de manera expressa en l'escriptura de constitució del cens i si, a més, s'ha fixat un domicili del censatari als efectes dels requeriments, s'ha determinat la quantia del lluíisme, si escau, i s'ha taxat la finca als efectes de subhasta.
2. La persona que adquireix la finca en una subhasta l'adquireix gravada amb el cens i assumeix l'obligació de pagar la pensió fins que aquest s'extingeixi.
3. Hom s'ha d'atènyer, respecte a una tercera persona, al que estableix la legislació hipotecària. La finca solament garanteix el darrer lluíisme, la pensió de l'any corrent i les dues anteriors. En cas de pacte, pot garantir en perjudici de tercera persona el pagament de les cinc darreres pensions.

Article 565-10

Inexigibilitat de la pensió

1. La reclamació de pensions degudes no pot excedir les deu darreres.
2. El pagament de tres pensions consecutives sense reserva del censalista eximeix de pagar les anteriors.

Article 565-11

L'extinció del cens

1. El cens s'extingeix per les causes generals d'extinció dels drets reals i, a més, per redempció.
2. La pèrdua o expropiació parcial de la finca no eximeix de pagar la pensió, llevat que la pèrdua afecti la major part de la finca, cas en el qual es redueix proporcionalment la pensió.
3. El cens s'ha de redimir necessàriament en el cas d'expropiació forçosa total.
4. S'aplica, per a cancel·lar en el Registre de la Propietat els censos constituïts per un termini determinat, el que estableix la legislació hipotecària amb relació a la cancel·lació de les hipoteques constituïdes en garantia de rendes o prestacions periòdiques.

Article 565-12

La redimibilitat del cens

1. Els censos de caràcter perpetu i els de caràcter temporal constituïts expressament com a redimibles es poden redimir per la voluntat unilateral del censatari.
2. El censatari, en els censos de caràcter perpetu i en els de caràcter temporal constituïts com a redimibles, no pot imposar la redempció fins que han transcorregut vint anys de la constitució del cens si no s'ha pactat altrament.
3. Es pot pactar, en els censos de caràcter perpetu, la no-redimibilitat del cens per un termini màxim de seixanta anys o durant la vida del censalista i una generació més. La generació es considera extingida en morir el darrer dels descendents en primer grau del censalista.

Article 565-13

La redempció del cens

1. La redempció no pot ésser parcial, de manera que ha de comprendre necessàriament i íntegrament la pensió i, si escau, els altres drets inherents al cens.
2. El censatari no pot imposar la redempció si no està al corrent en el pagament de tot allò que degui al censalista per raó del cens.
3. La redempció es formalitza en una escriptura pública i s'efectua, si no hi ha un acord en contra, amb el lliurament de la quantitat convinguda en el títol de constitució. En el cas que s'hagi estipulat el lluíisme, el preu de redempció ha d'incloure, a més, l'import d'un lluíisme. En el cas que el cens s'hagi adquirit per usucapió, la quantitat a satisfer als efectes de redempció és, llevat que s'hagi pactat altrament, l'equivalent de capitalitzar la pensió anyal al 3% i sumar-hi, si escau, un lluíisme comptat sobre el valor que tenia la finca en el moment d'iniciar-se la dita usucapió.

4. Del preu de redempció, se'n dedueix l'entrada, si se n'ha estipulat el pagament en el títol de constitució.

5. El preu de redempció, si no es pacta el contrari, s'ha de satisfer en diners i al comptat.

Secció segona
Cens emfitèutic
Subsecció primera
Disposicions generals

Article 565-14

El cens emfitèutic

1. El cens emfitèutic, a més del dret a la prestació periòdica anual, pot atorgar al censalista el dret de lluïisme i el dret de fadiga, o un sol d'aquests drets, si s'ha estipulat en el títol de constitució.

2. L'estipulació a què fa referència l'apartat 1 ha d'ésser expressa i el contingut dels drets establerts s'ha d'ajustar necessàriament a les disposicions d'aquesta secció.

Subsecció segona
Lluïisme

Article 565-15

La meritació del lluïisme

1. El censalista, si s'ha pactat, té dret a percebre el lluïisme per cada transmissió de la finca, llevat dels casos que regula l'article 565-16.

2. El dret a percebre el lluïisme, en cas d'usdefruit, correspon als usufructuaris.

Article 565-16

Les excepcions a la meritació del lluïisme

El lluïisme no es merita mai en els casos següents:

a) En alienacions fetes per expropiació forçosa, per aportació de la finca a juntes de compensació o per adjudicacions de la finca fetes per les juntes de compensació als seus membres.

b) En alienacions a títol gratuït, entre vius o per causa de mort, a favor de qualsevol persona.

c) En les adjudicacions de la finca per dissolució de comunitats matrimonials de béns, de comunitats ordinàries indivises entre esposos o convivents estables o per cessió substitutiva de pensió, en casos de divorci, separació o nul·litat del matrimoni i d'extinció de la unió estable de parella.

d) En l'agnició de bona fe, entesa com la declaració que, dins de l'any de la signatura del contracte, fan els compradors d'haver fet l'adquisició en interès i amb diners de les persones que designen.

e) En les transmissions de finques situades a la vall de Ribes i a Moià.

Article 565-17

1. La quota del lluïisme és la pactada i mai no pot ésser superior al 10% del preu o del valor de la finca transmesa en el moment de la transmissió.

2. La quota del lluïisme, si no s'ha pactat, és el 2% a tot Catalunya.

Article 565-18

La meritació del lluïisme en casos especials

1. En les vendes a carta de gràcia, es merita la meitat del lluïisme en la venda i l'altra meitat en la retrovenda o quan s'extingeix el dret de redimir.

2. El lluïisme, en les permutes i en les aportacions a societat o les adjudicacions als socis, en el cas de reducció de capital o de dissolució, s'ha de calcular sobre el valor de la finca en el moment de la transmissió.

Article 565-19

La restitució del lluïisme

El lluïisme cobrat, si la transmissió de la finca esdevé ineficaç a conseqüència de demanda judicial presentada dins dels quatre anys següents, s'ha de restituir en el termini de sis mesos comptats des de la data de la sentència.

Article 565-20

La prescripció del lluïisme

El dret a reclamar el lluïisme prescriu al cap de deu anys del dia en què s'ha meritat.

Article 565-21

La garantia del lluïisme

La finca garanteix directament i immediatament el pagament dels lluïismes meritats i no satisfets, sigui qui en sigui el titular o la titular. Amb relació a una tercera persona, hom s'ha d'atenir al que estableix la legislació hipotecària.

Article 565-22

El pagament del lluïisme

1. El pagament del lluïisme, llevat de pacte en contra, correspon als adquirents i es fa en el domicili dels deutors.

2. El lluïisme es presumeix satisfet o renunciat si el censalista cobra al nou censatari tres pensions del cens consecutives sense fer-ne una reserva expressa.

Subsecció tercera
Fadiga

Article 565-23

El dret de fadiga

1. El dret de prelatió anomenat *fadiga*, el qual es reconeix per llei només al censatari, es pot atorgar al censalista si ho determina expressament el títol de constitució.

2. El censatari i, si escau, el censalista, per raó del dret de fadiga, poden exercir el dret de tanteig o el dret de retracte, per a adquirir, respectivament, el dret de cens o la finca gravada que hagin estat alienats a títol oneros, pel mateix preu i en les condicions convingudes amb l'adquirent.

Article 565-24

L'exercici del dret de fadiga

1. El tanteig es pot exercir, per raó del dret de fadiga, en el termini d'un mes comptat des de la notificació fefaent de la decisió d'alienar, de la identitat de l'adquirent, del preu i de les altres circumstàncies de la transmissió que ha de fer el censalista al censatari o viceversa.

2. El tanteig, si no hi ha notificació o la transmissió es fa per un preu o unes circumstàncies diferents de les que hi consten, comporta el retracte, que es pot exercir en el termini de tres mesos comptats des de la data en què el censatari o el censalista té coneixement de l'alienació i de les seves circumstàncies o, si escau, des de la inscripció de la transmissió en el Registre de la Propietat.

Article 565-25

Intransmissibilitat del dret de fadiga i de la finca

1. Els drets de fadiga no es poden transmetre mai separatament de la finca o del cens.

2. El censalista que hagi adquirit la propietat de la finca gravada fent ús del dret de fadiga no la pot transmetre a títol onerós abans de sis anys comptats des de l'adquisició, llevat que l'adquirent sigui un organisme públic.

Article 565-26

Excepcions al dret de fadiga

El dret de fadiga no es pot exercir en els casos següents:

- a) En les permutes.
- b) En les retrovendes.
- c) En les transaccions.
- d) En les altres alienacions en les quals els titulars del dret no poden fer o donar allò a què s'han obligat els adquirents.

Article 565-27

Pèrdua del dret de fadiga

El dret de fadiga, en qualsevol de les seves manifestacions de tanteig o de retracte, es perd en els casos següents:

- a) Si hom ha cobrat el lluïisme corresponent.
- b) Si s'exerceix el dret de redempció, sempre que sigui abans de dictar-se la sentència que dona lloc a la fadiga.

Article 565-28

La cotitularitat del dret de cens

1. El dret de fadiga no es pot exercir si el cens que grava la finca alienada pertany a diverses persones en comunitat ordinària o indivisa i no l'exerceixen totes conjuntament o bé una o unes quantes per cessió de les altres.

2. El dret de fadiga, si el dret de cens està gravat amb un usdefruit, correspon sempre als nus propietaris.

3. El dret de fadiga, si el cens està gravat amb un fideïcomís, correspon als fiduciaris, que poden pagar el preu d'adquisició a càrrec del fideïcomís o a llur càrrec, si bé en aquest darrer cas poden reclamar als fideïcomissaris l'import satisfet i els interessos quan s'extingeixi el fideïcomís.

Secció tercera Cens vitalici

Article 565-29

El cens vitalici

El cens vitalici atorga al censalista el dret a rebre una prestació periòdica anual durant la vida d'una o

dues persones que visquin en el moment de la constitució del cens.

Article 565-30

Irredimibilitat

El cens vitalici és irredimible, llevat d'acord mutu o de disposició en contra.

Article 565-31

La titularitat del dret de cens

1. El cens es pot constituir a favor de qualsevol persona o persones, encara que no siguin les que transmeten la finca que resta gravada.

2. El cens constituït resta sense efecte si la persona o les persones sobre la vida de les quals s'ha constituït moren dins dels dos mesos següents a la constitució com a conseqüència d'una malaltia que ja existia en el moment de la dita constitució.

3. En el cas de cotitularitat del dret de cens, si la designació dels beneficiaris ha estat conjunta i un d'ells no l'accepta o, havent-la acceptada, mor, la seva quota en el dret de cens incrementa la dels altres beneficiaris.

Article 565-32

Pagament de la pensió

1. El pagament de les pensions, amb independència de la forma de pagament fraccionat convinguda, si es paga per anualitats vençudes, s'ha de fer de manera que la corresponent a l'any en què mor la darrera de les persones a favor de les quals s'ha constituït el cens s'ha de pagar als seus hereus en la part proporcional al nombre de dies que ha viscut aquell any. En canvi, si es paga per anualitats avançades, la que correspon a l'any de la defunció s'ha de pagar íntegra, sense que el censatari tingui dret a devolució.

2. No es pot exigir el pagament de la pensió sense acreditar que la persona per a la vida de la qual s'ha establert és viva.

Article 565-33

La fruïció de la finca gravada

Es pot pactar vàlidament que la persona que transmet la finca en canvi de la pensió retingui, amb caràcter vitalici o temporal, un dret d'usdefruit o d'habitació sobre la mateixa finca, els quals es consoliden necessàriament amb la propietat quan s'extingeix el cens.

Capítol VI Les servituds Secció primera Disposicions generals

Article 566-1

Concepte

1. La servitud és el dret real que grava parcialment una finca, que és la servent, en benefici d'una altra, que és la dominant, i pot consistir en l'atorgament a aquesta d'un determinat ús de la finca servent o en una reducció de les facultats del titular o la titular de la finca servent.

2. Els titulars del dret de servitud es poden beneficiar de la finca servent en la mesura en què ho determinen el títol de constitució o aquest codi.

Article 566-2

Constitució

1. Les servituds solament es constitueixen per títol, atorgat de manera voluntària o forçosa.
2. Poden constituir una servitud els propietaris de la finca dominant o la finca servent i els titulars de drets reals possessoris sobre aquestes. En aquest darrer cas, la servitud, si és voluntària, té l'abast i la durada dels seus drets. Les referències que aquesta secció fa als propietaris d'una finca s'han d'entendre fetes també als titulars de drets reals possessoris sobre la finca.
3. Les servituds el contingut de les quals consisteixen en una utilitat futura, entre les quals s'inclouen les referides a la construcció o l'enderrocament d'immobles, es consideren constituïdes sota condició.
4. Cap servitud no es pot adquirir per usucapió.

Article 566-3

Servitud sobre finca pròpia

1. El propietari o propietària de més d'una finca pot constituir entre aquestes les servituds que consideri convenients.
2. La servitud sobre una finca pròpia publicada únicament per l'existència d'un signe aparent, si s'aliena la finca dominant o la servent, solament subsisteix si s'estableix expressament en l'acte d'alienació.
3. Una servitud no s'extingeix pel sol fet que s'arriba a aplegar en una sola persona la propietat de les finques dominant i servent, però l'únic titular d'ambdues finques la pot extingir i obtenir-ne la cancel·lació en el Registre de la Propietat, sens perjudici de terceres persones.

Article 566-4

Contingut general del dret de servitud

1. La servitud es constitueix per a utilitat exclusiva de la finca dominant, de la qual és inseparable. Igualment, es poden constituir servituds recíproques entre finques dominants i servents.
2. La servitud s'exerceix de la manera més adequada per a obtenir la utilitat de la finca dominant i, alhora, de la menys incòmoda i lesiva per a la finca servent.
3. Els propietaris de la finca servent, si l'exercici de la servitud esdevé excessivament carregós i incòmode, poden exigir, a llur càrrec, les modificacions que creguin convenients en la manera i el lloc de prestar la servitud, sempre que no en disminueixin el valor i la utilitat.

Article 566-5

Servituds de llums i vistes

1. La servitud de llums permet, d'acord amb el títol de constitució, rebre la llum que entra per la finca servent i passa a la dominant a través de finestres o lluernes.
2. La servitud de vistes comprèn necessàriament la de llums i permet d'obrir finestres de la forma i de

les mides convingudes o habituals segons les bones pràctiques de la construcció.

Article 566-6

Contingut accessori de la servitud

1. Les obres i les activitats necessàries per a establir i conservar la servitud són a càrrec de qui n'és titular, llevat que el títol de constitució estableixi una altra cosa. Els propietaris de la finca servent, si cal, n'han de tolerar l'ocupació parcial perquè s'executin les dites obres.
2. Els propietaris de la finca servent, si la servitud reporta una utilitat efectiva a llur finca, han de contribuir proporcionalment a les despeses d'establiment i conservació, llevat de pacte en contra.
3. Els propietaris de la finca servent no poden fer cap obra que perjudiqui o dificulti l'exercici de la servitud.

Secció segona **Servituds forçoses**

Article 566-7

Servitud de pas

1. Els propietaris d'una finca sense sortida o amb una sortida insuficient a una via pública poden exigir als veïns que s'estableixi una servitud de pas per a accedir-hi d'una amplada suficient i unes característiques adequades perquè la finca dominant es pugui explotar normalment.
2. El pas s'ha de donar pel punt menys perjudicial o incòmode per a les finques gravades i, si és compatible, pel punt més beneficiós per a la finca dominant.

Article 566-8

Servitud d'accés a una xarxa general

1. Els propietaris d'una finca sense connexió a una xarxa general de sanejament o subministradora d'aigua, energia, comunicacions, serveis de noves tecnologies o altres serveis semblants poden exigir als veïns que s'estableixi una servitud d'accés de característiques adequades per a obtenir el servei i amb les connexions més adequades.
2. La servitud solament es pot exigir si la connexió a la xarxa general no es pot fer per cap altre lloc sense despeses desproporcionades i si els perjudicis ocasionats no són substancials.
3. L'accés a la xarxa general s'ha de donar pel sistema tècnicament més adequat i pel punt menys perjudicial o incòmode per a les finques gravades i, si és compatible, pel més beneficiós per a la finca dominant.

Article 566-9

Servitud d'aqüeducte

1. Els propietaris d'una finca que, a més, siguin titulars d'un recurs hídic extern a aquesta poden exigir als veïns que s'estableixi una servitud d'aqüeducte d'una amplada suficient i d'unes característiques adequades perquè la finca dominant es pugui explotar normalment.
2. La servitud d'aqüeducte permet a qui n'és titular fer totes les obres necessàries per a portar l'aigua, entre les quals s'inclouen les canonades, les sèqui-

es, les mines, les rescloses i les altres de semblants. El dit titular, a càrrec seu, ha de mantenir aquestes instal·lacions en bon estat de conservació.

3. El pas de l'aigua s'ha de donar pel punt i pel sistema de conducció tècnicament més adequats i alhora, si és compatible, menys perjudicials o incòmodes per a les finques gravades.

Article 566-10

Indemnitzacions per l'establiment de servituds forçoses

1. Les servituds forçoses solament es poden establir amb el pagament previ d'una indemnització igual a la disminució del valor de la finca servent afectada pel pas o la canalització.

2. Els propietaris de la finca dominant han d'indemnitzar els de la finca servent pels perjudicis que l'exercici de la servitud causi a llur finca.

3. La indemnització es redueix proporcionalment si els propietaris de la finca servent també utilitzen el pas, la connexió a la xarxa o l'aigua transportada o si, en general, obtenen algun benefici de les obres executades per a l'exercici de la servitud.

4. No s'ha de pagar cap indemnització si una finca resta sense sortida a una via pública, sense connexió a una xarxa general o sense accés a l'aigua com a conseqüència d'un acte de disposició sobre una o més parts de la finca originària o de divisió del bé comú efectuat per qui tindria dret a reclamar-la.

Secció tercera Extinció de les servituds

Article 566-11

Causas d'extinció de la servitud

1. La servitud s'extingeix per les causes generals d'extinció dels drets reals i, a més, per les causes següents:

a) La manca d'ús durant deu anys comptats des del moment en què consta el desús o l'acte obstatiu, excepte en el cas de la servitud sobre finca pròpia.

b) La pèrdua total de la finca servent o de la dominant.

c) La impossibilitat d'exercir-la.

d) L'extinció del dret dels concedents o del dret real dels titulars de la servitud.

e) El supòsit al qual fa referència l'article 566-3.2, si no s'ha fet la declaració expressa de l'existència de la servitud.

2. La servitud, si s'extingeix per la impossibilitat d'exercir-la, no es restableix encara que amb posterioritat torni a ésser possible d'exercir-la.

3. Els titulars d'una servitud forçosa que es restableix en els deu anys següents a la seva extinció per alguna de les causes que estableixen les lletres a i c de l'apartat 1 no han de pagar cap indemnització, llevat del cas en què la dita servitud s'hagués extingit per un acte propi dels titulars de la finca dominant.

Article 566-12

Modificacions de les finques i extinció de la servitud

1. Les modificacions formals de la finca dominant, entre les quals s'inclouen la divisió, la segregació, l'agrupació o l'agregació, no extingeixen la servitud ni en poden fer més carregos l'exercici, amb les excepcions que estableix aquest article.

2. Els propietaris de la finca servent, en els casos de divisió i segregació, si la servitud solament és útil per a alguna de les finques resultants, poden exigir l'extinció de la servitud respecte a les altres finques.

3. Els propietaris de la finca servent, en els casos d'agregació i agrupació, si l'estructura de la finca resultant fa que la servitud no li reporti cap utilitat, poden exigir l'extinció de les servituds.

4. Si la finca servent es divideix o si se'n segrega una part, els titulars de les finques resultants que no reporten cap utilitat a la dominant poden exigir l'extinció de la servitud respecte a aquesta.

Secció quarta Protecció del dret de servitud

Article 566-13

Acció confessòria

1. Els titulars de la servitud tenen acció real per a mantenir i restituir l'exercici de la servitud contra qualsevol persona que s'hi oposi, que el pertorbi o que amenaci de fer-ho.

2. L'acció confessòria prescriu al cap de deu anys de l'acte obstatiu.

Capítol VII El dret de vol

Article 567-1

Concepte

1. El vol és el dret real sobre un edifici o un solar edificable que atribueix a algú la facultat de construir una o més plantes sobre l'immoble gravat i fer seva la propietat de les noves construccions. Els preceptes d'aquest capítol són aplicables al dret de subedificació.

2. L'exercici del dret de vol comporta la legitimació per a fer construccions, d'acord amb el títol de constitució i el planejament urbanístic.

Article 567-2

Constitució

1. El dret de vol ha de constar necessàriament en una escriptura pública, que ha de contenir, almenys, les dades següents:

a) El nombre màxim de plantes, d'edificis, si escau, i d'elements privatis que es poden construir, d'acord amb la normativa urbanística i de la propietat horitzontal vigents en el moment de constituir-se el dret.

b) Els criteris que s'han d'aplicar en la determinació de les quotes de participació que corresponen als elements privatis situats en les plantes o els edificis nous i les que corresponen als situats en les plantes o els edificis preexistents, que han de garantir la proporcionalitat adequada entre totes.

c) El termini per a exercir-lo, que no pot superar en cap cas, sumant-hi les pròrrogues, els trenta anys.

d) El preu o la contraprestació que, si escau, ha de satisfer la persona que adquireix el dret, o bé la manera com es valora aquest si es reserva.

2. El títol de constitució del dret de vol pot incloure els continguts següents:

a) Les normes de comunitat o de propietat horitzontal per les quals s'ha de regir l'edifici una vegada s'ha exercit.

b) La limitació de la disponibilitat del dret de vol.

c) La facultat dels titulars del dret de vol d'establir o modificar el règim de la propietat horitzontal, de modificar la descripció de l'edifici preexistent i de fixar o redistribuir les quotes de participació sense el consentiment dels concedents.

d) Els altres pactes lícits que es considerin convenients.

3. La constitució del dret de vol i les seves modificacions es poden oposar a terceres persones de bona fe d'ençà que se'n fa la inscripció en el Registre de la Propietat de la manera i amb els efectes que estableix la legislació hipotecària o d'ençà que les terceres persones n'han tingut coneixement.

Article 567-3

Legitimació

1. El títol de constitució del dret de vol l'atorguen els propietaris de l'immoble o els usufructuaris amb facultat d'alienar.

2. El dret de vol, si es constitueix o es reserva en el títol de constitució d'una propietat horitzontal, ha de constar en clàusula separada i específica.

3. Cal la unanimitat de tots els propietaris per a constituir el dret de vol sobre un edifici sotmès al règim de la propietat horitzontal.

Article 567-4

Transmissibilitat

1. El dret de vol i la propietat de l'immoble preexistent són alienables lliurement per actes entre vius i per causa de mort, tant gratuïts com onerosos, si no s'ha pactat altrament.

2. El dret de vol i la propietat de l'immoble preexistent són hipotecables i gravables en la mesura en què són alienables.

Article 567-5

Exercici

1. Es faculden els titulars del dret de vol per a edificar a llur càrrec d'acord amb el títol de constitució, amb el projecte i amb les llicències administratives que corresponen. Els titulars del dret de vol han de dotar el conjunt de l'edifici de la seguretat i els elements exigibles per la normativa de l'edificació i, si escau, de l'habitatge.

2. La construcció s'ha de fer de la manera que causi menys molèsties als propietaris o ocupants de les plantes o els edificis preexistents. Els titulars del dret de vol han d'indemnitzar els dits propietaris o ocupants pels perjudicis que els causin durant la construcció.

3. El titular o la titular del dret de vol fa seus, amb ple domini, els elements privatisius situats a les plan-

tes o els edificis que en resulten, pot atorgar tot sol i a càrrec seu la declaració o l'ampliació d'obra nova, modificant la descripció de l'edifici preexistent si cal, i, si s'ha pactat, pot establir el règim de la propietat horitzontal.

4. Els titulars de l'immoble preexistent sobre el qual es va constituir el dret de vol mantenen la propietat dels elements privatisius situats a les plantes o els edificis que ja existien en constituir-se el dret.

Article 567-6

Extinció

1. El dret de vol s'extingeix per les causes generals d'extinció dels drets reals i, a més, per les causes següents:

a) Per manca d'acabament de les obres de nova construcció en el termini fixat, en la part no construïda. Això no obstant, si en vèncer el termini l'edificació ha començat, el dret s'entén prorrogat pel temps que la llicència d'obres preveu per a l'acabament, sempre que l'escriptura de declaració o d'ampliació d'obra nova s'hagi presentat en el Registre de la Propietat dins del termini.

b) Per una modificació de la normativa urbanística que comporti la impossibilitat d'edificar les plantes o els edificis convinguts. Si la normativa només impedeix parcialment la construcció, el dret es manté dins dels límits possibles, i el seu titular pot modificar les construccions previstes sense necessitat de consentiment dels propietaris de l'immoble si s'ajusta al nou planejament urbanístic i ho acredita amb les certificacions tècniques i administratives corresponents.

2. El dret de vol no s'extingeix per destrucció de l'edifici sobre el qual recau.

3. Els titulars del dret de vol, si com a conseqüència del planejament urbanístic l'edifici sobre el qual recau és subrogat per un solar edificable, han de tenir en el nou solar una part del volum edificable proporcional a la que els pertocava en la finca reemplaçada.

Capítol VIII

Els drets d'adquisició

Secció primera

Disposicions generals

Article 568-1

Concepte

1. Són drets d'adquisició voluntària els següents:

a) L'opció, que faculta el seu titular per a adquirir un bé en les condicions establertes pel negoci jurídic que la constitueix.

b) El tanteig, que faculta el seu titular per a adquirir a títol oneros un bé amb les mateixes condicions pactades amb un altre adquirent.

c) El retracte, que faculta el seu titular per a subrogar-se en el lloc de l'adquirent amb les mateixes condicions convingudes en un negoci jurídic oneros una vegada ha tingut lloc la transmissió.

2. El tanteig i el retracte són drets d'adquisició legals en els casos en què ho estableix aquest codi. Aquests drets es regeixen per la norma sectorial específica corresponent.

Article 568-2*Constitució i eficàcia*

1. Els drets reals d'adquisició es constitueixen en una escriptura pública i, si recauen sobre béns immobles, s'han d'inscriure en el Registre de la Propietat.
2. L'exercici dels drets d'adquisició voluntària comporta l'adquisició del bé en la mateixa situació jurídica en què es trobava en el moment de la constitució, i també l'extinció dels drets incompatibles constituïts amb posterioritat sobre el bé si el dret s'havia constituït amb caràcter real, sens perjudici del que estableix la legislació hipotecària.

Article 568-3*Objecte*

1. Els drets d'adquisició poden recaure sobre béns immobles i mobles que es puguin identificar.
2. Els drets d'adquisició sobre béns futurs estan subjectes a la condició de l'existència efectiva de llur objecte.
3. Els drets d'adquisició inscripibles constituïts sobre diversos béns han d'assenyalar un preu individual per a cadascun que faci possible d'exercir els drets per separat. S'exceptua el cas en què s'ha assenyalat un preu global que exigeix un exercici conjunt sobre tots els béns.
4. Els drets d'adquisició sobre un bé immoble es poden constituir sobre parts determinades d'aquest o de la seva edificabilitat. En aquests casos, el preu d'adquisició s'ha de fixar tenint en compte la mesura superficial o altres paràmetres o mòduls determinats.

Article 568-4*Cotitularitat*

Els drets d'adquisició constituïts a favor de diversos titulars de manera proindivisa han d'ésser exercits conjuntament per tots els titulars o per un o diversos d'ells per cessió dels altres.

Secció segona
Drets d'adquisició voluntària
Subsecció primera
Disposicions generals

Article 568-5*Constitució*

1. Els drets d'adquisició voluntària es poden constituir per qualsevol títol.
2. La prima pactada en la constitució del dret s'imputa solament al preu d'adquisició si així s'ha estipulat expressament.

Article 568-6*Contingut del títol de constitució*

El títol de constitució ha de contenir com a mínim les dades següents:

- a) El termini de durada del dret i, si escau, el del seu exercici. Si no es fixen, el primer s'entén de quatre anys i el segon, d'un mes.
- b) Si es tracta d'un dret d'opció, la contraprestació per a adquirir el bé o els criteris per a fixar-la i, si

escau, el pacte d'exercici unilateral de la facultat d'optar. La contraprestació pot ésser no dinerària.

c) Si el dret es constitueix a títol oneros, la prima pactada per a constituir-lo i la manera com s'ha satisfet.

d) El domicili dels concedents de l'opció o dels titulars del tanteig o del retracte als efectes de les notificacions preceptives.

e) La manera d'acreditar el pagament del preu o la contraprestació, si es tracta d'un dret d'opció i se n'ha pactat l'exercici unilateral.

Article 568-7*Extinció*

1. Els drets d'adquisició s'extingeixen per les causes generals d'extinció dels drets reals i, a més, per llur exercici o pel venciment del termini de llur durada.
2. Els titulars del dret de tanteig hi poden renunciar amb relació a un determinat acord de transmissió. La renúncia al dret de tanteig implica la del retracte.

Subsecció segona
Dret d'opció

Article 568-8*Durada*

1. El dret real d'opció es pot constituir per un temps màxim de deu anys.
2. El dret d'opció, per acord de les persones interessades, pot ésser objecte de pròrrogues successives, cadascuna de les quals no pot excedir el termini que estableix l'apartat 1.
3. La durada del dret d'opció constituït com a pacte o estipulació integrats en un altre negoci jurídic no pot superar la d'aquest, amb les pròrrogues corresponents.

Article 568-9*Transmissibilitat*

1. Els béns subjectes a un dret d'opció són alienables sense consentiment dels optants, i els adquirents se subroguen en les obligacions que, si escau, corresponen als concedents del dret.
2. Els drets d'opció són transmissibles, llevat que s'hagin constituït en consideració a llur titular.

Article 568-10*Conservació de l'objecte*

1. Els propietaris estan obligats a conservar amb la diligència deguda el bé subjecte al dret d'opció i responen davant dels optants per la deterioració que el dit bé sofreix per culpa o dol.
2. Els titulars del dret d'opció tenen la facultat d'inspeccionar el bé que hi està subjecte per a comprovar-ne l'estat de conservació.
3. Les despeses necessàries són a càrrec dels propietaris del bé, llevat de pacte en contra. Els fruits pendents en el moment d'exercir el dret d'opció i les millores i les accessions introduïdes pels propietaris del bé pertanyen als optants, que no tenen l'obligació de pagar-ne l'import.

Article 568-11*Pèrdua de l'objecte*

1. Els titulars del dret d'opció, si els béns que hi estan subjectes es perden totalment per cas fortuït, força major o fet d'una tercera persona, no poden exigir la devolució de la prima satisfeta. Si la pèrdua total s'origina per culpa o dol dels concedents del dret o dels propietaris, aquests han de retornar la prima pagada, sens perjudici de la indemnització pels danys i perjudicis ocasionats.
2. Els titulars del dret d'opció, si els béns que hi estan subjectes es perden en part, poden triar entre no exercir llur dret o exercir-lo sobre la part subsistent. En aquest cas, han de pagar la contraprestació proporcional. Si la pèrdua parcial s'origina per culpa o dol dels propietaris, aquests han d'indemnitzar els dits titulars pels danys i perjudicis i, segons l'elecció dels dits titulars de l'opció, han de retornar la part corresponent de la prima.

Article 568-12*Exercici*

1. Els optants, sens perjudici del que estableixi el títol de constitució, han de pagar el preu o la contraprestació en exercir el dret d'opció o abans d'exercir-lo i els concedents els han de lliurar la possessió del bé.
2. El preu o la contraprestació, si sobre el bé subjecte al dret d'opció inscrit hi ha drets reals o gravàmens posteriors al de l'optant, s'ha de dipositar o consignar a disposició de llurs titulars, als quals s'ha de notificar l'exercici del dret d'opció i el dipòsit o la consignació constituïts a llur favor.
3. L'optant pot exercir unilateralment el dret d'opció inscrit sempre que es compleixin les condicions següents:
 - a) Que s'hagi pactat així en constituir el dret.
 - b) Que tingui la possessió del bé o la pugui adquirir instrumentalment per mitjà de la formalització de l'exercici de l'opció.
 - c) Que el preu o la contraprestació es dipositi notarialment a disposició dels propietaris i de les terceres persones que acreditin drets inscrits o anotats després del dret d'opció en el Registre de la Propietat si es tracta d'immobles, o bé que es garanteixi el dit preu o contraprestació si se n'havia ajornat el pagament.
4. Els optants, en el termini de durada del dret d'opció, han de notificar fefaentment als concedents o als propietaris l'exercici del dit dret en el domicili que consti en el títol de constitució. Per a cancel·lar les càrregues i els drets inscrits amb posterioritat a la inscripció del dret d'opció, hom s'ha d'atenir al que estableix la legislació hipotecària.

Subsecció tercera
Drets voluntaris de tanteig i retracte

Article 568-13*Durada*

1. El dret real de tanteig es pot constituir per temps indefinit per a la primera transmissió i per un màxim de deu anys si s'ha pactat d'exercir-lo en segones i ulteriors transmissions.

2. El dret de tanteig pot ésser objecte de pròrroques successives, cadascuna de les quals no pot excedir el termini que estableix l'apartat 1.

Article 568-14*Exercici*

1. Els drets de tanteig, si no hi ha pacte, solament es poden exercir respecte a la primera transmissió onerosa.
2. Els drets de tanteig es poden exercir encara que la transmissió projectada es faci en subhasta judicial o extrajudicial, cas en el qual el titular o la titular del dret de tanteig ha d'igualar el millor preu ofert en la subhasta. En cas d'impugnació, el termini d'exercici se suspèn fins que es resolgui la impugnació.
3. Les transmissions gratuïtes, entre vius o per causa de mort, no afecten el dret de tanteig.
4. S'entén que l'exercici del dret de tanteig, si no se n'ha fixat el termini, caduca en el termini de dos mesos a comptar de l'endemà del dia en què es notifiquen fefaentment l'acord de transmissió entre el propietari o propietària del bé i una tercera persona i les seves condicions. Si la transmissió és sotmesa a termini o a condició suspensius, el termini d'exercici s'ha de comptar des del venciment del termini suspensiu o des del coneixement del compliment de la condició.
5. El que estableix aquest article s'aplica al dret de retracte desconnectat d'un dret de tanteig previ.

Article 568-15*Conversió del tanteig en retracte*

1. El dret real de tanteig implica el de retracte si manca la notificació fefaent dels elements essencials de l'acord de transmissió o si la transmissió s'ha fet en condicions diferents de les que constaven en la notificació o abans de vèncer el termini per a exercir el tanteig.
2. El dret de retracte s'ha d'exercir en un termini igual al pactat per a l'exercici del dret de tanteig o, si no se n'ha pactat cap, en un termini de tres mesos, en ambdós casos comptats des de la data en què s'inscriu en el Registre de la Propietat o en què es té coneixement de l'alienació.

Secció tercera
Drets de retracte legals
Subsecció primera
Retracte de confrontants

Article 568-16*Concepte*

El retracte de confrontants és el dret legal d'adquisició que es produeix en els casos i amb els requisits que estableix aquesta subsecció, en virtut del qual els seus titulars se subroguen en la posició jurídica dels adquirents

Article 568-17*Titularitat*

1. Poden exercir el dret de retracte de confrontants les persones físiques o jurídiques que, segons la legislació especial, tenen la consideració de conreador o conreadora directe i personal.

2. Estan legitimats per a exercir el dret de retracte de confrontants els conreadors directes i personals que són propietaris de finques rústiques que confronten amb les finques rústiques alienades.

3. Hom prefereix, si hi ha diverses persones legitimades, la propietària de la finca confrontant de menys superfície i, si aquesta és idèntica, la de la finca amb més perímetre confrontant.

Article 568-18

Requisits

1. El dret de retracte de confrontants es pot exercir, en cas de venda o dació en pagament d'una finca rústica de superfície inferior a la de la unitat mínima de conreu, a favor d'una persona que no sigui propietària de cap de les finques que hi confronten.

2. El dret de retracte de confrontants no es pot exercir si dins de la finca alienada hi ha construccions ajustades a la legalitat el valor de les quals representa més dels dos terços del de la finca.

Article 568-19

Exercici

1. El termini per a exercir el dret de retracte de confrontants és de dos mesos des del moment en què els propietaris conreadors directes de les finques confrontants tenen coneixement de l'alienació i de les seves circumstàncies o des de la data en què la transmissió s'inscriu en el Registre de la Propietat.

2. L'adquisició per mitjà del dret de retracte de confrontants es fa pel mateix preu o valor i en les condicions convingudes per la persona que ha transmès la finca i l'adquirent.

Article 568-20

Limitacions

1. Els adquirents d'una finca rústica per mitjà del dret de retracte de confrontants estan obligats a agrupar la finca adquirida amb la finca de la qual són titulars en el termini de sis mesos comptats des de l'adquisició i a conservar-la agrupada un mínim de sis anys comptats des de la inscripció.

2. Els adquirents d'una finca rústica per mitjà del dret de retracte de confrontants no la poden alienar entre vius durant el termini de sis anys a comptar del dia de l'adquisició, llevat que ho facin amb el consentiment de la persona en el lloc de la qual es van subrogar en adquirir-la o que la finca adquirida representi menys del 20% de la superfície de la finca que resulta de l'agrupació.

Subsecció segona La torneria

Article 568-21

Concepte i règim jurídic

1. La torneria és el dret d'adquisició legal per retracte que té lloc exclusivament en el territori de l'Aran, en els casos i amb els requisits que estableix aquesta subsecció, en virtut del qual els seus titulars se subroguen en la posició jurídica dels adquirents.

2. La torneria es regeix per les normes d'aquesta subsecció i, en allò que no hi sigui incompatible,

pels usos i els costums de l'Aran, els quals s'han de tenir en compte per a interpretar-les.

Article 568-22

Titularitat

1. Solament poden exercir el dret de torneria les persones físiques amb veïnatge local a l'Aran.

2. Estan legitimats per a exercir el dret de torneria els parents fins al quart grau en la línia de la qual procedeixen els béns.

3. Hom prefereix, si hi ha diversos parents legitimats, el més pròxim i, en igualtat de grau, el de més edat. El còmput del grau s'ha d'ajustar a les normes de la successió intestada.

Article 568-23

Requisits

1. El dret de torneria es pot exercir, en cas de venda o dació en pagament d'una finca rústica situada en el territori de l'Aran, a favor d'una persona estranya o amb un parentiu més enllà del quart grau col·lateral, si la finca ha pertangut als parents per consanguinitat durant dues o més generacions immediatament anteriors a la del disposant o la disposant.

2. El dret de torneria es pot exercir sobre la casa pairal i les seves dependències encara que siguin en sòl urbà, llevat que formin part d'una explotació comercial o turística.

Article 568-24

Exercici

1. El termini per a exercir el dret de torneria és d'un any i un dia a comptar de la data en què s'inscriu la transmissió en el Registre de la Propietat o en què es té coneixement de l'alienació i les seves circumstàncies si la transmissió no s'hi inscriu.

2. L'adquisició per mitjà del dret de torneria es fa pel mateix preu o valor i en les condicions convingudes pel parent o parenta que ha fet la transmissió i l'adquirent.

3. El dret de torneria solament és renunciabile en escriptura pública.

Article 568-25

Limitacions

Els adquirents d'una finca per mitjà del dret de torneria no la poden alienar entre vius, ni tan sols a títol gratuït, en el termini de sis anys a comptar del dia de l'adquisició, llevat que ho facin amb el consentiment de la persona en el lloc de la qual es van subrogar en adquirir-la.

Article 568-26

El dret de torneria és preferent a tot altre dret d'adquisició legal, llevat del de copropietaris.

Secció quarta

Preferència entre drets d'adquisició legals

Article 568-27

Preferència

1. Si, amb motiu d'una mateixa alienació, són procedents diversos drets legals d'adquisició preferent, preval, en tots els casos, el dret de tanteig que correspon als copropietaris o als cohereus en la venda d'una quota i, si no n'hi ha, el dels nus propietaris en l'alienació de l'usdefruit o el dels censataris en l'alienació del dret de cens.

2. Si no són procedents els drets a què fa referència l'apartat 1, tenen preferència els drets de tanteig que corresponen als arrendataris, si escau.

3. Si no són procedents els drets a què fan referència els apartats 1 i 2, és procedent el dret de retracte de confrontants.

4. El que estableix aquest article s'entén sens perjudici del que estableix l'article 568-21 amb relació a la torneria i del que estableixen les lleis especials amb relació als retractes establerts a favor de la Generalitat, l'Estat o les corporacions locals. Els drets als quals fa referència aquest article es regeixen per la norma sectorial específica corresponent.

Capítol IX
Els drets reals de garantia
Secció primera
Disposicions generals

Article 569-1

Els drets reals de garantia

Aquest codi regula els drets reals de garantia següents, que es poden constituir per a assegurar el compliment d'una obligació principal:

- a) El dret de retenció.
- b) La penyora.
- c) L'anticresi.
- d) La hipoteca.

Article 569-2

Eficàcia general

1. Els efectes dels drets reals de retenció i penyora són els següents:

- a) La retenció de la possessió del bé fins al pagament complet del deute garantit.
- b) La realització del valor del bé, en els casos i de la manera que estableix aquest codi.

2. Els efectes del dret real d'anticresi són els que estableix l'apartat 1 per als drets reals de retenció i penyora i, a més, la imputació dels fruits del bé al pagament dels interessos del deute garantit i, si escau, al del capital.

3. L'efecte del dret real d'hipoteca és la realització del valor del bé en els casos i de la manera que estableixen aquest codi i la legislació hipotecària.

4. El crèdit, tant en la imputació dels fruits com en l'atribució del preu obtingut en la realització del valor del bé, se sotmet a les regles generals sobre prelació de crèdits.

5. La transmissió del crèdit garantit comprèn també la de la garantia.

Secció segona
Garanties possessòries
Subsecció primera
Dret de retenció

Article 569-3

Concepte de dret de retenció

Els posseïdors de bona fe d'un bé aliè, sigui moble o immoble, que hagin de lliurar a una altra persona en poden retenir la possessió en garantia del pagament dels deutes a què fa referència l'article 569-4 fins al pagament complet del deute garantit.

Article 569-4

Obligacions que poden originar el dret de retenció

Poden originar el dret de retenció les obligacions següents:

- a) El rescabament de les despeses necessàries per a conservar i gestionar el bé i de les despeses útils, si hi ha dret a reclamar-ne el reemborsament.
- b) El rescabament dels danys produïts per raó de la cosa a la persona obligada al lliurament.
- c) La retribució de l'activitat acomplerta per a confectionar o reparar el bé, si prèviament hi ha hagut, en el cas de mobles, un pressupost escrit i acceptat i, en el cas d'immobles, un acord exprés entre les parts, i si, en tots els casos, l'activitat s'adequa al pressupost o al pacte.
- d) Els interessos de les obligacions que estableix aquest article, des del moment en què el dret de retenció es notifica de la manera que estableix l'article 569-5.
- e) Qualsevol altre deute al qual la llei atorgui expressament aquesta garantia.

Article 569-5

Constitució

1. Els retenidors han de notificar notarialment als deutors, als propietaris si són unes altres persones i als titulars dels drets reals, si escau, la decisió de retenir, la liquidació practicada i la determinació de l'import de les obligacions que estableix l'article 569-4. Aquests es poden oposar judicialment a la retenció en el termini de dos mesos a comptar de la data de la notificació.

2. La notificació a què fa referència l'apartat 1, si l'objecte que es reté és una finca que constitueix l'habitatge familiar, també s'ha de fer als cònjuges o als convivents, els quals no es poden oposar a la retenció.

3. Els retenidors, una vegada notificada notarialment la decisió de retenir, si el dret de retenció recau sobre una finca o un dret inscrit sobre una finca, poden exigir als seus titulars l'atorgament de l'escriptura de reconeixement del dret de retenció, als efectes de la inscripció d'aquest en el Registre de la Propietat.

4. L'escriptura a què fa referència l'apartat 3 ha de contenir les dades següents:

- a) La liquidació practicada i la determinació de l'import de les obligacions d'acord amb el pressupost, el pacte i l'obra executada.
- b) El valor en què les persones interessades taxen la finca o el dret retinguts, perquè serveixi de tipus en la subhasta.
- c) El domicili dels propietaris de la finca o dels titulars del dret retingut, per a fer requeriments i notificacions.
- d) Si s'ha pactat, l'acord que, en cas d'impagament, permet als retenidors, als propietaris o a terceres

persones la venda directa de la finca i els criteris d'alienació de la finca o del dret inscrit.

e) La designació, si s'escau, d'una persona, que pot ésser la creditora, perquè representi el titular o la titular de la finca o del dret en l'atorgament de l'escriptura d'adjudicació.

f) Les altres dades que exigeix la legislació hipotecària.

Article 569-6

Possessió del bé retingut

1. Els retenidors es poden negar, fins i tot davant de terceres persones, a restituir el bé fins que no els hagin pagat totalment els deutes que han originat la retenció.

2. Els retenidors han de conservar el bé retingut amb la diligència necessària i no en poden fer cap altre ús que el merament conservatiu. Les despeses necessàries per a conservar-lo se sotmeten al règim de retenció.

3. El dret de retenció s'extingeix si els retenidors tornen voluntàriament el bé retingut als propietaris, encara que després en recuperin la possessió, i, en la retenció immobiliària, si consenten de cancel·lar la inscripció.

Article 569-7

Realització del valor del bé moble retingut

1. Els retenidors, una vegada transcorreguts dos mesos des de la notificació notarial de la decisió de retenir als deutors i als propietaris sense que s'hagi produït l'oposició judicial, poden realitzar el valor del bé moble retingut per alienació directa o per subhasta pública notarial.

2. Els retenidors i els propietaris del bé moble retingut poden acordar que l'alieni directament qualsevol d'ells o que l'alieni una tercera persona. Aquest acord s'ha de formalitzar necessàriament en una escriptura pública, ha de contenir els criteris de l'alienació i el termini en què aquesta s'ha d'efectuar, que no pot superar els sis mesos, i s'ha de notificar fefaentment als titulars de drets reals coneguts sobre el bé, a fi que, si els interessa, paguin el deute i se subroguin en la posició dels creditors.

3. Els retenidors, si no hi ha acord per a la venda directa, poden alienar el bé retingut per subhasta pública notarial, d'acord amb les regles següents:

a) La subhasta, llevat de pacte en contra, s'ha de fer en qualsevol notaria del municipi on els deutors tenen el domicili, si és a Catalunya, a elecció dels creditors. Si no hi ha cap notaria al dit municipi, s'ha de fer en qualsevol de les que hi ha a la capital del districte notarial corresponent.

b) A la subhasta han d'ésser citats els deutors i, si són unes altres persones, els propietaris, de la manera que estableix la legislació notarial i, si no es troba alguna d'aquestes persones, per edictes. La subhasta s'ha d'anunciar, amb un mínim de deu i un màxim de quinze dies hàbils d'antelació respecte a la data d'aquesta, en un dels diaris de més circulació en el municipi on hagi de tenir lloc i en el *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*.

c) El tipus de la subhasta ha d'ésser l'acordat entre els creditors i els propietaris. Si no hi ha acord, el tipus ha d'ésser, com a mínim, igual a l'import de les obligacions que han originat la retenció més les

despeses previstes per a l'alienació i el lliurament del bé. No obstant això, es pot establir com a tipus l'import que resulti d'un peritatge tècnic aportat pels retenidors si és més alt que l'anterior.

d) Si en la subhasta no es presenta cap postura, s'ha de fer una segona subhasta, en un termini d'entre tres i quinze dies hàbils a comptar de la primera.

e) Els retenidors, si el bé no s'aliena en cap de les dues subhastes, el poden fer seu atorgant una carta de pagament de tot el crèdit i assumint les despeses originades pel procediment.

4. L'alienació, en el cas de retenció de valors sotmesos a cotització oficial, s'ha de fer segons el procediment específic que correspongui d'acord amb la legislació aplicable en aquesta matèria.

5. S'han d'aplicar, en el cas de retenció de béns mobles inscrits en el Registre de Béns Mobles, les lletres b i c de l'apartat 3 de l'article 569-8.

Article 569-8

Realització del valor de la finca o del dret retinguts

1. Els titulars d'un dret de retenció inscrit en el Registre de la Propietat poden realitzar el valor de la finca o del dret retinguts per alienació directa o subhasta pública notarial, d'acord amb les regles que estableix aquest article.

2. Els retenidors i els titulars de la cosa o del dret retinguts poden acordar que l'alieni directament qualsevol d'ells o que l'alieni una tercera persona. Aquest acord s'ha de formalitzar necessàriament en una escriptura pública, ha de contenir els criteris de l'alienació i el termini en què s'ha d'acomplir, que no pot superar els sis mesos, i s'ha de notificar fefaentment als titulars de drets reals posteriors inscrits, a fi que, si els interessa, paguin el deute i se subroguin en la posició dels creditors.

3. Els retenidors, si no hi ha un acord per a la venda directa, poden fer l'alienació per subhasta pública notarial, d'acord amb les regles següents:

a) La subhasta s'ha de fer a la notaria del lloc on és situada la finca o, si n'hi ha més d'una, a la que li correspongui per torn.

b) Els retenidors han de requerir al notari o notària competent la iniciació del procediment i han d'aportar la inscripció en una escriptura pública de la constitució de la retenció o, si escau, la resolució judicial corresponent.

c) El notari o notària, després d'haver examinat la documentació presentada, ha de sol·licitar al Registre de la Propietat el certificat de domini i càrregues de la finca o el dret inscrits sobre els quals recau el dret objecte de la retenció. L'expedició del certificat s'ha de fer constar en el marge de la inscripció del dret de retenció.

d) Una vegada transcorreguts cinc dies hàbils des de la recepció del certificat del Registre de la Propietat, sense necessitat de requerir el pagament als deutors, el notari o notària ha de notificar l'inici de les actuacions als titulars del dret retingut, als propietaris de la finca si són unes altres persones i, en ambdós casos, si consta que es tracta de llur habitatge familiar, als cònjuges o als convivents.

e) Una vegada s'ha fet la notificació, els deutors i els propietaris poden paralitzar la subhasta dipositant davant del notari o notària, en els vint dies hà-

bils següents, l'import suficient per a satisfer el deute, amb els interessos corresponents i les despeses originades fins al moment de fer el dit dipòsit. Una vegada transcorregut aquest termini, s'ha d'anunciar la subhasta, amb una antelació d'almenys quinze dies hàbils, en un dels diaris de més circulació en el municipi on s'ha de fer i en el *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*.

f) El tipus de la subhasta és el que acorden els creditors i els propietaris d'acord amb l'article 569-7.

g) Si no es presenta cap postura a la primera subhasta, se n'ha de fer una altra en un termini d'entre tres i quinze dies a comptar de la primera.

h) Els retenidors, tan sols si el bé no s'aliena en cap de les dues subhastes, el poden fer seu atorgant una carta de pagament de tot el crèdit i assumint les despeses originades pel procediment.

i) Una vegada adjudicada la finca o el dret retinguts, els seus titulars o, si s'hi neguen o no n'hi ha, l'autoritat judicial han d'atorgar una escriptura de venda a favor dels adjudicataris, que poden inscriure llur dret en el Registre de la Propietat. Les càrregues anteriors a l'adjudicació subsisteixen i les posteriors s'extingeixen i es cancel·len.

Article 569-9

Destinació de l'import de l'alienació

S'aplica el que estableix l'article 569-21 pel que fa a la destinació de l'import obtingut en la subhasta o encant públic.

Article 569-10

Retenció de béns mobles de poc valor

1. Es pot exercir el dret de retenció sobre un bé moble de valor inferior a l'import de tres mesos del salari mínim interprofessional originat per la retribució de l'activitat que s'hi ha acomplert per encàrrec dels posseïdors legítims, d'acord amb les regles que estableix aquest article.

2. La comunicació de la decisió de retenir a què fa referència l'article 569-5 es pot substituir, en el cas de béns mobles de poc valor, per una notificació feta per burofax, per correu certificat amb avís de recepció o per qualsevol altre mitjà que n'acrediti suficientment la recepció.

3. Els retenidors, una vegada transcorregut un mes des de la notificació sense que els deutors ni els propietaris del bé hagin pagat el deute o s'hagin oposat fefaentment a la retenció, poden disposar lliurement del bé. En aquest cas, les càrregues preexistents subsisteixen, llevat que constin inscrites en el registre corresponent limitacions de la facultat de disposició o reserves de domini.

4. Els propietaris, si el bé s'ha venut, tenen dret al romanent del preu obtingut una vegada deduïts l'import del crèdit que va originar la retenció i les despeses de conservació i d'alienació, si escau, del bé retingut.

Article 569-11

Substitució del bé retingut

1. Els deutors o els propietaris del bé retingut poden imposar als retenidors, mentre disposen del dret de retenció, la substitució de la retenció per

una altra garantia real o pel finançament solidari d'una entitat de crèdit que siguin suficients.

2. S'entén que la garantia real és suficient si el preu de mercat del bé ofert en garantia, encara que sigui inferior al dels béns retinguts, arriba a cobrir l'import del deute que va originar la retenció i un 25% més.

Subsecció segona

Dret de penyora

Article 569-12

Concepte de penyora

El dret de penyora, que es pot constituir sobre béns mobles, valors, drets de crèdit o diners en garantia del compliment de qualsevol obligació, faculta el creditor a posseir-los, per ell mateix o per una tercera persona si s'ha pactat, i, en cas d'incompliment de l'obligació garantida, a sol·licitar-ne la realització del valor.

Article 569-13

Requisits de constitució

1. La penyora, constituïda per qualsevol títol, requereix:

a) La transmissió de la possessió dels béns als creditors o a terceres persones, d'acord amb els pignorants, per qualsevol mitjà admès per aquest codi.

b) El poder de lliure disposició del bé moble empenyorat per la persona que l'empenyora.

2. La penyora tan sols té efectes contra terceres persones des del moment en què la data en què s'ha acordat de constituir-la consta en un document públic.

3. La penyora de crèdits s'ha de constituir en un document públic i s'ha de notificar al deutor o deutora de crèdit empenyorat.

Article 569-14

Obligacions garantibles amb penyora

1. La penyora pot garantir qualsevol obligació, present o futura, pròpia o aliena, dels pignorants.

2. La penyora pot garantir obligacions de les quals es desconeix l'import en el moment de constituir-la. En aquest cas, s'ha de determinar la quantitat màxima que garanteix.

Article 569-15

Pluralitat de penyores i indivisibilitat

1. Un bé empenyorat no es pot tornar a empenyorar, llevat que sigui a favor dels mateixos creditors i es distribueixi la responsabilitat de les obligacions garantides.

2. La garantia és indivisible, encara que es divideixin el crèdit o el deute.

Article 569-16

Règim de la penyora amb relació a l'objecte empenyorat

1. Els creditors i els deutors o, si escau, els propietaris del bé, si hi ha més d'un objecte empenyorat, poden fixar la part de crèdit que garanteix cadascun. En aquest cas, s'entén que s'han constituït tants drets de penyora com objectes hi ha.

2. El conjunt de béns el valor dels quals es determina en el tràfic tenint-ne en compte el nombre, el pes o la mida és un únic objecte de penyora.

3. Els conjunts o paquets de valors, entre els quals s'inclouen les accions, les obligacions, els bons, els crèdits i els efectes en general, es poden configurar com a objectes unitaris de penyora, d'acord amb la legislació aplicable en aquesta matèria.

Article 569-17

Substitució del bé empenyorat

1. El deutor o deutora o, si és una altra persona, el pignorant o la pignorant, si la penyora recau sobre béns fungibles i s'ha pactat expressament, pot substituir la totalitat o una part dels béns empenyorats.

2. La substitució d'uns valors per uns altres, en el cas de valors cotitzables, es fa d'acord amb el preu de les cotitzacions respectives en el mercat oficial el dia de la substitució. En el cas de valors no cotitzables, per a acreditar la substitució és suficient que els tinguin en llur poder els creditors pignoratius o les terceres persones designades i que consti inscrita en el mateix efecte o document que acredita el dret.

3. S'entén a tots els efectes, en els dos casos a què fa referència l'apartat 2, que la data de l'empenyorament es manté, com si s'hagués constituït inicialment sobre els béns que substitueixen els inicialment gravats.

4. S'entén a tots els efectes, en els casos de substitució del bé empenyorat, que la data de l'empenyorament es manté, com si s'hagués constituït inicialment sobre els béns que substitueixen els inicialment gravats.

Article 569-18

Principi de subrogació real

La garantia, si l'objecte de la penyora és un dret de crèdit i aquest es paga abans que venci el crèdit garantit per la penyora, recau sobre l'objecte rebut com a conseqüència del pagament.

Article 569-19

Possessió del bé empenyorat

1. Els creditors pignoratius es poden negar a restituir el bé empenyorat fins que se'ls pagui totalment el crèdit garantit pel principal, els interessos i les despeses de procediment pactades.

2. Els creditors pignoratius han de conservar el bé empenyorat amb la diligència exigible i no en poden fer cap altre ús que el merament conservatiu. Les despeses necessàries per a conservar-la se sotmeten al règim de retenció.

3. S'entén que s'ha renunciat al dret de penyora si el bé empenyorat es troba en mans del seu propietari o propietària.

Article 569-20

Realització del valor del bé empenyorat

1. Els creditors, una vegada vençut el deute garantit amb la penyora, poden realitzar el valor del bé empenyorat, d'acord amb el que estableix aquest article, si han requerit el pagament als deutors i si en el termini d'un mes no hi ha oposició judicial

d'aquests acompanyada de la consignació o del finançament del valor del deute per una entitat de crèdit.

2. El notari o notària, en els casos d'empenyorament de participacions socials o d'accions nominatives, ha de notificar, d'ofici, a la societat l'inici del procés.

3. Els creditors pignoratius i els pignorants poden acordar que qualsevol d'ells o una tercera persona vengui el bé empenyorat. Aquest acord, que s'ha de formalitzar en un document públic, ha de contenir els criteris de l'alienació i el termini en què s'ha d'acomplir, que no pot superar els sis mesos, i s'ha de notificar fefaentment als titulars coneguts de drets reals sobre el bé, a fi que, si els interessa, paguin el deute i se subroguin en la posició dels creditors pignoratius.

4. Els creditors pignoratius, si no hi ha un acord per a la venda directa, poden alienar el bé per mitjà d'una subhasta notarial si aporten al notari o notària que l'autoritza el títol de constitució de la penyora i el requeriment de pagament i li garanteixen la manca d'oposició judicial, d'acord amb les regles següents:

a) La subhasta, llevat de pacte en contra, s'ha de fer en qualsevol notaria del municipi on els deutors tenen el domicili, si és a Catalunya, a elecció dels creditors. Si no hi ha cap notaria al dit municipi, s'ha de fer en qualsevol de les que hi ha a la capital del districte notarial corresponent.

b) A la subhasta han d'ésser citats els deutors i, si són unes altres persones, els propietaris, de la manera que estableix la legislació notarial i, si no es troba alguna d'aquestes persones, per edictes. La subhasta s'ha d'anunciar, amb un mínim de cinc i un màxim de quinze dies hàbils d'antelació respecte a la data d'aquesta, en un dels diaris de més circulació al municipi on hagi de tenir lloc i en el *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*.

c) No s'admeten, en primera subhasta, postures inferiors a l'import del deute garantit per la penyora més un 20% per les despeses originades pel procediment. La segona subhasta, que es pot fer immediatament després de la primera, té com a tipus mínim el 75% d'aquesta quantitat.

d) Els creditors, tan sols si el bé no s'aliena en cap de les subhastes, el poden fer seu atorgant una carta de pagament de tot el crèdit i assumint les despeses originades pel procediment.

e) El romanent, si el bé se subhasta per un import superior al crèdit, s'ha de lliurar als propietaris del bé o, si escau, als creditors que correspongui.

5. Els creditors pignoratius, si la penyora recau sobre diners o sobre un títol representatiu de diners, sempre que sigui per una quantitat líquida i exigible, els poden fer seus, sense necessitat de subhasta prèvia, però solament fins al límit de l'import del crèdit garantit, amb l'únic requisit de notificar-ho fefaentment als deutors abans de fer-ho.

6. L'alienació, si la penyora recau sobre valors cotitzables i altres instruments financers que s'hi assemblen d'acord amb les lleis, s'ha de fer segons el procediment específic que estableix la legislació aplicable en matèria de mercat de valors.

7. Els deutors, si els objectes empenyorats són diversos, poden exigir que en fineixi la realització

quan l'alienació d'alguns ja hagi cobert el deute garantit i les despeses de l'execució.

8. L'execució que estableix aquest article és aplicable supletòriament a les penyores que constitueixen els monts de pietat reconeguts legalment i a les penyores de garantia financera.

Article 569-21

Destinació de l'import de l'alienació

1. L'import obtingut en la subhasta o l'encant públic s'ha de destinar primerament a pagar les despeses d'alienació i, després, a satisfer el deute.

2. El romanent, si n'hi ha, sens perjudici del que estableix la legislació concursal, es destina a pagar els titulars de càrregues inscrites o els creditors amb millor dret posteriors al deute que va originar la constitució del dret real de garantia, segons l'ordre de prelación que correspongui. Finalment, el darrer romanent es lliura al propietari o propietària del bé.

3. El notari o notària, si no hi ha un acord entre el propietari o propietària del bé i els creditors posteriors pel que fa al romanent, l'ha de consignar judicialment.

Article 569-22

Penyora de valors cotitzables

Les disposicions d'aquest capítol són aplicables a la penyora de valors cotitzables i d'altres instruments financers que s'hi assimilien d'acord amb les lleis en tot allò que no estableixi la legislació específica aplicable en matèria de mercat de valors.

Subsecció tercera Dret d'anticresi

Article 569-23

Concepte de dret d'anticresi

El dret d'anticresi, que es pot constituir sobre un immoble fructífer en garantia del pagament de qualsevol obligació, faculta els creditors a posseir-lo, per ells mateixos o per una tercera persona si s'ha pactat, i a percebre'n els fruits per a aplicar-los al pagament dels interessos i a l'amortització del capital de l'obligació garantida i, en el cas d'incompliment de l'obligació garantida, a sol·licitar-ne la realització del valor.

Article 569-24

Constitució

1. L'anticresi, constituïda per qualsevol títol, requereix:

- a) El poder de lliure disposició de l'immoble sobre el qual recau per la persona que constitueix la garantia.
- b) La transmissió de la possessió de la finca als creditors o a una tercera persona, d'acord amb els garants anticrètics, per qualsevol mitjà admès per les lleis.

2. El dret d'anticresi s'ha de constituir necessàriament en una escriptura pública i solament es pot oposar a terceres persones a partir del moment en què s'inscriu en el Registre de la Propietat.

Article 569-25

Règim

1. Les normes que estableixen els articles 569-14, 569-15 i 569-19.1 pel que fa a les obligacions garantibles amb penyora, a la pluralitat i la indivisibilitat de garanties anticrètiques i a la facultat dels creditors de negar-se a restituir la finca fins que se'ls pagui totalment el crèdit garantit, són aplicables al dret real d'anticresi en allò que sigui compatible amb la naturalesa d'aquest dret.

2. El crèdit, si hi ha més d'una finca gravada, s'ha de distribuir necessàriament entre aquestes finques per a determinar la part que en garanteix cadascuna.

3. Els creditors i els propietaris, si la finca gravada se segrega o es divideix, poden convenir, en una escriptura pública, la part del crèdit que garanteix cadascuna de les finques resultants. Si no ho fan, les finques resultants continuen garantint el crèdit de manera solidària.

4. Els titulars del dret d'anticresi, durant la retenció, han d'administrar el bé amb la diligència necessària per a obtenir-ne el màxim rendiment possible i conservar-lo en bon estat d'acord amb la seva naturalesa, i tenen dret a fer seus els rendiments nets per a aplicar-los al pagament de l'obligació garantida i, si escau, dels seus interessos. Els propietaris de la finca gravada poden exigir als creditors o a la tercera persona que la posseeixen la rendició anual de comptes de llur gestió.

Article 569-26

Realització del valor de la finca anticrètica

Els creditors anticrètics poden realitzar el valor de la finca anticrètica en els mateixos termes que els titulars del dret de retenció.

Secció tercera Dret d'hipoteca Subsecció primera Disposicions generals

Article 569-27

Béns i drets hipotecables

Es poden hipotecar, a més dels béns i drets hipotecables d'acord amb la legislació hipotecària, els que estableix la subsecció segona, d'acord amb el que disposa la dita subsecció.

Article 569-28

Obligacions garantides per una hipoteca

Es pot constituir una hipoteca en garantia de totes les classes d'obligacions, d'acord amb el que estableix la legislació hipotecària i amb el que, per a cada cas, disposa la subsecció segona.

Article 569-29

Capacitat i legitimitat per a constituir una hipoteca

1. Per a constituir una hipoteca es requereix la lliure disposició dels béns.

2. Els menors d'edat i els incapacitats solament poden constituir una hipoteca si compleixen els requisits que el Codi de família i les altres lleis estableixen per a l'alienació i el gravamen de llurs béns.

3. Si la hipoteca es constitueix per mitjà d'apoderats, el poder ha de contenir expressament la facultat d'hipotecar, tant si és en poder especial com en poder general. La persona representada, si escau, pot ratificar la hipoteca constituïda sense poder o amb un poder insuficient abans que l'altra part l'hagi revocat.

Subsecció segona Supòsits especials d'hipoteca

Article 569-30

Hipoteca constituïda pels cònjuges

La hipoteca constituïda sobre béns comprats amb pacte de supervivència o sobre béns comuns comprats en els règims matrimonials de comunitat requereix el consentiment d'ambdós cònjuges, llevat que hi hagi un pacte o una disposició que admeti expressament que un sol cònjuge disposi unilateralment dels béns immobles comuns.

Article 569-31

Hipoteca sobre l'habitatge familiar o comú

1. En les hipoteques que un cònjuge o una cònjuge constitueix sobre drets o participacions de l'habitatge familiar del matrimoni o que un convivent o una convivent constitueix sobre drets o participacions de l'habitatge comú de la unió estable de parella, l'altre o altra cònjuge o l'altre o altra convivent no titular hi ha de donar el consentiment. Si no l'hi dóna, es requereix una autorització judicial.

2. La persona que hipoteca un habitatge, si aquest no té el caràcter de familiar o comú, ho ha de manifestar expressament en l'escriptura de constitució de la hipoteca. La impugnació per l'altre o altra cònjuge o convivent, en cas de declaració falsa o errònia de la persona que hipoteca, no pot perjudicar els creditors hipotecaris de bona fe.

Article 569-32

Hipoteca de l'usdefruit legal dels cònjuges vidus

1. L'usdefruit legal concedit als cònjuges vidus en la successió intestada de llurs cònjuges premorts és hipotecable.

2. La pèrdua de l'usdefruit per les causes que estableix aquest codi determina l'extinció automàtica de la hipoteca, llevat que els nus propietaris n'hagin consentit la constitució, cas en el qual s'estén al ple domini.

Article 569-33

Hipoteca sobre els drets resultants de la venda a carta de gràcia

1. El dret de redempció o de recuperació del bé venut a carta de gràcia es pot hipotecar si la durada de la hipoteca no és superior al termini fixat per a exercir-lo.

2. Els creditors hipotecaris, en cas d'incompliment de l'obligació garantida, poden executar directament el dret de redempció, o bé exercir-lo prèviament i realitzar tot seguit la finca hipotecada.

3. Si els deutors exerceixen prèviament el dret de redempció, abans del venciment del termini de la hipoteca, es produeix la subrogació real de l'objecte hipotecat, que recau des d'aquest moment sobre la finca recuperada.

4. Els compradors poden hipotecar la finca gravada amb el dret de redempció. En aquest cas, l'exercici del dret de redempció, que s'ha de comunicar fefaentment als creditors hipotecaris, comporta la recuperació de la finca venuda lliure de la hipoteca, encara que el preu de la redempció resta subjecte al pagament del crèdit hipotecari i cal acreditar que s'ha consignat notarialment o judicialment a favor dels creditors hipotecaris i, si escau, de terceres persones titulars de drets sobre la finca gravada per a poder inscriure la cancel·lació de la hipoteca.

5. La hipoteca, si els venedors no exerceixen el dret de redempció sobre la finca hipotecada en el termini fixat, continua gravant la finca, lliure del dret de redempció.

Article 569-34

Hipoteca del dret de superfície

1. El dret de superfície es pot hipotecar tant si l'han concedit ens públics com si l'han concedit persones privades.

2. L'extinció del dret de superfície pel venciment del termini produeix l'extinció automàtica de la hipoteca constituïda sobre aquest dret, llevat que hi hagi un pacte en contra en el títol de constitució.

3. La hipoteca que recau sobre el dret de propietat del sòl i el dret de superfície, si concorren en la mateixa persona, els continua gravant separatament, si bé la hipoteca que s'ha constituït sobre el dret de superfície s'extingeix quan venç el termini per al qual es va pactar.

Article 569-35

Hipoteca sobre els drets d'adquisició preferent

1. Els drets d'adquisició de caràcter real es poden hipotecar.

2. L'exercici del dret d'opció en el termini fixat comporta l'extensió de la hipoteca sobre la finca adquirida pels titulars del dret d'opció.

3. Els creditors, en cas d'incompliment de l'obligació garantida per la hipoteca, poden executar directament el dret d'opció, o bé exercir prèviament el dret en nom dels deutors en el temps en què aquests hi tinguin dret, avançant la quantitat que calgui, i seguidament instar-ne l'execució sobre la finca adquirida.

4. El que estableixen els apartats 2 i 3 s'aplica també a les hipoteques constituïdes sobre el dret de tanteig.

5. La hipoteca, en tots els tipus d'arrendament amb opció de compra, recau sobre el dret d'arrendament amb opció de compra en conjunt.

Article 569-36

Hipoteca en garantia de pensions compensatòries

1. Els cònjuges amb dret a percebre una pensió compensatòria o d'aliments, en cas de nul·litat del matrimoni, divorci o separació judicial, poden exigir que se'ls en garanteixi la percepció per mitjà d'una hipoteca sobre els béns dels cònjuges deutors.

2. Les condicions de la hipoteca es poden establir de comú acord entre els cònjuges en el conveni regulador aprovat judicialment o en un conveni posterior. Si no hi ha pacte, a petició del cònjuge o la cònjuge amb dret a pensió, l'autoritat judicial que

ha conegut del procediment pot fixar les condicions per mitjà d'una resolució, donant audiència a ambdues parts.

3. S'ha d'establir, en tots els casos, a més del valor de taxació de la finca i del domicili per a rebre les notificacions als efectes de l'execució, el termini de durada de la hipoteca, l'import de la pensió i la manera i els terminis de pagament. Si se n'ha pactat l'actualització, l'índex de referència ha d'ésser objectiu i s'ha d'establir un percentatge màxim, als efectes de la responsabilitat hipotecària.

4. La persona que remata els béns hipotecats els adquireix amb subsistència de la hipoteca i amb la responsabilitat real del pagament de les pensions fins que s'extingeixi l'obligació, sens perjudici de l'obligació personal de pagament del cònjuge o la cònjuge. Les pensions vençudes i no satisfetes en el temps de l'execució solament perjudiquen terceres persones en els termes que estableix la legislació hipotecària.

5. La hipoteca es pot modificar, en funció de les circumstàncies de l'obligació garantida, per acord entre les persones interessades i, si no hi ha acord, per resolució judicial.

6. La hipoteca es pot cancel·lar sense consentiment dels cònjuges creditors si han transcorregut sis mesos des de la data del venciment de la darrera pensió sense que consti en el Registre de la Propietat l'inici de l'execució de la hipoteca.

7. Hom s'ha d'atenir, en cas de mort de la persona obligada a pagar la pensió, al que estableix l'article 86.2 del Codi de família.

8. El que estableix aquest article és aplicable a la compensació econòmica per raó del treball si se n'ha ajornat el pagament.

Article 569-37

Hipoteca en garantia d'aliments

L'autoritat judicial pot adoptar, entre les mesures necessàries per a assegurar l'obligació de prestar aliments als parents que hi tinguin dret d'acord amb el que estableix el Codi de família i a petició d'aquests, la d'exigir a la persona obligada la constitució d'una hipoteca en garantia de l'obligació, la qual resta sotmesa a les normes de l'article 569-36 en tot allò que no s'oposi a la naturalesa específica del dret d'aliments.

Article 569-38

Hipoteca en garantia de pensions periòdiques

1. L'obligació de pagar la pensió periòdica derivada de la constitució d'un censal o d'una pensió vitalícia es pot garantir amb una hipoteca.

2. La hipoteca a què fa referència l'apartat 1 es regeix pel que estableix la legislació hipotecària amb relació a la hipoteca en garantia de rendes o prestacions periòdiques.

3. S'ha de fer constar, en la hipoteca en garantia d'un censal, a més de les circumstàncies generals, si s'ha fet o no un pacte de millorament i si el censal s'ha constituït com a irredimible. En la hipoteca en garantia d'una pensió vitalícia, s'han de determinar la persona o les persones sobre la vida de les quals es constitueix, la naturalesa simultània o successiva de la designació dels creditors o beneficiaris i, especialment, l'existència d'un pacte de re-

solució del contracte per impagament de les pensions.

4. Hom pot pactar, en cas de venda de la finca hipotecada en garantia del censal, que els adquirents se subroguin en l'obligació de pagar les pensions, de manera que els venedors restin alliberats de les obligacions des del moment en què els creditors de la pensió consenten la subrogació de manera expressa o tàcita per mitjà d'una conducta clara i concloent.

Article 569-39

Hipoteca per raó de tutela o administració patrimonial

La caució exigible judicialment per raó de l'exercici d'un càrrec tutelar o d'una administració patrimonial es pot constituir en:

a) Una hipoteca de màxim en garantia de les indemnitzacions i les obligacions dels tutors en l'exercici de llur càrrec.

b) Una hipoteca unilateral, que ha d'ésser aprovada, si escau, per l'autoritat judicial.

c) Un expedient de presa de possessió del càrrec de tutor o tutora o administrador o administradora patrimonial.

Article 569-40

Hipoteca per raó de reserva vital

1. Si hi ha béns immobles reservables, els reservistes han de sol·licitar que la qualitat de reservable consti en una nota al marge de la inscripció dels béns en el Registre de la Propietat, d'acord amb el que estableix la Llei hipotecària de l'Estat.

2. Hom pot exigir, en garantia del valor dels béns mobles reservables, la constitució d'una hipoteca legal de màxim sobre qualsevol bé immoble dels reservistes que sigui suficient per a garantir el dit valor.

3. Els reservataris, llurs representants legals i el Ministeri Fiscal, d'acord amb la legislació hipotecària, poden exigir el compliment de les obligacions que estableix aquest article.

Article 569-41

Hipoteca en cas de substitució fideïcomissària

1. Hom ha de fixar, si la caució a què fa referència l'article 207 del Codi de successions és hipotecària, una quantitat màxima de responsabilitat dels fiduciaris en garantia dels béns mobles fideïcomesos, de la indemnització pels danys i perjudicis causats pels fiduciaris als dits béns i de les costes.

2. Els fideïcomissaris, si no hi ha un acord sobre la prestació i l'import de la hipoteca, poden utilitzar el procediment que estableix la legislació hipotecària per a exigir la constitució de les hipoteques legals.

3. Hom ha de complir, per a inscriure les hipoteques constituïdes pels fiduciaris sobre els béns fideïcomesos, els requisits que, en cada cas, estableixen els articles del 217 al 228 del Codi de successions, a més dels requisits generals que estableix la legislació hipotecària.

4. Els fideïcomissaris poden constituir una hipoteca sobre llur dret a adquirir l'herència o el llegat fideïcomesos, que també pot ésser objecte d'una anotació preventiva, sempre que consti inscrita a llur

favor la clàusula de substitució fideïcomissària. La hipoteca s'ha de limitar als béns que li corresponguin en deferir-se el fideïcomís, moment en el qual es converteix en una inscripció d'hipoteca sobre els béns amb intervenció dels creditors hipotecaris. Si el fideïcomís era condicional i no s'arriba a deferir per incompliment de la condició, la hipoteca resta sense efecte.

5. Els fideïcomissaris, en el fideïcomís de residu, poden exigir que se'ls garanteixi amb una hipoteca l'import de la quarta part que, com a mínim, els correspon, llevat que els testadors n'hagin prohibit la detracció o la garantia. També poden fer constar llur dret en el Registre de la Propietat amb una nota marginal sobre un o diversos béns de valor suficient, per acord amb els fiduciaris o, si no n'hi ha, per decisió judicial. Mentre no consti en el Registre de la Propietat el dret o la hipoteca, els fiduciaris poden alienar o gravar els béns fideïcomesos com a lliures, sens perjudici de llur responsabilitat pel que fa a les obligacions cap als fideïcomissaris de residu.

6. Els fiduciaris o llurs hereus, una vegada deferit el fideïcomís als fideïcomissaris, mentre no s'ha pagat la quarta trebel·liànica, poden fer constar en el Registre de la Propietat llur dret amb una nota marginal, sempre que se n'acreditin els requisits. També es pot constituir una hipoteca en garantia del pagament de la dita quarta trebel·liànica, per acord de les persones interessades.

7. Hom ha de fixar, en tots els casos a què fa referència aquest article, per conveni o per resolució judicial obtinguda d'acord amb el procediment que estableix la Llei hipotecària de l'Estat per a exigir la constitució de les hipoteques legals, la quantitat màxima que garanteix la finca hipotecada i, si escau, el termini de compliment de l'obligació.

Article 569-42

Hipoteca en garantia de l'obligació d'urbanitzar

1. Es pot constituir una hipoteca immobiliària per a assegurar a l'ajuntament o a l'òrgan actuant l'obligació d'urbanitzar que tenen els promotors dels plans d'iniciativa particular.

2. La hipoteca en garantia de l'obligació d'urbanitzar que han de constituir els promotors de plans urbanístics d'iniciativa popular, d'acord amb la legislació urbanística, es pot constituir unilateralment i resta pendent d'ésser acceptada per l'administració actuant com a hipoteca de màxim. Aquesta hipoteca s'ha de constituir per un valor suficient per a cobrir l'import del percentatge exigint per la legislació urbanística del valor de les obres d'urbanització, o d'una quantitat menor si es completa amb una altra garantia. L'administració actuant la pot acceptar per mitjà d'una escriptura pública o d'un document administratiu.

3. La hipoteca es pot pactar amb la clàusula de posposició automàtica a qualsevol altra que es constitueixi en garantia de préstecs o crèdits destinats a finançar les obres d'urbanització o d'edificació si s'acredita de manera objectivament suficient aquesta circumstància, o bé es pot pactar en la mateixa escriptura de constitució de la hipoteca que s'anteposa i notificar fefaentment aquesta escriptura a l'administració actuant.

4. La hipoteca es cancel·la per mitjà d'un certificat expedit per l'administració actuant que acrediti el compliment dels requisits que estableix la legislació urbanística. Si una entitat urbanística col·laboradora se subroga en les obligacions dels promotors, la hipoteca solament es pot cancel·lar si aquesta entitat constitueix una altra garantia a satisfacció de l'ajuntament o de l'òrgan actuant.

5. Si el projecte de reparcel·lació o distribució equitativa té per objecte l'execució d'una unitat compresa en l'àmbit territorial d'un pla d'ordenació d'iniciativa particular, l'aprovació definitiva del projecte en el qual es fa constar que les finques resultants s'afecten al pagament del saldo de la liquidació de les despeses d'urbanització i de les altres despeses del projecte o que s'ha constituït una garantia suficient de l'obligació d'urbanitzar davant de l'òrgan actuant implica la cancel·lació de la hipoteca constituïda pels promotors del pla d'iniciativa particular en garantia de les obres d'urbanització.

6. No cal afectar les finques del projecte al pagament del saldo de la liquidació definitiva si una hipoteca acceptada per l'ajuntament o l'òrgan actuant en l'expedient de compensació o reparcel·lació garanteix el pagament de les despeses d'urbanització i les altres despeses del projecte.

Disposicions transitòries

Primera

Revocació de donacions

La revocació de les donacions fetes abans de l'entrada en vigor d'aquest llibre es regeix per les normes d'aquest, que també s'apliquen a les donacions fetes amb clàusula de reversió i amb reserva de la facultat de disposar.

Segona

Usucapió

La usucapió iniciada abans de l'entrada en vigor d'aquest llibre es regeix per les normes d'aquest, llevat dels terminis, que són els que establia l'article 342 de la Compilació del dret civil de Catalunya. No obstant això, si la usucapió s'havia de consumir més enllà del temps per a usucapir que estableix aquest codi, se li apliquen els terminis que fixa aquest, que comencen a comptar a partir de l'entrada en vigor d'aquest llibre.

Tercera

Règim de l'accessió

Els efectes de l'accessió que resulten d'actes fets abans de l'entrada en vigor d'aquest llibre es regeixen per les normes d'aquest, llevat que les opcions que estableix la Llei 25/2001, del 31 de desembre, de l'accessió i l'ocupació, s'hagin efectuat fefaentment o que l'acció judicial s'hagi interposat abans de l'entrada en vigor d'aquest llibre, cas en el qual es regeixen per la legislació que la regulava.

Quarta

Accions reivindicatòria i negatòria

1. L'acció reivindicatòria nascuda i no exercida abans de l'entrada en vigor d'aquest llibre subsis-

teix si qui no és propietari del bé en manté la possessió, amb l'abast i en els termes que li reconeixia la legislació anterior, però subjecta al que estableix aquest codi pel que fa a l'exercici, la durada i el procediment.

2. L'acció negatòria nascuda i no exercida abans de l'entrada en vigor d'aquest llibre subsisteix si es manté la pertorbació, amb l'abast i en els termes que li reconeixia la Llei 13/1990, del 9 de juliol, de l'acció negatòria, les immissions, les servituds i les relacions de veïnatge, però subjecta al que estableix aquest codi pel que fa a l'exercici, la durada i el procediment.

Cinquena

Situacions de comunitat

Les situacions de comunitat constituïdes abans de l'entrada en vigor d'aquest llibre es regeixen íntegrament per les normes d'aquest, fins i tot pel que fa a l'administració i al procediment de divisió.

Sisena

Règim de la propietat horitzontal

1. Els edificis i els conjunts establerts en règim de propietat horitzontal abans de l'entrada en vigor d'aquest llibre es regeixen íntegrament per les normes d'aquest, que, a partir de la seva entrada en vigor, s'apliquen amb preferència a les normes de comunitat o els estatuts que les regien, fins i tot si consten inscrites, sense que sigui necessari cap acte d'adaptació específica.

2. La junta de propietaris, sens perjudici del que estableix l'apartat 1, ha d'adaptar els estatuts i, si escau, el títol de constitució a aquest codi si ho demana una desena part dels propietaris. Per a adoptar l'acord que correspon, és suficient la majoria de les quotes en primera convocatòria i la majoria de les quotes dels presents o representats en segona convocatòria. Si l'adaptació que es proposa no assoleix la majoria necessària, qualsevol dels propietaris que l'ha proposada pot demanar a l'autoritat judicial que obligui la comunitat a fer l'adaptació. L'autoritat judicial ha de dictar una resolució, en tots els casos, amb imposició de les costes.

Setena

Propietats horitzontals per parcel·les preexistents

1. Les propietats horitzontals per parcel·les existents abans de l'entrada en vigor d'aquest llibre s'han de constituir d'acord amb les normes del títol cinquè. Una vegada transcorregut el termini de cinc anys, qualsevol propietari o propietària pot demanar judicialment l'atorgament del títol.

2. Per a l'atorgament del títol, és suficient el vot favorable dels propietaris que representin dues tercers parts del total de les parcel·les concernides, però cal aportar la llicència de l'ajuntament del terme municipal on està situada la urbanització, o bé acreditar que s'ha sol·licitat amb més de tres mesos d'anticipació respecte a l'atorgament de l'escriptura.

3. Les parcel·les o els elements privatis es poden descriure simplement fent referència a la descripció que consta en el Registre de la Propietat, assenyalant el número que els correspon en la urbanització, les dades registrals de cada una i, si escau, la referència cadastral, i també, si escau, els elements

privatis destinats a l'aprofitament exclusiu de determinats propietaris.

4. La descripció dels elements comuns ha d'especificar els vials, els espais, les zones verdes i les obres d'infraestructura comunes que tingui la propietat horitzontal per parcel·les, sense que sigui imprescindible que hi consti la superfície ni la longitud dels carrers, els vials i les zones verdes.

5. S'ha d'acompanyar el títol de constitució, que s'atorga d'acord amb l'article 553-57, del plànol actualitzat de les finques que integren la propietat horitzontal per parcel·les i de les finques ocupades pels elements comuns. Si els vials han passat al domini públic, el règim de comunitat es pot constituir fins i tot si els propietaris d'un nombre no superior al 20% de les parcel·les concernides no s'hi integren.

6. Perquè les modificacions que provenen de l'adaptació del títol de constitució o de l'atorgament d'un nou títol, si escau, constin en el Registre de la Propietat, s'ha d'obrir un foli separat i independent per a la urbanització en conjunt i s'ha de fer una referència amb una nota marginal a cadascuna de les inscripcions de les finques privatives, en la qual s'ha de fer constar la quota que li correspon, d'acord amb l'article 553-58.

7. Les associacions de propietaris constituïdes legalment tenen la consideració de propietaris si els béns que gestionen són de llur propietat i llurs béns tenen la qualificació que resulta de la titularitat i la destinació que estableix el títol. Els òrgans de govern d'aquestes associacions estan legitimats per a promoure i gestionar el procés de constitució de la propietat horitzontal per parcel·les.

8. La propietat dels béns correspon particularment als membres de les associacions de propietaris d'acord amb les normes civils si els dits béns no són patrimoni de l'associació o si aquesta no està constituïda legalment.

9. L'atorgament del títol de constitució no permet ni comporta en cap cas la regularització de situacions urbanísticament irregulars i no comporta necessàriament l'extinció de les associacions de propietaris.

Vuitena

Mitgeria de càrrega

Les parets de càrrega que tenien la consideració de mitgeres abans del 8 d'agost de 1990 es continuen regint per la legislació anterior a aquella data mentre es conservin, encara que no s'hagi fet ús del dret de càrrega, fins que hagin transcorregut deu anys des de l'entrada en vigor d'aquest llibre.

Novena

Drets d'usdefruit, d'ús i d'habitació

1. Els usdefruits constituïts a títol gratuït abans de l'entrada en vigor d'aquest llibre es regeixen íntegrament per les normes d'aquest a partir del dia en què entra en vigor.

2. Els usdefruits constituïts a títol onerosos abans de l'entrada en vigor d'aquest llibre es regeixen per la legislació anterior si els usufructuaris i els nus propietaris no pacten una altra cosa.

Desena

Drets d'aprofitament parcial

Els drets d'aprofitament parcial existents en el moment de l'entrada en vigor d'aquest llibre es regeixen per les normes d'aquest. No obstant això, el termini de redempció que estableix l'article 563-3 es compta a partir de la dita entrada en vigor.

Onzena

Drets de superfície

Els drets de superfície constituïts sobre finques situades a Catalunya abans de l'entrada en vigor d'aquest codi es regeixen per la legislació anterior que els era aplicable.

Dotzena

L'acreditació d'existència i el règim jurídic de la rabassa morta

1. S'entén per *rabassa morta* el contracte en virtut del qual els propietaris del sòl en cedeixen l'ús per a plantar-hi vinya pel temps que visquin els primers ceps plantats, en canvi d'una renda o pensió anual a càrrec dels cessionaris, en fruits o en diners.

2. Els titulars d'una rabassa morta inscrita en el Registre de la Propietat abans del 18 d'abril de 2002 n'han d'acreditar la vigència abans del 18 d'abril de 2007, la qual cosa s'ha de fer constar en una nota marginal.

3. La rabassa morta s'acredita per mitjà d'una sol·licitud signada pel seu titular registral, adreçada al Registre de la Propietat on està inscrita, en la qual s'han d'identificar la rabassa morta i la finca sobre la qual recau i s'ha de sol·licitar la nota marginal.

4. La rabassa morta s'extingeix una vegada transcorregut el termini que estableix l'apartat 1 sense que se n'hagi fet constar la vigència i es pot cancel·lar per caducitat, a petició dels titulars de la propietat, d'acord amb el que estableix la legislació hipotecària i sense que calgui tramitar l'expedient d'alliberament de càrregues.

5. Les rabasses mortes constituïdes abans de l'entrada en vigor de la Llei 22/2001, del 31 de desembre, de regulació dels drets de superfície, de servitud i d'adquisició voluntària o preferent, que continuïn vigents s'han de regir, mentre subsisteixin, per les normes següents:

a) La rabassa morta s'extingeix al cap de cinquanta anys de la concessió, si no es va pactar un termini diferent, o per la mort dels primers ceps, o perquè dues terceres parts dels ceps plantats no donen fruit.

b) Els cessionaris o els rabassaires poden fer tanyes i murgons durant el temps que duri el contracte.

c) El contracte no perd el seu caràcter pel fet que els cessionaris facin altres plantacions en el terreny concedit, sempre que la vinya sigui l'objecte principal de la plantació.

d) Els cessionaris poden transmetre lliurement llur dret a títol oneros o gratuït, però no es poden dividir l'ús de la finca sense que ho hagin consentit els propietaris.

e) Els cedents i els cessionaris, en les alienacions a títol oneros, tenen recíprocament els drets de tanteig i retracte, d'acord amb el que aquest codi estableix per al cens emfitèutic, i tenen l'obligació de donar-se l'avís previ que aquest codi estableix per al tanteig.

f) Els cessionaris poden dimitir i retornar la finca als cedents quan els convingui, cas en el qual han de pagar els deterioraments que hi hagin causat.

g) En el moment de l'extinció del contracte, els cessionaris no tenen dret a les millores que hagin introduït en la finca si són necessàries o s'han fet en compliment del que es va pactar.

h) Els cessionaris no tenen dret que els paguin les millores útils i voluntàries si les han fetes sense que el propietari o propietària del terreny els n'hagi donat per escrit el consentiment per mitjà del qual s'obligava a pagar-les. Si s'han fet amb el dit consentiment, les millores s'han de pagar d'acord amb el valor que tinguin en el moment de la devolució de la finca.

i) El cedent o la cedent pot fer ús de l'acció de desnonament si ha vençut el termini del contracte.

j) No es poden desnonar els cessionaris, una vegada vençut el termini de cinquanta anys o el pactat per les parts, si continuen tenint l'ús i l'aprofitament de la finca amb el consentiment tàcit dels cedents per més de tres mesos i aquests no els donen l'avís previ amb un any d'antelació.

Tretzena

Extinció i cancel·lació dels censos anteriors a 1990

1. Els censos constituïts abans del 16 d'abril de 1990, siguin de la classe que siguin, els titulars dels quals no en van acreditar la vigència d'acord amb les disposicions transitòries primera o tercera de la Llei 6/1990, del 16 de març, dels censos, s'extingeixen i es poden cancel·lar a simple petició dels propietaris de la finca gravada, d'acord amb el que estableix la legislació hipotecària i sense que calgui tramitar l'expedient d'alliberament de càrregues.

2. No es poden fer assentaments registrals relatius als censos constituïts abans del 16 d'abril de 1990 la vigència dels quals estigui acreditada, si afecten diverses finques, fins que s'inscriu l'escriptura de divisió, atorgada de la manera i amb el termini que estableix la disposició transitòria primera de la Llei 6/1990. Si l'escriptura de divisió no s'inscriu en el termini d'un any comptat des de l'entrada en vigor d'aquest llibre, els censos s'extingeixen i es poden cancel·lar d'acord amb el que estableix l'apartat 1.

Catorzena

Redempció dels censos constituïts d'acord amb la legislació anterior a la Llei 6/1990

1. Tots els censos, siguin de la classe que siguin, constituïts d'acord amb la legislació anterior a la Llei 6/1990, siguin quines siguin les condicions pactades en llur títol de constitució, es poden redimir a petició del censatari en el termini pactat i, en tots els casos, si han transcorregut més de vint anys des de llur constitució i el censatari està al corrent en el pagament al censalista de pensions, de lluismes i de qualsevol altre concepte derivat del cens.

2. El censatari ha de redimir els censos a què fa referència l'apartat 1 a petició del censalista si aquest ha acreditat la vigència del seu dret d'acord amb les disposicions transitòries de la Llei 6/1990.

3. Les normes de redempció dels censos a què fan referència els apartats 1 i 2 són les següents:

a) La redempció ha de comprendre necessàriament la pensió i els altres drets inherents al cens, fins i

tot els drets dominicals. No es pot redimir una part de la pensió.

b) El censatari pot exigir, conjuntament o separatament, en l'ordre que estimi pertinent, la redempció dels censos que hi hagi sobre la finca, siguin de la naturalesa o la subordinació que siguin. La part de lluïisme relativa a un cens redimit no acreix els subsistents. Es considera també extingida en benefici del censatari la part de lluïisme d'alguns dels censos anteriorment existents que hagi restat sense efecte per redempció, per prescripció o per qualsevol altra causa.

c) La redempció s'ha de formalitzar en una escriptura pública i s'efectua per la quantitat convinguda en constituir-se el cens o en un pacte posterior. El preu de la redempció, si no hi ha pacte en contra, s'ha de satisfer en diners i al comptat. Les despeses de la redempció i de les operacions de registre són a càrrec del censatari.

d) En els censos amb domini, si no hi ha un conveni entre les persones interessades, s'apliquen les regles següents:

Primera. El censalista percep, en concepte de redempció de la pensió, la quantitat que resulta de capitalitzar-la al tipus acordat o, si no se n'ha acordat cap, al 3%. Si la pensió es paga en fruits, aquests s'estimen al preu mitjà que en el darrer quinquenni han obtingut en el terme municipal on radiquen les finques. Si la pensió consisteix en una part alíquota de fruits, es pren també com a base per a capitalitzar-la la quantitat mitjana que el censalista hagi percebut o hagut de percebre en el darrer quinquenni. Si el cens presta corresponsió, entès això en el sentit que els subemfiteutes paguen el total de la pensió convinguda als senyors mitjans, la dita corresponsió es dedueix de la pensió a l'efecte de capitalitzar-la. Els rediments se subroguen en l'obligació de pagar les corresponsions deduïdes.

Segona. El censalista percep, per l'extinció dels drets de lluïisme, fadiga i altres d'inherents al domini, l'import d'un lluïisme al tipus pactat en el títol de constitució o, si no hi ha pacte, al 2%, o bé al 10% si es tracta de l'antic territori emfitèutic de Barcelona, calculat sobre el valor total de l'immoble, que comprèn les edificacions fetes, les accessions i les millores anteriors a l'entrada en vigor d'aquest llibre, però no les posteriors. Ha de percebre, a més, una quarantena part d'un altre lluïisme per cada any complet transcorregut des de la darrera transmissió de la finca que l'hagués meritat, fins a rebre, com a màxim, l'import de dos lluïismes.

Tercera. El preu de la finca a l'efecte de la redempció, si no hi ha acord, és el valor cadastral en el moment en què es demana la redempció si la finca és urbana i el que es determini judicialment si és rústica.

Quarta. S'han de deduir, per a determinar el lluïisme i els altres drets dominicals del valor atribuït a la finca, el preu de redempció del cens, calculat d'acord amb el que estableix aquesta lletra, i l'entrada, si es va pagar en constituir-se el cens.

Cinquena. No tenen eficàcia, en l'aplicació del que estableix aquesta lletra, cap de les al·legacions formulades pels censalistes sobre l'impagament d'alguns dels lluïismes meritats, ni el fet que els hagin percebut persones diferents de la que era titular del cens, ni el fet que el lluïisme hagi estat d'un im-

port menor amb relació al major dels que li corresponen per raó de les millores posteriors a la darrera transmissió.

e) El censalista, en els censos a nua percepció i en els de tota altra classe, tant si són emfitèutics com si no ho són, i també si el cens procedeix de la desamortització i ha estat transmès per l'Estat, ha de percebre únicament la suma a la qual fa referència la lletra d.primera.

f) Les quantitats a percebre per l'extinció del lluïisme i altres drets dominicals s'han de distribuir de la manera següent:

Primer. Si el domini directe és únic, li correspon el total del preu.

Segon. Si hi ha un domini directe i un domini mitjà, n'han de percebre una quarta part i tres quartes parts, respectivament.

Tercer. Si hi concorren un domini directe i dos de mitjans, el segon mitjà ha de cobrar dues quartes parts i l'altre mitjà i el directe, una quarta part cadascun.

Quart. Si hi concorren un domini directe i tres de mitjans, correspon una quarta part a cadascun.

g) S'ha de tenir en compte, a l'efecte de la distribució que estableix la lletra f, el no-acreixement del lluïisme que estableix la lletra d.segona.

h) La quantitat total que ha de percebre el censalista, en els censos transmesos una o més vegades a títol oneros des de l'1 de gener de 1900 fins al 31 de desembre de 1945, no pot excedir el quàdruple del preu lliurat en la darrera de les dites transmissions, ni la quantitat que en concepte de redempció li correspondria d'acord amb el que estableix aquesta disposició transitòria.

i) El fet que el cens estigui adscrit a condicions, retractes, substitucions, reserves, gravàmens de qualsevol classe o limitacions de la facultat de disposar, encara que hi tinguin interès persones incertes o no nascudes, no és cap obstacle per a demanar la redempció al censatari. En virtut d'això, els censos es poden redimir a petició dels titulars de la finca gravada. Les persones que els tinguin inscrits a llur favor, sigui amb caràcter de marmessor o d'hereu fiduciari, i, en general, les persones que exerceixin la representació de la titularitat dels dits censos han d'accedir a redimir-los. En aquest cas, l'import de la redempció s'ha de dipositar, amb la intervenció d'un notari o notària, en un establiment bancari o una caixa d'estalvis, a disposició dels qui en puguin ésser beneficiaris definitius. En la redempció de censos afectes a l·legítimes corresponents a herències causades abans de l'entrada en vigor de la Llei 8/1990, del 9 d'abril, de modificació de la regulació de la l·legítima, hom s'ha d'atenir al que estableix la legislació hipotecària.

j) El censatari, en les redempcions fetes a petició del censalista, pot optar per capitalitzar l'import de les quantitats que ha de pagar per la redempció i imposar el capital a l'interès legal garantint-lo amb una primera hipoteca que sigui suficient, la qual s'ha d'amortitzar en el termini de deu anys. L'autoritat judicial ha de decidir sobre la procedència d'aquesta capitalització si el censalista no accepta la decisió del censatari.

4. Les normes que estableix l'apartat 3 no són aplicables als censos vitalicis constituïts d'acord amb la

legislació anterior a la Llei 6/1990, llevat que s'hi hagués pactat expressament la redempció.

5. Hom s'ha d'atènyer, pel que fa a la redempció dels censos de l'Estat, a les normes vigents sobre el règim patrimonial d'aquest.

Quinzena

Terminis d'usucapció i de prescripció de censos, Il·lustracions i pensions

1. Les normes del capítol cinquè del títol sisè que regulen els terminis per a la usucapció i la prescripció de censos, pensions i Il·lustracions s'apliquen a tots els censos, siguin de la classe que siguin i siguin quines siguin la data de constitució i la normativa aplicable.

2. El termini per a la prescripció o la usucapció que estableix aquest codi comença a comptar des del moment en què entra en vigor aquest llibre. No obstant això, si el termini que establí la regulació anterior, tot i ésser més llarg, venç abans que el termini que estableix aquest codi, la prescripció es consuma quan venç el termini que establí la regulació anterior.

Setzena

Drets de servitud

Les servituds constituïdes abans de l'entrada en vigor d'aquest llibre es regeixen per les normes d'aquest a partir del dia en què entra en vigor.

Dissetena

Drets de vol

1. Els drets de vol i les reserves per a edificar constituïts sobre finques situades a Catalunya abans de l'entrada en vigor d'aquest llibre es regeixen per la legislació anterior que els era aplicable, però els són aplicables les causes d'extinció que estableix l'article 567-6.

2. Els drets de vol constituïts per un termini indefinit o superior a trenta anys s'extingeixen una vegada transcorreguts trenta anys comptats des de l'entrada en vigor d'aquest llibre. No obstant això, si el termini convingut, tot i ser més llarg, s'exhaureix abans que hagin transcorregut els trenta anys comptats des de l'entrada en vigor d'aquest llibre, s'extingeixen quan ha transcorregut el termini pactat, sens perjudici, si escau, del que estableix l'article 567-6.1.a.

Divuitena

Drets d'adquisició preferent

Els drets voluntaris d'adquisició preferent constituïts sobre béns situats a Catalunya abans de l'entrada en vigor d'aquest llibre es regeixen per la legislació anterior que els era aplicable. No obstant això, els és aplicable el que estableix l'article 568-12.

Dinovena

Retractes legals

L'acció per a exercir els retractes legals que estableix aquest codi solament és aplicable a les transmissions fetes després que hagi entrat en vigor aquest llibre.

Vintena

Drets de garantia

Els drets reals de garantia constituïts sobre béns situats a Catalunya abans de l'entrada en vigor d'aquesta llei es regeixen íntegrament per la legislació anterior que els era aplicable.

Disposició derogatòria

Es deroguen les normes següents:

a) Els articles 277, 329, 340, 341 i 342 del Decret legislatiu 1/1984, del 19 de juliol, pel qual s'aprova el text refós de la Compilació del dret civil de Catalunya.

b) La Llei 6/1990, del 16 de març, dels censos.

c) La Llei 13/1990, del 8 de juliol, de l'acció negatòria, les immissions, les servituds i les relacions de veïnatge.

d) La Llei 13/2000, del 20 de novembre, de regulació dels drets d'usdefruit, ús i habitació.

e) La Llei 22/2001, del 31 de desembre, de regulació dels drets de superfície, de servitud i d'adquisició voluntària o preferent.

f) La Llei 25/2001, del 31 de desembre, de l'accessió i l'ocupació.

g) La Llei 19/2002, del 5 de juliol, de drets reals de garantia.

Disposició Final

Entrada en vigor

Aquesta llei entra en vigor l'1 de juliol de 2006.

Per tant, ordeno que tots els ciutadans als quals sigui d'aplicació aquesta llei cooperin al seu compliment i que els tribunals i les autoritats als quals pertorqui la facin complir.

Palau de la Generalitat, 10 de maig de 2006

Pasqual Maragall i Mira

President de la Generalitat de Catalunya

Josep Maria Vallès

Conseller de Justícia

Advertiments: Aquest document no és un text oficial.

Per tant, tot i que la intenció del Projecte Norma Civil és oferir una informació exacta, no es garanteix que el contingut, validesa, efectivitat o vigència de la norma reproduïda siguin fiables absolutament.

Per aquest motiu, es recomana als usuaris la consulta de les publicacions oficials corresponents (BOE, DOGC, etc.)

Aquesta norma apareix actualitzada a la pàgina web: <http://civil.udg.es/normacivil>

© [Projecte Norma Civil](#)

Àrea de Dret Civil
Facultat de Dret
Universitat de Girona
Campus Montilivi
E-17071
Girona